

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Tractatvs In Metaphysicam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

T R A C T A T U S
I N M E T A P H Y S I C A M .

Quid Me-
taphysica.

Eius di-
gnitas.

Varia no-
mina.

Si c v t Physica idem est, ac scientia naturalis, de qua haec tenus actum est, ita Metaphysica, quam iam aggredimur, idem est ac scientia, vel post-naturalis, quia scilicet est scientia proponenda post-scientiam naturalem, vel transnaturalis, quia est scientia, quæ transfigurat scientiam naturalem, quatenus agit de rebus magis abstractis, & magis etiam perfectis, quam illa. Ex quo deduci potest excellētia, & dignitas huius scientiæ, sicut & ex aliis nominibus, quibus appellari solet. Dicitur enim primò Sapientia quia primas rerum causas, atque adeo uniuersalissima, ac difficillima contemplatur. Secundo Philosophia per antonomasiam, & etiam prima Philosophia, quod cæteris Philosophiæ partibus sit præstantior. Tertio Theologia, quia de Deo, eiusque proprietatibus, ac attributis, quantum lumine naturæ pertingi potest ad eorum cognitionem, per se tractat. Quarto denique, ut alias appellations omittam, dicitur Scientia uniuersalis, quia, quandoquidem agat de ente, ut sic, quod includitur in omni obiecto cuiuscumque alterius scientiæ, qui eam calleret, de omnibus rebus aliquid scit. Plurima autem, quæ ad hanc scientiam spectant, in Logica, & nonnulla in aliis Philosophiæ partibus tractata sunt: vnde hic pauca, quæ restant, breuiter examinabuntur.

D I S P V T . I.

Proœmialis in Metaphysicam.

Non proponam hic illas Quæstiones, quarum cognitio facile haberi potest ex dictis in proœmio Logicæ, ac Physicæ, vt an Metaphysica sit scientia, an practica, vel speculativa, an una simplex qualitas; sed solas illas, quæ peculiarem possunt habere difficultatem.

Q V A E S T I O . I.

Quodnam sit obiectum Metaphysicæ.

1. Non poterat hæc quæstio effugere varietatem sentiarum, cui omnes similes, quæ de aliarum scientiarum obiectis inveniuntur, subiectæ sunt; sunt enim qui pro eius obiecto assignant ens ut sic, uniuersalissime sumptum, prout est quid commune enti reali, & rationis. Alij eius obiectum adæquatum putant esse ens reale, prout comprehendit tam entia per se quam entia per accidentem. Alij ens reale, prout comprehendit solum omnia entia per se tam finita, quam infinita. Alij ens reale finitum ut sic, quatenus comprehendit æque primo tam substantiam, quam accidentem. Alij substantiam ut sic, ut comprehendit finitam, & infinitam. Alij solum Deum. Alij aggregatum ex omnibus obiectis immaterialibus.

Pro resolutione suppono, per Metaphysicam ex communione sensu intelligi scientiam illam totalem, qua cognoscimus omnium entium, & rerum immaterialium naturam independentem à lumine supernaturali, & reuelatione, medianis speciebus à sensibus externis ad internos deriuatis, & discursu intellectus.

Suppono secundo, huiusmodi obiecta esse Deum, attributa, ac perfectiones eius, Angelos ac spiritualia ipsi connaturalia, & gradus omnes, ac formalitates metaphysicas communes ipsis, ac substantiis, & accidentibus

materialibus, & eriam entia rationis, quæ oppositam habent rationem enti reali ut sic.

Suppono tertio, si pro obiecto adæquato intelligeretur aggregatum ex omnibus obiectis, quæ consideraretur in aliqua scientia, non esse dubium, quin aggregatum ex omnibus his obiectis esset obiectum adæquatum Metaphysicæ; vnde controversia realis sola potest esse ex suppositione, quod unum aliquod obiectum ex omnibus, quæ per se considerantur pro obiecto adæquato, assignari debet ex omnibus, quodnam Metaphysicæ assignandum sit.

C O N C L V S I O . I.

2. Obiectum adæquatum eius non est ens ut sic, quatenus Obiectum adæquatum Metaphysicæ, contra Huiusmodi hic sett. 2. Nam quamus putet Deum sic nō est esse obiectum adæquatum Metaphysicæ, tamen existimat ens rationis ut sic abstractum ab omni ente rationis concernente materiam esse obiectum proprium partiale & rationis. Metaphysicæ, & contineri in obiecto communissimum Metaphysicæ: illud autem quod ipse vocat communissimum obiectum, est illud, quod nos vocamus obiectum adæquatum.

Probatur primo quia non datur conceptus entis ut sic communis enti reali, & enti rationis, de quo secundum se possit haberi scientia aliqua partialis vna, distincta à scientiis, quarum vna haberetur de ente reali, & altera de ente rationis; neque ens rationis est aliquid per se spectans ad ens reale tanquam pars essentialis, aut integralis, aut proprietatis, aut accidentis, aut species, nec è contra ens reale est aliquid entis rationis vlo ex his modis: sed ex communi authorum sensu, qui assignant aliquid vnu pro obiecto adæquato, aut communissimo scientiæ totali, obiectum adæquatum intelligitur obiectum aliquid quod est aut commune vniuersitate omnibus consideratis in scientia, aut tale, ut cætera sint aliquid ipsius aliquo ex prædictis modis: ergo ens ut sic, ut est commune enti reali, & rationis, non est obiectum adæquatum Metaphysicæ.

Probatur secundo, quia per Metaphysicam communiter intelligitur scientia realis, ut scientia realis opponitur scientiæ rationis: sed non esset talis, si per se ageret tanquam de obiecto adæquato de ente ut sic æque comprehendente ens rationis ac reale: ergo non agit per se de illo ente tanquam de tali obiecto. Probatur minor, quia scientia realis, ut opponitur scientiæ rationis, non dicitur talis ex eo quod in se sit quid reale, quia etiam scientia rationis, est tale: ergo dicitur talis ex eo quod habet aliquid reale pro obiecto adæquato: sed illud commune enti rationis, & reali non est reale, ut patet: ergo non esset realis scientia Metaphysica, si ageret de illo ente ut sic, tanquam de obiecto adæquato.

3. Obiectus primo, ens rationis spectat per se ad Metaphysicam: ergo ens ut sic, ut comprehendit omne ens tā reale quam rationis, est obiectum adæquatum Metaphysicæ. Probatur consequentia quia obiectum adæquatum, & communissimum scientiæ debet comprehendere per se quidquid est per se considerationis scientiæ, & debet esse obiectum adæquatum, ut comprehendit illa.

Probatur antecedens prima, quia debet per se spectare ad aliquam scientiam: sed non ad aliam spectat, quam ad Metaphysicam.

Probatur secundo: quia ad hoc ut spectet per se ad aliquam scientiam, sufficit quod possit reduci ad obiectum adæquatum istius scientiæ: sed ens rationis potest per se reduci ad ens reale, quod assignatur pro obiecto adæquato eius, tanquam quid oppositum ipsi.

Confirmatur, quia secundum Philosophum, contrarium eadem est disciplina, hoc est eadem scientia versatur circa illa: sed ens rationis est oppositum enti reali: ergo scientia Metaphysica agens de ente reali agit etiam per se de ente rationis.

4. Respondeo negando antecedens & minorem primæ probacionis, nam ens rationis spectat per se ad considerationem scientiæ rationis, quæ per se directè agit de ipso, & omnibus speciebus eius, quæ scientia non est Metaphysica, ut Metaphysica capitul communiter. Nec refutat quod

876 METAPHYSICA. De Obiecto Metaph.

quod agatur de ipso in Metaphysica, quia multa tractantur in scientiis totalibus, quae per se non spectant ad ipsas, ut patet in Logica, in qua maxima pars Metaphysica tractatur; ergo ex eo quod agatur de ente rationis in Metaphysica, non sequitur quod per se de illo agatur.

Confirmatur, quia non est dubium, quin posset aliquis aliquem tractatum scribere de ente rationis, ut sic, & omnibus speciebus, ac proprietatibus eius, & quod ille tractatus esset per se, de ente rationis, sicut & scientia correspondens illi in intellectu; nec etiam est dubium quin posset aliquis similiter scribere tractatum de ente reali ut sic, & omnibus speciebus eius solis, & quod hic tractatus, sicut & scientia correspondens illi in intellectu, esset de ente reali ut sic, tanquam de obiecto adaequato, & quod ad neutrum tractatum spectaret per se obiectum alterius; & si aliquis vell ad maiorem perfectionem unius tractatus adiungere aliquid de altero, id sine dubio esset per accidentem, & non per se. Vnde si quis vell etiam ex his tractibus, v.g. illum qui est de ente reali, & scientiam sibi correspondentem vocare Metaphysicam, profecto consideratio quæcumque spectans ad alterum tractatum non spectaret per se ad Metaphysicam; sed vel nullo modo, vel non nisi per accidentem. Sed sic est quod de facto Doctores communiter intelligent per Metaphysicam tractatum de ente reali: ergo ens rationis non spectat ad Metaphysicam.

5. *Ad secundam probationem antecedentis respondeo* distinguendo maiorem: quod reducatur quomodo cumque, vego; quod reducatur tanquam aliquid constitutum, aut species ipsius, aut proprietas vel accidentis ipsius vel specierum eius, aut aliquid genus causæ, transeat, & similiter distinguo minorem: potest reduci tanquam pars, aut species, aut proprietas, aut accidentis, vego minorem; alio modo concedo minorem, & vego consequentiam.

Quomodo contraria speclat ad eandem scientiam. *Ad confirmationem respondeo primo*, fortè sensum genuinum istius loci esse non quod contraria ad eandem spectent scientiam, sed quod sit eodem modo discurrendum de ipsis seruata proportione iuxta illud: *Contrariorum eadem est lex.*

Respondeo secundo, admittendo quod sensus sit, eandem scientiam debere esse de contrariis, distinguendo consequens, ita ut per se tractet de virtutibus, vego consequentiam: ita ut per se tractet de vno ex contrariis, & per accidentem de altero, transeat consequentia, nec id est contra conclusionem. Quod autem una scientia non necessario agat per se de virtute contrario, patet, quia alias Metaphysica, quæ agit per se de substantia spirituali, deberet etiam per se agere de substantia materiali; & Physica, quæ agit de substantia materiali seu mobili, seu naturali, seu sensibili, deberet etiam per se agere de substantia immateriali, immobili, & non naturali.

6. *Obiectus secundo*: Physica agit per se de forma & priuatione; Theologia de virtute & vitiis; Logica de syllogismo bono, & falsigrapho; ergo etiam Metaphysica debet agere de ente reali & rationis.

Respondeo negando consequentiam, & ratio disparitatis est, quod non propterea agat Physica per se de forma & priuatione, quia agit per se de forma, & quia propterea agere debet per se de priuatione; & id est de Theologia respectu virtutum & virtutis, sed quia cognitio virtutum, que est necessaria ad cognitionem obiecti adaequati, & ad finem scientiae, nam cum priuatio non minus sit principium corporis in fieri quam forma, tam necessarium est cognoscere quid sit priuatio, quam quid sit forma, ad hoc ut cognoscatur quomodo principiari possit corpus naturale.

Deinde cum finis Theologia sit tradere modum, quo possit acquiri & perdi Deus, & ad hoc æque conducat cognitio virtutum ac virtutis, æque virtutumque spectare debet ad Theologiam. *Denique*, cum finis Logica sit tradere modum, quo aliquis bene discurrat, & ad hoc per se requiratur cognoscere quomodo male possit discurreti, & decipi intellectus, debebat per se agere de falsigrapho. At cognitionem entis rationis non est prorsus necessaria ad cognitionem entis realis, & consequenter Metaphysica,

cuius est agere de ente reali, non debebat per se agere etiam de ente rationis.

C O N C L V S I O II.

Obiectum adaequatum Metaphysica non est ens ut sic, ut Ens ut sic commune est enibus per se & enibus per accidentem. Hac est vi. Commune cuius enibus non est obiectum contra paucos sententes oppositum.

Probatur, quia non datur aliquis conceptus entis abstrahibilis ab enibus per se, & per accidentem, & directe prædicabilis de illis, de quo possit aliquid per se fieri, neque ens per accidentem est genes, aut species, aut induviduum, aut pars integralis, aut physica, aut proprietas, aut accidentis entis realis viuis per se ut sic, ergo ens ut sic, quatenus commune est enti per se, & enti per accidentem, non est obiectum adaequatum Metaphysicæ, etenim enim est, quatenus datur talis conceptus communis directe prædicabilis de virtute, aut quatenus ens per accidentem est reducibile ad ens per se, vel tanquam inferiorius, aut superiorius, aut pars integralis, aut physica, aut proprium, aut accidentis.

Obiectus; Agitur in Metaphysica de ente per accidentem, ergo. *Confirmatur*, quia spectat consideratio ipsius ad aliam scientiam; non ad aliam potius, quam ad Metaphysicam: ergo.

Respondeo distinguendo antecedens: per se nego, per accidentem transeat. *Ad confirmationem*, nego minorem, spectabit enim per se consideratio ipsius ad illam scientiam, a qua potest per se cognosci.

Et si queras, quænam illa sit. *Respondeo* vocari posse scientiam de ente per accidentem (si de illo datur scientia, ut supponit obiectio) cui scientia nondum est impositum nomine aliquid unum particulare, quia nemo adhuc tractauit de illo ente, nisi in tractatibus de aliis obiectis.

Dicer, ergo scientia realis non est adaequata divisa in Metaphysicam, Physicam, & Mathematicam.

Respondeo, distinguendo sequelam, quantum ad hoc quod possit dari aliqua cognitio realis etiam de obiecto reali, quæ per se non spectat ad illas, concedo, ita ut nulla sit scientia realis, quæ vel per se, vel per accidentem non spectat ad illas nego antecedens.

Respondeo secundo, distinguendo sequelam, scientia realis habens pro obiecto unum per se, nego sequelam, unum per accidentem, concedo sequelam.

C O N C L V S I O III.

8. *Nec Deus, nec substantia immaterialis ut sic comprehensio*. Quod obdens solum Deum, & Angelos, nec substantia immaterialis ut sic comprehendens omnes substancialias immaterialias, nec ens ut sic, ut sic comprehendens tantum decem predicamenta, est obiectum adaequatum Metaphysica, sed ens reale ut sic, quatenus comprehendens omnia entia realia immaterialia ut cognoscibilia naturaliter. Hac in re est communissima apud omnes, qui intelligunt per obiectum adaequatum aliquid unum ex omnibus obiectis partialibus, quæ considerantur in scientia.

Probatur, quia agitur in hac scientia de ente reali, ut sic quod est commune Deo & omnibus substantiis, ergo illud potius, quam Deus, aut substantia vlla, aut ens finitum commune decem predicamentis debet statui obiectum adaequatum huius scientiae: ex omnibus enim obiectis, quæ sunt in scientia, pro obiecto adaequato illud, quod est magis commune, potius assignati debet, quam aliquid minus commune, praesertim si continet sub se aliquid quod non possit reduci ad illud minus commune per modum partis aut proprietatis, aut accidentis: sicut ens ut sic continet sub se aliquid, quod ad nullum alium conceptum ex iis, quæ sub ipso comprehenduntur, possit reduci per modum partis, aut proprietatis, aut accidentis.

9. *Probatur secundo* per singulas partes, non enim potest assignari pro obiecto adaequato eius Deus, quandoquidem ad ipsum in ratione obiecti non possit reduci substantia creata, quæ neque est pars eius, nec proprietas, nec accidentis: nec substantia immaterialis ut sic comprehendens Deum & Angelos solummodo, aut omnes substancialias, quia accidentia ut sic conuenient vniuersitate, ut suppono ex dicendis, cum substantia ut sic in ratione

*Non sub-
statis im-
materialis
ens sit
ratione entis, & ut sic conueniunt, sunt per se considera-
bilia, nec illa ratio est cur solum considerarentur, qua-
tenus sunt accidentia ac perfectiones substantiarum: nec
ens finitum, quia Deus non potest reduci ad ens fini-
tum in ratione obiecti quod solum considerari deberet
gratia entis finiti in hac scientia. Sed nihil aliud potest
assignari praeter ens ut sic: ergo.*

*Obiectio: Hæc scientia sumit denominationem à Deo,
vocatur enim Theologia naturalis id est scientia natu-
ralis de Deo: sed scientia non sumunt denominationes
nisi ab obiecto adæquato: ergo.*

*Confirmatur, quia cederet in maiorem dignitatem hu-
ius scientia habere Deum pro obiecto adæquato; &
etiam ad maiorem dignitatem Dei, quod est obiectum
adæquatum perfectissima scientia, qualis est hæc; ergo
debet dici quod sit obiectum adæquatum eius.*

*10. Respondeo negando minorem; potest enim sumere
denominationem quandoque ab obiecto particulari.*

*Ad confirmationem, pro prima parte respondeo primo,
quamvis cederet in maiorem perfectionem ipsius, eam
tamen perfectionem non esse concedendam ipsi.*

*Non effec-
tus in Me-
taphysica
habero
Dei pro
obiecto
adæquato.*

*Respondeo secundo, negando antecedens, neque enim
maioris est perfectionis in scientia, quod obiectum ali-
quod perfectissimum sit obiectum adæquatum ipsius,
quam quod si obiectum partiale, quando non minus
bene tractat de ipso, si sit obiectum partiale, quam si es-
set obiectum adæquatum ipsius.*

*Respondeo etiam tertio negando antecedens confirmationis pro secunda parte; immo potius cederet in detri-
menum honoris eius, quia sequeretur quod est magis
commune quam est, quod sine dubio argueret in ipso
imperfectionem.*

*Obiectio secundo. Quod est obiectum adæquatum
scientia debet habere principia & proprietates demon-
strabiles de ipso: ens reale ut sic non haberet hoc, quia est
formalitas simplex, non resolutibilis in plures formalita-
tes: ergo.*

*Confirmatur, quia perfectissima scientia, qualis est Me-
taphysica, debet habere perfectissimum obiectum adæ-
quatum; Sed ens ut sic non est perfectissimum obiectum
adæquatum, ergo non est obiectum adæquatum Meta-
physicae.*

*11. Respondeo distinguendo maiorem: debet habere
principia constitutiva sui formaliter, nego maiorem; debet
habere principia suarum proprietatum, concedo
maiorem, & similiter distinguo minorem: non habet
principia constitutiva sui formaliter, id est, plures partes
reales physicas aut integrales, vel plures formalitates,
concedo minorem, non habet principium suarum pro-
prietatum, nego minorem, habet enim suam naturam, &
hæc sufficiens principiat ipsis proprietates.*

*Ad confirmationem Respondeo distinguendo antecedens:
in quantum ad rationem suam formalem præcise con-
siderat, nego; in quantum ad hoc quod debeat conti-
nere sub se perfectissimum obiectum considerandum in
scientia, concedo maiorem, & similiter distinguo mino-
rem: secundum se formaliter consideratum, concedo, in
quantum ad comprehensionem aliorum obiectorum,
nego minorem, & consequentiam.*

*Sub qua-
ratione
considerat
Metaphy-
sica ens
* sic.*

*12. Quare sub qua ratione consideret Metaphysica
ens ut sic, seu quoniam sit obiectum formale eius. Re-
spondeo quod consideret ipsum sub ratione entis, & quod
non sit illa ratio formalis in ente, sub qua consideretur
à Metaphysica, distingue à ratione entis, & hinc dicitur
communiter, quod ens ut ens sit obiectum Metaphy-
sicæ.*

*Dices: ens est obiectum materiale eius, ergo debet
dari alia ratio distingue, que sit obiectum formale.*

*Respondeo non debere in obiecto scientia assignari
duas rationes, quarum una sit formalis, & alia materia-
lis, nisi quando prædicatum, quod cognoscitur de ipso
per scientiam, non conuenit ipsi secundum totam ra-
tionem subiecti, sed secundum aliquam tantum forma-
litatem eius: in proposito autem quod cognoscitur de
ente, conuenit ipsi secundum rationem entis, quæ ra-*

*tio non includit duas formalites, secundum quarum
vnam competet ipsi, & alteram non competet,*

Q V A E S T I O II.

*Vix Metaphysica versetur circa rerum omnium
quidditates in particulari.*

*13. Suppono in Metaphysica per se non solum agi de
multis speciebus eius, vt de Deo, Angelis, substantia,
& accidente ut sic, de quibus in Metaphysica per se de-
monstrantur proprietates non magis competentes enti
ut sic, quam proprietates speciei competit generi.
Suppono etiam tanquam certum, quod Metaphysica
non consideret omnes species entis in particulari, vt
distinguitur à Physica, & Mathematica, quia sic non re-
linqueret illas species entis considerandas per se à Phy-
sica aut Mathematica, & consequenter non essent sci-
entia à Metaphysica distincta. Vnde dubitari merito po-
test quenam species entis à Metaphysica per se consid-
erentur, & cur potius alias species quam omnes con-
sideret.*

C O N C L U S I O I.

*14. Metaphysica considerat omnia entia secundum om-
nia prædicata generica & specifica, quæ non includunt mate-
rialia primaria, nec dicunt per se ordinem ad illam, quæ
& qui
non ratione naturali sunt cognoscibilia; nullum vero ens non.
secundum ullam prædicatum includens materialia aut or-
dinem ad illam, per se considerat. Hæc est commu-
nis.*

*Probatur quod primam partem, quia nulla scientia
tractat de ipsis præter Metaphysicam, ergo debent tra-
ctari in Metaphysica. Consequentia est certa, quia illa
debent spectare ad aliquam scientiam.*

*Probatur secunda pars, quia per Metaphysicam, vt ex
etymologia nominis patet, intelligitur scientia transna-
turalis, id est quæ transgreditur naturam, & in hoc di-
stinguitur à Physica, quæ est scientia naturalis, id est
considerans naturam & res naturales, hoc est constantes
natura, & pertinentes ad naturam; ergo Metaphysica
non debet considerare naturam aut res naturales: sed
materia prima est natura, & res constantes materia pri-
ma, & dicentes per se ordinem ad illam taliter, vt non
possint connaturaliter existere sine materia prima, sunt
res naturales, ergo, &c.*

*Confirmatur, quia per Metaphysicam, ut est scientia di-
stincta à Physica, & Mathematica non intelligitur
aliud quam scientiam considerantem res, quæ abstra-
hantur à materia, hoc est per se non dicunt ordinem ad
materiam, ergo Metaphysica, ut sic distincta, non con-
siderat huiusmodi res.*

*Confirmatur secundo, quia illæ res considerantur ut sic
à Physica, & Mathematica: ergo ut sic non consideran-
tur à Metaphysica, ut Metaphysica distinguitur ab illis.
Ex his patet omnem rationem communem substantiarum
& accidentiarum materialibus & immaterialibus con-
siderari à Metaphysica.*

*5. Obiectio primo: Metaphysica considerat quatuor ge-
nera causarum, ergo considerat materiam primam, ergo
non solas res abstractas à materia prima,*

*Respondeo distinguendo antecedens: secundum ratio-
nem genericam cuiuscumque generis ex ipsis, concedo;
secundum omnes rationes specificas cuiuscumque gene-
ris ex ipsis, nego antecedens: similiter distinguo primut
consequens: secundum rationem genericam, quæ conve-
nit cum causis materialibus, quæ non sunt materia pri-
ma, nec dicunt ordinem ad ipsam, concedo; secundum
suam rationem specificam, nego primam consequen-
tiem, & etiam secundam. Itaque datur causa materia-
lis, quæ non est materia prima, v. g. intellectus respe-
ctu intellectionis, subiectum respectu accidentium, &
materia*

878 METAPHYSICA. De Obiecto Metaph.

materia prima conuenit cum his in ratione causa materialis ut sic; unde secundum istam rationem communem potest considerari materia prima à Metaphysica sicut potest considerari secundum rationem entis & substantiae, quamvis Metaphysica totaliter abstrahat à materia prima ut tali.

Obiectus secundum, Metaphysica est dividere substantiam in corpoream, & incorpoream: ergo agit de utraque, & consequenter de re materiali seu materia prima.

Confirmatur: quia aliqua scientia potest considerare differentiam quæ est inter Angelum & Leonem, sed nulla potius quam Metaphysica: ergo considerat illam differentiam: At non potest considerare illam, nisi consideret naturam Leonis, quatenus est substantia materialis: ergo ut sic considerat illam, & consequenter considerat naturas rerum omnium in particulis.

Respondeo negando antecedens; illa enim diuisio fit partim à Physica, & partim à Metaphysica.

Ad confirmationem respondet P. Blasius à Conceptione in Metaphysica disputatione 1. quæst. 43, numero 45. Metaphysicam considerare differentiam, quæ est inter Leonem, & Angelum, negatiū, non vero positivū: quia scilicet cognoscit differentiam constitutivam Angeli, non vero Leonis: sed ex eo quod non videat differentiam Angeli esse in Leone, cognoscit Angelum distinguui in Leone, & hoc est cognoscere quod distinguatur negatiū, non vero positivū. Exemplificat hanc doctrinam, quia ad hoc ut sensus communis cognoscat positivū differentiam quæ est inter obiecta sensuum particularium, debet positivū cognoscere obiecta illa, secundum rationem particularē suam; sed ut sensus particularis cognoscat negatiū differentiam obiecti sui ab obiecto alterius sensus particularis non debet cognoscere obiectum illud alterius sensus; sed sufficit quod cognoscat obiectum suum proprium.

Verum hac doctrina nec est ad propositum difficultatis præsentis, nec in se valet. *Non est ad propositum* difficultatis præsentis, cuius intentum est, quod aliqua scientia cognoscat differentiam positivam Angeli & Leonis, & quod nulla potius quam Metaphysica, ad hoc autem nihil facit cognitione illæ negatiua. *Non etiam valet in se*, quia non potest Metaphysica scire an reperiatur differentia Angeli in Leone, nisi consideret Leonem: non potest autem considerare Leonem nisi cognoscendo ipsum positivū, ut est manifestum. Exemplum etiam supponit falsum quoad secundam partem, nempe quod potentia externa verbi gratia visus, cognoscat obiectum suum verbi gratia, coloratum distinguui ab obiecto auditus, verbi gratia, etiam negatiū: nam ad hoc ut sic cognoscat ipsum sic distinguui, deberet posse dicere, si esset iudicatiū, ut est intellectus: hoc, nempe obiectum auditus, non est obiectum meum. Sed impossibile est quod hoc posset facere, nisi apprehenderet obiectum auditus: hoc autem non potest facere, & si faceret non solum negatiū cognosceret illa obiecta distinguui, sed etiam positivū.

16. Idem Author num. 47. negat eadem scientia posse cognosci positivū differentiam quæ est inter Angelum & Leonem.

Sed certe si loquatur de scientia actuali, non potest esse dubium quin intellectus cognoscens positivū Leonem & Angelum, cognoscat eodem actū Angelum esse positivū distinctum à Leone, non minus quam eodem actū potest cognoscere quod brutum distinguatur ab homine; quod fieri posse non videntur negare aduersarij, sed potius assertere.

Si vero loquatur de scientia habituali, verum est quod duæ scientiæ habituales prærequirantur necessario ad scientiam habitualē de illa differentia, nam illa scientia nequit haberi absque scientia habituali Metaphysica, quia cognoscitur Angelus, & physica qua cognoscitur Leo.

Respondeo ergo aliter ad confirmationem, negando invenire: nam scientia qua cognoscitur illa differentia, est scientia partim Physica, partim Metaphysica, nec est hoc vel modo inconveniens, sed necessarium.

Dices: hinc sequeretur malam esse diuisiōnem scientiæ speculatiæ ut sic in Metaphysicam, Physicam, & Mathematicam, quandoquidem secundum hanc responsionem detur scientia quæ sit nulla ex his tribus.

Respondeo distinguendo sequelam: Si daretur in illo sensu, ut nulla speculativa scientia daretur, quæ non esset altera ex illis, concedo sequelam: sed nego eam diuisiōnem sic intelligendam. Si daretur sic ut sensus esset, nulla esset scientia speculativa quæ haberetur de rebus secundum se, abstrahendo à comparatione ipsorum ad alias res, quæ non esset aliqua ex illis tribus, nego sequelam.

Ista quo diuiditur scientia speculativa ut sic in tria illa membra adæquate, hoc debet intelligi de scientia quæ habetur de obiectis secundum se consideratis, & naturas suas intrinsecas, non vero de scientia quæ habetur de obiecto aliquo ut comparato ad aliud obiectum, secundum quod scilicet distinguuntur ab alio obiecto, aut est maioris vel minoris perfectionis quam illud: quod valde aduertendum est.

17. *Obiectus tertio*, Non est maior ratio cur Metaphysica agat de una specie entis secundum rationem specificam, quam de ceteris: ergo vel de nulla agit, vel de omnibus.

Confirmatur, si ens ut sic sit obiectum adæquatum eius, debet considerare omnes species eius, alias non erit obiectum adæquatum, nam si Physica non consideraret omnes species corporis naturalis, corpus naturale ut sic non esset obiectum adæquatum eius, ut omnes factentur.

Respondeo negando antecedens, quia per Metaphysicam intelligimus, ut dixi, scientiam considerantem res non dicentes ordinem ad materiam, talis autem non esset si consideraret tales res.

Ad confirmationem, respondeo distinguendo sequelam: si ens ut sic secundum omnem latitudinem suam esset obiectum adæquatum eius, concedo: si ens ut sic secundum se & omnes suas species abstrahentes à materia, esset obiectum adæquatum eius, nego sequelam.

Dices: non est maior ratio cur corpus naturale secundum omnes suas species, nulla excepta, esset obiectum adæquatum Physica, quam ens ut sic secundum omnes suas species esset obiectum Metaphysica, ergo, &c.

Respondeo negando antecedens, quia nulla species corporis naturalis est, quæ non sit naturalis, & consequenter potest considerari à Physica quæ est scientia naturalis; aliquæ autem species entis non sunt transnaturales, sed omnino naturales, & consequenter non possunt considerari à Metaphysica, quæ est scientia transnaturalis.

18. *Dices*: quamvis propter hoc non possit dari scientia de ente ut sic quoad omnes suas species, quæ sit aut transnaturalis, aut naturalis, tamen posset dari aliqua scientia totalis de eo ut sic, quæ nec esset una, nec altera, sed partim una, partim altera.

Ei si dicereatur quod scientia naturalis & transnaturalis non possint facere unam scientiam totalem.

Contra, quia nulla est ratio, ob quam non possint, nisi quod distinguantur species: sed hoc non impedit, quia omnis scientia totalis includit plures partes distinctas species.

Respondeo, quidquid communiter dicatur ab aliis concedendo totum intentum huius replicæ; nec hoc facit aliquid contra me; nec etiam propterea est mala diuisio speculatiæ ut sic in Metaphysicam, Physicam, & Mathematicam, quia sine dubio datur istæ tres scientiæ; & inter se distinguuntur species, quamvis non

posset de non obstante hoc possint integrare vnam totalem scientiam.

ri vna scientia de ente & omnibus speciebus eius, que non est Physica nec Metaphysica, nec Mathematica, sed aggregatum ex omnibus illis. Convenientia in abstracione à materia non sufficit ad idemtatem scientiarum.

Itaque quemadmodum ens finitum bene dividitur in decem prædicamenta, quamvis posset dividii in pluram vel pauciora etiam cum fundamento in re, ita bene dividii potest scientia totalis ut sic in illas tres scientias; quantumvis posset dividii in plura vel pauciora membra.

Solum hic aduertendum, quod quamvis scientia Metaphysica distinguitur à Physica per hoc, quod illa considerat obiectum abstractum à materia, hæc obiectum includens materiam, abstractio tamen à materia non est sufficiens, ut quæcumque scientia habentes obiectum abstractum à materia conueniant specificè, ut perpetram, & sine illo propterea afferunt rigidiores Thomistæ contra iam communem sententiam; quis enim credere potest, scientiam quæ est de æternitate Dei, sive à priori, sive à posteriori, esse ciudem speciei cum scientia, quæ habetur de Angelo quod sit intellectus, licet tam Angelus quam Deus abstrahant à materia.

Quomodo Metaphysica subalternet sibi alias scientias.

Queres, vtrum Metaphysica subalternet sibi alias scientias.

Respondeo cum communiori sententia negatiuè: quia vt aliqua scientia sit subalternans respectu alterius, debet obiectum subalternata conditione aliquam accidentalem, superaddere respectu obiecti subalternantis: v.g. quia Medicina subalternatur Physicæ, obiectum Medicinæ dicit ultra obiectum Physicæ, quod est corpus, conditionem accidentalem, nimirum sanabilitatem, obiectum enim Medicinæ est corpus sanabile.

Deinde scientia subalternata non debet habere principia quæ sunt proprietates per se notæ, sed principia ciuius debent esse conclusiones demonstrabiles in scientia subalternante: sed obiectum Physicæ, quod est corpus naturale, non superaddit aliquam conditionem accidentalem enti quod est obiectum Metaphysicæ, cum corpus naturale sit vnum per se, & non vnum per accidens, nec concretum accidentale; ergo Physica non subalternatur Metaphysicæ.

Deinde Physica, & idem est de Mathematica, habet principia per se nota independenter à Metaphysica, si quis tamen non intelligeret per scientiam subalternatam, aliud quam scientiam, qua haberet pro obiecto aliquam speciem obiecti alterius scientiæ, sine dubio Physica & Mathematica subalternarentur Metaphysicæ.

DISPVT. II.

De ente ut sic.

QVIA ens ut sic, quod est obiectum adquatum Metaphysicæ, non habet partes intrinsecas, sed est simplicissima formalitas, de ipsomet prius agemus.

QVÆSTIO I.

Vtrum ens ut sic sit uniuocum enti reali, & enti rationis.

Non datur cōceptus vnu enis ut sic com munis vnuocē enti reali & rationis.

Suppono ens reale esse illud, cui non repugnat realis existentia; ens vero rationis, quod opponitur enti reali si accepto, esse id cui repugnat realis existentia, & consequenter quod habet tantum esse obiectum in intellectu, iuxta dicta in Logica.

CONCLVSION.

1. Est negativa cum communissima sententia Scotistarum, licet Mauritus Hybernius, Bonetus, & Ioannes Cronicus Scotistaræ tenet oppositum esse probabile, cum tamen Scottus ipse 4. Met. q. i. dicat ens esse æquiuocum

ad res primæ & secundæ intentionis, ex eo quod res prima intentionis sint reales, secunda vero rationis.

Probatur conclusio, quia nullus est conceptus obiectus ipsi communis, qui conceptus sit ens; ergo ens non est ipsi vniuocum. Consequentia est evidens, probatur antecedens, quia non potest assignari illus conceptus, qui non est vel ens reale formaliter, vel ens rationis formaliter: sed conceptus communis enti reali & rationis non deberet esse formaliter reale aut rationis sed deberet abstrahere ab utroque, sicut conceptus animalis abstrahit à rationali & irrationali, & conceptus entis à substantia & accidente, ut patet: ergo.

Probatur maior, quia vel illi conceptui repugnaret, existere realiter, & sic esset rationis; vel non repugnaret, & sic esset realis, quia per ens rationis nihil aliud intelligimus, quam cui repugnat existere realiter, & per ens reale, cui hoc non repugnat.

Respondet Mauritius, illum conceptum entis ex se non dicere repugnantiam, aut non repugnantiam, licet non possit esse à parte rei sine aliqua ex illis; sicut nec animal formaliter & ex se dici rationalitatem aut irrationalitatem, licet non possit esse à parte rei sine aliqua ex illis.

Contra hoc replicant Scotisti communiter, quod omnis ratio superior debet dicere per se secundo modo non repugnantiam ad identitatem cum omni differentia seu modo contradictione sui; ergo iste conceptus, si sit superior ad realitatem, qua constituitur ens reale, & rationalitatem, ut ita dicam, qua constituitur ens rationis, debet dicere non repugnantiam ad identitatem cum realitate illa, & consequenter debet dicere formaliter non repugnantiam ad existendum realiter, & consequenter ulterius debet esse ens reale formaliter.

Sed ad hanc replicam facile posset respondere Mauritius distinguendo secundum consequens: dicit formaliter non repugnantiam ad existendum realiter, quatenus dicit non repugnantiam ut coniungatur cum modo vel differentia realitatis, conceditur; quatenus dicit ipsammet realitatem, negatur: & negando ultimam consequentiam, quia posset dicere quod ens reale formaliter est quod includit ipsum realitatem, & non quod potest coniungi cum illa realitate.

Et si replicetur ulterius, quod ipsa realitas non est aliud quæ non repugnantia ad existendum, seu fundatum ad quod sequitur, & consequenter quod si iste conceptus abstractus dicat non repugnantiam formaliter, quod debet dicere realitatem formaliter.

3. Respondet potest conformiter ad responsionem iam datam, realitatem, qua constituitur ens in esse entis realis, esse non repugnantiam proximè, ut possit existere formaliter fine coniunctione cum illo alio determinato modo aut differentia, & talem non habere ens ut sic; sed non repugnantiam remotam, ex qua scilicet sequitur quod possit existere, quatenus potest coniungi cum alio modo vel differentia.

Et si quereretur, vnde constaret, si haberet ullam non repugnantiam ad existendum, quare non haberet proximam?

Respondet facile, quia ex se proximè posset reperi in ente rationis, quod implicaret si dicere illam non repugnantiam proximam, nam sequeretur quod ens rationis includeret intrinsecè & essentialiter ens reale tanquam suum superius, & consequenter quod esset ens reale. Et ne videatur hæc doctrina mira, propono exemplum clarissimum in materia communiter recepta in quo similis doctrina apparebit. Homo nihil aliud est quam animal rationale, seu potens discurrere, & animal abstractum ab ipso est potens discurrere, quia potest coniungi cum rationalitate, & tamen non est homo formaliter: cuius ratio est quia non habet potentiam proximam ex se ad discutendum, sed potentiam remotam, quia non habet potentiam ad discurrendum nisi quatenus habet potentiam ut coniungatur cum rationalitate, quæ est principium quo metaphysicum discurrendi; & hoc colligitur ex eo quod reperiatur in

EEC quo

Quo non est potentia proxima ad discurrendum: cur ergo simile non posset dici de potentia entis ad existendum, seu quod idem est, de non repugnantia eius.

4. Probat ergo aliter antecedens principale, in quo veratur tota difficultas, nimirum quod non detur illius conceptus obiectiuus unus, qui sit ens, & reperiatur in ente reali & rationis, quia non potest explicari quis sit ille conceptus; posset autem sine dubio, si daretur: ergo.

Dices primo illum conceptum posse explicari sufficienter per hoc quod dicatur esse aliquid intelligibile, nam in hoc conuenient vtrumque ens.

Contra, quia esse intelligibile non est esse ens, alias negationes, & priuationes, & ultimae differentiae essent entia, quod est absurdum: ergo quamvis conuenirent in esse intelligibili, non tamen sequeretur quod conuenirent in aliquo conceptu uno, qui esset ens: & propterea addidi hanc limitationem in ipsa probatione, ut vitetur omnis equiuocatio.

Dices secundo illum conceptum posse explicari dicendo quod esset aliquid potens existere abstrahendo ab hoc quod existere realiter, aut rationaliter.

Contra, posse existere, seu esse extra suas causas, seu terminare actionem causa, quando dicuntur simpliciter, capiuntur pro existentia reali, quia vere non existit, nec potest existere, cui non potest competere realis existentia, sed ad summum ficte; ergo conceptus ille communis vtrique enti non potest consistere in hoc quod possit existere.

Confirmatur, quia posse existere aliquo modo competit negationibus, & priuationibus, que tamen non sunt entia: ergo ille conceptus non est conceptus ens.

Confirmatur vterius, quia homo fictus & homo verus non conueniunt in conceptu aliquo uno hominis, ergo nec ens fictum & verum: sed ens rationis est ens fictum, & ens reale est ens verum, ergo non conuenient in aliquo conceptu communis entis.

Obijecies: Potest aliquid esse certus quod forma, à qua denominatur res cognita, sit ens, incertus an sit ens reale vel rationis; ergo conceptus entis est abstrahibilis, à conceptu entis realis & entis rationis.

Respondeo distinguendo antecedens: conceptu determinato uno, nego; conceptu indeterminato & confuso, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Obijecies secundus: ens reale est terminus complexus non solum voce, sed etiam significacione, & idem est de ente rationis; ergo dantur duo conceptus obiectui in vtrōque ente, unus qui significatur per ly ens & alter qui significatur per ly reale & rationis, & consequenter poterant vtrumque ens vniuocē conuenire in significatio entis.

Respondeo negando antecedens; sed solum per ly reale & rationis determinatur aequiuoca significatio ly enīs, sicut per ly verus & pīctus determinatur aequiuoca significatio ly hominis.

ADDITIO.

Contra meam resolutionem in hac quæstione Maſtrius disp. 2. Metaph. num. 255. opponit quod falso citem Canonicum pro parte affirmativa, & dicam Scotum 4. Metaph. quæst. 1. expresso afferere ens esse aequiuocum ad res prima & secundæ intentionis. Deinde num. 257. ait mirari se cur ego inficiar argumentum aliquorum pro parte negativa, quia ipsem ex eo, quod difficulter aliquid explicamus, negari debet conceptus illius. Nunquid inquit, quia formalitas diuini decreti, nequit à nobis via toribus sufficienter explicari, negari debet dari diuina decreta: tum quia ipse ait disp. 1. Log. num. 5. difficultum esse explicare conceptum entis realis, nec exacte explicari per ordinem ad existentiam realem: ergo eadem ratione negari debet conceptus entis realis: sicut ergo explicari solet conceptus entis realis per ordinem ad existentiam realem; & rationis per ordinem ad existentiam rationis: ita conceptus entis vtrique communis explicabitur per hoc quod sit aliquid potens existere præscindendo ab hoc quod existat ex natura rei, vel per intellectum.

Contra quam impugnationem suam subiicit meam responsionem qua dico non posse explicari ens ut sic commune enti reali & rationis per ordinem ad existendum, dicendo quod sit illud quod potest existere, quia quando dicitur simpliciter de aliquo, quod possit existere, hoc intelligitur de existentia reali: ergo non potest dici de ente ut sic, quod non est reale; & quia etiam posse existere competit etiam suo modo negationibus quæ non sunt entia positiva: ergo illa explicatio entis ut sic communis non valeret.

Sed instat Maſtrius pro solita subtilitate has duas etiam impugnationes videri se inuicem destruere, quia in

ca ab ente reali & non ente reali, quia illa ratio communis necessario debet participare alteram rationem ex ipsis, cum sint extrema contradictionis: aliud vero est quod ratio communis non posit abstrahi ab ente reali & rationis, aliud ab ente & non ente, neque reali, neque rationis, qualis est negatio.

Quod si etiam vñus essem illo arguento, bene fecissem supposita secunda ratione, quam addidi & quam paulo ante proposui, & defendi contra Maſtrium, nempe quod non possit explicari, neque concipi ille conceptus communis.

Neque impugnauit illam rationem quasi non valeret si probaretur vterius, quod non possit præscindere aliquis conceptus positivus à conceptu reali & rationis; vt ego probau; sed supposito, quod id non probaretur, vt non probauerunt alij, quos propterea impugnaueram.

Ad illud de falſa citatione Canonici, dico me ipsum sic citauisse, quia ab aliis citatum reperi; an vero ex veritate, id factum ab illis necne; quia parum refert ad rē, quam ipse sententiam tenerit, nolo in eo vterius examinando hærere, certus neminem putaturum me data opera voluisse Canonico impoſuisse, præſertim cum meo discursu in tota illa quæſtione non seruerit, quod ipſe problematicus esset.

Quod ad Scotum vero attinet, cum certum sit quod ipſe, vel tenerit in illa quæſtione aequiuocationem entis ad Deum & creaturas, subtantiam & accidens etiam loquendo de aequiuocatione, cuius contrarium docuit in sententiis; vel saltem, quod de hoc problematicus fuerat, vt afferat Mauritius; non potest esse dubium, quin à fortiori teneret aequiuocationem entis ut sic, ad ens reale & rationis; quod sufficit ut conclusio negans vniuocationem entis ad illa dicatur colligi ab ipso in illo loco, nec valet expositio allata à Maſtrio, quod ibi excludat vniuocationem rigorosam & limitatam; nam agit de illa, quia erat in controvēſia; rigorosa autem & limitata illa non erat in controvēſia. Deinde probatio-nes eius, & reſponſiones ad argumenta ostendunt eum agere de vniuocatione illa ipſa, quam in sententiis negat, quæ certè non est limitata, & rigorosa, sed quæ excludit omnem aequiuocationem metaphysicam ac logicam propriè dictam.

Præterea num. 259. adducit probationem meam pro parte negativa huius quæſtioni; quia non potest explicari conceptus obiectiuus unus, qui sit ens, & reperiatur in ente reali & rationis, quia non potest explicari, quis sit ille conceptus: posset autem si daretur: ergo non datur.

Dicit autem Maſtrius hanc rationem nihil prorsus concludere; non enim ex eo, quod difficulter aliquid explicamus, negari debet conceptus illius. Nunquid inquit, quia formalitas diuini decreti, nequit à nobis via toribus sufficienter explicari, negari debet dari diuina decreta: tum quia ipse ait disp. 1. Log. num. 5. difficultum esse explicare conceptum entis realis, nec exacte explicari per ordinem ad existentiam realem: ergo eadem ratione negari debet conceptus entis realis: sicut ergo explicari solet conceptus entis realis per ordinem ad existentiam realem; & rationis per ordinem ad existentiam rationis: ita conceptus entis vtrique communis explicabitur per hoc quod sit aliquid potens existere præscindendo ab hoc quod existat ex natura rei, vel per intellectum.

Contra quam impugnationem suam subiicit meam responsionem qua dico non posse explicari ens ut sic commune enti reali & rationis per ordinem ad existendum, dicendo quod sit illud quod potest existere, quia quando dicitur simpliciter de aliquo, quod possit existere, hoc intelligitur de existentia reali: ergo non potest dici de ente ut sic, quod non est reale; & quia etiam posse existere competit etiam suo modo negationibus quæ non sunt entia positiva: ergo illa explicatio entis ut sic communis non valeret.

Sed instat Maſtrius pro solita subtilitate has duas etiam impugnationes videri se inuicem destruere, quia in

in prima dicitur posse existere simpliciter conuenire enti reali, & in secunda dicitur competere negationibus. Sed quidquid, inquit, est de hoc, certum est nullam conuincere; non primam; quia esto, cum posse existere sumitur simpliciter, conueniat enti reali, tamen cum in eo rigore non sumitur potest etiam adaptari enti rationis, quod suo modo exsilit: nec secundam, que potius fauer Mastrio, quia si posse existere potest negationibus & priuationibus suo modo conuenire, poterit etiam applicari entibus rationis & sic conceptus entis communissime sumpti potest explicari.

Ad hæc dico primo argumentum meum omnino concludere, nisi aliud opponatur quam quæ hic proponit Mastrius; quia aduertere deberet ut recte discurreret; me non ex eo, quod esset difficile quid sit conceptus entis ut sic vniuocus enti reali & rationis, negare quod detur; sed ex eo, quod non posset explicari, & quod posset si daretur, quæ ratio evidenter conuincit intentum meum, nisi falsum sit, quod non possit explicari; vt id autem falsum ostendatur, debet adduci bona explicatio & donec afferatur fatendum est meam rationem esse optimam; & Mastrius non videtur eam intellexisse, cum pro eo, quod ego dico non posse illum conceptum explicari, ipse me impugnat, tanquam si dixisse, quod difficulter posset explicari.

Deinde illud, quod addit de decretis libertis; non est ad propositum, quia constat ex fide & ratione, quod Deus habeat decreta libera, sive a nobis possit explicari, in quo consistat eorum formalitas, sive non; & propter ea quamus non possemus ea explicare, deberemus ea admittere propter principia fidei & rationis, quibus conuincuntur.

31. Sed non constat ex principiis certis, quod detur conceptus communis vniuocus enti reali & rationis; ergo si non possit explicari, debet omnino negari; sicut negaremus decreta libera Dei, si non possemus explicare quomodo posset Deus habere talia decreta, nisi aliunde constaret certo quod darentur.

Vterius quod addit ex me de difficultate explicandi conceptum entis realis, non facit ad rem; quia ut dixi, non ex difficultate, sed ex impossibilitate explicandi conceptum entis, ego negaueram ipsum, quod si non posset explicari conceptus entis realis, ut sic qui esset communis entibus omnibus realibus vniuoce; certe negari deberet talis conceptus, & consequenter si non possit explicari conceptus vniuocus entis ut sic communis entibus realibus & rationis, negari debet; unde illud exemplum de ente reali potius fauer mihi quam officit. Sed pressius examinemus, an bene Mastrius explicauerit illud conceptum, si enim id fecerit, fateor meam rationem nil concludere; si non, spero ipsum etiam ingenuè fallsum, quod conluerit efficaciter saltem quantum ad ipsum, seu ad ea, quæ hic adducit. Itaque dicit Mastrius posse explicari illum conceptum dicendo, quod si illud, quod possit existere praescindendo à modo existentiae an scilicet sit ex natura rei, vel per intellectum. Sed hæc explicatio prorsus non valeret, ut euidenter conuincunt meas responsiones ab ipso Mastrio adducta, si intelligantur ut debent, ac facile est, quamus eas non videatur intellexisse Mastrius. Impugnauit primo illam explicationem quia conceptus ille existentiae, per ordinem ad quem explicaretur conceptus, de quo loquimur, esset conceptus praescindens ab omni modo aut differentia, & absque ullo addito: ergo esset conceptus existentiae simpliciter: nam quando dicitur existentia absque addito, certum est quod id intelligatur de existentia reali sicut quando dicitur homo absque addito, id intelligitur de homine simpliciter, & non de homine picto, qui est homo tantum secundum quid. Ad hoc dicit Mastrius, quod quamus posse existere quando sumitur simpliciter, conueniat entibus realibus; tamen quando non sumitur in illo rigore potest conuenire entibus rationis, quæ suo modo existant, scilicet per intellectum. Sed non videt bonus Pater, quod quando posse existere sumitur praescise non addendo, nec ex natura rei, nec per intellectum, quomodo-

do sumitur in explicatione ipsius, sumatur simpliciter, quia ponitur sine ullo addito & propterea me dixisse, quod tum intelligi debeat de posse existere realiter, quod est posse existere simpliciter.

Impugnauit secundo magis realiter & efficaciter quod ad rem ipsam; quia illa explicatio ipsius competit negationibus, quæ tamen non sunt entia: ergo illa explicatio non est explicatio bona entis.

Mastrius primo ait hanc & priorem impugnationem videri se invicem destruere, quia in prima dicebatur, quod posse existere absolute & simpliciter solum competebat entibus realibus; in hac vero secunda dicitur competere negationibus. Sed imprimit non dixi, quod existentia absolute, & simpliciter conueniat negationibus; sed quod aliquo modo conueniat ipsis, quæ sint diversissima; & sicut potest dici de homine picto, quod si aliquo modo homo; quia est homo secundum quid seu pictus & hoc non contradicit dicenti, quod non sit homo simpliciter; ita dum ego dico quod existentia simpliciter conueniat tantum entibus realibus positivis, & dico tamen quod existentia aliquo modo conueniat negationibus non contradico mihi; nec una ex meis rationibus destruit alteram.

Rursus hæc secunda ratio independens à prima, & quasi dando aduersariis, quod possit conceptus existentia praescindere ab existentia reali, & rationis conabatur ostendere, quod illa explicatio entis non valebat, quia conueniebat negationibus, de quibus æquè posset dici quod existet aliquo modo ac de entibus rationis; immo potiori iure, quia potest dici de ipsis, quod suo modo existent realiter, quod nequit dici de entibus rationis.

Dicit secundo Mastrius hanc meam secundam impugnationem potius fauere quia si posse existere potest applicari suo modo negationibus quæ non sunt entia, poterit etiam suo modo applicari entibus rationis, & sic potest explicari ens communissime, ut ipse explicauit. Sed neque hic vidit me non neguisse, quod entia rationis possint dici existere suo modo hoc est per intellectum; quod & ipse & quorū ea admitunt ubique concedimus; sed negauisse, quod possint dici existere simpliciter, & consequenter quod illa explicatio ipsius in qua ponebatur existentia simpliciter seu absque addito, non poterat ipsis conuenire atque adeo non esset bona explicatio entis communissime sumpti: nec vidit etiam, quod magis directè facit ad rem, non valere suam consequentiam, quæ est hæc: entia rationis possint dici suo modo existere, hoc est per intellectum: ergo bona est ipsius explicatio entis, quam consequentia, vel puer negaret; quia in ipsis explicatione ponebatur existentia simpliciter; ex eo autem quod existentia per intellectum conueniat alii; certum est non sequi, quod existentia simpliciter conuenire illi. Vnde pater meam hanc secundam impugnationem nullo modo fauere Mastrio. Sed neque ipse etiam, quod magis mitere, responderet illi qua parte facit contra ipsum. Vis enim in hoc consistit quamus possit dici, quod existentia competetet aliquo modo entibus rationibus, & quod conceptus existentiae possit praescindere a realitate & irrationalitate, ut ita loquax non valeret tamen explicatio Mastrij; quia conuenit negationibus quæ non sunt entia nec realia, nec rationis.

Ad hoc nihil prorsus respondet Mastrius & quamus ipsem adducat duas rationes pro eadem parte negativa quam mecum tenet, & communiori sententia, unam n. 261, alteram n. 263. ex iis tamen prima nihil prorsus concludit, nec secunda etiam nisi reducatur ad meam quam ipse conatus est impugnare.

Vterius n. 271. adducit meam responsionem ad argumentum quo probatur vnuocatio entium realium & rationis, ex eo, quod aliquis possit esse certus de aliqua relatione quod sit ens, & incertus an sit reale, vel rationis, unde inferunt aliqui conceptum entis esse præcisum à conceptu entis realis & rationis. Ad quod argumentum Respondeo negando, quod quis possit habere conceptum determinatum de ente de quo esset certus, quod conuenire illi relationi, sed confusum, & æquivalentem huic; sum certus, quod illa relatio sit vel realis, vel rationis,

sed nescio determinate quānam sit ex illis determinate.
Contra quam respondonem opponit Mastrius me in ea concedere Aduerlaris totum quod intendunt.

At fallitur Mastrius quia non intendunt Aduersarij, quod ego concedo tantum, alias mihi cum ipsis nulla esset controversia; nam euidēs est quod talē conceptum possit quis habere, nec id à quoquam negari potest.

QVÆSTIO II.

Quid sit ens reale ut sic, & an dicat conceptum vnum tam formalem quam obiectuum.

Quod sit ens reale positivum est illud, quod opponitur directè enti rationis, & consequenter debet describi opposito modo isti modo, quo describitur ens rationis. Vnde cum ex dictis in Logica ens rationis sit illud, quod solum potest existere in intellectu considerante; ens reale optimè describitur esse aliquid positivum, quod potest habere esse extra intellectum cogitandum, & non solum habet existere per hoc, quod intellectus consideret illum existere, & hoc ipsum est, quod significatur communiter, quando dicitur, quod ens reale sit illud, cui non repugnat alia existentia quam illa, quam potest habere per hoc præcise, quod intelligatur.

Hec autem ratio entis sine dubio conuenit in hoc sensu non solum generibus, ac speciebus, & individuis, quæ ponuntur in praedicamentis directè, sed etiam differentiis, modis, ac proprieteribus; vnde de quolibet ex his potest dici quod sit ens reale, nec de hoc est vlla controversia, licet sit controversia, an dicatur de omnibus his formaliter, de quo inferius. Per quod patet breuiter ad primam partem quæstionis.

7. Ut autem secunda pars soluat, in qua est magna controversia, aduentendum cum omnibus, conceptum formalem hic esse actum intellectus, quo apprehendimus aliquid; conceptum vero obiectuum esse obiectum illius conceptus, quod scilicet per eum apprehendimus.

Itaque sensus controversiae est, an quando concipitur ens ut sic, seu quando concipimus aliquid esse ens, & ignoramus an sit substantia vel accidens, habeamus in mente nostra vnum actum, an plures, & an habeamus vnum obiectum nobis propositum, an vero plura.

Alii existimant ens dicere vnum conceptum formalem, non vero obiectuum. Ita Arriaga dicitur. Logicae secutus Nominales.

Alii existimant ens nec dicere vnum conceptum formalem, nec obiectuum, hanc ascribit Hurtadus Caietano opus. de analogia nominum c. 4. communior sententia tam Scotiarum, quam recentiorum ac etiam Thomistarum est, quod dicat vnum conceptum tam formalem, quam obiectuum; licet aliqui existimant quod ille conceptus non sit perfectè præscindens ab inferioribus, nec vniuersus illis.

CONCLVSION I.

Ens ut sic tam bene ut ens præcise, habet vnum actum intellectus, & vnum obiectum ipsius non minus quam quando concipit animal ut animal, obiectum quam animal ut sic.

Probatur quia quantum ad experientiam nostram, non aduentimus esse in nobis duos conceptus formales, neque esse proposita nobis duo obiecta, neque in uno casu, neque in altero, aut certe non magis in uno quam in altero; neque est vlla ratio, ex qua colligatur, quod magis in uno quam in altero proponantur nobis duo obiecta, aut producantur in nobis duo conceptus, seu actus; & deinde quacumque ratione potest quis soluere argumenta probantia dari vnum conceptum formalem & obiectuum correspondentem enti, poterit etiam soluere argumenta, quibus id probatur de animalibus, sunt enim omnino similia.

CONCLVSION II.

Nec magis involuit conceptus suorum inferiorum, quam animalitas, quae determinat explicitè aut implicitè conceptum inferiorem verbi gratia Dei, aut creaturæ, substantia aut accidentia, magis quam

conceptus animalis involuit conceptum hominis & bruti, & est conceptus æquè determinatus ac ille.

Hæc etiam est communis, & probatur iisdem rationibus, quibus præcedens; experientia enim & ratio æquè currit de utroque conceptu.

CONCLVSION III.

10. Absolutè & simpli iterens dicit conceptum vnum tam formalem quam obiectuum, in quo non involuitur explicitè conceptus Dei aut creature, substantiae aut accidentis. Hæc est Scoti 1. l. 3. & dist. 8. cum suis omnibus, & recentioribus communiter.

Probatur experientia, quia quando concipimus ens, non aduentimus nos habere plures conceptus ipsi correspondentes, nec habere plura obiecta nobis proposita, nec nos percipere aut Deum, aut creaturam, aut substantiam, aut accidentem: sed si haberemus plures conceptus, aut plura obiecta nobis proposita, debuissimus id aduentere, ergo.

Confirmatur, quia non est alia via colligendi quod habemus tum plures actus aut plura obiecta, aut quod percipiamus Deum aut creaturam, substantiam aut accidentem explicitè, quam per experientiam: ergo si id non experiamur, non debet asseri.

Confirmatur secundo: quia si secludatur experientia, nulla ratio potest sufficiens probare quod dentur plures actus aut obiecta, ergo.

Confirmatur tertio, quia multi cognoscunt aliquid posse existere, & consequenter esse ens, qui non cognoscunt quid sit Deus, aut creatura, aut substantia, aut accidentem; ergo non involuitur explicitè in conceptu entis ut ens, conceptus Dei aut creature, aut substantiae, aut accidentis.

CONCLVSION IV.

11. Conceptus obiectivus entis præscindit seu distinguuntur formaliter ex natura rei ab inferioribus gradibus quibus contrahitur ad Deum & creaturam, substantiam & accidentem.

Hæc est communissima inter Scotistas, & omnes, qui admittunt distinctionem formalem.

Probatur autem manifestè ex principiis, quibus probabitur illa distinctione, quia conceptus obiectivus entis potest reperiri à parte rei sine vlo gradu determinato ex illis gradibus: reperitur enim in Deo absque formalitate, quod contrahitur ad creaturam, & in creatura absq; gradu quo contrahitur ad Deum, & in substantia absque gradu, quo contrahitur ad accidentem, & in accidente absque gradu quo contrahitur ad substantiam: sed hoc est maximum signum distinctionis formalis in creatis: ergo datur talis distinctione inter ens & ea, per quæ & ad quæ contrahitur.

Confirmatur contra eos, qui admittunt distinctionem formalem aliorum graduum superiorum praedicamentium ab inferioribus, verbi gratia, animalis ab homine & rationalitate, quia eadem prorsus est ratio de distinctione horum graduum, & de distinctione entis à suis inferioribus.

CONCLVSION V.

12. Conceptus obiectivus entis est eodem modo unus, ac determinatus, ac distinctus, aut confusus, quo conceptus obiectivus vniuersalis naturæ vniuersalis. Hæc est contra Menirre hic lib. 1. q. 6.

Probatur, quia quemadmodum nulla natura communis importat explicitè sua inferiora; ita nec natura entis, ut patet ex dictis, & quemadmodum omnia, quæ conueniunt in animalitate, sunt vnum in animalitate, & omnes animalitates, quæ reperiuntur à parte rei, sunt vna animalitas vel similitudine, vel positivū, vel negatiū, vel præcisius, secundum varias sententias de vnitate naturæ vniuersalis: ita etiam omnia, quæ sunt entia, sunt vnum in ente, & omnes entitatis,

entitates, à quibus habent esse entia, sunt vna entitas.

Rursus, quemadmodum nullum est animal, de quo non potest verificari ille conceptus obiectivus, quem habemus de animali vt sic, ita nullum est ens, de quo non potest verificari conceptus ille obiectivus, quem habemus de ente vt sic: ergo eodem modo conceptus entis vt sic, ac conceptus animalis, vt sic, est vnu, ac determinatus, ac distinctus, aut confusus, nec quantum ad hoc est aliquid peculiare dicendum de ente, quod non debeat dici de quolibet alio superiori, vt grauis asseritur à praedicto authore.

13. *Obicies*: Ideo omnia, quæ dicuntur entia, conuenient in uno cōceptu obiectivo, determinato, & præciso, & conciperent uno conceptu formaliter determinatum, quia habent similitudinem in ratione entis, & quia potest intellectus de quolibet ex ipsis cognoscere determinate quod sit eus, & esse incertus an sit tale ens particulae, quod sit verbi gratia Deus vel creatura, substâria, vel accidens, spiritualis aut materialis, homo aut brutus &c.

Sed hec ratio non probat, quod dicant vnum conceptum obiectuum determinatum ac præcimum: ergo.

Probatur minor, quia omnia singularia quia singularia, habent talem similitudinem, & potest intellectus cognoscere quod vna res sit singularis, & nescire an sit singulare vel illud singulare; & similiter omnes rationalitates, quæ sunt, vt suppono, differentiae hominis, habent similitudinem in rationalitate, & potest intellectus cognoscere quod aliquid sit rationale, & nescire an sit rationale hac vel illa rationalitate. Sed hinc non sequitur quod detur conceptus determinatus singularitatis aut rationalitatis, vt sic, præcisus ab inferioribus, ac distinctus formaliter ab illis; ergo nec id sequitur ex prædicta ratione de ente.

Confirmatur, quia quantum ad omnem experientiam, quando quis cognoscit aliquid vt singulare, aut vt rationale, appetit sibi habere vnum conceptum formale, ac obiectuum, eodem modo determinatum, aut confusum, ac quando concipit aliquid esse ens; ergo si ex illa experientia non potest colligere, quod conceptus singularis sit vnu determinatus, nec id debet colligere de conceptu entis, aut vlli gradus superioris. Sed non potest dari conceptus determinatus singularis vt sic, quia alias daretur conceptus singularis vt sic abstractus ab hoc & illo singulari, quod implicat propter dicta in Logica: ergo.

14. *Vt solvatur hac obiectio*, & tota hæc materia melius percipiatur, aduerendum est, quod quamvis omnes formalitates, quæ sunt similes, possint concipi vnu conceptu formaliter, & que bene repræsentante quamcumque, ac vllam, non tamen inde sequitur, quod ab omnibus talibus possit abstrahi vnu conceptus obiectivus ab ipsis præcisus, aut quod omnes conueniant in uno conceptu obiectivo ab ipsis formaliter distincto, & ad eas contrahibili per aliquam formalitatem positivam, cum quo nihilominus stat, quod ab aliquibus formalitatibus similibus possit abstrahi talis conceptus, quodque ipsam conueniant in tali conceptu præciso & determinato.

Vnde patet non valere consequiam hanc ex se præcise: hac similia conuenient in aliquo positivo conceptu præciso, & determinabili; ergo & omnia; aut hanc: hæc non conuenient, ergo nulla.

Ratio autem huius est, quia potest esse disparitas inter formalitates, aut res similes, ratione cuius aliqua possint esse talis naturæ, vt possint conuenire in conceptu præciso ac determinabili, & alia non possint. Disparitas autem ad hoc sufficiens esset, quod aliqua formalitatem aut res similes non includant plures formalitates, sed qualibet sit simpliciter simplex, id est non resolutibilis in plures conceptus præsertim separabiles, quorum vnu esset determinabilis per alterum: & sic se habent omnes differentiae ultimæ, & singularitates, & omnes etiam entitates, capiendo entitatem prout est abstractum entis vt sic, quia alias daretur progressus in infinitum, vt discurrerent facile patere potest.

Aliæ vero formalitates, sine omnino similes, vt sunt humanitas omnes, sive partim similes partim dissimiles, vt sunt humanitas, & equinitas, includant plures formalitates, quarum vna potest reperi in altera, & determinari per illam, sicut humanitas includit animalitatem, & rationalitatem, & equitas animalitatem, ac brutalitatem. Ideo autem hæc disparitas sufficeret, quia conceptus abstractus ac præcisus propriè loquendo dicit ordinem ad aliū conceptum, a quo præciditur; vnde impossibile est, quod à re, vel formalitate non includente plures formalitates possit præcidi vllus conceptus, bene autem potest præcidi conceptus à re, vel formalitate includente plures formalitates. Hinc fit vt ab humanitatibus omnibus, quæ plurificatae reperiuntur in diuersis individuis, vt abstrahant à singularitatibus, non possit abstrahi conceptus humanitatis, nec conueniant in conceptu humanitatis præciso, quia vt sic, præter humanitatem nihil aliud includunt, a quo fieret præciso humanitatis: bene tamen potest ab ipsis præcidi conceptus animalitatis, quia præter illam includunt rationalitatem, a qua fieret ista præciso; & hinc fit, vt ab omnibus entibus, vt sunt entia, non possit abstrahi vllus conceptus, quia vt sunt entia præcise, non dicunt aliud præter conceptum entis.

15. *Aduertendum præterea*, quod omnia illa quæ sunt similia in aliqua ratione, quæ ratio ab ipsis abstrahi nequit, sint se totis similia, & non tam dicuntur conuenire in aliqua vna ratione obiectua, quam constituere unicam rationem obiectuam, quia intellectus ex apprehensione vni ex ipsis non habet occasionem distinguendi inter illa.

Hæc suppositis respondere negando maiorem: sed ideo dicuntur conuenire in conceptu præciso, quia & conuenient in illa ratione, & quia ultra hi habent alias rationes, à quibus illa ratio præscindi potest, & ideo potest illa ratio præscindi, quia potest concipi, non conceptus illis aliis rationibus. Quod si in hoc sensu intelligatur maior, concedo maiorem, & nego minorē, ad cuius probationē dico, quod omnia singularia etiā habent similitudinem in ratione singulari, & obiectuum & formale, quatenus possunt concipi vnu conceptu formaliter etiā determinato, tam bene, quam omnes naturæ vniuersales possunt habere similitudinem in ratione naturæ vniuersalis, nec tamē conuenient in ratione vna determinabili, quia singularitas est formalitas indubitate in plures formalitates, quarum vnu esset singularitas vt sic, altera differētia istius singularitatis ad esse talis singularitatis.

Ex quo patet ad confirmationem esse respondendum, quod suppositum consequentis sit negandum, nam omnino existimo ex illa experientia debere colligi, quod conceptus singularis sit vnu conceptus determinatus, nisi reducatur res ad questionem inutilem de nomine, & negandum est subsumptum cum probatione.

16. Dices: ideo colligitur quod in substantia sint duo conceptus, nempe entis, & substantiæ, quia potest res concipi sub conceptu entis, & sub conceptu substantiæ, & quia illi duo conceptus sunt distincta rationis: sed potest concipi res sub conceptu singularis vt sic, & sub conceptu talis singularis; & illi duo conceptus sunt distincti: ergo singularis dicit duos conceptus tam bene quam substantia, quorum vnu præscindi possit ab altero.

Respondeo primo negando maiorem in sensu præciso: sed ideo sunt duo conceptus in substantia, quia potest concipi sub conceptu entis, quin concipiatur sub conceptu substantia, & quia vñque conceptus est diversa rationis alio modo, quam sunt conceptus, quibus concipiatur res vt singulari, & vt tale singularare.

Disparitas autem, quæ est inter utramque conceptus, consistit in hoc, quod illi duo conceptus, qui habentur de re, vt ens, & substantia, sint tales, vt vnu ex ipsis possit sufficeret ad colligendum rem illam esse distinctæ speciei ab aliqua re, à qua non posset distinguere specie per alterum conceptum; nam per hoc quod concipiatur vt ens, non posset colligi, quod est distinctæ speciei ab accidente, sed per hoc quod concipiatur vt substantia, possit sic distinguere.

Illi vero duo conceptus, qui habentur de re, ut singulare, & ut singulare tale, non sunt tales, ut unus possit sufficere ad distinguendam rem specie ab illo, à quo non possit distingui per alterum.

Rursum, conceptus singularis, ut sic, non potest esse abstractus à conceptu singulari talis, nec potest esse determinabilis per illam tanquam per formalitatem distinctam, quia alias esset conceptus ipsius sub ratione rei vniuersalis, & non sub ratione rei singularis quod implicat, conceptus vero entis bene potest absque illa implicantia esse abstractus à conceptu substantiae, & potest per hunc determinari.

Præterea, illi duo conceptus obiectui, qui habentur de ente, sūt tā distincti, & separabiles inter se, ut unus & idē pro hoc statu possit habere nunc unum, nunc alterum de eadem re, tam perfecte, quam sufficit ipsi, ut possit per illos distinguere rem, in qua sunt, ab omni alia re, in qua non sunt: sed hoc non est verum de conceptibus, quos habemus de singulari ut sic, & singulari tali: nam nullū conceptum habemus de illo singulari pro hoc statu, qui possit sufficere, ut possimus distinguere unum singulare ab omni alio singulari, ut patet, & experientia, & ex dictis in libris de anima ergo signum est quod conceptus rei sub ratione singularis, ut sic, non sit omnino præscindens à conceptu singulari talis, quemadmodum conceptus entis est à conceptu substantiae. Quod autem dico de singulari, eodem modo potest dici de omnibus differentiis, & similibus.

Contra hanc respondionem replicari posset, quod disparates illae non sufficient ad propositionem.

Non quidem *prima*, quia ex illa solum sequitur, quod duo conceptus, quos diceret singulare, non essent tales; quales essent duo conceptus, quos diceret substantia, & quorum alteruter sufficeret ad distinguendum species singulare ab aliqua alia re: non vero sufficit ad ostendendum quod non dicat duos conceptus, quorum unus, nempe singularis ut sic, sufficeret ad distinguendum ipsum ab vniuersali, alter vero, nempe singularis tali, sufficeret ad distinguendum ipsum ab alio singulari quā tali.

Non etiam *secunda*, quia si conceptus singularis ut sic, non potest esse abstractus à conceptu singulari talis, quāuis possit res concipi sub conceptu singulari ut sic, quin concipiatur ut singulare tale, propter implicantium, quā ex hoc sequeretur; ergo nō sequitur præcisè ex eo, quod possit dari conceptus entis ut sic, quin involvatur in illo, aut concipiatur ratio particularis talis entis, verbi gratia, substantiae, aut accidentis, quod detur conceptus entis abstractus, præcisus ab illis conceptibus particularibus; sed alia ratio non potest assignari, ob quam dicatur esse abstractus: ergo.

Non denique *tertia*, quia quamvis non possit pro hoc statu dari aliquis conceptus singularis in particulari, quod possit distinguere ab omni alio singulari in particulari: tamen videatur posse dari aliquis conceptus in particulari ipsius distinctus aliquo modo à conceptu singularis, ut sic; hoc autem sufficit, ut dicatur conceptus singularis, ut sic, abstrahi à conceptu singularis in particulari, si vera sint principia præmissa.

18. *Propter hoc respondeo secundo negando minorem*; nō potest enim dari vllus conceptus vllius rei sub ratione singularis ut sic, nisi talis conceptus, qualis habetur de singulari tali quoad omnia præter ordinem, quē dicit singulari tale ad naturam specificam in ipsa inclusum, aut accidentia aliqua extrinseca. Quando enim concipiuntur res, verbi gratia Petrus, ut singulare, non concipiatur, nisi ut res implurificabilis numero in plura inferiora; & quādo concipiatur ut singulare tale, id est humanum, nihil superaditum priori conceptui, nisi inclusio naturæ specificæ; & quando concipiatur ut singulare tale, id est albū, vel longum, vel durum, vel molle, vel quod existit in hoc tempore, non habetur alias conceptus ipsius in esse singularis, nisi ut intelligitur affectum illis accidentibus, à quibus habet ista prædicata. Vnde sequitur evidenter, quod conceptus rei, ut habet rationem singularis, non sit ita distinctus à conceptu, qui habetur de re ut est singu-

lare tale, ut in conceptu singularis talis involvatur aliqua ratio rei proueniens à singularitate ipsius, præter rationem illam, quā involvatur in conceptu, quo concipiatur ut singulare, abstrahendo à taleitate. Non est autem ita de conceptu entis, & substantiae, aut accidentis, quia in conceptu substantiae involvitur per se ratio aliqua particularis, quā non involvatur in conceptu entis ut sic, nec habetur ab aliqua ratione superiori ad ens, nec etiam ex eo, quod coniungitur ens cum aliquibus accidentibus: ergo non potest abstrahi ratio singularis ut sic à ratione talis, & talis singularis, sicut potest abstrahi ens à ratione substantiae, & accidentis.

Confirmatur hoc, quia tam bene potest abstrahi ratio singularis humano ut sic ab hoc, & illo singulari humano, ac ratio singularis ut sic à singularibus omnibus particularibus à paritate rationis: sed non potest abstrahi ratio singularis humano ut sic, ab hoc, & illo singulari humano: ergo.

Probatur minor, quia nō potest vllus conceptus haberi de singulari humano tali, in quo involvatur aliquid, quod sit per se annexū cum singulari tali humano ultra illud, quod involvitur in conceptu singularis humano ut sic, ergo singulare humanum ut sic, non dicit aliquem conceptum abstrahibile à singulari humano tali per se.

Probatur antecedens, quia quicumque conceptus qui habetur de singulari humano tali ultra illum, qui habetur de singulari humano tali ut sic, possit cōuenire aliis singularibus, seu individuis humanis; ergo non est conceptus aliquis per se competens individuo tali, & consequenter conceptus singularis humano ut sic, non est per se abstrahibile à conceptu singularis humano tali, tanquam à conceptu per se determinante ipsum ad esse talis singularis.

19. *Dices*: quamvis per hoc saluaretur aliquo modo, quod non detur conceptus abstractus individui ut sic à conceptibus individuorum in particulari, tamen id non saluat, quo minus detur conceptus abstractus differentiæ ut sic à talibus, & talibus differentiis, verbi gratia, à rationalitate, & irrationalitate, si detur conceptus abstractus entis ut sic à conceptu substantiae, & accidentis: sed hoc est absurdum; ergo non datur talis conceptus abstractus substantiae ut sic.

Probatur maius, quia potest concipi aliqua res per modum differentiæ ut sic, quin concipiatur per modum differentiæ talis, etiam conceptu, qui sit distinctus à conceptu differentiæ talis: ergo non est eadem ratio de individuo ut sic, & individuis in particulari, ac de differentia ut sic, & differentiis in particulari.

Probatur hoc antecedens, quia potest aliquis concipere, quod detur in homine differentia, quā differt à lapide, & ligno, non concipiendo quod illa differentia sit rationalitas, & ille conceptus est differens à conceptu rationalitatis, ut patet.

Respondeo negando maiorem, ad cuius probationem dico, quod nulla res potest considerari per modum per differentiæ ut sic, quin consideretur sub aliqua ratione differentiæ particularis etiam explicitè, nam non potest considerari, ut differentia per se, quin consideretur ut differentia per se alicuius ab alio: sed nisi consideretur sub aliqua particulari ratione, sub qua non est in alia illa re, non potest cognosci, ut differentia vnius ab alio, ut est euidentis: ergo non potest aliquid considerari per modum differentiæ ut sic, quin consideretur per modum differentiæ particularis alicuius.

Nec con-
ceptus
differen-
tiæ à con-
ceptibus
differen-
tiarum in
particu-
lari.

Confirmatur hoc, sicut confirmata est responsio præcedens ad illud de individuo: nō magis potest abstrahi proprius conceptus differentiæ ut sic ab omnibus differentiis particularibus, quam ratio differentiæ rationalitatis ab hac, & illa differentia rationalitatis: sed hoc nequit fieri, quia nō habetur aliquis conceptus de rationalitate ut sic, nisi conceptus, quod sit aliquid, vel aliqua formalitas, quā & sit principium discursus, & facies hominem differre à bruto, & quibuscumque aliis: sed de rationalitate tali, qua talis præcisè in esse rationalitatis, quatenus præscindit à differentia individuante, non habetur aliud conceptus.

Cur non
abstrahi-
tur con-
ceptus in-
dividui ut
sic à con-
ceptibus
individu-
orum in parti-
culari.

conceptus, quām ille, vt patet; ergo conceptus rationalis tatis vt sic non potest præscindere à conceptu talis rationalitatis.

Qualis discursus potest applicari ad omnia illa, quæ, quamvis concipiuntur propter summam similitudinem eodem conceptu, non tam enconueniunt in aliquo conceptu abstracto vniuoco præscindere à conceptibus particularibus eorum. Et in hoc fundatur disparitas huiusmodi rerum, & formalitatum ab aliis rebus, à quibus abstrahi potest conceptus communis abstractione, & præcisione proprie dicta.

ADDITIO.

Meam ac Scotistatum communiter doctrinam de distinctione formalis entis, vt communis Deo & creatura à differentiis aut modis, quibus contrahitur ad ipsos appellat Mastrius disp. 2. Met. num. 66. erroneam, & ipse met propterea docet oppositum, quamvis concedat conceptum entis finiti distingui formaliter & præscindi ex natura rei à differentiis ac modis quibus contrahitur ad sua inferiora. Fundamentum autem ipsius est, quod alias sequeretur in Deo compositionis, ad quod fundamentum aliorum Scotistarum responsiones adducit ac confutat; meam vero omittit, qui negauit sequelam quia non quæcumque contrahibilitas ex natura rei arguit potentialitatem imperfectam requisitam ad compositionem, sed illa quæ est cum dependentia à causa extrinseca, qualis non est in ente vt sic, respectu modi aut differentiatione, qua contrahitur ad Deum. Ad quam rationem quid alio loco responderet Mastrius videbimus alias.

Inferat autem Mastrius num. 75. ex aliorum Scotistarum impugnationibus, ens non importare realitatem communem ex natura rei præcisam à Deo & creatura, sed simplicissimum conceptum immediate abstractum ab intellectu à particularibus rationibus Dei, & creatura inadæquate conceperis, qui deinde per actum intellectus rursus referente in illum communem conceptum ad inferiora contrahitur ad illa per particulares conceptus finiti & infiniti dicentes quale. Quæ doctrina plane Thomistica est, & aduersa omnibus Scotti principiis probantibus distinctionem formalem, vnde hic impugnanda est.

Quæro ergo an ille conceptus per intellectum abstractus à particularibus rationibus Dei, & creatura reperiatur in Deo, & creatura à parte rei. Ita sine dubio alias non vere prædicaretur de illis. Quæro iterum an ex natura rei ille conceptus distinguatur à conceptibus particularibus ab quos resertur per alium illum actum intellectus; si sic, penitus corruit doctrina Mastrij: Si non, ergo resertur ad seipsum, & præterea inferiora illa non erunt inferiora, quia ens non est inferius ad se; nec erunt etiam Deus & creatura, quia ens non est Deus & creatura, alias Deus non est ens, quia non est Deus & creatura.

Rursus ille conceptus non est abstractus à particularibus rationibus Dei, & creatura nisi est distinctus ab illis aliquo modo.

Deinde, quando concipiimus ens, habemus aliquem conceptum nobis propositum, qui est communis Deo & creatura, alias non posset de illis vere prædicari, sed ratio finiti non est ipsius commune, nec enim conuenit Deo; nec etiam ratio infiniti, nec enim conuenit creatura: ergo aliqua alia ratio distincta ab illis tum concipiatur, qui non solum distinguuntur per intellectum ab illis, ex natura rei.

Vlterius quando dicit, quod rationes particulares Dei & creatura, quando abstrabitur ab illis ratio communis, inadæquate concipiuntur, quæro quid est eas inadæquate concipere; si est eas concipere secundum vnam ex suis formalitatibus, & non secundum aliam: ergo dantur à parte rei plures illæ formalitates. Si vero est considerare eandem formalitatem aliquo modo distincto à modo, quo consideraretur, quando consideraretur adæquate: ergo habet in se inclusum illum modum & secundum se ille modus est distinctus à modo quem habet, vt consideretur adæquate, quod est intentum.

Scio Thomistas conati soluere hæc & similia argumenta, quæ adducunt Scotistæ ad probandam distinctionem

formalem graduum Metaphysicorum, mediante sua distinctione virtuali aut fundamentali aut rationis rationinatae: & sic etiam fortassis respondebit Mastrius. At si hic valeat illa responsio ubique valebit, & sic nullib[us] poterimus probare distinctionem formalem.

Inferat deinde Mastrius ex sua doctrina sequi, quod nulla sit compositionis in Deo nisi rationis cum fundamento in re, & multa alia absurdum, quæ ex dictis & fundamentis omnibus quibus probatur distinctione formalis, manifeste apparent esse falsa.

Quare præstat sane si argumentum ipsum videbatur sibi tam efficax, vt non potuerit respondere, id ingenuè fateretur, sed similiter affereret argumenta oppositum probantia esse non minus efficacia, & propterea se nihil posse determinare; quam statuere doctrinam tam insulam & contrariam omnibus Scotti principiis, quæ nullam habere possit apparentiam nisi destruxta vniuersim distinctionem formalis Scotti, & eius loco substituta distinctione virtuali Thomistarum.

Probar secundo suam sententiam num. 76. quia si ens diceret realitatem suo conceptui adæquatam communem Deo & creatura: ergo à parte rei daretur aliquid prius, & independentius Deo; quia realitas constituens est prior constituto per ipsam, cum in ordine ad eam habeat rationem partis, & totum constitutum dependeret à partibus constitutivis, non è contra: si ergo ens se habet in ordine ad Deum vt realitas & pars constitutiva, plane sequitur esse independentius Deo.

Confirmari potest ex ipsomet paulo inferius, quia data nostra opinione ens ob suam communitatem præcederet Deum sicut animal hominem, & consequenter præcederet Deum non solum prioritate prædicationis, vt ait aliqui Scotistæ; sed etiam prioritate naturæ.

Respondeo negando consequentiam pro secunda parte, quæ dicit quod daretur aliquid independentius Deo: cum enim ille conceptus entis non possit esse neque in Deo, neque in creatura sine Deo, non potest nisi absurdissime concipi, quod possit esse independentius Deo. Quantum ad primam autem partem distinguo consequens: est prius Deo, quatenus possit concipi sine eo, quod cōcipiatur Deus, & possit etiam reperi in aliquo, quod fit Deus, concedo consequentiam: est alio modo prius Deo, sic, vt possit existere realiter sine Deo, aut vt Deus dependeat ab ipso tanquam à causa realiter distincta à Deo, nego consequentiam. Ad probationem consequentiae similiter eam distinguo: realitas constituens est prior constituto quantum ad hoc, quod possit intelligi non intellecto constituto, non vero è contra, transcat, quantum ad hoc, quod possit esse à parte rei sine constituto, nego antecedens vniuersaliter, & eodem modo distinguo antecedens, quantum ad secundam partem de dependentia constituti à constitutivis.

Quæ responsio est valde facilis & eneruat totaliter argumentum Mastrij, cui tamen vt facilius redditur, subiicie exemplum. Certe ipse facebitur personalites diuinæ constituere personas diuinæ & distinguere ex natura rei & non tantum per intellectum ab essentia diuina quæ etiam constituit eam illis eisdem personas: vnde si valer discursus Mastrij erunt priores ac independentiores, quæ personæ diuinæ: ergo aut illa posterioritas ac maior dependentia arguit imperfectionem in personis, quod hereticum esset afferere, cum fit de fide nullam esse imperfectionem in persona diuina; aut non dicit imperfectionem, & sic posterioritas ac dependentia maior, quæ esset in Deo, quām in ente ex eo, quod ens sit constitutum ipsius, non argueret imperfectionem, & quocumque modo Mastrij solvet hanc difficultatem, si proponeretur contra distinctionem ex natura rei essentia & personalitatis, eadem vel æquivalenti porcir solui difficultus ipsius, quæ reuera nullius est momenti.

Ad Confirmationem, nego antecedens quia animal ita præcedit hominem, vt possit esse à parte rei sine homine; ens autem nequit esse à parte rei absque Deo: ergo non est talis præcessio utrobius. Quod si nihil aliud intelligatur per prioritatem naturæ, quam aliquid ita se habere

886 METAPHYSICA. De Ente ut sic,

ut ab illo non conuertatur subsistendi consequentia in eodem supposito; concedo ens esse prius natura quam Deum, sicut essentia diuina est prior natura quam personalitas vlla diuina. Si vero per prioritatem naturae intelligatur, quod res sic prior possit esse à parte rei, quāuis alterum non esset, tum falsum est, quod ens sit prius natura, quam Deus, cum implicet vllum ens dari à parte rei nisi dependenter à Deo.

Probat tertio, *num. 77.* quia realitas illa communis, entis, si daretur, esset creata vel increata, aut participata vel imparticipata, aut necesse esse, vel non necesse esse sed quodcumque dicatur erit inconueniens: ergo non datur.

Respondent Scotistæ communissime hoc argumentum nullius esse momenti: nam cum ille conceptus communis sit ex se formaliter indifferens ad Deum & creaturam, nō debet formaliter importare vllam ex illis rationibus particularibus, quibus ad illos contrahitur, sed abstrahere ab omnibus. Quam responsionem cum proponeret Maestri subiungit se cogi dicere, & certe, inquit, non absque rubore, Conscotistas suos haec tenus non penetrare energiam huius argumenti.

At ille sane merito erubesceret, qui hanc notā doctissimis ac ingeniosissimis Magistris, quorū nescio an dignū se hucusque probauerit, qui esset discipulus, hanc notam inuitat; quamvis verum fateor eos non penetrasse energiam argumenti, quod nullam habet, nisi pueris obviā.

Et quamvis Doctor 1.d.8.q.3. vtratur simili argumēto ad probandum, quod nihil commune Deo, & creatura possit esse genericum quid, quia illud commune esset necesse esse, & sic non posset esse genericum, quia nihil genericum est necesse esse; vel non esset necesse esse, & sic in Deo repertiretur aliquid, quod nō esset necesse esse: tamen nō iuvat hoc Maestri: nam Scotus in alio sc̄fū eo vñus est argumento, quām possit Maestri: accepit enim Scotus conceptum generis pro conceptu formalitatis potētialis cum imperfectione, qualis conceptus non solum formaliter non includit necessitatē, sed nec potest coniungi cum necessitate. Sensus ergo argumenti Scotti est hic: ille cōceptus genericus, qui esset communis Deo, deberet esse necesse esse, quod implicat, aut deberet esse non necesse sic, vt neque formaliter, neque permissive possit esse necesse esse, nam alias non esset genericus, hoc est, potenitalis cum imperfectione, & si Deus constaret aliquo, quod non esset necesse esse vlo modo; quod implicat. Hic est verus sensus, vt patet ex intento & scopo, qui erat probare, quod quamvis cōceptus entis esset cōmuni non tamē genericus; & in hoc sensu concludit. Maestri vero non potest eo vñ in eo, sed in sensu, in quo possit vrgere, quōd non possit dari conceptus communis Deo, qui abstrahit à necessitate, & non necessitate: sic autem nihil prorsus valet, vt est manifestum.

Addit tamen Maestri patere ex dictis à se supra n. 42. & 44. efficaciam argumenti, quāc cerre, inquit, nullo modo dissimilari potest: nihil enim concipi potest in Deo à parte rei existens, quod sit extra esse in creatum, & impaticiatū positiue, vel negatiue, neque aliquid in creatura, quod sit extra esse creatum, & participatum: ergo dati nequā à parte rei realitas communis per indifferentiā, vel per inexistentiam, quāc abstrahat ab illis rationibus.

Probat assumptum: quia ipsa ratio entis quā in Deo est habet essentialiter diuinās proprietates, vt esse infinitam, independentem, & increatam, & non tantum identice vt responderi solet, sed etiam formaliter est de se infinita, ait enim Doctor 1. disp. 8. q. 3. R. quod quācumque realitas essentialis in Deo quantumcumque præcise sumpta, est realiter infinita, & idem habet 2. d. 3. q. 6. L. quā ratione excludit ibi omnē compositionē in diuinis.

Confirmatur, quia creatura participat à Deo non solum tale esse, sed rationem entis, & secundum ipsam rationem entis producitur à Deo: ergo ratio illa entis præcise sumpta, ratione cuius creatura est aliquid, est realitas participata.

Probat assumptum ex Authore de causis, quod prima realitas rerum creatarum est esse, quam propositionem

admittit Doctor 4. disp. 1. q. 1. §. sed iste rationes.

Confirmat secundo, quia totum id quod est creatura est intrinsece finitum, participatum, & communicatum secundum omnem eius formalitatem, etiam quoad supremam & infimam; si quidem creatura quoad omnem suam formalitatem est aliquid parti cipatum.

Confirmat tertio, quia implicat concipere aliquid in creatura, quod non sit à Deo ipsi communicatum; nam etiam secundum primam rationem entis est quid participatum & secundum eam terminat actionem Dei: ergo si concipiatur, etiam secundum rationem communissimam entis, debet concipi, vt aliquid participatum, quia tale esse intrinsece inuoluitur in ratione entis, quod conuenit creaturæ.

Confirmat quartu evidenter, si Deo placet, realitatem entis si à parte rei reperiatur præcisa à realitatibus minus communibus, non posse præscindere à creato & participato: sumatur enim vt à ceteris præcisa in homine, verbi gratia, & quæratur secundum quam rationem primo, & per se competat ipsi esse cauatum dependens & participatum: si dicitur secundum humanitatem, corporeitatem vel substantiam, hoc statim reiicitur, quia tunc accidens non esset dependens, & participatum; non enim habet illas rationes: ergo prima & ad aquata ratione fundans dependentis, & participationem est ipsissima ratio entis, vt sic, quā conuenit creaturæ.

Hæc, inquit, argumenta sunt adeo evidētia, vt quilibet sana mentis cōvictus manere debeat, & fateri rationem entis, vt sic, quā conuenit Deo non præscindere ab increato & participato, & quā conuenit creatura non præscindere à creato & participato; sed solum conceptū entis immediate abstractū à realitatibus Dei, & creaturæ ita præscindere, quia hic conceptus, nec Deo determinate conuenit, nec creaturæ. Neque instantia (subiungit de animali præscindente à rationalitate, & irrationalitate) ab aduersariis inculcata facit ad rem, est enim validus dispar: nam rationale & irrationale sunt infimæ differentia specifica, non supremæ, à quibus proinde aliqua realitas præscindere potest à parte rei existens, quā formaliter cōsiderata & secundū se spectata, nec rationalis sit, nec irrationalis, sed materialiter tantum & identicē: sed non potest assignari in creatura alia realitas à parte rei existens, quā non sit participata: quidquid enim habet, totum est à Deo; vnde cum isti modi dependentiæ creationis & participationis sint vniuersalissimi, communissimi & supremi, nequit assignari realitas à parte rei existens, quā sub eis non cadat: Quod explicat amplius, quia animal licet præscindat à rationali & irrationali, non tamen à corporeo; & substantia, licet præscindat à corporeo & incorporeo, non tamen ab ente per se existente: rursus ens finitum licet præscindat à perfectate & inhaerentia, non tamen à finitate & participatione: ergo ens quod conuenit creaturæ vt sic, secundum suam præciam formalitatem inuoluitur finitatem & limitationem, vnde cōcludit nō dari realitatem entis à parte rei in Deo & creatura, quā formaliter præscindat à creato & increato.

Ad hunc discursum, Respondeo negando nihil concipi posse in Deo existens, quod secundum se, & suam rationem formalem intrinsecam, quatenus præscindit ab omnibus modis & formalitatibus, cum quibus in Deo coniungitur, abstrahat à finito & infinito, creato & in creato & similibus aliis rationibus particularibus Dei, & creaturæ: & dico oppositum esse contra omnia principia Metaphysicæ, quod patet magis ex solutionibus rationum, quibus id conatur probare Maestri.

Ad probationem ergo ipsius nego antecedens, in quo manifeste petit principium, & ad probationem distinguo assumptum: ratio entis quā in Deo est habet diuinās proprietates essentialiter; secundum formalitatem entis præcise ita, vt illæ proprietates inuoluantur in ipsam et formalitate entis, nego assumptum, in quo etiam petitur principium, si in hoc sensu adducatur; quatenus coniungitur cum modo aut formalitate contrahente ipsum ad Deum concedo assumptum; nec in eo sensu valet ad propositum, sed in priori tantum, in quo negatum est.

Ad

Ad authoritatem autem Scotti respondeo eum tantum velle, quod quæcumque realitas existentialis Dei sit formaliter infinita, vel positivè & ex sua ratione formalis, vel permittiè quatenus potest coniungi cum infinitate; & hoc sufficit ad impedientiam compositionem imperfectam quam negat Scotus Deo, qua nequit esse ab aliqua finitate, & limitatione positiva in aliquo saltu ex extremitatibus compositionem.

Ad primam confirmationem concedo, quod creaturæ participant à Deo rationem entis, sed nego, quod participent ipsam secundum rationem entis, ita ut ipsa ratio entis formaliter sit ratio ob quam possit creatura participare illa à Deo; sed potius ratio formalis huius est, vel finitas, vel quæcumque contrahit ens ad esse creaturæ distinctum ab esse in creato & infinito. Sed ut respondeam in forma, concedo antecedens pro prima parte, & ipsum distinguo pro secunda parte: secundum rationem entis producitur à Deo ita, ut ipsa ratio entis producatur, concedo; ita ut sit ipsa ratio formalis sola ob quam produci possit nego; sed potius, ut dixi, ratio illa est finitas vel contractuum entis ad esse creaturæ: concedo etiam consequens (quidquid sit de consequentiis.)

Ad secundam confirmationem distinguo antecedens: totum quod est in creatura est finitus ac participatum secundum omnem formalitatem, quatenus coniungitur omnis formalitas, quæ est in creatura cum finitate & participatione concedo; quatenus omnis formalitas, quæ est in creatura, dicat finitatem intrinsecè, & quatenus præscinditur ab omnibus aliis formalitatibus & modis, quæ sunt in creatura, nego, & id assumere est manifestè petere principium, quod familiare est Mastrio & omnibus, qui carent bonis fundamentis.

Ad tertiam confirmationem distinguo consequens: quatenus verum est, quod communissima ratio entis habeatur à creatura per participationem, concedo consequiam; quatenus illa ratio communissima ex sua intrinseca ratione habeat esse participatum, seclusa conjunctione ipsius cum aliis formalitatibus ac modis creaturæ, nego consequiam, & in hoc sensu facit ad positum & probari deberet à Mastrio.

Ad quartam confirmationem, quam euidentissimam vocat, Respondeo eam esse quidem talem, quatenus euidentissime patet, quod nihil valeat, non alio modo. Dico ergo breuiter malam esse consequiam, quamvis enim homo non habeat esse participatum à ratione humanitatis, corporeitatis aut substantiæ, non sequitur quod eam habeat à ratione entis; quia habet aliquid aliud, à quo eam habeat, nempe rationem finitatis, quod facile à Tyrone Metaphysico aduerti posset.

Ad disparitatem autem, quæ assignat inter animalitatis præcisionem à rationalitate & irrationalitate, & entis à suis vel modis vel differentiis. Respondeo in ea peti principium; nec facere ad rem, quod rationalitas & irrationalitas sint differentiæ infimæ, finitas vero & infinitas sint differentiæ, vel modi vniuersalissimi & supremi, hoc enim non obstante præscindit ab eis ratio entis, ut sic tam bene, quam animal à rationalitate & irrationalitate, & oppositum asserere, est, ut dixi sibi, petere principium; neque ex eo, quod ens præscindat, sequitur, quin possit esse participatum in creatura, sicut ex eo, quod animal præscindat non sequitur, quin possit esse rationale in homine; sed solum sequitur, quod non habeat esse participatum à sua ratione formalis intrinseca, absque conjunctione cum aliqua alia differentia aut modo.

Ad explicationem etiam maiore quam adiungit, Respondeo consequiam esse dignam Mastrio Authore, de qua potius erubescendum ipsi, quam de Conscotistarum defectu in non aduertenda energia ludicri argumenti ab ipso propositi. Sed in forma eam nego, quid enim habet commercij, animal, substantia, ens finitum, non præscindunt à formalitatibus, quibus intrinsecè essentialiter constituuntur in esse tali formaliter: ergo ens non præscindit à differentiis aut modis, quos non cōcludit intrinsecè & essentialiter, & quibus latius patet. Imò quod non valet illa paritas potest vterius probari ex principiis

ipsius Mastrij: nā ipse fatetur per intellectū cum fundamento in re posse concipi ens, quin concipiatur finitas aut infinitas, & tamē non concedit posse concipi animal finē corporeitatem, neque substantiā sine persitatem, neque ens finitum sine finitate: ergo non est eadem ratio de illo quantum ad præcisionem: quo nihil manifestius est.

Probat quarto, n. 80. Deus secundum omnes formalitates, quæ sunt à parte rei in ipso, est essentialiter singularis: ergo realitas entis, ut sic, reperta in Deo à parte rei erit de hæc & non communis.

Probat antecedens primo ex Scoto 1. d. 8. qu. 3. Bb dicente, quod ens, ut conuenit Deo, est ipsum esse infinitū & non tantum aliquid cui conuenit ipsum esse, & ideo ex se est hoc, & ex se infinitum: per quod inquit dictum Scotti mirabiliter confirmatur argumentum præcedens.

Probat secundo antecedens ratione; quia sicut in creatis vnaquaque res est singularis secundum omnes suas rationes per individuationem superadditam naturæ ita Deus per singularitatem sibi essentiale & non superaddirant est secundum omnes formalitates suas singularissimus, ita quod vnicuique formalitati singularitas sit essentialis.

Respondeo distinguendo antecedens secundum omnes formalitates proprias Deo, quatenus propriæ sunt concedo; secundum formalitates, quæ secundum suam rationem formalem non sunt ita propriæ Deo, qui possint competrere creaturæ nego antecedens.

Ad probationem primam ex Scoto respondeo evitatum velle, quod ens ut proprium Deo, hoc est, ut contractum per infinitum aut quæcumque aliud ad Deum, sit ipsum esse, & non aliquid cui conueniat esse, quod si loqueretur de ipsa formalitate entis, quæ in Deo est, ut distinguitur à ceteris formalitatibus diuinis, & vellet dicere, quod illa formalitas, ut sic distincta, sit ipsum esse infinitū, & non aliquid cui conueniat esse; adhuc intelligi deberet non quod sensus esset illa formalitatē entis esse ex se formaliter ens infinitum: hoc enim manifestè falsū esset; sed quod haberet ex se coniungi realiter cum infinite fine dependentia à causa extrinseca vel quantū ad possibilitatem, vel quantum ad existentiam realem.

Ad secundam probationem distinguo illam, ut paulo ante distinxii antecedens, quod per eam probatur, quoad omnes formalitates proprias Deo, concedo; quoad communes ipsi, & creaturis nego: & quod sit differentia inter has formalitates patet euidenter in ipsam sententia Mastrij: quia à formalitatibus, quas dicimus nos communes ex sua ratione formalis ipfem conredit per intellectum posse abstrahi conceptum communem; ab aliis vero Deo propriis non potest id fieri.

Sed contra hanc responsionem replicat ex ea sequi compositionem in Deo, & quod aliqua realitas, quæ est in Deo possit esse in creatura, & consequenter non esse Deus. Verum hæc replica, qua vtruntur Thomista & Recentiores communiter cōtra Scotistas, parum facilius negotijs. Negro ergo primam partem, quia ad compositionem requiritur aliquod extreum finitum, ut pater ex dictis de distinctione formalis & alibi sapere. Quoad secundam partem concedo, quod aliqua formalitas conueniens Deo possit reperiri in creatura quoad aliam omnino similem formalitatem; quod nullo modo est inconveniens.

Probat quinto, n. 81. ostendendo quomodo non obstat, quod non daretur in Deo aliqua realitas communis ipsi & creaturæ, adhuc possit conuenire in cōmuni conceptu entis inadæquato: quia inquit res aliqua potest intelligi confusa & indistinctè duobus modis, primo quod conceptus secundum gradum communem prædicamentale, quia isti fundantur in naturis cōmuni bus à parte rei; alio modo cōcipitur res confusa & indistinctè, quād inadæquata conceptus ob aliquam conuenientiā & veluti inchoatam similitudinem, quam habet cum alia re & sic concipiuntur, quæ attinguntur secundum gradus transcendentes, quia isti non fundantur in una natura cōmuni à parte rei, sed super quandā virtualem & inchoatam similitudinem, quod exemplo declarat: cum quis concipit hominem & equum in esse animalis, opus est tunc eadē conceptione cognoscere adæquate realitatem anima

animalitatis ipsis communem; sed quando res aliqua indistinctè concipiatur ex eo, quod concipiatur conceptu inadæquato, supposito aliquo fundamento similitudinis, tunc non est opus realitatem aliquam distinctè & adæquatè concipere. O exemplum apertissimum, quod nec clarius nec verius est, quam ipsam res ad quam declarandam adducitur! Sed ad rem breviter dico manifestum esse, quod disparitas illa, quā ponit Maestri inter duos illos modos concipiendi si fictitia, nam si cōceptus & gradus transcendentes non fundentur in naturis communibus à parte rei; sed in inchoata similitudine aliquarum rerū, & propterea concipiendo illos gradus nulla realitas adæquate concipiuntur; sane idem omnino dicendum de gradibus prædicamentalibus; quod si gradus prædicamentales fundantur in naturis à parte rei communibus; idem dicendum de transcendentalibus & oppositum dici nequit hic nisi gratis, & cum petitione principiū.

Ex quibus omnibus patet sine sufficienti fundamento hunc Authorem elegisse sibi hanc sententiam, & cum ab illis præterea dependeat maxima pars eorum, qua habet in tota disputatione secundam, eam totam esse ab ipsomet retractandam, vel certe Scotistis omnibus caudam, vnde non liber in iis ulterius refutandis hærere.

Addam tamen maioris claritatis gratia, non sufficiēter satisfacere ipsum difficultati contra se proposita n.88. cum enim vrgeret contra responsonem, quam ipse dedit paulo supra ad argumentū, quod ex similitudine Dei cum creatura in ratione entis, & dissimilitudine in ratione infinitatis probatur, quod ratio entis à parte rei distingueretur à ratione infinitatis, cum, inquam, contra suam responsonem ad hoc vrgeret, quod inde sequeretur ex conuenientia hominis cum Bruto in animalitate, & disconuenientia in rationalitate, non posse efficaciter colligi distinctionem ex natura tei inter animalitatem & rationalitatem. Negat sequelam, quia inter hominem & Brutum est similitudo realis actualis & positiva, qualis non est inter Deum, & creaturam in ratione entis, quæ est tantum virtualis & fundamentalis. Et cum contra hoc opponeret non esse rationem, cui una similitudo sit positiva, & actualis potius, quam altera: responderet id negando, quia homo & Brutum, & idem est de reliquis speciebus & individuis, non sunt primo diversa in realitate; Deus vero & creatura sunt sic primo diversa in realitate, tum quia omnes id fatentur; tum quia magis distat sine dubio Deus & creatura, quam species creatæ & individua. Sed hæc responso mihi videtur esse mere verbalis, sine vlla probabilitate in re ipsa. Vnde dico si Deus & creatura sint ita primo diversa vt non habeant similitudinem actualē, sed virtualem & propterea formalitatem in qua conueniunt non distinguuntur à parte rei ab illa qua disconueniunt, idem omnino dicendum de speciebus, & individuis creatis inter se comparatis, & gratis asseri oppositum, cum nulla possit dari ratio ob quam maior similitudo, aut distinctio in ea probari possit. Et è contra si possit probari similitudo positiva, & conuenientia aliqua in realitate inter hominem, v. g. & Brutum, posse idem probari inter Deum, & creaturam in ratione entis. Nec est verum, quod sit major disconuenientia inter Deum, & hominem in ratione entis, quam inter hominem & Brutum in ratione animalitatis. Nec etiam est verum, quod omnes concedant Deum, & creaturam esse primo diversa in realitate quacumque, id enim ego constanter & omnes concedere debent, qui admittunt præcisionem obiectivam & vniuersalitatem entis, si consequenter velint loqui, & quamvis Scotistæ communiter assertant Deum, & creaturam esse primo diversa in realitate subiectiva, non obiectiva, volū tamē per hoc tantum quod non ita conueniant, vt differant per differentias, sed per modos: vnde quamvis admittant, quod conueniant in ratione entis distincta formaliter, aut ex natura rei à modo contrahente; quia tamen non videtur ipsis tanta distinctio inter formalitatem, & modū suum contrahentem, propterea dicūt quod formalitas entis in Deo cōtracta suo modo infinitatis sit subiectiva totaliter diversa à formalitate entis contracta ad creaturam per

finitatis modum. Quam quidem doctrinam fator difficilem propter rationes, quas oposui in Metaphysica; vnde longe facilius esset concedere conuenientiam realē, & subiectivam & differentias contrahentes ens ad Deum & creaturam, præcisus tamen imperfectionibus.

Q V Ä S T I O III.

De quibus, & quomodo prædicatur ens.

Non est dubium quin ens completum reale, vt sic possit prædicari formaliter de quocumque individuo completo reali sive finito sive infinito, sive substantiali sive accidentalī, & de quocumque etiam conceptu, qui prædicari possit in quid de quocumque tali individuo vñque ad conceptum ipsiusmet entis, nam Deus dicitur formaliter ens; & hæc albedo; & hæc substantia, & realis, & de omni alio quod in quid de tali prædicatur vñque ad ipsum ens.

Vnde duas tantū remanent difficultates examinandas, an scilicet ens prædicetur formaliter de differentiis, aut modis intrinsecis, quibus contrahitur, aut ipsum, aut vnum ex inferioribus ipsiusmet, quæ prædicari possunt directè, & in quid de individuis complectis. Secunda vero difficultas est, an prædicetur de illis individuis omnibus, & aliis gradibus completis prædicabilibus de iisdem individualibus vniuoce, an vero æquiuoce, aut analogice.

C O N C L V S I O I.

20. Ens non prædicatur formaliter de differentiis, aut modis intrinsecis determinatis, aut contrariis eius ad illa inferiora, de quibus supra dictum est ipsum secundum omnes praedicationes tamen prædicatur de illis identice, & realiter. Hæc est Doctoris in 1. dist. 3. qnaest. 3. cum suis communiter contra Thomistas, & Recensores.

Probatur, quia vel differentia contrahens ens, (& idem est de modo ac proprietate) præter rationem entis includit aliud aliud formaliter, vel nihil: si nihil, ergo non potest esse differentia entis: hoc est, non potest esse ratio, cur formaliter vñ ens distinguatur ab alio ente: si aliud, quæ rursus de alio, vrum includat etiam formaliter rationem entis: si sic, dabut processus in infinitum, & consequenter in qualibet re includentur actū infinitæ formalitates distinctæ, quod implicat; si non, ergo idem dicendum erat primo, nimur quod differentia formaliter non includeret ens, eadem enim est ratio de ipsa differentia, & de quocumque inclusio in ipsa quantum ad hoc.

Confirmatur, quia si formalitas differentia, aut modi contrahentis ens includeret ens, & aliud aliud formaliter, illud aliud potius esset differentia, quam includens ipsum, & ens. Et hæc ratio probat nullam prorsus differentiam Metaphysicam sive subalternam, sive infirmam includere ens formaliter, quamvis multi Scotistæ communiter extendant conclusionem ad solas differentias infimas.

Confirmatur secundo, de differentiis vltimis specialiter, quia si præter rationem entis includerent aliud aliud, non essent differentiae vltimæ, sed potius illud aliud esset differentia vltima, quæ differentia vltima est illud, quod ita facit differre, vt ipsa non differat per aliud aliud, sed seipsa: sed differentia non esset tale, quia includeret præter rationem entis, in qua conueniret cum omnibus aliis, aliud aliud, per quod ab aliis distinguetur.

Probatur secundo conclusio, quia in composito physico fit resolutio in partes physicas, quarum neutra includit aliud physicum alterius, verbi gratia, in materiam, & formam: ergo in composito metaphysico debet fieri resolutio in partes, quarum neutra includit aliud metaphysicum alterius: sed hoc esset falsum si differentia includeret formaliter ens: ergo.

Probatur tertio, quia si includit differentia (& idem est de modo & proprietate) formaliter rationem entis, vel illam rationem entis, quam contrahit, vel aliam; neutrū dici potest: ergo.

Probatur minor, quia non illam ipsam rationem entis, quam

Ens complectum prædicatur formaliter de quocumque individuo cōperto reali, & de omni alio quod in quid de tali prædicatur vñque ad ipsum ens.

quam contrahit, alias non esset contractua, nihil enim contractuum est ullius, quod formaliter includit, sicut nec homo est contractuum animalis, quod includit, sed potius est illud, ad quod contrahitur animal. Non etiam aliam rationem entis, quia in qualibet re vna superflue ponentur plures formalites entis distinctæ, sicut superflue ponentur in homine plures rationalitates, aut risibilitates.

Probatur quarto, quia nulla differentia est illud, ratione cuius formaliter conuenit alicui rei existere: ergo nulla differentia est formaliter ens. Consequenter pater, quia illud, ratione cuius formaliter conuenit rei existere, est ens formaliter.

Probatur antecedens, quia formalitas, ratione cuius conuenit formaliter rebus omnibus existere, est eiusdem rationis in omnibus illis; sed differentiae rerum non sunt eiusdem rationis: ergo.

21. *Obijcies primò*: conuenit ipsis definitio entis realis: ergo includunt ens reale.

Respondeo, distinguendo antecedens: realiter concedo, formaliter nego; & similiter distinguo consequens.

Dices, ex sua ratione formalis conuenit ipsis vel ens reale, vel nihil; neque enim datur medium inter illa: ergo non solum realiter, sed formaliter includunt rationem entis.

Respondeo, negando antecedens cum sua probatione. Licit enim non detur medium inter ens reale, & nihil simpliciter; tamen datur medium inter ens reale formaliter, & nihil formaliter, nimur illud quod est formaliter determinatum entis realis ad talem vel talem speciem.

Dices: illud, quod est determinatum, formaliter existit à parte rei, quando res, in qua est, existit: ergo conuenit ipsis ex sua ratione formalis existentia, & consequenter conuenit ipsis ex sua ratione formalis definitio entis realis.

Respondeo, negando consequentiam; quia licet albedo dicatur conuenire formaliter parieti, tamen certum est, quod non conuenit ipsis ex sua ratione formalis: ergo licet existentia conuenire differentiae entis, non esset necessaria ut conuenire ipsis ex sua ratione formalis.

Dices: si conuenit ipsis formaliter existentia, debet ex sua ratione formalis dicere non repugnantiam ad illam: sed hoc sufficit, ut conueniat ipsis formaliter definitio entis: ergo.

Respondeo, negando maiorem: sufficit enim quod realiter dicat illam non repugnantiam.

Dices: si ex sua ratione formalis non conueniat ipsis illa non repugnantia: ergo conuenit ipsis repugnantia ex sua ratione formalis.

Respondeo, negando consequentiam; nam licet alterum ex contradictoriis debet conuenire cuilibet simpliciter, tamen non debet conuenire cuilibet ex sua ratione formalis; sicut non conuenit animali ex sua ratione formalis habere rationalitatem aut negationem eius.

Dicas vltius: ex sua ratione formalis est aliquid, ergo ens.

Respondeo, distinguendo antecedens: aliquid, id est, aliquod ens, nego: aliquid, id est, determinatum aliquod entis, concedo, & nego consequentiam.

22. *Obijcies secundo*: Aduersarij nihil aliud intelligunt per ens, quam illud quod existit, vel quod potest existere realiter quomodocumque, sive hoc ipsis competat ex sua ratione formalis, sive non; sed differentiae existunt: ergo sunt entia formaliter in sensu aduersariorum, & consequenter non habemus cum ipsis nisi questionem de nomine.

Respondeo primo, male eos hoc intelligere per ens formaliter, quia esse ens formaliter, est distinctum aliquo modo ab hoc, quod est esse, alias frusta adderetur ly formaliter: sed non esset distinctum, si nihil intelligeretur per esse ens formaliter, quam posse existere quomodocumque, nam quod est ens, potest sic existere, & significatum entis est posse existere quomodocumque.

Respondeo secundo, distinguendo consequens: ergo differentiae sunt entia formaliter, id est, conuenit ipsis ex sua ratione formalis ista ratio, nego; id est, ratio formalis

entis conuenit ipsis, concedo, & nego vltimam consequentiam.

23. Ut melius hoc intelligatur, aduerte, aliud esse, quod ratio formalis entis conueniat differentiis; aliud esse, quod ista ratio formalis conueniat ipsis ex ratione formaliter differentiarum, aut quod ista ratio intrinsecè, & quidditatem includatur in differentiis, & consequenter quando dicitur quod sint, vel non sint entia formaliter, quia illud ly formaliter potest accipi aequisocè in utroque sensu, valde cauenda est aequiatio ipsius, & semper explicanda est eius significatio, vt sic de re ipsa & non de nomine disputeretur.

Dices: in hac responsione conceditur, quod conueniat omnibus differentiis ratio formalis entis: ergo conuenient vniuersaliter omnes differentiae in una ratione praedicabili vniuersali de ipsis: sed omne praedicatum vniuersum est formaliter praedicabile de vniuersis: ergo ratio entis est formaliter praedicabile de differentiis.

Respondeo, concedendo primam consequentiam, & distinguendo subsumptum, & vltimum consequens: formaliter praedicabile, id est, praedicabile per modum praedicationis essentialis intrinseci, nego: formaliter praedicabile per modum praedicationis aliquo modo coniuncti cum illis, concedo: & haec distinctione sicut praecedens notanda est non solum in hac, sed in multis aliis materiis.

24. *Obijcies tertio*: plus conuenient inter se ex sua ratione formalis duas differentias, quam conuenient cum nihilo: ergo conuenient ex sua ratione formalis in ratione entis.

Respondeo, distinguendo antecedens: plus conuenient, id est, maiorem dicunt proportionem ad se invicem, concedo; plus conuenient in aliquo conceptu uno inclusio in ipsis & abstrahibili ab ipsis, nego antecedens & consequentiam.

Obijcies quartò: secundum *Philosophum* 3. *Metaphysicorum texti*. 10. ideo ens, non est genus, quia includitur in differentiis.

Respondeo cum *Scoto* ibidem, *Philosophum* nihil ibi resoluisse, sed disputasse tantum problematicè pro utraque parte proponendo probabiles rationes hinc inde, & consequenter non esse contra ipsum, si quis accipiat vnam partem, & deserat alteram.

Quare, quid est vltima differentia?

Respondeo vltimam differentiam posse capi tripliciter.

Primo pro illa quae non est vltius determinabilis per aliam aliquam minus communem differentiam, & in hoc sensu sola singularitas est differentia vltima; quia omnis alia differentia tam insima, quam subalterna est contrahibilis per singularitatem.

Secundo modo potest sumi pro omni differentia, per quam ita res differat ab aliis, & in nulla formalitate vltima & istius differentiae conueniat cum ipsis: & in hoc sensu non vltima quilibet differentia tam insima, quam subalterna est vltima; nam homo, verbi gratia, non solum per rationalitatem differt à lapide, ita ut non conueniat cum ipso in vlla formalitate rationalitatis, sed etiam per sensituitatem & vitalitatem.

Tertio potest sumi pro illa, per quam vltimo differt res essentialiter ab alia re: & in hoc sensu sensitivitas non est vltima differentia hominis ab illo, nec etiā singularitas, sed rationalitas, seu quæcumque, quae est propria homini. Sensitivitas autem, licet non sit in hoc sensu vltima differentia hominis in esse hominis, est tamē vltima differentia animalis & hominis, etiā quatenus animal est. Et certe in hoc tertio sensu credo apud *Scotum* cōmunius accipi differentiam vltimam. Sed quoniam in nullo ex his sensibus in quibus differentia vocatur non vltima potest vla ratio communis abstrahi à differentiis; & *Scotus* tamen videtur admittere quod differentiae vltimæ possunt conuenire in ratione aliqua cōmuni, credo in alio sensu posse capi differentiam vltimam, in qua à differentiis plurimis possit abstrahi ratio cōmuni: ille autē sensus erit quatenus differentia non vltima diceretur aggregatum ex duabus differentiis, verbi gratia, ex sensituitate & rationalitate; aut ex sensituitate & irrationalitate; nam ex his

duabus

duabus differentiis potest abstrahi ratio sensititatis; & neutra est ultima, quandoquidem rationalitas sit posterior quam illa ex illis.

CONCLV SIO II.

Ens prædicatur de *creatura, substantia & accidentibus, non vero vniuocè aut analogiè, prout predicari analogiè opponuntur predicationi substantia vniuoca.* Hæc est Doctoris in 3. diffut. 3. quæst. 3. cum suis, quos sequitur Arriaga, & alij plures, contra quosdam antiquos, qui putauerunt ens esse æquiuocum illis inferioribus, & Thomistas communiter ac plurimos recentiores existimantes ens ut sic esse analogum respectu Dei & creaturæ, substantiæ & accidentiū.

Probatur manifeste, quia nihil aliud intelligitur per ens ut sic, quod de his dicitur formaliter, quam illud cui non repugnat realis existentia ex ratione sua formaliter certum est esse in Deo & creaturis, substantia & accidentibus aliquid cui non repugnat ex sua ratione formaliter realis existentia, alias non possent realiter existere: ergo reperitur in illis ratio entis formaliter, & consequenter potest de ipsis predicari formaliter.

Præterea ille conceptus entis est unus & præcisus, vt probatum est quæstione præcedenti, & secundum candé omnino rationem prædicatur de illis; quia si explicetur conceptus entis, vt dicitur de Deo, non aliter explicabitur quam dicendo quod sit illud, cui ex ratione sua formaliter non repugnat realis existentia, & similiter omnino explicabitur cœperus entis dictus de creaturis, & de substantia & accidentibus: ergo prædicatur de ipsis vniuocè, quia nihil aliud requiritur ad hoc, quod prædiceretur quidam vniuocè de aliquibus, quam quod prædiceretur de illis secundum eandem rationem, & quod præterea includatur in ipsis essentialiter, & habeat aliquas formalitates contractiua, quia omnia reperiuntur in proposito.

26. Dices vltius: requiri quod prædicatum, quod dicitur vniuocè, non habeat essentiale dependentiam, vt est in uno ex illis, de quibus dicitur, ab altero ex illis: sed hoc non est verum de ente, neq; de vlo prædicato, quod dicitur de Deo & creaturis, quia omnis formalitas creatura habet dependentiam à Deo: nec etiam verum est de vlo prædicato communis substantiæ & accidentibus, quia omne accidens habet dependentiam à substantia.

Contra, quia hoc est reducere rem ad quæstionem de nomine, de qua parum curandum est, cum agitur de re, & deinde gratis afferitur id requiri, cum non ponatur in definitione, aut descriptione vniuocorum, iuxta quam descriptionem hic agimus de illis.

Alij dicunt prædicatum, quod dicitur vniuocè de pluribus, transcedere debere differentias, per quas contrahitur ad illa plura, & non includi formaliter in illis; quod non est verum de ente, quandoquidem imbibatur, vt loquuntur, in differentiis, & dicatur formalissime de illis.

Sed præterquam quod falsum sit ens includi formaliter in differentiis, vt patet ex conclusione præcedenti, adhuc impugnatur hic dicendi modus per dicta contra præcedentem, quæ æqualiter hic currunt, & etiam contra eos, qui dicunt prædicatum vniuocum non debere contrahi per differentias inæquals perfectionis, & propterea ens non posse esse vniuocum: contra quos etiam facit quod sequeretur, animal ut sic non esse vniuocum respectu hominis & bruti.

27. Obiectio primo: si ens ut sic esset vniuocum substantia & accidentiæ, sequeretur quod esset genus respectuorum, & sic decem suprema genera prædicamentorum non essent suprema genera, quod videtur absurdum.

Respondeo, omitendo aliam respondentem, de qua obiectione sequenti, distinguendo sequelam majoris pro secunda parte, non essent suprema genera prædicamentalia, nego sequelam, quia quodlibet ex illis est supremum genus ex omnibus, quæ ponuntur in suo prædicamento, nihil enim commune aliis prædicamentis ponitur in vlo ex illis prædicamentis: non essent suprema genera sic, vt non habeant supra se aliud genus, quod tamen non sit prædicamentale, concedo sequelam, & nego id esse absurdum, aut inconveniens.

28. Obiectio secundo: sequeretur quod ens esset genus ad Deum & creaturas, sed hoc est absurdissimum: ergo.

Probatur maior, quia esset aliquid prædicabile de ipsis in quid vniuoce, & contractum ad illa per differentias specie diuersas: nihil autem aliud requiritur ad rationem generis.

Probatur etiam minor, quia sequeretur Deum constare genere & differentia, ac consequenter eum esse compositum compositione metaphysica ex gradu perfectibili & perfectio: & consequenter vltius eum non esse simpliciter perfectum.

Ad hanc obiectiōē, quæ est fundamentum potissimum aduersa sententia, respondere solēt Scotiſte iuxta doctrinam insinuatam ab ipsomet Scoto supra, negando sequelam maiorem, & probationem eius pro secunda parte; existimant enim ens ut sic non contrahi ad Deum & creaturas per differentias, sed per modos intrinsecos, genus autem debere esse quid contrahibile per differentias, & hæc etiam ob causam dicunt ens finitum, quod diuiditur immediatè in decem prædicamenta, non esse genus respectu eorum, & consequenter negarent sequelam obiectiōē præcedentis.

29. Hæc doctrina, quamuis probabilissima sit vel ob ipsam Scotti & Scotistarum omnium autoritatem, & fortasse in re ipsa vera sit, patitur tamen ingentes difficultates, quas ego fateor me nunquam superare potuisse, & quas iam proponam, tum ut ipsa doctrina melius intelligatur, tum ut melioribus ingenii rem melius examinandi occasio detur.

Itaque in primis illud, qđ vel re ipsa formaliter loquendo, seu ante omnem operationem intellectus, vel nostro modo concipiendi contrahitur ens ad Deum vel substantiam aut accidentem, esse modum intrinsecum & non differentiam, videtur omnino non solum gratis dictum, sed contra rationem; si enim illud quod contrahit animal ad brutum sit differentia, cur non esset differentia illud, quo contrahitur ens ad substantiam; neq; enim quantum ad ullam rationem aut experientiam appareat maior esse differentia inter hominem & brutum, quam inter substantiam & accidentem.

30. Dices colligi quod non possit esse differentia illud contractuum, quia sequeretur compositio in Deo.

Sed contra, quia licet inde sequeretur non debere ponи differentiam in Deo, non sequitur quin possit ponи differentia in substantia finita & accidenti finito.

Deinde, si potest stare contractio entis finiti ad substantiam & accidentem absque differentiam, non potest assignari ratio, quare non possit stare contractio substantiae ad spiritualem & materialem; & eodem modo contractio cuiuscumque gradus superioris ad inferiora absque differentia; & sic nulla omnino daretur differentia, sed omnia contrahentia essent modi intrinseci.

Præterea, difficile est ostendere, cur sequeretur potius compositio in Deo ex eo, quod includeret formalitatem entis distinctam formaliter à modo intrinseco, & aliam formalitatem differentia, quam ex eo quod includeret illam formalitatem & modum intrinsecum.

Vltius, si formalitas entis communis Deo & creaturis sit eiudem rationis obiectiuæ, & formalis, quamvis contrahatur ad Deum per modum, & non perficiatur propter in Deo; tamen quādoquidem illa formalitas perficiatur in creatura per differentias inferiores, v. g. per sensitivitatem & rationalitatem est omnino difficile, quod ex ratione sua formalis non sit perfectibilis.

Denique videtur incredibile quod contradictione eius ad Deum non magis perficiatur, quam ex coniunctione eius cum sensibilitate, cum multo perfectius sit totum constitutum ex ipso, & modo illo intrinseco, quam constitutum ex ipso, & sensituitate.

31. Secundo contra illam doctrinam facit, quod non possit declarari bene quid sit modus intrinsecus, vt opponitur differentia sic, vt possit sufficere ad propositionum discrimen, quod inter ipsa assignari solet, aut potest, quod ut appareat, examinandum est quomodo soleat modus intrinsecus describi.

Itaque

Itaque dicunt modum intrinsecum esse, qui non variat rationem formalem constituti per ipsum; circa quam tam descriptionem explicadam Scotus inter se non conueniunt, alii dicentibus, quod per constitutum intelligatur constitutum specificatiū loquendo, v.g. illud quod determinatur, & contrahitur per modum intrinsecum; alii vero existimantibus, quod intelligatur constitutum formaler, & reduplicatiū, hoc est, illud quod includit formaliter determinabilem, & modum, quo determinatur.

Sed quomodoq; explicetur, nō videtur sufficere ad propostū, quia sic intelligitur, quod modus nō variet rationē formalē constituti, specificatiū loquēdo, hoc etiā cōperit differentiā, nā rationalitas nō variat rationē formalē animalitatis, quā determinat, & cōstituit in esse hominis, sicut infinitas determinat eam, & cōstituit in esse Dei. Si vero intelligatur de constituto formaliter, & reduplicatiū, omnino videtur, quod illud, quo contrahitur ens, vt sic, ad esse Dei, tam variet rationē formalē, & entis & Dei, ac rationalitas varia rationē formalem animalis ac hominis, nam proslis, aut tanta, aut maior est differentiā inter Deum, & ens, quam est inter hominem, & animal.

32. Alij explicat illam non variationē rationis formalis cōstituti cōsistere in hoc, quod cōcipitur res cum modo, non cōcipiatur sub alia ratione formalī, quā concipiebatur sine modo, sed sub eadem ratione formalī cū maiori perfectione, & propterea modus nō dicitur varia rationē formalem constituti, seu illius cui aduenit, aut advenire concipitur; quando vero concipitur res cum differentiā, tum concipitur sub diversa ratione formalī, ac quando concipitur vt homo, concipitur sub diversa ratione formalī, ac quando concipitur vt animal.

Nonnulli differunt ponunt inter modū, & differentiam, quod differentia sit realitas perfecte conceptibilis absque re, cuius est differentia, & quod adueniat realitati perfecte conceptibili absque illa modus vero non possit perfecte cōcipi sine re, cuius est modus, nec res illa possit perfecte concipi sine modo, quamvis possit imperfecte.

33. Sed contra primū, quia quacumque ratione diceretur ens non posse perfecte concipi, quin cōcipiatur vt Deus vel vt creatura, poterit etiam dici quod animal non possit perfecte concipi quin concipiatur vt rationale, vel irrationale. Secundo, ideo potest dici quod rationalitas, quae est differentia hominis possit perfecte concipi ab eo homine, aut animali, quia potest concipi per modum principij quo discursus, aut aliquo simili modo, non ponendo animal in eius definitione, aut descriptione: sed eodem modo potest concipi, & describi illud, quo contrahitur ens ad Deum dicendo: est id quod potest omnia facere, aut à quo habet esse independentē, ergo nulla est illa differentia, quae assignatur inter modū intrinsecū, & differentiā. Praterea differentia similitudinis à dissimilitudine non videatur cōcipi posse, quin concipiatur relatio, quae contrahitur per ipsiū, nec differentia intellectus ab altera; ergo male discriminatur modus à differentiā per hoc, quod modus non potest concipi absque modis, differentiā vero possit concipi absque differentiā, vt ita loquar.

34. Propter hanc & alia, visa mihi fuit semper difficultis hæc communis Scotistarum doctrina, quæ in ipsomet Scoto fundamentū habet: quare aliter conabor, respondere ad obiectiōne p̄ remissā, ad quā solvendā hæc doctrina ex cogitata est. Respondeo ergo ad obiectiōne distinguendo sequelā maioris: si nihil aliud intelligatur per genus, quā aliquid vna contrahibile ad plura distincta rationis etiā per differentias, concedo maiorem; si requiratur vltius quod si quid positivū l'imitatū, nego maiorem; & similiter distinguo minorem: est absurdū quod sit genus, capiendo genus primo modo in eo sc̄lū, in quo admissa est maior, nego minorem; in alio sensu, in quo negata est, concedo minorem, & nego consequentiā. Ad probationem maioris, nego sequatur ex eo, quod Deus constaret genere & differentia, capio generē in sensu concesto, quod est compositū cōpositione Metaphysica ex gradu perfecti-

bili & perfectivo, modo sibi aut simplicitati sive repugnanti; nam sicut non impedit simplicitatem nec perfe-
ctionem diuinam, quod includat formalitatem essentiā
diuinā & formalitates sapientiā, iustitiā, ac relationum,
non impedit etiam simplicitatem ipsius, quod includat
formalitatem generis, & formalitatem differentiā secul-
lis imperfectiōibus: & sicut essentia diuina non est per-
fectibilis per attributa, aliqua perfectibilitate, quæ in-
volueret imperfectionem; similiter formalitas entis in
Deo non est perfectibilis per formalitatem differentiā
aliqua perfectibilitate, quæ inuolueret imperfectionem.
*Non fer-
quicu-
compon-
tio in
Deo ex
inclusio-
ne entis
& diffe-
rentiā.*

35. Dives, disparem esse rationem, quia essentia diuina est infinita, fundamentaliter & eminenter includit sapientiā, & reliqua attributa, & propterea non facit compositionem Metaphysicam cum ipsis, nec est perfectibilis propriè ab ipsis: ens autem, quod includitur in Deo, vt præscindit à differentiis, seu modis contrahēcibus, nō est infinitū, nec includit eminenter & radicaliter istas differentias aut modos: ergo erit propriè in potentia & perfectibilis perfectibilitate inuolente imperfectionem.

Confirmatur, quia ens in creatura est propriè in potentia: ergo & in Deo. Probatur consequentia, quia secundum se præcisè est eiusdem rationis in Deo, ac creaturis.

Confirmatur secundo, quia Scotus exp̄resse dicit quod si daretur conceptus generis in Deo, iste conceptus esset propriè in potentia, & propriè perfectibilis: ergo contra Scotum est admittere talēm conceptum in Deo.

Respondeo, negando consequentiam: quia licet forte saluet bene, quod essentia diuina non faciat compositionem cum attributis, quod radicaliter & eminenter contineat illa, tamen ex alio etiam capite potest id saluari, nimisq; ex eo quod sit dependens in existentia sua tam quoad se, quam quoad coniunctionem suam cum illis attributis ab omni causa; ex hoc autem capite potest similiter ostendī, quod ens in Deo non facit compositionem, nec si propriè perfectibile per differentiam contrahentem ipsum ad esse Dei, quia non dependet ab illa causa, nec quoad existentiam suam, nec quoad coniunctionem cum illa differentia.

36. Et per hoc patet ad confirmationem, quia, etiamsi antecedens esset verum, fallā esset consequentia, quia ens in creatura est dependens in existentia à causa extrinseca tam quoad se, quam quoad coniunctionem sui cum differentiis, secus autem est de ente in Deo.

Confirmatur hec responsus, quia secundū aduersarios finitas est principiū vel conditio necessaria ad potentialitatem & perfectibilitatem inuoluentem imperfectionem: ergo cum ens in Deo non sit finitū, nec afficiatur illa ratione finitate, nō poterit esse in potentia aut propriè perfectibile, quantumvis contrahereur per differentiā.

Ad secundam confirmationem respondeo explicando Scoto, qui sine dubio loquebatur de conceptu generis, qui abstraheretur à re dependente formaliter, vt patet ex rationibus, quibus illud probat, & ex toto discursu suo, si bene considererem; non vero de conceptu generis qui tantum diceret formalitatem communem contrahibile per aliam formalitatem minus communem, & prædicabilem in quid de te includente utramque formalitatem.

A D D I T I O.

*C*ontra meam doctrinam in hac quæstione, in qua oppositis aliquibus difficultatibus contra doctrinam communem Scotistarum de contractione entis, per modos, dico ens posse dici contrahi per differentias, & esse genus; Maltrius disp. 2. num. 3. opponit exploratum esse, ens non esse genus, & sufficiat̄ supra ab ipso id probatum. At id non esse exploratum, capiendo genus in meo sensu, tam certum, quam non sacerdenter probatum à Maistro, quod non sit genus, cum enim ipsius impugnatio dep̄edat à pessima doctrina ipsius de nulla distinctione à parte rei inter ens, & differentias vel modos contrahentes preter virtualem, certe valere nequit: voco autem illa doctrinam pessimam non absolute, quatenus proponetur à Thomistis & Recentioribus, qui vniuersim negant distinctionem formalem, sed quatenus proponitur à Scotista, illam distinctionem alibi concedēte.

Fff Deinde,

892 METAPHYSICA. De Ente ut sic,

Deinde, quamvis nō daretur distinctio formalis, sed tantū virtualis inter ens & illos modos, aut differentias, adhuc non sequeretur, quia ens est genus, modo talis distinctio sufficiat, ut afferunt Thomistæ ad rationē generis, & differentiæ inter gradus metaphysicos prædicamentales. Opponit præterea diuersas illas acceptiones generis & differentiæ, quas ego adhibeo, scilicet ineram fugam fundatam in doctrina Auersæ & Arriagæ, quā ipse confutauit in Logica sua q. i. art. i. vbi ostendit, quod nisi velimus abuti vocabulo generis & differentiæ, sed in ea significatione accipere, qua vñi sunt sapiētores, ac nostri progenitores, haec vocabula sonat duas realitates Metaphysicas, quarum vna est potentialis ad aliam, & per eam propriè perfectibilis, ex quibus proinde ob talem potentialitatem & actualitatem, fit compositione Metaphysica. Vnde Doctor ait i. disp. 8. q. 3. quod si daretur conceptus generis Deo, esset propriè in potentia, & perfectibilis per aliam realitatem. Nec valet, quod responderet Poncius Doctor non loqui ibi de conceptu generis ut sic, sed de conceptu generis qui abstrahetur à re dependente, id est re finita & limitata. Hec enim, inquit est frigida Doctoris interpretatione, quia dum ibi loquitur, disputat an Deus sit in Genere, & probat non esse in Genere, nec genere constat: loquitur de genere, ut sic, & secundū rationem formalē generis, nō de genere finito & limitato, quia de hoc nemo dubitat, & laborat in vanum Scotus, quia ab omnibus cōceditur: loquitur ergo de cōceptu generis, ut sic, & probat ex ratione simplicitatis, infinitatis, & necessitatis Dei, quod ei repugnat ratio generis, quia genus ex ratione formalē generis, ut sic, dicit realitatem finitā potentialē ad aliam, ut magis communem ad minus communem, & cum ea componibilem. Et quidem, inquit præterea, Genus ut sic realitatem finitam, & limitatam præ se ferre, abstrahēdo à Scotti autoritate probatur ex eius doctrina loco citato euidētissimè; nam genus, ut genus, dicit partem essentiæ, & non totam essentiam, ut per se notum est: ergo implicat in adiectione dari genus infinitum. Probatur consequentia, quia solum finitū potest esse pars aliquius totius: ergo si genus ex ratione sua formalī sit pars, debet esse finitū. Probatur antecedens ultimū, quia nullum infinitum potest habere rationem partis: omne enim totum est maius sua parte: infinito autem nihil est maius. Deinde, Genus à sua ratione formalē differentiam, qua contrahitur, excludit: sed realitas infinita quantumcumque præcisè sumatur, nequit esse in potentia ad aliam formalitatem, cum infinitū sit cui nihil entitatis deest eo modo, quo possibile est illud haberi in aliquo uno. Cōtra hunc discursum imprimis dico diuersas illas acceptiones generis esse fugā fundatā in doctrina Arriagæ, & Auerse, falsum esse; cum si ipsam doctrinam, quam ipsi prouponunt, & si per hoc velit dicere, quod ab illis iam ego accepi, id etiam non minus falsum est: à doctrinam enim Scottistis illā audiui, antequā Auersa vel Arriaga sua opera impresserūt aut ad me eorū nomina p̄uenere. Quod autem fuga non sit, manifestum est, quia per illas acceptiones nullā quæritur euadere difficultatem vel dantur, vel non dantur; de quo non potest esse alia quæstio, quam de nomine, de qua nihil hic curādum: si dantur, certū est in vna ex illis acceptiōnibus ens esse genus; si non dantur, sed nihil aliud possit esse genus, quod non sit finitum, ut conatur probare Mastrius; tum certum est ens commune ad Deum, & creaturā non esse genus quodcumque distinguitur à differentiis, vel modis contrahentibus: nec ad euadendam ullam difficultatem, quæ contra hoc opponi possit, recurrendam erat ad illas acceptiones generis: quam ergo, rogo Mastrij, difficultatem fugere volimus, qui illis acceptiōnibus vñit, per ipsas? Itaque non ad fugiendā difficultatē, sed ad significandum, quod dicendum est, si qui iis vti vellet, ad illas acceptiones recurrimus. Deinde, quamvis velimus persistere in ea significatione generis, & differentiæ, qua vñi sunt sapiētores, & nostri progenitores, haec vocabula non sonare duas realitates Metaphysicas, quarum vna est potentialis ad aliam, & per eā propriè perfectibilis, si loquatur in sensu suo sic, ut velit illas realitates esse ex natura

rei actu distinctas, manifestum est, quia nulli Thomistæ vñquam intellexerunt tale quid per illa vocabula: si velit autem, quod maiores nostri & sapientes per illa intellexerint realites, quarum vna esset propriè perfectibilis, & altera propriè perfectiua, siue distinguantur actū à parte rei, ut dicunt Scotistæ, siue virtualiter tantum, ut placet Thomistis, imprimis petit principium & Aversa ostendit contrarium sufficienter, quia communiter dicuntur res diuersæ esse species entis, & eadem proprietate potest dici, quod ens sit genus earum; nec refert, quod opponit Mastrius illam locutionem esse impropriam: nam sufficit ad intentum, quod fuerit in vñli licet impropriè, & optimè assignaretur, quid esset dicendū de ente in illo improprio modo loquendi. Deinde, quamvis non esset illo modo in vñli nihil haberet cōtra nos, nisi, quod impropriè loquamur, quid autem hoc ad rem aut veritatem ipsam realem? Præterea, quamvis nō fuisset in vñli apud maiores, adhuc sufficeret iam apud aliquos Authores esse in vñli, ut proponeretur; & sic vitaretur alteratio de nomine. Ulterius, quando afferit meam explicationem, Scotti non valere, qua dico ipsum dum ait, genus dicere realitatem perfectibilem, loqui non de genere, ut sic, ut inuoluit vñramq; illam acceptiōnem, quam ego posui, sed de genere prout capitul pro formalitate finita cōtrahibili, & perfectibili per differentiam: præterquam quod gratis id dicat, adhuc sibi ipsi contradicere videtur: nam probat ulterius, quod conceptus generis dicat necessariο finitatem, & quod Scottus loquatur de conceptu tali generis: ergo dum ait hic Scottum non loqui de genere in tali acceptiōne, sed de genere, ut sic, prout cōprehendit meas duas acceptiones, & me male ipsū intellexisse de genere perfectibili, omnino cōtradicit sibi. Rufus, quando probat Scottū non loqui de genere limitato, quia de hoc genere nemo dubitat, etiam sibi contradicit, quia inferius ostendit genus, ut sic, necessario dicere finitatem in suo formalē cōceptu, & Scottum probare ex infinite, necessitate & simplicitate Dei, quod Dens non constet genere, quia ex ratione sua formalē dicit limitationem: ergo secundū ipsum Scottus loquebatur de genere, ut dicit limitationē, & si de hoc nullus dubitauit, laborauit in vanū probando, quod erat notū omnibus. Vel ergo falsa est hæc Mastrius doctrina de mente Scotti, vel mea expositio est apia; & consequenter nō est frigida ut vult Mastrius pro solita sua gratia. Confirmatur totum hoc, quia quādo Mastrius ait Scottū non loqui de genere, ut dicit cōceptum realitatis limitatae ac finitae, sed de cōceptu generis, ut sic, ut loquitur de conceptu generis communī ad genus limitatū, & genus non limitatum, hoc est, de conceptu generis comprehendente meas duas acceptiones, vel de cōceptu generis nō communī ad vñram genus, nec comprehendente vñramq; acceptiōnem, sed solum rationem generis limitati: si primū manifeste sibi contradicit & veritati, ut patet ex suomē discursu, quo concludere vult, quod genus, ut sic, de quo Scottus agebat, ex ratione sua formalē dicit limitationē: si secundū, ergo verum est, quod ego dixi Scottū nō loqui de genere, ut sic, cōmuni ad genus in vñraq; acceptiōne, de quo genere, ut sic, ego sum locutus: & præterea cū nō detur præterea secundū Mastriu cōceptus generis, ut sic, nisi cōceptus generis limitati: ergo verū est, quod Scottus agebat de genere limitato. Nec tamē in vanū laborauit, quia multi dubitare merito possent, quod Deus cōstatet etiā tali genere si ens esset vniuocum ipsi & creaturis, ut docuit Scottus qui propterea conatus est ostendere, quod non, quia cōceptus entis, quamvis vniuocus, non erat limitatus, ac finitus. Quod si velit Mastrius non dari aliquem conceptū generici nisi qui sit finitus, & propterea Scottū agere de conceptu generis, ut sic, excitat quæstiōnem de nomine & nihil facit in re cōtra me, qui supposui aliam acceptiōnem generis siue propriā, siue impropriā, & in illa tantū dixi ens esse genus, & Deum constare generis, illud autem impugnari non potest nisi ostendendo suppositionem esse fallam, quod fieri nequit, cum sufficiat ad veritatem ipsius, quod Arriaga & Aversa ea vtantur, & ego ipse, etiam si nullus aliud ea vteretur.

Nec recte etiā probat Mastrius, quod genus, ut sic, dicit limita-

limitationē. Quod iam probabo respondēdo ad rationes eius. Respondeo ergo, quāuis infinitum non potest esse genus, quia genus quocumque in acceptione quacumque, de qua hic loquimur, debet esse cōmūne ad res realiter distinctas, & multiplicabile in illas, hoc autem nulli infinito potest competere; quāuis, inquam, hoc ita sit, non recte tamen probatur a Maistro, quod genus non possit esse infinitum. Vnde in forma nego consequentiā rationis ipsius cum antecedēti probationis; nam aliquod infinitū posset esse pars essentiae, hoc est, aliqua formalitas, quae non dicat adēquatē totā essentiam rei formaliter; nā certe in ipso Deo ratio substantiæ infinitæ formaliter non dicit rationem formalem substantiæ spiritualis infinitæ, & quod aliquod infinitū possit esse pars totius est manifestum; nam sapientia infinita est pars istius totius, quod conflat ex Deo, & sapientia, hoc est, est aliquid quod non dicit formaliter omnes formalitates inclusas in illo toto, quod addo ne capiat pars in aliqua alia acceptione, faciendo quæstionem de nomine.

Ad probationem autem antecedentis, nego quod infinitum non possit habere rationem partis, hoc est, ali- cuius formalitatis, quæ formaliter non dicat omnes formalitates in re, cuius diceretur pars, inclusa, & cum dicat, quod totum est maius sua parte, & infinito nihil possit esse magis; Respondeo distinguendo hanc ultimam partem: infinito nihil est maius realiter, transseat, formaliter nego: potest enim fieri, quod aliquid sit maius uno infinito formaliter quantum ad hoc, quod includat formalitatem istius infiniti, quo diceretur esse maius, & aliam formalitatem distinctam formaliter ab ipso: de quo in sententia Scoti distinguente attributa inter se, & ab essentia, non potest esse dubium.

Ad secundam probationem illius antecedentis, Respondeo distinguendo minorem: nequit esse in potentia dicens imperfectionem, concedo non dicente imperfectionem nego: & ad probationem minoris dico, quod non sit possibile omnes formalitates repertas in aliqua infinita re includi formaliter in qualibet formalitate ex formalitatibus distinctis, quæ reperiuntur in illa, aliquin essent & non essent distinctæ formaliter, vnde formalitati infinitæ potest addi alia formalitas infinita diversa rationis, vt est evidens in nostra sententia.

Sed demus Mastrum sufficienter probare, quod infinitum nō possit esse genus: quid hoc ad propositum? Certe inde non sequitur, quod genus, vt sic, deberet esse necessario ex ratione formalis sua quid finitum; nam posset præscindere a finito, & infinito si detur aliquis cōceptus præcisus a finito, & infinito vniuersus illis. Vedit ipsum et hoc posse opponi contra illa sequelam. Sed replicat hoc non posse dici, quia genus sūpt̄ natura importat cōceptum potentiale, & per modū partis, & proinde debet importare cōceptum limitatum, vnde nequit ullus cōceptus trascendens, & præcessus a finito & infinito habere rationem generis. At nō vedit Mastrum in hac ratione se petere principium, dum ait genus, vt sic, in omni acceptione generis dicer conceptū potentiale aut rationē partis, quæ necessario inuoluāt limitationem: quod si loquatur de ratione partis, & potentialitatis, quæ solum includat formalitatem coniungibilem cum alia formalitate distincta, & cum illa constitutuam rei constata ex illis duabus formalitatibus, concedo, quod genus dicat tales rationes, sed nego inde sequi, quod ratio generis nequeat conuenire rationi transcendentī. Præter hanc contra me vrgit, quando ego confirmo meam responsionem dicendo, quod si finitas sit cōditio requisita ad potentialitatem, & perfectibilitatem inconvenientem Deo, cum ens vt sic, non dicat finitatem, ipsū non posse esse in potentia, & perfectibile tali perfectibilitate & potentialitate, cōtra hoc inquā vrgit eodem numero, quod sit irrationalis, nam potius ex hoc deduci deberet, quod non importet realitatem per differentias contrahibilem. Sed si Mastrum rationaliter procedere vellet aut posset, deberet ostendere quod id potius esset deducendum, quam quod ego deduxi, & non censurare gratis absque fundamento, vel ratione doctrinaria ullam sibi aduersam. Deinde ego non poterā

illud deducere, quia concessi & concedo, adhuc absque præjudicio ullius rationis (quidquid sit de Scotti autoritate)ens, vt sic, esse contrahibile per differentias, quāuis non esset limitatum nec finitu: & dico vltius si non sit contrahibile per differentias, debere esse cōtrahibile per modos, non obstante sua transcendentia, nisi vñius destruere principia omnia quibus probatur distinctio formalis. Præterea n. 133. vrgit cōtra me arguēdo cōtra me sic ego arguo contra alios Scotistas, afferentes ens nō esse genus, nec facere compositionem in Deo, quia contrahitur per modos, & non per differentias. Contra hos sic, inquit, arguit Poncius: quia si potest stare contractio entis ad Deum, & creaturam per modos, & non per differentias, potest similiter stare contractio substatiæ ad materiæ & immateriæ, & idem est de quocūque gradu superiori per modos absq; differentiis, & sic nulla datur differēcia, & omnia essent simplicia ac carentia cōpositione metaphysica: Mastrum autem eodem modo vrgit cōtra me: quia si potest in Deo, saluari ratio generis, & differentiæ absque metaphysica compositione inuolente imperfectionem, idem possit dici de creaturis. Respondeo, meum argumentum valere contra aduersarios, non autem hoc Mastrum contra me; quia secundum omnes ad compositionem metaphysicam inuoluentem imperfectionem sufficit limitatio extremitū; talis autem reperitur in creaturis, nō vero in Deo; vnde quāuis possit stare ratio generis, & differentiæ in Deo absque compositione imperfectionis, non poterit in creaturis, & quod in creaturis reperitur limitatio, & imperfectio ostendi sufficienter, quia habent dependentiam à causa extrinseca in coniunctione reali, & physica suatum formalitatum, non habet autem Deus talem dependentiam. Contra hoc autem replicat Mastrum sic posse Scotistas dicere, quod cōtractio entis in Deo sit per modos, & non per differentias, quia sit cum independentia; contractio autem quæ sit cum dependentia sit per differentias, & non per modos. At hic certè Mastrum discursus habet extremam dependētiā ab aliquibus principiis, quibus carerit, vt bonus sit. Sed respōdeo posse quidem sic responderi faciendo quæstionē de nomine: sed ego non argui contra illos capiendo differentiam, & modum in illa acceptione, sed supponendo acceptiō modi & differentiæ, qua ipsi vrebantur & sic procedit optime meum argumentum. Quod si vellent mutare acceptiōnem & occasionē nouæ acceptiōnis accipere ex mea doctrina, non contendere cum illis, nec haberemus litem nisi de nomine, cuius quācumq; partem libenter ipsis concederem. Deinde vrgit eodem n. 8, sed contra, quod illud meum principiū sit falsum nempe in independentiā in Deo esse rationē diuina simplicitatis, & dependentiā in creaturis esse rationē compositionis: quia, inquit, ratio diuina simplicitatis, per quam de Deo demonstrari potest per se, & immediatè est infinitas, & ex tali medio eam Doctor demonstrat i. d. 8. q. 1. quia omnē cōponibile habet rationem partis, quatenus caret perfectione eius, cui est componibile; repugnat autē infinito, quod est actualissimū omnino, perfectione aliqua carere & habere rationē partis: ergo ratio vnde immediatè deducit diuina simplicitas, nō est independentia, sed infinitas: dixi autem immediatē (inquit) quia mediata & materialiter concedi potest Deū esse summè simplicem, quia est independentia. Ad quod subiugit paulo post, quod si per impossibile dari posset ens infinitum sine independentia, adhuc cōsisteret summa ipsius simplicitas, & si per impossibile daretur aliquid finitū independentia, non adhuc esset summè simplex: non ergo ex dependentia, vel independentia deduci debet consequentia formalis rerum simplicitas aut componibilitas, sed præcisē ex infinitate, vel finitate. Quod vltius probat ex Aristotele, qui detegens radicem compositionis, non eā deducit ex causis extrinsecis, sed intrinsecis; quia scilicet coēuntia simul habent rationem partis, & vnum se habet vt actus, & alterum vt potentia, qua doctrina Scotus frequenter vitetur: ergo vt habeamus rationem per se & proximā simplicitatis aut componibilitatis rerum, impertinens est recursus ad dependentiam, vel independentiam à causis extrinsecis.

Denique n. 134. afferit paritatē meā de diuina essentia in ordine ad attributa ac attributorū ad inuiē ad meū propositū declarandū de vniōne generis, ac differētia in Deo absque compositione, esse omnino absimilē; quia vt ait Doct̄or i.d. 5. q. 2. L. & d. 8. q. 4. ad 1. principale diuina natura ob suā formalem ac radicalē infinitatem omnes formalitates tam relatiās, quam absolūtās perfectissimē sibi identificat; perfectio enim identitas excludit omnē compositionē, & quasi compositionem, quae identitas est proper infinitatē, quia idem non aggregatur, nec componit cū seipso; at genus & differētia nō ita inter se realiter idētificantur, sed tantummodo ratione tertij in quo vniūtur, à quo si abstrahatur tollitur omnis ratio identitatis, vt cōstat de animalitate & rationalitate, & ratio est, quia neutrum habet rationē infiniti, cum ambo habeat rationē partis & non totius. In quo notat obiter me adducere hanc disparitatem pro Scotis ad eam postea confutandum, sed id tamen me facere ineptē, dico. n. inquit, à Scotis rōpōri posse disparem esse rationem, quia essentia diuina radicaliter, & eminenter sapientiam includit aliaque attributa, & propterē non facit compositionem cum ipsis, nec est perfectibilis per ipsas; quā etiam instantiam adfero, inquit, pro Scotis d. 10. n. 5. 8. & confuto, quia aliquid continent virtualiter aliud, & radicaliter, potest cum ipso facere compositionem physicam ac metaphysicam, vt patet de aqua respectu frigoris, & de homine respectu risibilitatis: ergo quod essentia contineat attributa virtualiter, non impedit quo minus faciat compositionem cum ipsis: omnino, inquit, ineptē facit Ponceus Instrumentum pro Scotis, quia nec Scotus nec Scotis dicunt essentiam ideo cum attributis compositionem non facere, quia illa virtualiter continet ac eminenter: non enim in Deo continentur hoc modo perfectiones simpliciter simplices, quales sunt attributales; sed hic modus continentiae conuenit perfectionibus secundum quid, quia in eo continentur perfectiori modo, quam in ipsis, at perfectiones simpliciter simplices continentur in Deo formaliter, seu secundū proprias formalitates: sed ratio quam adferit Doct̄or, cur diuina essentia non faciat compositionē cum attributis est perfecta identitas cum eis, & per consequens continentia identica & vniūta, non autem virtualis & eminentalis, quā longē diuersa est ab illa, nec inter se cōfundi debet.

Subiungit denique aliam disparitatem inter genus & differentiam, ac essentiam & attributa, quod attributa ob suā perfectam infinitatem sint sibi inuicem perfecte identificata: secus est de genere, & differentia, quia sicut vtrumque rationem partis habet, ita neutrum potest esse infinitum, & quia attributa ad inuicem comparata sunt perfectiones disparatae, omnesque sunt in ultima actualitate ex vna parte, & ex alia sunt perfectae eadem inter se ratione infinitatis; secus est de genere & differentia. Maneat ergo, inquit, ens genus non esse, nec Deum constare genere & differentia; quia hoc argueret in eo compositionem & imperfectionem, ob quam rationem cum exclusisset Scotus Deum à genere i.d. 8. q. 3. inconsulto, inquit, eam negat Ponceus, vt suam adduceret prorsus futilem: probat enim Deum excludi à genere & Prædicatione, quia Philosophus non voluit diuidere in prædicamenta, nisi entia creata & finita; quā sane ratio est manifesta petitio principij, hoc est enim quod disputatur, an Aristoteles ita prædicamenta disponerit.

Ad hunc discūlum respondeo negādo, meū principiū falsum esse, quo ex independentia, quam habent formalitates diuinae in sua vniūtate à causa extrinseca, colligo simplicitatem Dei non obstante pluralitate formalitatum in ipso repertarum: ad id autem, quod contra opponit Maſtrius. Respondeo primo, quānus concederet totum, non facere contra me, quia non dixi, quod ex independentia possit proxime, & immediate colligi simplicitas, sed quod possit ex ipso colligi, sive proximē id fiat, sive remote; vnde apparet Maſtrius me non intellexisse. Imò Scotus ipse ex necessitate Dei, & independentia, quā habet à causa efficiēte probat simplicitatem ipsius ex partibus essentialibus in illo ipso loco à Maſtrio citato; vnde dum

afferit impertinentē esse recursum ad causam intrinsecā in probanda simplicitate, vel Scotum non intellexit, vel ipsum impertinentē facit. Respondeo secundo, non tantū materialiter, vt ipse afferit, aut remotē colligi posse simplicitatem diuina, quae arguit perfectionē, sed proximē, & formaliter ex independentia; quia simplicitas quae arguit perfectionem excludit pluralitatē formalitatum, quae possint coniungi, vel non coniungi à parte rei cū dependentia à causa extrinseca, & non excludit pluralitatē aliarum formalitatum, vt pater ex pluralitate attributorū, & relationum diuinarū: ergo eo ipso quo cognoscitur, quod sit talis independentia in vniōne aliquarū formalitatum, sequitur formaliter & proxime, quod sit simplex simplicitate, arguente perfectionem, de qua hic loquendum.

Vnde tam facile, quam afferit Maſtrius, quod si per impossibile daretur ens infinitum cum dependentia, aut finitum sine dependentia, illud esset simplex, & hoc non esset, à me negatur, & in eo afferendo petit principium; ego vero satis probauī meā partem.

Quod autem dicat Scotum probare ex infinitate simplicitatem, iam dixi non esse ad rem. Sed addo nō videri mihi Maſtrium dum hoc adducit contra me, intellexisse Scotum: nam certe Scotus non voluit infinitū non posse habere rationē partis, prout pars dicit aliquid inclusum in toro aliquo simul cū alio torum constitutum est personam diuinam esse aliquod torum constitutum ex essentia diuina & personalitate, & in sensu iam dicto essentiam diuinā infinitam esse partem intrinsecā ipsius. Imò Deus potest esse pars realis, & physica totius aggregati ex ipso, & reliquis entitatibus realibus, & physicis, nec voluit etiam Scotus, quod infinitū non posset carere aliqua perfectione, hoc est, non habere formaliter distinctā, & vniūle cum ipsis; certū est enim in Scotistarum sententiā, quod essentia diuina sic catet attributis.

Itaque Scotus voluit infinitum non posse esse partem, quatenus pars diceret imperfectionē, & non posse etiam carere aliqua perfectione, quatenus carentia illa diceret imperfectionem. Esse autem partem imperfectam & carare aliqua perfectione, imperfecto modo est, posse coniungi cum dependētia à causa extrinseca cum aliqua perfectione distinctā sive formaliter, sive realiter, cum qua si non coniungeretur esset realiter imperfectum, & hoc est illud, quod repugnat infinito secundū Scotum: quod si in hoc sensu intellexit Maſtrius Scotum, male adduxit ipsum contra me, qui hoc ipsum doceo. Si autem non intellexit in hoc sensu, certe male intellexit ipsum.

Ad probationem ex Aristotele respondeo primo, negando consequentiam.

Respondeo secundo, Aristotelem intelligendum iuxta iam dicta de Scoto; sic autem non facit contra me, nec fauet Maſtrio; vnde vel illum non intellexit, vel male eum contra me ad suum propositum adduxit.

Ad paritatem meā de vniōne generis & differentiā, ac essentiā & attributorū ac relationū, quam dicit Maſtrius absimilem. Dico id non probari sufficiēter à Maſtrio; nam quānus diuina essentia ob suā radicalem infinitatē perfectissimē sibi attributa & relationes diuinas identificet, hoc est, tam perfectē, quam fieri potest, & propterē non possit facere compositionem cum ipsis, quae arguat imperfectionem, quod addo ad vitandā questionem de nomine, hoc nihil mihi obflat: nam eodem modo genus, & differentia Dei, perfectissimē sibi identificarentur; quia differentia, quam ego ponere in ipso esset infinita non minus, quam essentia, imò infinitas essentiā esset ipsamē infinita ipsius differentia, aut ab ipsa procedens tanquam constitutio intrinseco ipsius: ergo perfectissimē deberet sibi identificare, quidquid realiter identificatur sibi, & propterē non faceret compositionem cum illo magis, quam facit cum relationibus & attributis; nec refert, quod ratio genericā entis, quam contraheret non esset infinita, tum quia gratis requireretur infinitas vniūsque extremi; tum quia essentia diuina ratione infinitatis perfectissimē sibi identificat relationes, quae secundū Scotum, vt communiter saltem intelligitur, non dicunt infinitatem formaliter.

Quando

Quando autem dicit Mastrius Genus & differentia, non id estificari perfectissimè, sed ratione tertij, dabo hoc habere sensum aliquè commodū, (de quo si ratio spectetur, dubitari posset, sed id modo nolo examinare, velim autem ut Mastrius ex ratione id probaret,) dico id intelligendū de differentiā finita, non vero de infinita, qualis est illa, quæ ponetur in Deo. Et si dicas repugnare differentia infinitam, nisi id probaueris petes principiū; & ego non curo de nomine differentia, per quā intelligo formalitatem actu distinctā formaliter à formalitate entis, & contractu ipsius ad Deum, quam contendō, si ratione spegetes, & secludas Scotti autoritatem, quæ fassum sum videri eam negare, dari posse in Deo. Cōfirmo hoc ex ipso Mastrius, quia ipse me fecerat rationem cur animalitas, & rationalitas non id estificentur perfecte, sed ratione tertij esse quia neutrū est infinitū; ergo differentia, quæ poneatur in Deo, cū esset infinita, id estificaret sibi genus perfecte, & non ratione tertij. Iū videamus an ego hanc Mastrius disparitatem adduxerim inepite pro Scotistis. Quero Mastrius an illā ipsam adduxerim, an aliam: si illam ipsam, ergo non inepit, quantum ad rationem tuā, qua probat inepite adductam, quia nec Scotus, nec Scotista adserunt disparitatem meam. Si aliam, cut inepit quia scilicet nec Scotus, nec Scotista ea videntur. Sed quid inde? an propterea si ego pro iis aliam disparitatem adducere, id facere non possem, aut inepite facere? at id stupidū esset imaginari: quoties enim adducimus, & bene pro aliis, quorū sententiam impugnamus, responsiones, quibus ipsi met non videntur; quia scilicet possent iis vti, & fortassis mouerent aliquos ad tenendam ipsorum sententiam: nec refert, quod respōsitiones illā non essent bona, quia quācumque reuera bona non essent, tamen nisi impugnarentur, possent aliquibus apparere bona, & propterea vtiliter & non inepite adduci ac impugnari possint. Sed fortassis Mastrius propterea inepite me adduxisse suam disparitatem asseruit, quia volui illam adducere tanquam talē, quia vteretur Scotista, hoc est enim, quod prætendere videtur & propter quod dicit id me inepite fecisse; quia nec Scotus nec Scotista ideo negant essentiam diuinam facere compositionē cū attributis, quia continet illa virtualiter & eminenter. Do autem Mastrius gratis id ita me fecisse, sed nego id factū inepit, quia quidquid sit de Scoto certe multos audiūt Scotistas vtētes illa ratione; & in re ipsa videri posset Scotti ratio in loco a Mastrius citato paulo ante, dū ait essentiam ob radicalē infinitatē perfectissime sibi identificare attributa & relationes, & propterea non facere cōpositionē cū ipsis; nā videri posset illa radicalis infinitas propterea sufficere ad id estificādā sibi illa alia, quia ob illā essentia continetur illas virtualiter, aut eminenter: nō dico hoc voluisse Scotum, sed posse id videri Scotistis, qui illa ratione videntur, an autem in hoc errauerint, nec ne mea nō refert, sufficit mihi ad probandum, quod nō inepite adduxerim illā disparitatē dabo etiā Mastrius, quod iam dederā, aliquos Scotistas ea vti inter quos fateor me aliquando fuisse. Addo rationē, quia probat Mastrius, nec Scotus, nec Scotista ea disparitatem vti, non sufficere, nimisq; quod perfectiones simpliciter simplices non cōtineantur in Deo virtualiter aut eminenter, sed formaliter, seu secundum proprias formalitates: nā si per hoc intelligat, quod in Deo realiter considerato reperiantur formaliter perfectiones attributales, seu simpliciter simplices, & quod perfectiones tantum creatae reperiātur in ipso virtualiter aut eminenter, id quidē verū est; sed ineptissimum ad propositum, quia ego nō loquor de Deo, vt sic considerato, vt est manifestū, sed de essentia diuina aut Deo, vt dicit prædicata essentia, & vt distinguitur formaliter ab attributis; si sic autem loquatur vt loqui debuit, si me intellexit, falsum est in principiis Scotti, attributa in ipso formaliter contineri, seu secundū suas rationes formales, quia manifestum est, quod tātūm radicaliter, aut virtualiter aut eminenter in ipso cōtineantur. Quod etiam addit rationē Scotti, cur essentia diuina non faciat compositionē cum attributis, esse perfectam identitatē cum eis, & per consequens cōtinentiam id estificam & vniuersitatem. Respondeo primo, quācumque id verū

esset, non facere aliquid, nec ad probandum, quod mea disparitas sit inepie adducta, quia de hoc nihil dixi, nec pro, nec cōtra; nec etiā ad probandum, quod si genus & differentia essent in Deo, facerent compositionē, quia hoc non obstante haberent perfectā identitatem ob infinitatē differentiā, & non finitatē entis. Respondeo secundo, instar posse æque contra illā rationē Scotti, si diuersa sit in re ab illa, quā ego adduxi, ac contra hanc, quia videri posset esse perfectam id estitatem inter humanitatem ac risibilitatem, si talis est inter essentia, & attributa ac relationes, & fortassis non posse dati vltimate sufficiēte disparitatē in re ipsa, quæ faciat ad propositum, nisi recurendo ad independentia, quam haberent essentia cum attributis ac relationibus, & dependentiam, quā habet humanitas ac risibilitas; quod est meum intentū. Ad alterā disparitatē de infinitate attributorū, & infinitate generis ac differentiā, non facit ad rem, quia differentia, quæ esset in Deo esset infinita vt sapientia dixi, vnde nō faceret compositionē cū ente: & deinde quācumque attributa sūt infinita, nisi ex hoc sequeretur independētia in vniabilitate, non sequeretur quin facerent cōpositionem; vnde si per impossibile duæ perfectiones infinitæ possent cōiungi realiter à parte rei, omnino facerent compositionem. Eodem modo nihil facit etiā ad rē alterā disparitas ipsius, quod attributa sint perfectiones disparatæ, inter se; hoc enim nihil impedit compositionem, sicut nec impedit compositionē albedinis, & dulcedinis in laetitia, quod sint disparatæ, & quod vnuquodque ex ipsis sit in suo genere in vltima actualitate; quod autē vterius attributa sint infinita, patet etiam ex iam dictis non esse ad propositū.

Non ergo sequitur sufficienter ex dictis Mastrius, quod non detur ratio differentiā & generis in Deo, & quācumque Scotus negare videatur rationes tales in Deo, quia inde sequeretur in ipso compositionē; tamen vel hoc intelligendum de genere inuolente imperfectionem; vel adhuc vrgeri posset, gratis id asseri à Scotto, quod quidē ego nō dico id persuadendum, quod non sit à parte rei verum, vt sapientissime professus sum; sed ad significandam probabilitatem alterius modi loquendi, quā malui candide fateri, quā dissimulare, & vt democcationem Scotistis id probandi ac declarandi vterius contraria eos, qui Scotti autoritate noli mouerentur.

Ad vltimum, quod opponit me futile respondere Deum excludi à genere prædicamentali, quia Philosophus diuīst̄ ens tantum finitum in Prædicamenta, vnde cum Deus non sit finitus, nequit esse sub genere Prædicamentali.

Quam responsonem probat Mastrius futilem, quia in ea perit manifeste principium; hoc est enim de quo queritur. Sed hoc ego tā facile nego quām ab ipso allegeritur: nam cōstat iam ex communi Philosophorum cōfensiū ipsum non aliud ens diuisisse in Prædicamenta, quā eius finitum; vnde omnes fere finitatē requirunt, tanquā vna ex conditionib; requisitis ad hoc, vt aliquid ponatur in Prædicamentis Aristotelis; quomodo ergo hoc supponendo ego peto principium præsentim cū agō contra illos qui id mecum supponunt: Deinde asserendo, quod Philosophus negauerit Deū ponit in prædicamento, quia ipse voluit ordinare prædicamenta ex rebus finitis: assignari potest optima ratio cur Deus non ponatur sub genere vlo prædicamentali Aristotelico, tenendo vero quod Aristoteles poneret in Prædicamentis quacumque continerentur sub genere, siue genus esset finitū vel non finitum, non potest bona ratio assignari cur Deus non collocaretur sub genere; nisi aliunde probari posset Deus non constare tali genere, ergo cum supponam ex dictis non posse id probari, magis consulo honori Aristotelis asserendo, quod voluerit sola entia finita collocare sub genere, quam dicendo oppositum, & hāc ipsa ratio sufficit, vt ita exponatur absque petitione principij.

Non ergo futile est mea ratio; nec in ea peto principium. Sed vtraque hāc censura rectius cadit in Mastrius, de quo propterea non tantum hic, sed fere semper, cum ex se censorem agit, recte dici potest: Incidit in foueam quam fecit.

De modis intrinsecis.

Hic præter principale intentum meum impugnandi tantum, quæ contra me proponit Mastrius, placuit examinare quæ in articulo primo quæst. 6. huius disputationis habet de natura modi intrinseci, eo potissimum quod, quamvis de eo ipse etiam sèpe loquar, nunquam ramen per se directè de eius natura ut opponitur differentia tractauerim; quod ideo accidit quia apud me ipsum semper iudicaueram difficile valde esse ipsum à differentia discernere, & videbatur præterea omnem difficultatem, ob quam cuitandam excogitatos fuisse huiusmodi modos intrinsecos existimabam, solui posse, quāuis eorum loco substituerentur differentiæ; vnde putabam id omittere consultius quam Tyronum præsertim, teneriora ingenia subtiliori ac magis curiosa quam, ni fallor, alia vtili, discussione differentiarum, si quæ intercedit inter hos modos ac differentias, confundere, oblata tamen hac occasione, quam Maistro debo, quis meus sensus sit explicabo, sed prius ipsius Mastrij doctrinam examinabo.

Antequam autē ipsam rem aggrediar aduerto mirabile esse quod ab ipso initio asserti, veteres Scotistas cum de modis intrinsecis plurima differant, de extrinsecis nec verbū facere; modernorū vero totam Philosophiam ac Theologiam illis cōcētae esse adeo, vt si huiusmodi entitatis modi extrinseci in eoru sētētia tā modicā sine entitatis, vt rebus semper perant esse affixos, neque scip̄is substire possint, planè eorum doctrina fulcris nimiū imbecillibus iniurit, quod tamē, vt temperet censuram, iocose dicit̄ vult. Hoc valde mihi mirabile appetat; nam quidquid sit de nomine modi, quoad rem ipsam veteres Scotistæ, & quotquor alij admittunt relations extrinsecis aduenientes ad saluandas denominations aliquas reales, quas putant sine iis saluari non posse, tam frequenter de modis loquuntur, quam ylli moderni, & tam eoru est contenta Theologia ac Philosophia illis modis quā Modernorum, quos propertea si abstuleris, etiam tam corrutat necesse est illorum Philosophia ac Theologia, quām horū; & cum illi etiā dicant, & necessario dicere debeant illas relations esse necessariò subiectis affixas & tam exiguae entitatis ut nequeant per se subsistere, sequitur eorum doctrinam tam imbecillibus fulcris inīti quām Modernorum. Inter quos & illos quoad hos modos, non potest esse difficultas vlla alia quam una nominalis de nomine modi, in qua neque veteres cum illis multum contendenter, & alia realis, quam in Logica examinauit, de natura horum modorum, an sint scilicet entitates absolutæ, an vero pure respectivæ, quæ duæ difficultates nihil faciunt ad hoc vt vtrorumque Philosophia ac Theologia non sit æque contenta entitatibus illis qua requiruntur ad illas denominations reales saluandas, & æque innixa imbecillibus fulcris.

Aduero secundū, probationem, qua hic Author n. 143. probat ex natura modi, qua petit necessario esse affixa subiecto, ipsū esse pure respectivū, & non absolutū, quia scilicet omne accidit ab solutum, qua tale, potest dipinētus cōseruari sine subiecto, & soli accidenti relatiuo, quā tale, id repugnare, nō videri sufficere ex suppositione alterius doctrinæ ab ipso admisso *codem numero*, de substantia, quod scilicet, sit quid ab solutum, cum tamen non possit diuinus per se subsistere: nam certe si substantia, nonobstante quod sit quid ab solutum, non possit per se subsistere, ex eo quod modi alij, de quibus loquimur, esent absoluti, non potest efficaciter probari quod possit per se subsistere, neque quod debeat esse pūre respectivi.

Neq; disparitas quā Mastrius adserit, inter illos & substantiam, collit difficultatem, nempe quod substantia sit modus extrinsecus naturam determinans in esse specifico, individuali, nam certum est, quod non sit modus ita intrinsecus quin realiter, seu modaliter, ita distinguitur à suo subiecto, vt possit subiectum esse sine illo; hoc autem supposito, si tamen non possit esse sine subiecto, licet sit absolutū, etiā modi alij qui extrinseci dicuntur, quamvis essent absoluti, possent esse talis naturæ, vt non

possent esse sine subiecto; nec prorsus facit ad rem, quod sint extrinseci aut intrinseci, aut determinantes naturā hoc vel illo modo, sed idem omnino dici potest de illis, quod dicitur de substantia, si hæc sit quid ab solutum & distinguatur realiter à subiecto, quantum ad hanc rationem peritam ex eo, quod sint absoluti; vnde si non possint sic existere, ex alio capite deduci debet, & non ex ratione relatiuo, vt mihi videtur manifestū: nec video bene quomodo moderni defecerint in discernēdis modis intrinsecis ab extrinsecis, vt imponit illis hic Mastrius.

Aduero tertio, circa illud quod dicit n. 145. contra descriptionem modi ab aliquibus traditam, nempe illa esse quia nec diuinus separari possit à subiecto. Quā descriptionem ait Mastrius deficere, quia non explicat quidquid est de ratione modi, cum non explicet munus eius; tum quia conuenit aliis à definito, forma, n. in sententia Thomistarū nequit esse diuinus absque materia, nec passio sine subiecto, nec in nostra sententia totum sine partibus, cum tamen nihil horum sit modus. Cōtra quē discursū opponi posset primo, quod ad bonam descriptionē non requiratur, quod explicetur quidquid est de ratione rei descripta; sed sufficere quod posset per descriptionē discerni res descripta à quacumque alia re, & certe alia vix vlla bona descriptio daretur in terum natura. 2. Quod falsum sit in sententia Thomistarū formā non posse esse sine materia, quamvis n. dicant materiam non posse esse sine aliqua forma, non dicunt tamen, quod sciam, formā non posse esse sine materia; & si dicent etiā, adhuc nō sequeretur descriptionem prædictam conuenire aliis: nā ille, qui sic modum describeret, negaret illam sententia Thomistarū esse verā, & vt definitio esset mala, probari debet quod illa sētētia esset vera. 3. dici posset de passione quod, si esset realiter distincta à subiecto, aut posset separari aut falsa esset sētētia Thomistarū oppositū docēs; nec conueniret ipsi illa descriptio; aut si esset vera, tū esset vocāda modus nō minus, quām existētia aut substantia; aut quicquid aliud. 4. Illud de toto quod ad Scotistas pertinet, non habet vllam apparentiam, neque n. totum subiectatur in partibus aut habet vllum subiectū sine quo separari non possit. Contra etiam impugnationē, qua reicit, *codem numero*, Hurtadi descriptionem dicentis modum esse actualē determinationē rei indifferētis; tum quia explicitē non declarat inseparabilitatē modi à subiecto; tum quia cōuenit actui vitali v.g. intellectiōni, & vltimæ dispositioni materiae ad formam substantialem, quarum neutra est modus; & si dicatur intellectiōnem non determinare nisi mediante vniōne, Mastrius ait hoc non sufficere, quia hoc ad summū probat vniōnem determinare potentiam ad cognitionem, non autem ad obiectum nisi media cognitione. Contra inquit hanc impugnationē vrgeri potest primo quod sufficiēt declaretur inseparabilitas ex eo, quod dicatur modus esse actualis determinatio, quā scilicet habeat ex essentia sua actualiter determinate; neque n. hoc ipsi cōpetere posset, si esset separabilis. Accedit ad hoc illud de inseparabilitate fuisse suppositum ex reliquo discursu Hurtadi & cōmuni Authorum consensu; vnde non erat necessarij exprimeretur explicitē. Secundū, vltima dispositio ad formam non est actualis determinatio ipsius ad formā in sensu, in quo debet intelligi descriptio Hurtadi, quia potest esse de potentia absoluta sine forma. Tertiū, Bene responder Hurtadus ad instantiam de intellectiōne, quia cum indiget vniōne vt determinat̄ potentiam ad obiectum, non est determinatio actualis subiecti in sensu Suarij, quia scip̄a non determinat̄.

Denique contra ea quā opponit descriptioni Arriagæ afferentis modum esse actualē informationē subiecti, nempe quod non sit cōvertibilis cum descripto, quia nō omnis modus est talis informatio: informatio enim est vniō materia cum forma, dantur autē alij modi præter vniōnē. Cōtra hoc inquit obiecti potest, quod nō videatur intellectiōne Arriagæ; nā Arriaga voluit quod illud quod scip̄o informat, seu adhæret subiecto sit modus; sic autē intellecta descriptio eius conuenit omni & soli modo.

Aduero q; quarto, definitionem qua ipsem Mastrius n.

Religiose
descriptio
Mastry
na modi
intrin-
seci.

146. describit modū extrinsecū esse formam necessario subiectum sufficientem, dando illi aliquid, quod est extra essentiam totam ut individuam, & existentem in rerum natura; & explicationē ejus nonnullas pati difficultates.

Prima est quod tota definitio videatur conuenire subiecti, supposito quod hac sit quid absolutum, nam tam necessario afficit subiectum quam ullus modus & dat ipsi aliquid, quod est extra naturam specificam, ut individuam ac existentem in rerum natura.

Secunda est quod falsum videatur, quod in explicatione dicit proprium munus modi esse nouam entitatem non adferre; nam si loquatur de noua entitate distincta à modo, certum est, quod modus vniuersus adferat materia nouam entitatem formam; si vero velit quod ipsemet modus non sit entitas, id etiam æque falsum est, & maxime in ipsiusmodi Mastry sententia qui assertit modos esse res ac propterea non modaliter tantum, sed realiter distinguere à suo subiecto.

Tertia est quod, si per illam particulam definitionis dando illi aliquid quod est extra essentiam, intelligatur, ut ipse explicat, quod non spectet ad essentiam rei, sed ad perfectionem ac complementum ipsius, omnino frustra addebat, nam hoc intelligebatur per hoc quod esset forma necessario afficiens subiectum; nam eo ipso debet esse extra essentiam subiecti, neque enim aliqua, quod est de essentia subiecti potest afficer necessario subiectum.

Quarta est quod assertat in explicatione modum extrinsecum præsupponere rem existentem & subiectum; hoc enim subiungere nequit: neque enim vno materia ad formam supponit ullam rem subiectum, cui aduenit, nam præsupponitur subiectio totius, quod sequitur ad illam, præter quam non est alia in materia.

Quinta est quod assertat per id quod dicitur in descriptione, modum dare esse, quod est extra essentiam ut individuam & existentem: significari discrimen modi intrinseci & extrinseci: hoc autem videtur falsum, quia, ut ante dixi, secundum ipsum subiectio est modus extrinsecus, & tamen dat esse quod est extra essentiam, ut individuam & existentem. Omittit alia que contra reliquam partem explicationis ipsius vrgeri possunt.

Quinto facilius posset Mastry modum ut sic extrinsecum qui opponitur modo intrinsecō, de quo hic per se agitur, describere esse relationem actualem vnius rei ad aliud; nam supposita sententia Scotti, iuxta quam sufficeret Scotti describere modum omnino hanc descriptionem conueniret omni & soli modo tali, & sufficienter declarare naturam & munus ac inseparabilitatem eius.

Quod si velet abstrahere in definitione modi ut sic à sententiis particularibus, quæ sunt de natura aliquorum modorum, an scilicet sint absoluti, vel respectivi, dando descriptionem, quæ vera esset in quacumque ex illis sententiis, possit dicere non expponendo se vlli difficultati, nec admiscendo obscuritatem, modum esse aliquid separabile à re, habens ex se essentialiter esse determinationem actualem ipsius; nam haec conuenit omni & soli modo, sive aliqui sine absoluto & aliqui relativi, sive nō; sed potius omnes sint absoluti, aut omnes relativi.

Hac sufficiet aduertere circa ea quæ dicit Mastry de natura modi extrinseci, ex cuius natura declaratione mirum videri posset quod ait n. 147. facile inuestigari posse naturam modi intrinseci, cum tamen, ut patet ex reliquo ipsiusmodi discurso, non sine magna difficultate in eius declaratione laboreret, nec adhuc eam sufficienter declarauerit ut statim videbitur; nec protinus aliquid dixerit in explicando modo illo extrinsecō, quod ullam difficultatem, ex iis quæ moueri solent contra modum intrinsecum tollat, & sine quo æque facile declarari posset ac si nullo modo proponeretur, aut non darentur vlla ratione modi extrinseci. Sed ut veniamus ad principale intentionem de natura modi intrinseci.

Imprimis Mastry eodem num. 147. assertit modum intrinsecum aduenire realitati & naturæ, iam in suo esse essentiali, & quidditatuo constitutæ: ita, inquit, omnes Scottiæ, & præfertim Formalistæ tract. formalit. Mayson. i. d. 42. q. 4. Trombeta p. 2. a. 2. vbi docet modum in-

intrinsecum in hoc à differentia secerni, quod non intrat quidditatem rei; quod & probat quia nullum posterius est de essentia prioris; sed modus extrinsecus est posterior quidditatem.

Nolo hic examinare quænam sit sententia Scotista. Religiose. rum. Sed contra hanc doctrinam cuiuscumque sit, occurrit primo, quod si loquatur de quidditate & essentia rei specificæ, omnino falsum videatur, quod modus intrinsecus adueniat ipsi aut eam sequatur, nā certe si detur vllus modus intrinsecus, maxime finitas erit talis, sed certum est finitatem non aduenire formaliter essentia hominis, nec eam illa esse posteriorem, nam nulli gradus metaphysici superiores rationalitatem adueniunt essentiæ hominis, aut sunt ipsa posteriores, gradus autem entis finiti est superior illa essentiæ enim finitus est, quod dividitur in Prædicamenta iuxta ipsum Mastry: ergo gradus finitatis repetitus in homine nō est posterior homini: sicut nec ipsem gradus entis, nec aduenit ipsi, sed potius præsupponitur, quod si nō velit, modū esse posteriore natura completa specifica, sed quacumque formalitate cuius dicitur esse modus, ita scilicet ut finitas verbi gratia sit posterior formalitate entis, cuius dicitur modus, & perfectio animalitatis sit posterior animalitate & nō sit de essentiâ eius, sed adueniat essentiæ ipsius; hoc totū competet differentiæ, nā rationalitas etiam aduenit animalitati, & est posterior ipsa nec est de essentiâ ipsius.

Secundo n. 148. explicans quomodo modus intrinsecus dicatur intrinsecus, assertit non ideo eum sic vocari, quia intrat quidditatem, quia sic haberet se ut differentia; sed quia est realiter idem subiecto modificato, & quia etiam est cum eo intimior passione, quod probat ex Scoto quodlibet S. C. afferente quod Infinitas intensa dicit modum intrinsecum illas entitatis cuius est, sic intrinsecum, quod circumscribendo quodlibet, quod est proprietas, vel quasi proprietas eius; adhuc infinitas eius non excluditur. Quia de causa, inquit Mastry, Scotista aut modum propriè non pertinet ad secundum modum dicendi, in quo passio dicitur de subiecto, sed ad primum, quia aliquo modo spectat ad quidditatem rei, quatenus perfecte & adæquate quidditas nequit concipi, non intellecto modo intrinsecō; non tamen attinet ad primum gradum perspectivitatis primi modi, nam intimiora sunt rei prædicta quidditativa quam modi extrinseci.

Quod declarat vterius ex Scoto iā citato & Scotistiis, qui distinguunt de dupli modo intrinsecō: alter enim consequitur naturam specificam & alter individualē. Exemplum prioris: quantitas perfectionalis albedinis quæ sequitur naturam specificam albedinis ut albedo est est modus intrinsecus demostabilis de ipsa natura albedinis ut abstrahit ab esse omni individuali, quia considerando albedinem in esse quidditatiō, est perfectior nigratine, & iste modus intrinsecus est idem, quod finitas albedinis in suo gradu specifico, quem inter species universi tenet, nec potest albedo perfecte intelligi & adæquate in suo esse specifico, quin intelligatur illa perfectio essentiæ, quia nihil aliud est quām eius essentiæ in tali gradu in ordine enti. Hoc etiā, inquit, clariss. constat de modo intrinsecō sequente esse individuale, scilicet de intensitate & remissione in qualitate, sine quo potest albedo verbi gratia cōcipi nō tamē perfecte & adæquate.

Contra hanc doctrinam vrgo primo, quod si propterea non debeat dici modus intrinsecus quia intrat quidditatem, quia sic differentia esset modus intrinsecus; certe non debet vocari intrinsecus quia realiter identificatur subiecto modificato; nam hoc etiam cōuenit differentiæ.

Vrgo secundo, quod si dicatur modus intrinsecus, quia est intimior rei quam passio, etiam hoc conueniat differentiæ.

Vrgo tertio, quod ex loco Scotti non videatur colligi modum esse intimiorum passionis; nihil enim ibi dicit, quam quod circumscripta passione non circumscribentur modus; hoc autem posset esse verum, quoniam passio non esset intimior: nam circumscripto etiam modo passio non circumscriberetur, & tamen passio non propter ea admitteretur à Mastry esse intimior modo,

Vrgeo quarto, quod quantitas perfectionalis albedinis verbi gratia quae est perfectior nigredine, non sit vlo modo distincta a natura specifica ipsius, aut si sit distincta ac posterior, quod sit proprietas ipsius, aut quod non sit intimior quam proprietas.

Nam secundum conceptum quemcumque specificum quem quis habet de albedine, est perfectior nigredine, & consequenter perfectio albedinis, quae excedit nigredinem, non videtur aliquid dicere supra ipsa praedicta essentialia specifica quo modum cumque concepta. Et si dicatur perfectionem ipsius esse distinctam, quia potest concepi albedo, vt distincta specie a nigredine, non concipiendo ipsam vt perfectorem; quando enim examinamus quenam illam sit perfectior, antequam quidquam resoluamus concipiimus utramque, vt distinguuntur specie inter se & ab aliis rebus. Contra primo, quia hoc non videtur oriti ex eo, quod perfectio vnius sit vlo modo distincta ab ipsis praedictis essentialibus, sed ex eo, quod non conferamus praedicata illa essentialia ad mensuram perfectionis, vt verbi gratia ad perfectiones Dei, aut alias alias quae habentur pro perfectionibus, per accessionem aut recessum ad quas mensurare solemus aliarum rerum perfectiones. Explico hoc vterius: quando confidat aliquis albedinem vt congregatiuum visus, & nigredinem vt congregatiuum, considerat illas vt distinctas species, & adhuc non considerat, nec cognoscit quenam sit perfectior, postea vero considerat gratiorem aut utiliore esse sensationem, quam facit albedo, & propterea iudicat albedinem esse perfectiorem praescitum cum non videat ullam rationem ob quam ipsi praeferat nigredinem.

In hoc secundo conceptu, nihil aliud concipit de albedine, quod non concipiebat prius quando non iudicauit illam esse perfectiorem, sed iudicauit tantum esse specie distinctam ab nigredine, quam quod sit entitas quae possit producere sensationem illam graviorē aut utiliore, sed in hoc conceptu de albedine nihil inuoluitur distinctū villa ratione a praedictis essentialibus prius cōceptis praeter aptitudinem ad producendā illam sensationē: ergo, vel perfectio non est distincta ab albedine vt prius cōcepta, vel si est distincta, erit illa aptitudo; sed illa aptitudo est proprietas ipsius, & consequenter perfectio albedinis erit proprietas spectabilis ad secundum modum dicendi, & non erit intimior proprietate; & poterit res perfectissime, & adaequate cōcipi secundū praedicata essentialia non concepta perfectione, quae omnia sunt contra Mastrū.

Confirmo hoc vterius alio exemplo: quando cognoscit aliquis hominem esse animal rationale, seu potens discurrere, & cognoscit equum esse hinnibilem, & non discursuum habet conceptum essentialiter specificum de vitroque, praesertim si concipiatur discursitatem & hinnibilitatem fundamentaliter. Tunc quarto an eo ipso necessario habeat conceptum de perfectione hominis necne. Si habeat, perfectio eius non est aliquid vlo modo distinctum a praedictis essentialibus, nec sequens ad illa, nec tale sine quo possent praedicata essentialia etiam imperfecte concipi.

Si non habeat, debet sine dubio habere alium conceptum, quādo concipit ipsum vt perfectum. Quero ergo quem alium conceptum: si quod habent naturam quae possit discurrere, & quod discursus sit perfectior quam villa operatio equi.

Cette per hoc nihil aliud concipitur inesse homini prae naturam discursitatem & aptitudinem ad discurrendam, & consequenter perfectio eius non erit distincta vlo modo a natura illa, aut illa proprietate. Si quod magis accedit ad Deum, certe ille accessus ad Deum habetur ap ipsimet praedictis essentialibus quae prius concipiabantur, & non ab illo superaddito illis; aut si ab aliquo superaddito dicatur prouenire, cū illud superadditum pullulet ex illis praedictis essentialibus, non appetat ratio cur non dicatur esse passio seu proprietas ipsorum, tam bene quam aptitudo ad discurrendum, aut ad ridendum, & idem dicendum de quo cumque alio conceptu assignabili cum villa probabilitate aut sensu.

Vrgeo quinto inconsiderate a Mastrio dictum videri,

quod quantitas perfectionalis albedinis, qua excedit nigredinem sit finitas eius in suo gradu specifico; nam prius a finitate non haber albedo excedere nigredinem, quia nec magis, nec minus finita est; nec considerando albedinem cum finitate potest concipi ex hoc ipso praece esse perfectior nigredine, aut inde colligi, vel a priori, vel a posteriori, quod sit perfectior; sed ad hoc recurrendum est ad aliud aliud, quod dicendum est esse perfectionem albedinis. Plura quae vrgeri possent omitto breuitatis causa.

Tertio n. 159. docet propterea non vocari formalitatem quia formalitas a formalibus sonat rationem obiectuam ex se adaequate conceptibilem, modus autem sic cōcipi nequit. Ad quod in fine eiusdem numeri addit modū eatenus propriā dicī carere formalitatem, quia essentia sine modo potest aliquo pacto quidditatibus cōcipi, licet non omnino perfecte & adaequate; modus autem nullo pacto quidditatibus cōcipi potest sine re cuius est modus.

Contra hoc opponi potest primo, quod hinc sequetur ipsammet essentiam, verbi gratia, humanitatem vt distinguatur a suo modo intrinseco, non esse formalitatem contra Mastrum, & omnes. Probatur sequela, quia non potest adaequate concipi sine modo suo.

Confirmatur hoc ad hominem, quia ipsem et impugnat omnes Scotistas, quos conuenire dicit in hoc, quod modus non sit formalitas nec formaliter ac positiū a quidditate distinguatur, quia nequit perfecte & adaequate concipi sine re, cuius est modus: impugnat inquam illos quia inde sequeretur, quod res ipsa propria careret formalitate, seu non esset formalitas, nam sine modo nequit perfecte concipi; ergo si formalitas sit quid adaequate conceptibile, & essentia vt praescindit a modo non sit sic adaequate conceptibilis, non erit formalitas.

Opponi potest secundo si propterea modus non sit formalitas, quia nullo modo potest concipi sine re cuius est modus, res autem potest aliquo modo concipi sine re: ergo perfectas qua contrahitur ens finitum ad substantiam, & inherenter fundamentalis qua cōtrahitur ad accidētē erit modus, & non differentia cōtra Mastrū; neq; enim videntur villa ratione posse intelligi sine re, quam constituunt, aut quam contrahunt magis quam modus sine modificato, & idē dici posset de variis aliis retum differentiis, & de relationibus quibuscumque transcendentalibus, ac de differentia individuali.

Quarto n. 151. propositis variis modis dicendi Scotistarum circa definitionem modi intrinseci assignata a Doctore 1.d.8.q.3. & 4. dicente modum esse qui non variat rationem formalem rei cuius est modus, ipsem et concludit n. 152. s. Dicerendum primo definitionem illam omni modo intrinseco conuenire, deinde, vt explicet, quomodo vera sit, dicit modū sic describi a Doctore vt seceratur a differentia, unde cum differentia variat rationem formalem illius cui additur contrahendo ipsum ad inferiorem quidditatem; modus non debet sic variare, sed modificare quidditatem cui additur, & quia differentia variat rationem formalem constituti, quia cum realitate contracta nouam quandam naturam constituit, quam formaliter ingreditur, etiamque essentialiter a quoque alio distinguuntur; modus non constituit nouam naturam, quia nouam gradum quidditatum non affert, sed priorem modificat ac determinat; quod, inquit, manifeste constat de gradu individuali, gradus enim quintus vel quartus albedinis non aliā naturam ab albedine constituit.

Contra hanc doctrinam agnu primo, quia non ostendit quomodo modus si addatur rei & modificet illam, non sit gradus quidditatum, nec constituit aliā naturam cum ipso, nec cur non possit dici, quod illud quod vocatur differentia esset modus, & non variaret ratione formalem constituti, nec constitueret aliā naturam cum ipso, si haec omnia possint dici de modo.

Arguo secundo, quod differentia individualis possit dici modus si explicetur descriptio modi, vt explicetur a Mastrio, neque enim variat rationem formalem constituti trahendo ipsum ad inferiorem quidditatem, nec constitudo cū ipso nouam quidditatem, quia nouū gradum quidditatum

Reicitur
Mastrica
explicatio
differenti
onis
modi af
figata a
Scoto.

Disput. II.

Quæst. III.

899

quidditatum non afferit. Arguo tertio male supponi ab ipso, quod gradus quartus, aut quintus albedinis sit modus intrinsecus albedinis, nam distinguitur realiter à gradu priori cuius esset modus, & potest sine illo conseruari ac perfectè intelligi, tam bene quam primus gradus cui aduenit, quæ sunt contra naturam modi intrinseci ut ab ipsorum declarata est. Et si funderet se Mastrius in loco supra citato ex quodl. 5. vbi ait, quod si esset albedo sub decimo gradu, quātumcumque esset duplex omnino in re, posset tanè concipi sub ratione albedinis tantæ & hinc perfectè conciperetur, vel posset concipi præcise sub ratione albedinis, & tunc non perfectè conciperetur, quod exemplum adduxit ad significandum quomodo res posset concipi sine modo, & ad explicacionem nature modi; vnde videri posset tenere, quod intensio sit modus rei intensæ, & consequenter quod gradus quicunque, quo intenditur albedo sit modus.

Respondeo locum hunc non suffragari ipsi, nam Scotus non dixit, quod intensio albedinis absolute sit modus eius, sed addendo cōditionē, quæ de facto non est possita, nempe quod albedo intensa esset simplex, & non composita ex pluribus gradibus realiter distinctis, quāvis autem tum intensio ipsius esset modus eius, quia realiter identificaretur illi & ceteræ conditions modi cōvenient ipsi, tamen non sequitur propterea, quod de facto quintus, aut vllus gradus quo intenditur sit modus, quia vt patet ex p̄mīsa mea impugnatione, nulli tali gradui conuenient conditions modi intrinseci, de quo loquimur.

Non examino responses quas adfert ad obiectiones, quas contra suam doctrinam proponit, quamvis aliquæ ex illis non placeant, nec miror sanè quod non re& explicauerit naturam modi intrinseci, quia res est in se satis difficultis; & vt intelligatur requirit multo plus accurioris speculationis ac intentionis, quam ab ipso, aut vlo textuali tantum Scotista expectari debat.

Quamvis autem ego de me præsumere non possim, quod à tot famosis Scotistis, quamvis laboriosè tractatum, implicatum tamè magis quam explicatum est relatum, dilucidare, hic nibi omnis meum ea de re sensum in medium adferam, vt & Mastrius habeat in quo me si possit impugnet, & iuxta meas vires Scoti mēte aperiā.

Itaq; suppono cum omnibus modis iutrinsecum esse aliquid rei modificata, seu rei in qua reperitur talis modus, realiter identificatum & distinctum à differentia quacumque tam essentiali, quam individuali ipsius, ac etiam proprietatibus quibuscumque eam consequentiis. Vnde si reperiatur in re vlla huiusmodi quid, & si possit explicari sic, vt explicatio non conueniat nec differentiae vlli, nec proprietati, duo habebuntur, & quod detur modus intrinsecus, & quod illa explicatio ipsius erit bona; & si præterea explicatio illa conueniat cum iis, quæ Scotus ipse de modo asserti, ex omni capite sufficere debet.

Hoc ergo conandum est facere. Ut autem fiat suppono secundo differentiam essentialiem esse vnam ex prædicatis essentialibus rei, quæ ipsi per se primo competunt, & nō sequitur ad aliquid aliud prædicatum, quod prius ipsi competit, & quæ requiritur ad hoc vt res distinguitur ab aliqua alia re ex omnibus possibilibus, & consequenter sine qua concepta nequit res cognosci, vt distinguitur specie ab omnibus aliis rebus. Hoc patet quia competit hec ratio omnibus differentiis rei assignabilibus tā subalternis, quā vltimis, vt videre est in homine (de quo & omnibus aliis rebus eadē est ratio quantum ad hoc) nam in homine reperiatur præter rationem entis, quæ nō est differentia, tum quia est prima formalitas ex omnibus, quæ reperiuntur in ipso, tū quia per eam non distinguitur ab vlla re possibile, quamvis per eam distinguitur à negationibus, priuationibus & impossibilibus vt chimeris, præter inquam hanc rationem reperiatur in ipso vel finitas, vel aliqua alia formalitas ad quam sequitur finitas (de quo postea) per quam distinguitur à Deo. Deinde reperiatur in illo ratio, qua contrahitur ens finitus ad substantiam, & quā distinguitur ab accidenti, rursus reperiatur

in ipso ratio corporis, per quam distinguitur à spiritu, & ratio viuentis, per quam distinguitur à corpore non viuente, & ratio sensitivitatis, per quam distinguitur à vinclibus corporeis non sensitivis, & ratio rationalitatis, qua distinguitur à Brutis omnibus. Quibus omnibus differētiis ipsius cōpetit prædicta ratio. Deinde suppono différētiā individualē esse quæ rei per se primo cōpetit, & habet pro munere facere ipsam distinctam numero tantum à quacumque alia. Præterea suppono proprietates per se primo non cōpetere rei, sed sequi ad aliquod aliud prædicatum, quod per se primo competit ipsi, & quod à cognoscente illud prædicatum posset à priori demonstrari de re per illud prædicatum tanquam per medium.

His suppositis dico aliquod aliud prædicatum cōpetere cuicunque rei, sine quo posset res sic cōcipi, vt possit distingui à quacumque alia te, & quod non posset probari demonstratiū per vllum ex prædicatis essentialibus ipsius, quæ requiriuntur ad hoc, vt concipiatur vt distincta ab vlla re, nec etiam à chymera & negationibus, & quod non est differentia individualis ipsius; hocq; prædicatum propterea esse modum intrinsecum.

Prima pars huius assertio[n]is probatur, quia homini,

v.g. competit hoc, quod est esse perfectius ens, quam vlla

alia substantia corporea, vt facile probari potest & con-

ceditur ab omnibus, sed hoc prædicatum non debet cō-

cipi, vt homo intelligatur distinguere ab vlla alia re, neq;

ab vlla re distinguere per hanc, per quam nō distinguatur,

per aliquod aliud prædicatum, per se primo compe-

tens illi, ergo nō est prædicatum essentialiale hominis, per

quod per se primo distinguitur ab ente rationis, aut ne-

gationibus, neque est vlla differentia infima, aut subal-

terna, per quam per se primo distinguitur species ab vlla

alia, nec est differentia numerica à qua habet esse distin-

ctus numero ab vlla alia re, neque etiam est aliquod cō-

sequens ad vllum prædicatum essentialiale, & demonstra-

bile per aliquod ex illis, nam si quis concipiatur hominem

secundum rationem entis finiti substantis corporei vi-

uentis sensitivi rationalis, per hoc præcise nequit con-

cludi, quod si perfectionis alii corporibus nisi faciendo

alios discursus per alia media ergo illud prædicatum nō

est, nec prædicatum essentialiale, nec differentia individualis, nec proprietas hominis, & consequenter vera est pri-

ma pars Assertionis. Quid autem dico de homine pari

passu potest dici de quacumq; alia re possibili vt est eu-

dens. Rerū in albedine ille gradus perfectionis, à qua

haberet esse magis intensa, supposito, quod intensio non

ficeret per additionem gradus ad gradum, sed quod albe-

do intensa esset qualitas intensiue indubitate, quemad-

modum sunt actus vitales intensiores, non est prædicatu[m]

essentialis requisitum vt distinguatur species, aut numero

ab vlla alia re, neque est proprietas demonstrabilis per

vlla ex illis prædicatis: ergo vera est assertio.

Probatur iam secunda pars conclusionis, tum quia per

modum intrinsecum intelligimus prædicatum huiusmo-

di; tum quia huiusmodi prædicatis conueniente omnia

quæ dicitur Scotus de modo intrinsecō: ergo est ille mo-

dis intrinsecus de quo agit Scotus.

Probatur vltimum antecedens in quo est præcipua dif-
ficultas quātum ad rem, nam de nomine parum curādū
est; quia Scotus nihil particulare dicit de modo, nisi
quod opponatur differentiæ, quod si quid superadditū
alteri, cui realiter identificatur, cum quo constituit ali-
quid; quod non varia rationem formalem constituti, &
quod cōstitutum posse, quoad totam quidditatem & es-
sentiali suam concipi sine illo, licet non perfectissime, &
adæquate: modus vero nequeat concipi sine constituto
sue modificato; & quod non sit proprietas rei, aut dif-
fentiæ individualis, sed hæc omnia conuenient illi præ-
dicato: ergo. Probatur miror, imprimis opponitur dif-
fentiæ, quia per ipsam primo nequit res distingui ab vlla
alia re à qua nō posset primo distinguere per aliquod aliud
prædicatum conueniens ipsi. Deinde superadditū rei, in
qua est & nequit illa res esse sine illo, nec est principium
physicum ipsius, vltius constituit cum re, seu realitate
cui superadditū aliquod constat ex re illa & modo.

Rursus

Rursus non variat rationem formalē constituti faciendo cum ipso aliquid distincta rationis formalis, & essentia- lis ab illa ratione quam haberet, si non superaddetur modus, aut si cōciperetur sine modo. Quia per hoc esset diversa rationis formalis constituent superadditum modo, aut conceptum cum modo, deberet à modo habere distincta specie ab aliquo, à quo sic distingueretur sine modo, & hinc sensituitas variat rationem formalē viventis, & rationalitas animalis, & id est de ceteris, quae sunt differentiae essentiales, & quae dicuntur à Scoto variare rationem formalē constituti.

Præterea constitutum, hoc est res illa, quæ conflatur ex modo & modificato potest concipi quoad tota essentia & quidditatē, hoc est quoad omnia prædicata essentia- lia requisita ad distinctionē ipsius ab omni alia re non concepto modo, non tamē potest concipi adæquate hoc est quoad omnia prædicata, quæ per se primo cōpetunt ipsis, nisi concipiatur cum illo prædicto ut manifestū est. Nec illud prædicatum potest concipi sine modificato, vt patet. Rursus non est proprietas modificati cui superad- ditur, cum non possit probari competere ipsis per conce- ptum essentiale ipius à quo habet distinguī à quacūq; alia re; nec denique est differentia individualis, cum nec habeat res ab illo esse distincta numero ab omni alia re: ergo à primo ad ultimum omnia quæ particulariter dicitur Scotus de modo intrinseco cōpetunt illi prædicto. Hinc facile describi potest clara modus intrinsecus esse aliquid superadditum formaliter rei, ipsisq; realiter identificatū, quod neque sit proprietas ipsius nec variat rationē for- malē ipsius ex coniunctione sui cum ipsa sic, vt faciat ipsum esse, aut specie, aut numero distinctum ab vlo à quo non esset specie, vel numero distinctum sine coniūctione cum illo superaddito, quamvis non superaddere- tur ipsis, aut quamvis non esset, nec realiter idētificaretur ipsis. Quæ descriptio patet tum quia conuenit omni illi, quod dicitur modus intrinsecus & nulli alteriū quia conuenit omni & soli illi prædicto identificato ac mo- dificanti, seu determinanti, quod non est differentia esen- tialis, aut numerica, aut proprietas: per tale autem præ- dictum intelligimus modum intrinsecū, tum quia con- uenit in re, cum definitione Scotti bene intellecta, nisi quod hæc sit explicator, quia expresse cōtinetur quæ in illa descriptione implicite cōtinebantur, & subintelligenda erant ex mente Scotti, qui propterea, non addidit illud, quod nō est proprietas rei, quia supposuit ex alias dicitis, quod modus intelligeretur aliquid aliud distinctū à pro- prieto, per hoc, quod dixit essentiam rei perfecte & adæ- quate concipi non posse sine modo, potest enim perfecte & adæquatisimē concipi quidditas rei sine proprietate, quæ consequitur ad ipsam. Contra totam hanc doctrinā obici potest difficultatem argumentum de finitate & in- finitate quibus cōtrahitur ens ad Deū & creaturam, nam supponuntur à Scoto & Scottistis esse modi, & tamen nō competit ipsis hæc descriptio: nam variat rationem for- malē entis, quod contrahunt & modificant, infinitas enim cōstituit cum ente Deum specie distinctum à crea- tura, & finitas constituit ens specie distinctum à Deo: ergo non competit ipsis hæc descriptio modi intrinseci.

Ad hanc difficultatem Respondeo, non esse finitatem & infinitatem quæ per se primo contrahunt ens ad Deū & creaturam, neq; per se primo posse colligi, quod Deus, & creatura distinguuntur specie ex finitate ac infinitate, sed potius per aliquas alias formalitates contrahitur ens ad illa, & illa inter se specie distinguuntur, quemadmo- dum autem in rebus creatis quælibet habet suam perfe- ctionem, quæ est aliquo modo distincta à sua natura spe- cifica, & modus consequenter intrinsecus eius, ita Deus habet suam propriam perfectionē aliquo modo distin- ctam à natura specifica ipsius, secundum quam per se primo distinguitur à qualibet creatura, quæ perfectio potest propterea vocari modus intrinsecus, & quia est perfectio, quæ maior excogitari nequit, propterea vocari potest in- finita; quia vero perfectio creaturæ vt sic, non est talis quin maior non solum excogitari possit, sed debeat ne- cessario existere, vt creatura possit existere, vocatur & est

finita ac limitata perfectio. Vnde patet prædicta descri- ptionem cōpetere & finitati creature & infinitati Dei.

Quia vero nos non possumus faciliter concipere per- fectionē illam propriam Dei, quam per modo perfectio- nis infinitæ, propterea dicimus, quod ens contrahatur ad Deum per infinitatē, non quod sit ipsam infinitas for- maliter sumpta per se primo, sed potius illa perfectio, quæ habet sicut annexam infinitatē, contrahat ipsum.

Sed Dices Scotum propterea negare ens esse genus ad Deum & creaturam, quia contrahitur per modos infinitatis & finitatis & non per differentias: sed si cōtrahe- retur, nō per illos ipsos modos, sed per formalitates illas specie distinctas quibus annexa sunt illi modi, illa ratio nihil valerer: ergo secundum Scotum finitas, & infinitas secundum se immediate cōtrahunt ens. Respondeo Sco- tum intelligendū sic, vt velit, quod contrahatur per modos illos intrinsecos, quatenus contrahitur per formalites quibus sunt annexæ, quas nos circumloquimur per illos modos ipsis annexos; & propterea negavit ipsum contrahi per differentias ac esse genus, quia accepit dif- ferentiam pro formalitate contrahibili alicuius forma- litatis ex se formaliter imperfecta, qualis formalitas nō est ens quia, vt sēpe dixi, quandoquidem sit formalitas, quæ possit existere absque dependentiā à causa extinse- ca, & realiter idētificari perfectioni simpliciter infinitæ, nequid esse ex se imperfecta, & quamvis reddatur imper- fecta ac dependens in creatura, illa imperfectio & depen- dentia non oritur ex sua ratione formaliter ex coniūctione ipsis cum formalitate contrahente finita. Hic meus sensus est quem Meliorum Scottistarum, ac Meta- physicorum censuræ submitto, rogans tamen, vt ex ra- tione iudicium ferant, nec contenti sint contra adduce- re Authoritates, nisi quas ratione probare possint.

Q V A E S T I O IV.

Quomodo essentia & existentia distinguantur.

33. E sentia rei est ratio per se primo conueniens rei intrin- Quid sit
essentia,
& quibus
nominis
habet ap-
pellator.
se ipsa cōstituens, & quæ omnes proprietates eius emanant, vt animalitas & rationalitas respetu hominis. Vocatur autem variis nominibus, vt ratio formalis, quid- ditas, natura, substantia (non tamen prout substantia op- ponitur accidenti, sed in latiori acceptione) quæ nomina idem omnino significant, quamvis quidditas latius pa- teat, quia dicitur de quacumque formalitate rei identi- ficata, sicut & entitas. Et existentia est id ratione cuius for- maliter res cōstituitur extra suas causas & extra nihil. Dixi for- maliter, quia efficienter cōstituitur extra causas per ipsam, non tamen formaliter. Addidi & extra nihil, quia existentia Dei non constituit ipsum formaliter extra causas suas; quandoquidem non habeat causas, bene tamen constituit ipsum extra nihil.

C O N C L U S I O I.

34. E ssentia & existentia non distinguntur realiter distin- Quid ex-
istentia.
Essentia
nō distin-
guntur
realiter
ab ex-
istentia.
E sistentia
reali proprie-
dista, hoc est, quæ opponitur distinctioni
formali & rationis. Hec est Doctoris in 1. dist. 3. & com-
muniō contra Thomistas cum D. Thom. 1. p. q. 3. art. 4.

Probatur primo ad hominem, quia propterea existimat aduersari essentiam rei distinguī ab existentia, quia es- sentia non necessario habet existentiam, sed aliquando exsistit, aliquando non exsistit, & consequenter videtur quod quando exsistit, habet aliquid, per quod existat dis- tinctum realiter à se, quod non habuit, quando non ex- stebat: sed etiam existentia ipsa rei non necessario semper exsistit, sed aliquando exsistit, aliquando non exsistit: ergo existentia ipsa deberet habere aliam existentiam, per quam exsistat, si valeat illud principium: hoc autem est absurdum: ergo illud principium non valer.

Respondent communiter illud principium concludere quod essentia non possit existere sine aliquo realiter di- stincto, non vero quod existentia non possit existere sine alia existentia, quia existentia est ratio formalis existen- di, & consequenter non requirit aliam existentiam: Es- sentia vero non est ratio formalis existendi, & consequenter requirit aliam existentiam. Itaque sicut unio non requiri- vit aliam unionem, eo quod sit ratio formalis unionis, non

non sint ratio formalis vniendi: ita existentia non requirit aliam existentiam, eo quod sit ratio formalis existendi; essentia autem requirit aliam existentiam, eo quod non sit ratio formalis existendi. *Sed contra hoc*, quia colligitur essentiam non esse rationem formalem existendi, ex eo quod possit existere & non existere, sed existentia potest existere & non existere: ergo debent colligere, quod non sit ratio formalis existendi, & consequenter falso supponunt existentiam esse rationem formalem existendi, non essentiam.

Confirmatur hoc, quia si possit vno esse indifferens ad vniendum tam bene, quam extrema, non posset habere rationem formalem vniendi magis, quam extrema: ergo si tam indifferens est existentia ad existendum & non existendum, quam essentia, non erit potius ratio formalis existendi, quam essentia.

Et si dicatur posse concipi essentiam, quin concipiatur res existere, non vero posse concipi existentiam, & consequenter esse principium colligendi existentiam esse rationem formalem existendi, non vero essentiam.

Contra primo, quia falsum est, quod non possit concipi existentia rei sine hoc quod res concipiatur existere actu, licet non possit concipi, quin existat, vel possit existere.

Contra secundo, & facit etiam contra primam confirmationem, quia licet, si concipiatur res sub essentia, non concipiatur existere; si concipiatur vero sub existentia, concipiatur necessario existere, & licet etiam inde sequatur, quod ab essentia formaliter non habeat res existere, & consequenter quod essentia formaliter non sit ratio formalis constituendi existentiam, sed existentia; tamen nullo modo sequitur, quod realiter distinguantur, aut quod res ab essentia non habeat realiter & identice existere, licet formaliter non haberet.

40. *Et hinc probatur conclusio secundo*: nulla est necessitas alicuius realiter distincti ab essentia ad constitutandam ipsam realiter existentem, ergo sine necessitate, & fundamento, & consequenter superflue ac inutiliter distinguitur essentia realiter ab existentia. Consequientia est evidens. Probat antecedens: sicut potest constitui ipsa existentia, existit actu absq; aliquo superaddito realiter, ita & essentia; nihil enim impedit: ergo non est necessitas alicuius realiter distincti ad constitutandam essentiam existentem.

Confirmatur, quia sicut constitueretur existentia in actu per hoc, quod terminaret actionem cause productentis, quam se ipsa realiter posset terminare absque aliquo distincto, ita etiam constitueretur essentia actu existens, per hoc quod terminaret talem productionem, quam etiam se ipsa realiter posset terminare non minus, quam existentia.

Confirmatur secundo: quia licet homo possit concipi ut animal, quin concipiatur ut rationale formaliter, aut ut homo, & hinc habeatur quod non constitutatur formaliter per animalitatem in esse hominis, sed per rationalitatem, per quam non potest intelligi constitutio quin intelligatur ut homo; tamen secundum aduersarios non inde sequitur quod rationalitas & animalitas distinguuntur formaliter: ergo idem in proposito dicendum. Aliae plures rationes videantur apud *Scotum & Scotifas*.

41. *Obiectio primo*: essentia rei participat existentiam ipsius: ergo distinguuntur realiter ab existentia, quia participantis distinguuntur realiter à participato.

Confirmatur, quia existentia creaturae debet esse recepta in creaturæ essentia, alias essentia esset infinita; ergo debet distinguui realiter ab ipsa.

Respondeo essentiam non magis participare existentiam quam gradus superior participat gradum inferiorem, aut è contra: sed ex participatione gradus superioris ab inferiori, aut è contra, non sequitur distinctio realis inter gradus istos, sed ad summum formalis; ergo non sequitur ex eo quod essentia participaret existentiam, quod distinguatur realiter. *Et similiter respondeo ad confirmationem*. Itaque etenim essentia dicitur participare existentiam, quatenus producitur actu per causam efficientem.

42. *Obiectio secundo*: terminus generationis distinguuntur realiter ab eo quod non est terminus generationis: sed existentia est terminus generationis, & essentia non est: ergo.

Respondeo negando minorem, nam terminus generationis est tota res, quæ producitur: & licet possit considerari, quod in illa tota ratio formalis terminandi generationem effici existentia; tamen inde non sequitur distinctio realis, sed ad summum formalis.

Obiectio tertio: nulla res potest intelligi sub opposto eius, quod realiter ipsi identificatur: sed essentia potest intelligi sub non existentia: ergo existentia non potest identificari essentia.

Et si dicatur maior esse falsa propter instantiam de animali, quod licet realiter identificetur rationalitati, potest tamen intelligi sub irrationalitate opposita: Saltē maior erit vera, si res illa non idem est virtus opposita, sicut animal identificatur rationalitati, & irrationalitati: sed essentia non idem est negationi existentiae: ergo si idem est existentiae, non poterit esse sub non existentia.

Respondeo distinguendo minorem: potest intelligi sub non existentia, quatenus potest intelligi actu non existere, sicut & potest intelligi ipsam existentiam, concedo minorem: quatenus potest intelligi esse realiter existens, & simul habere negationem existentiae, aut possibiliter existens cum negatione possibilis existentiae, nego minorem, & cōsequentiam. Itaque sicut ipsa existentia potest intelligi non existere actu, & sic intelligi cum negatione existentiae, & tamen non distinguuntur realiter ab se ipsis, ita potest intelligi essentia non existere, & tamen non distinguuntur realiter ab existentia. Ratio autem cui possit non existere realiter & actu, quamvis habeat existentiam sibi identificatam est, quia dependet à causis efficientibus productibus, & conservantibus ipsam, adeo ut non possit existere actu sine ipsis.

43. *Obiectio quartio*: essentia competit rei independenter à causa efficiente, existentia vero dependenter: ergo distinguuntur realiter.

Confirmatur, quia mortuo homine non perit essentia, perit existentia: ergo distinguuntur realiter.

Respondeo negando maiorem: nam essentia & existentia dependent efficienter à causa efficiente, licet formaliter intrinsecus non dependant. *Ad confirmationem* etiam respondeo tolli essentiam & existentiam per mortem.

Dices ergo essentia rerū non sunt aeternæ, sed sunt genitrix rei, & corruptibles, cōtra Philosophos cōmuniter sunt aeternæ.

Respondeo distinguendo primam partem consequentis, quantum ad cōexionem hypotheticam prædicatorum essentialium, nego, similem, concedo. Distinguuo etiam secundam partem consequentis: sunt generabiles & corruptibles, hoc est posunt generari & produci, concedo; hoc est à generatione habent talem vel talem connexionem, aut per corruptionem perdunt illam, nego. Itaque essentiae rerum dicuntur esse aeternæ & necessariae, quatenus ex se formaliter includunt talia prædicta, ut si sint, necessario debeant ista habere: & hoc est quod intelligitur per hypotheticam connexionem prædicatorum essentialium. Et quia licet causa efficientis possit non producere res, tamen potest efficiere, ut si producantur, non sint talis rationis essentialis, inde dicuntur res quoad essentiam non dependere à causa efficienti, & non generari, nec corrupti: quod est adiudicandum.

Obiectio quinto ex Parte Blasij à Conceptione: quod habet esse receptū in essentia, debet habere esse realiter distinctum ab essentia: sed quælibet creatura habet esse, hoc est existere, realiter in essentia sua receptū. Probat minorē: quia quælibet creatura habet esse finitum & limitatum: ergo habet esse, seu existere in essentia sua receptū, quia esse irreceptū est esse omnino infinitum & illimitatum; nam cum quilibet actus à potentia sua tanquam ab opposito suo limitetur, si esse quod est actus vniuersalissimus & perfectissimus totius entis, neget potentiam in qua recipiatur, negabit & excludet à se quodcumq; limitatum, & per consequens quamcumque limitationem.

Proposui hanc obiectiōnē quasi de verbo ad verbū, ut melius ostendere possem quam parum concludat.

Itaque in forma respondeo, negando minorem, cum consequentia probationis: & ad discursum, quo probatur illa consequentia; Dico esse seu existere irreceptū, hoc est habitum

habitum sine dependentia à causa efficiente, esse existere illimitatum, & infinitum, esse vero seu existere receptum, hoc est non receptum in aliquo realiter distinctio, non esse illimitatum neque infinitum, sicut neque rationalitas est illimitatum quid ex eo quod non sit quid receptum in aliquo realiter distincto: & idem est de omnibus gradibus metaphysicis substantialibus.

Ad illud de limitatione actus per potentiam.

Dico primo: si quidpiam veritatis habeat, intelligendū esse de actu realiter distincto à potentia, quem auctum nego esse existentiam, & oppositum assertere est petere principium. *Dico secundo:* licet actus habeat potētiā, per quam limiteatur, omnem tamen limitationem actus non prouenire ab illa potentia, ut manifestum est in forma ignis, quae licet limiteatur à materia ignis ad esse in tali individuo, tamen non limitatur ab illa sic, ut ab illa habeat non tribueret operationes formae aquae, aut formae hominis competentes; sed hanc limitationem habet à se ipsa; & sane eodem modo existentia, quamvis si haberet potentiam realiter distinctam, in qua recipetur, limitatur ab illa, tamen posset habere à se ipsa aliquam limitationem, etiam si non haberet talem potentiam.

Rursus: limitatio quam habet existentia finita est limitatio à qua habet non existere necessario nec facere existentiam sibi correspondentem existentem necessario: sed certè hoc non habet ex alio capite, quam quod non existat à se independenter à causa efficiente, & quod non deruit illa causa efficiens, quae necessario ipsum producere debet: hoc autem posset esse verum, siue haberet potentiam, in qua recipetur, siue non; unde chimerice mihi videtur recurrir ad illam potentiam.

Dices cum eodem Autore: ens non habere limitationē ex eo, quod produci posset realiter à Deo, quia alias Filius aeternus esset limitatus, cum producatur à Patre.

Respondeo distinguendo antecedens: ex eo quod producatur quomodocumque, concedo: ex eo quod producatur sic ut posset non produci, nego antecedens.

Iaq; existentia colligitur esse limitata ex eo quod non necessario producatur ab illa causa, nec habeat etiam à se necessario existere; & ex eo etiam habet aliam limitationem, quod non sit nata facere existentie nisi existentiam limitatam; unde cum nullam aliam limitationem debeat habere, & possit colligi habere has absque recursu ad potentiam realiter distinctam in qua recipetur, propterea satis imperiuntem recurrit ad illam potentiam.

Objecit ultimus: quereretur quod creaturae essent existentes per essentiam, sicut Deus est, sed hoc est absurdissimum, ergo. Probatur sequela, quia proprie Deus dicitur existere per essentiam, seu essentialiter, quia existentia identificatur ipsi; ergo si existentia identificetur essentia creature, creature etiam erit existens essentialiter seu per essentiam.

Respondeo negando sequelam cum probatione: sed propterea Deus dicitur existens realiter per essentiam, quia ut existat, non dependet à causa efficiente, sed necessario independenter ab omni causa existit realiter; creature vero non existit independenter à causa efficiente, sed necessario dependet à tali causa, & consequenter potest existere, vel non existere.

CONCLVSIONE II.

Existentia & essentia formaliter distinguuntur. Hæc est communis, si præscindatur à controvèrsia de distinctione formaliter actuali, & intelligatur hic per distinctiōnem formaliter illa, quæ non est realis.

Probatur, quia sunt diuersi omnino conceptus, qui habentur de re secundum essentiam & secundum existentiam; nam intelligitur quod existentiam per hoc quod intelligatur esse extra nihil, seu in statu, in quo possit exercere suas operationes independenter ab aliqua actione noua causæ efficientis, quæ deberet ipsi superuenire; intelligitur vero secundum essentiam, quatenus intelligitur secundum quod habet talem vel talem particularē naturam, ut potens discurrere, aut esse per se, aut esse in aliis; sed hi conceptus sunt distincti: ergo est aliqua distinctione non realis inter essentiam & existentiam.

Quod si queras, an sit Scotistica distinctio formalis, ita Non tamē distin-
vit existentia dicat formalitatem superadditam formalitati essentiæ. *Exsistit* quod non, quia illa ipsa formalitas *nigrofia* Scotisti-
ca.

Q VÆ STIO V.

De esse creaturarum ab aeterno.

46. Vppono iam nullas creaturas productas fuisse realiter à Deo ab aeterno, quamvis posset aliquas producere: hoc tamen non obstante certum est Deum ab aeterno cognoscere omnes creaturas non solum secundum esse creaturæ ut sic, sed secundum rationes particulares eorum, quatenus sunt inter se distinctæ rationis, & consequenter non potest esse dubium, quin qualibet creatura fuerit ab aeterno possibilis, quia non fuit impossibilis, alias esset chymera, & non posset esse possibilis in tempore.

Quæritur ergo hic quoniam esse habuerunt ab aeterno. *Hemicus* videtur dicere, quod habuerunt esse reale ab aeterno, non tamen existentiæ, sed essentiæ. At reuera non viderur cum intellexisse per esse reale essentiæ aliud quā quod communiter intelligunt alij autores, per illud esse quod creaturæ ab aeterno tribuunt. Unde existimo potius de nomine cum ipso quam de re esse controveriam. Sed quomodo cumq; ipse suam intellexerit sententiam, quid in rei veritate dicendum sit, sequentibus conclusionibus proponam.

CONCLVSIONE I.

47. Creatura nullum habuerunt esse reale simpliciter ab aeterno. Hæc est communissima cum Doctore in 1. diff. 39. *Probat* *primo:* omnia in tempore producta sunt quod ad esse reale simpliciter, ergo non habuerunt esse reale simpliciter ab aeterno.

Dice: producta sunt in tempore quoad esse reale existentiæ, non vero quoad esse reale essentiæ.

Contra: quia esse existentiæ realis est esse reale simpliciter; ergo si non habuerunt esse reale existentiæ ab aeterno, non habuerunt esse reale simpliciter.

Probat *secundo* conclusio, & impugnat simile illa respōsio, antequam producta sunt in tempore, vel potest exercere operationes sibi competentes, v. g. homo discurrens, ignis calefacere &c. vel non poterant. Si poterant, ergo habuerunt statum existentiæ realis, & sic non solum quoad esse essentiæ, sed quoad existentiæ fuerunt ab aeterno, & propterea aut impossibilis aut inutilis erat productio ipsorum in tempore. Si potuerunt, ergo non habuerunt nullum esse reale simpliciter; nam per esse reale simpliciter intelligimus esse tale, ratione cuius possit res exercere operationes sibi competentes.

Probat *tertio*, quia si creatura haberet esse reale existentiæ ab aeterno, maximè quia secundum essentiam intelligebatur à Deo ab aeterno: sed hoc non sufficit, ut dicatur habere esse reale ab aeterno: ergo.

Probat minor, quia non minus Deus cognonit re- *Primum* fundame-
rum essentias quām existētias ab aeterno, sed ex eo quod nūm ad-
cognoscat existētias ab aeterno, non dicitur res habere *secundum* ad-
esse reale existētias ab aeterno; ergo neque ex eo quod nūm ad-
cognoscat essentias rerum ab aeterno, debet dici, quod nūm ad-
habeant ab aeterno esse reale essentiæ simpliciter. Et per hoc solutum manet primum fundamentum aduersariorum.

48. Objecit preterea pro iis: ab aeterno verum erat dicere, quod homo erat animal rationale, & hinc propositione illa dicitur aeterna veritatis, & non dependere ab actuali existentia hominis: sed non appetet quomodo possit esse vera, nisi homo haberet aliquod esse reale ab aeterno: ergo.

Respondeo primo retorquendo argumentum, quia non minus verum erat ab aeterno, quod homo est animal rationale, quām quod existentia distinguatur realiter, aut

aut non distinguatur realiter ab essentiæ sed ex veritate huius propositionis non sequitur existentiam fuisse realiter ab æterno: ergo neque ex veritate alterius sequitur hominem fuisse realiter ab æterno.

Respondeo secundo distinguendo maiorem: ita ut sensus esset quod homo existeret realiter ab æterno, & quod haberet ab æterno realem & necessariam connexionem cum animalitate & rationalitate, nego maiorem, ita ut sensus, sit quod homo sit talis naturæ ut non possit esse, quin sit animal rationale, & si esset ab æterno realiter existens, deberet etiam esse necessario realiter animal rationale, concedo maiorem, & nego minorem.

CONCLUSIO II.

Creatura ab æterno habuerunt aliquod esse.

49. *Omnes creature habuerunt aliquod esse ab æterno.* Hæc vix potest negari, quia intelligebantur ab æterno à Deo, & acti terminabant cognitionem diutinam: ergo habuerunt ab æterno aliquod esse, secundum quod terminabant istam cognitionem, sive primario terminauerint illam, sive secundariò.

Obiiciens, si haberent aliquod esse ab æterno, vel illud esse deberet reale, vel rationis, non rationis, quia sic nunquam posse realiter existere: repugnat enim enti rationis realis existentia: non etiam reale propter conclusionem præcedentem; ergo nullum esse habuerunt ab æterno.

Respondeo distinguendo maiorem: deberet esse reale, prout esse reale opponitur enti rationis, concedo maiorem, & nego minorem pro secunda parte: deberet esse reale simpliciter, prout esse reale dicitur illud esse, secundum quod res est extra nihil, & potens operari operationes sibi competentes absque actione aliqua superueniente, nego maiorem.

CONCLUSIO III.

50. *Illud esse, quod habent creature ab æterno, verbi gratia homo, non consistit in denominatione extrinseca desumpta ab omnipotencia Dei neque in non repugnantia; neque in aliqua relatione sive reali, sive rationis, sive actuali, sive aptitudinali.* Hæc est *Dotoris* supra, & communior contra aliquos *Thomistas*, qui videntur dicere, quod esse illud nihil aliud sit, quam esse possibile, & quod illud esse possibile sit denominatio desumpta ab omnipotencia Dei.

Probatur prima pars primò, quia nulla est denominatione extrinseca absque denominato; ergo si sit ab æterno denominatio extrinseca desumpta ab omnipotencia Dei, debet esse aliquid, quod per ipsam denominetur: ergo esse, quod habent creature ab æterno, non consistit in sola denominatione.

Illud esse non est denominatione extrinseca. *Probatur secundo*, quia creature habent ab æterno esse diversæ rationis, & ut sic cognoscuntur à Deo; cognoscit enim ab æterno Deus, quod homo sit distinctæ rationis ab equo: sed illa diversitas non potest præcise oriri ex denominatione aliqua desumpta ab omnipotencia Dei; ergo esse creaturarum ab æterno non consistit tantum in illa denominatione.

Probatur tertio, quia ab æterno cognoscit Deus esse aliquam rationem in homine, ratione cuius sit possibilis, & possit habere denominationem possibilis ab omnipotencia Dei, non vero in chymera; ergo datur aliquid ab æterno præter illam denominationem.

51. *Probatur secunda, & tertia pars*, quia omnis non repugnantia, & omnis relatio fundatur in aliquo, quod habet non repugnantiam & relationem, ergo si sit non repugnantia aliqua hominis ab æterno, aut villa relatio ipsius, debet ipsem aliquo modo esse ab æterno.

Confirmatur: Ideo Petrus non repugnat, & chymera repugnat, quia Petrus habet naturam distinctæ rationis a natura chymera; ergo non repugnantia Petri præsupponit naturam ipsius.

Confirmatur secundo, quia non possunt creature co-

gnosci ut distinctæ rationis, per hoc quod cognoscatur non repugnantia earum; ergo debent habere aliquod aliud else præter non repugnantiam; neque possunt ex iam cognosci ut distinctæ rationis per villas relationes, nisi relations cognoscantur esse diversæ rationis, heque possunt cognosci relations esse diversæ rationis, nisi quatenus cognoscantur termini earum else diversæ rationis aut fundamenta: sed relations, quas dicent creatura ab æterno, & in quibus constiteret else earum, non possunt habere diuersitatem ex parte termini, quia terminus earum omnium est omnipotens Dei: ergo debent habere diuersitatem, ex parte fundamenti, & consequenter præter esse relationis debet else fundamentum ipsius ab æterno.

Confirmatur, quia non est minus conueniens quod ipse homo secundum esse suum absolutum esset aliquo modo ab æterno, quam quod villa relatio, quam diceret, esset ab æterno.

Confirmatur secundo, quia illud est ab æterno possibiliter & intelligitur ut tale à Deo, quod potest ponni in tempore: sed ipse homo, & non tantum denominatio aut relatio ipsius, potest ponni in tempore: ergo quod est ab æterno non est tantum denominatio aut relatio villa.

CONCLUSIO IV.

52. *Illud esse, quod habent creature ab æterno, est esse quoddam diminutum, quasi medium inter esse rationis, & esse simpliciter reale.* Hæc est *Scoti* supra cum suis omnibus, & patet, quia non est esse simpliciter reale, ut patet ex prima conclusione; neque esse rationis, cum non habeat repugnantiam: est autem aliquod else conueniens cum esse rationis in hoc, quod non sit esse reale simpliciter & cum esse reali simpliciter in hoc, quod non repugnet ipsi existere: est magis perfectum, quam esse rationis, propter non repugnantiam, & minus perfectum quam esse simpliciter, cum non sufficiat, ut possit res operationes sibi competentes elicere: ergo est esse quoddam diminutum, medium inter esse rationis, & esse reale simpliciter: potest autem vocari esse intentionale, quia sufficit ad terminandam intelligentiam.

CONCLUSIO V.

53. *Illud esse diminutum non producitur per actum divini intellectus.* Hæc est contra multos *Scoti*, & videbitur per se contra *Scotum* supra, sed non est tamen, ut postea videbitur.

Probatur primo, quia obiectum scientia speculativa, non fit per illam, sed potius presupponitur ipsi: Sed scientia, qua cognoscit Deus creature ab æterno, est speculativa; ergo non dat creaturis esse illud, secundum quod cognoscit illa.

Probatur secundo, quia prius natura terminatur scientia diuina ad obiectum primarium, quam ad secundarium: Sed in illo priori creature habent esse possibile saltem remotum & fundamentale, non enim repugnabat: ergo non recipiunt illud esse à scientia Dei, qua cognoscuntur.

Confirmatur, quia si per impossibile Deus non cognoscet creature, & tamen posset eas, tanquam causa naturaliter agens, producere in tempore, haberent esse possibile ab æterno, & quod non possint sic produci non oritur ex natura ipsorum, sed ex modo agendi & perfectione Dei; ergo non habent esse suum possibile à scientia Dei, neque consequenter ab intellectu divino.

Dices, hinc sequi quod habeant esse possibile materialiter à seipso non vero formaliter.

Contra primo, quia gratis dicitur quod illud non est esse possibile, formaliter loquendo.

Contra secundo, quia sufficit quod habeant aliquod esse, sive dicatur materiale, sive fundamentale, sive remotum independenter ab intellectu diuino; hoc enim est intentum conclusionis.

Confirmatur, quia illud esse quod tum haberent, esset esse distinctæ rationis ab esse chymeræ: sed nihil aliud volumus quam quod creaturæ ab æterno habeant aliquod esse distinctæ rationis ab esse chymerarum, & hoc independenter ab operatione intellectus diuini.

Probatum tertius, quia nisi creaturæ haberent esse aliquod possibile à seipsis, independenter ab actu intellectus diuini, non esset ratio quare homo potius esset possibile quam chymera: nam intellectus diuinus intelligit utrumque tanquam obiectum secundarium: nec esset illa ratio cur tribueret possibilitatem vni potius quam alteri.

Quod si dicatur Deum non cognoscere Chymeram; præterquam quod hoc sit falsum, adhuc non tollit difficultatem, quia non esset ratio cur intelligeret hominem, & non intelligeret chymeram, nisi quia homo esset ex se possibilis, chymera non esset; ergo presupponitur possiblitas aliqua saltem remota & fundamentalis (quod sufficit nostro intento) in homine ante intellectu diuinam.

55. Obiectio primo Scotum in 1. dift. 39. dicentem quod esse possibile creaturarum competit ipsis per intellectum diuinum; ergo conclusio est contra ipsum.

Respondeo distinguendo antecedens, esse possibile proxime, concedo; remote, nego.

Et si quaras, cur si aliquod esse possibile competit ipsis sine intellectu, non competit etiam ipsis esse possibile proximum.

Respondeo, quia non possunt produci nisi per voluntatem aut omnipotentiam; voluntas autem nequit eas producere, nisi proponatur ab intellectu: vnde non sunt possibles proxime, nisi intelligantur: & consequenter ab intellectu constituantur in esse possibilis proxime.

Obiectio secunda: De creaturæ ratione est quod sit ab alio; ergo creatura possibilis debet esse ab alio: sed non potest esse ab alio, quam ab intellectu diuino, ergo est ab illo.

Respondeo distinguendo maiorem: quod sit ab alio quantum ad hoc, quod non possit habere esse reale simpliciter, nisi ab alio, concedo maiorem: quod non possit habere esse illud diminutum & possibile nisi ab alio, nego maiorem.

Confirmatur, quia non haberet esse creaturæ ex eo quod haberet esse ab intellectu diuino: ergo ex eo quod sit creatura, non sequitur quod sit ab intellectu diuino. Probat sequela, quia filius diuinus habet esse ab intellectu diuino, & tamen non est creatura: ergo ex eo præcisè quod haberet aliquod esse ab intellectu diuino non sequitur quod sit creatura.

Dices non sufficere quod sit ab intellectu diuino quomodo cumque, sed requiri vltius quod sit distinctum realiter ab intellectu diuino.

Contra: ergo negotio identitatis cum intellectu diuino ac essentia diuina, sufficit ad hoc quod quis habeat esse creaturæ, quamvis procedat ab intellectu: sed quemadmodum illa negotio sufficeret ad hoc, sufficeret etiam ad idem, etiam si non procederet ab intellectu diuino, & consequenter creaturæ illæ possibles essent creaturæ, liceret non procederet ab intellectu diuino.

Dices non sufficere illam non identitatem, quia si esset ignis ab æterno ex natura sua intrinseca absque dependentia à Deo, non esset creatura, liceret esset distinctus realiter à Deo. Vnde requiritur ultra illam non identitatem dependentia.

Contra, quia nulla est ratio cur ad esse creaturæ requireretur maior dependentia, quam talis ratione cuius non posset habere esse reale simpliciter absque Deo: talis autem dependentia esset in creatura possibili, quamvis à Deo non acciperet esse suum possibile per operationem intellectus diuini.

Obiectio tertio, si Deus repugnaret, repugnaret etiam creatura possibilis: ergo creatura possibilis habet esse suum à Deo.

Respondeo distinguendo antecedens: ex defectu in-

fluxus vlli in esse possibili, nego: ex eo quod si Deus repugnaret, non esset aliqua causa, qua posset dare creaturæ esse simpliciter & consequenter non haberet esse possibile, concedo antecedens: & distinguo consequens: quatenus non esset possibilis, nisi Deus esset, concedo consequentiam: quatenus Deus communicaret ipsi esse possibile per influxum aliquem realem, aut intentionalem, nego consequentiam. Itaque quemadmodum nisi esset oculus, non esset color aliquis visibilis fundamentaliter, & tamen oculus non dat ipsi esse visibile sic: & nisi esset filatio non esset paternitas licet paternitas non det esse filiationi, neque è contra: Ita in proposito, si non esset Deus, non esset creatura possibilis, & tamen Deus non dat creaturæ esse possibile, saltem fundamentaliter: sed habet illud esse à se ipso formaliter, & necessario.

ADDITIONE

Doctrinam meam in hac quæstione non solum impugnat Mastrius disp. 8. fux Metaphysicæ in secunda parte, que ad me Parisios cum instat finis secundæ mei cursus editionis peruenit; sed satis grauitate censuratur. Sed de censura, vel quia ipsius, non sum sollicitus; quam rectè impugnauerit hic examinabo.

Primo itaque n. 12. probat esse diminutum quod tribuo creaturis ab æterno medium inter ens reale & rationis esse mere Chymericum & fictitium: quia implicat dari medium inter contradictionia: talia autem sunt ens reale & rationis, quia ens primo æquiuoce diuiditur in ens reale & rationis, ergo non datur aliquid medium inter illa: ergo esse diminutum partim reale partim rationis est fictitium ac Chymericum. Sine dubio si Mastrius me hic, ubi tamen certus sum quod non obfuscet loquar, intellectus est, vel nullo modo se opponere, vel aliam impugnationem excogitarer. Docueram esse diminutum creaturarum ab æterno esse medium inter ens reale simpliciter, (per quod intellexi ens realiter existens) & ens rationis, non quod participaret vtriusque entis rationem (vt mala fide imponit mihi Mastrius) quia sic esset ens rationis & ens realiter existens, quod implicare nullus est. Philosopher tyro qui ignorare possit, sed quod haberet quandam conuenientiam, seu proportionem cum vitroque, quatenus scilicet, vt manifeste expressi, & ex me proponit ipsenit Mastrius, non existit realiter, sicut nec existit ens rationis, & non repugnat tamen ipsi existere, sicut nec repugnat enti realiter existenti. Quæro iam à Mastrio an non sit verum, quod si creaturæ habeant vllum esse ab æterno illud debeat esse tale, vt non sit realiter existens. Certe nisi verum sit, quod non sit realiter existens, debet aut esse realiter existens, quod nec ego nec vllus somniauit; aut debet esse ens rationis, & sic non erit esse creaturarum: ergo manifestum est quod illud esse necessarium quod habent creaturæ ab æterno, si vllum esse habeant, non sit realiter existens: ergo in hoc cōuenit illud esse cum quocumq; quod non realiter existit: sed ens rationis non existit realiter: ergo illud esse conuenit cū ente rationis in hoc. Rursus quæro an illud esse non sit possibile, aut an non sit tale, cui non repugnat realis existentia: certū est quod sic, quia alias esset ens rationis, & sic, vt dixi, non esset esse creaturatum: ergo in hoc conuenit cum quocumq; cui non repugnat realis existentia: sed enti realiter existenti non repugnat realis existentia: ergo illud esse in hoc conuenit cum tali ente. Hoc autem ego solummodo volui.

Rursus quæro an si detur aliquid esse quod non sit reale simpliciter, hoc est realiter existens; nec etiā ens rationis, illud non possit ac debeat dici mediare inter utrumque, hoc est non esse neque vnum, neque alterū: at illud esse quod habent creaturæ ab æterno, non est ens realiter existens, nec ens rationis: ergo est medium inter illa, hoc est neque vnum neque alterum. Hæc est mea doctrina, quam sane nescio, cur aut quis possit incipiari supposito quod concedatur semel quod creaturæ habeant vllum esse proprium ab æterno, sed iam respondendum ad impugnationes Mastrij in forma.

Esse
creaturæ
rum ab
æterno
est me-
dium in-
ter ens
reale &
rationis.

Ad primam distinguo minorem: sed ens reale simpliciter, hoc est realiter existens, & ens rationis sunt contradictoria; nego minorem: ens reale hoc est illud cui non repugnat realis existentia & ens rationis sunt contradictoria transcat minor, & similiter distinguo consequens: ergo inter reale simpliciter, hoc est ens realiter existens & ens rationis non datur medium nego; inter ens reale hoc est illud cui non repugnat realis existentia, non datur medium, transcat consequentia.

Ad secundam transcat prima consequentia, & concedo absolute secundam: neque ego aut dixi aut somniaui dari aliquod ens partim reale, partim rationis, sed dixi & dico dati aliquod ens quod non sit, neque ens reale realiter existens neque ens rationis, & tale sine dubio est Antichristus & omnis creatura possibilis non realiter existens.

Secundo num. 14. impugnat tanquam minus rationabile, quod docui, illud esse diminutum creaturarum ab æterno esse independens à Deo, quantum ad hoc quod non fiat, nec per intellectum nec per voluntatem diuinam, sed quod competit ipsi scilicet formaliter, sine cooperatione ullius causæ efficientis: quia inquit primo sic possint gloriari creature quod haberent aliquod esse saltem diminutum & à seipso omnino independenter à Deo. Secundo quia de ratione creature est quod in quoconque suo esse quo recedit à nihilo, sive sit esse diminutum sive completum, dependeat à Deo, nam totum esse ipsum est participatum; Tertio quia quod semel est participatum, semper deinceps est tale, quia est tale ab intrinseco suo & essentialiter. Quarto quia hæc dicendi modus est absurdior, quam Henrici, quia hic ponebat dependentiam esse realis, quod ipse creaturis tribuit, à Deo tanquam à causa exemplari; ego vero pono esse diminutum omnino independenter à Deo. Quinto deinde quia hoc est directe contra Doctorem. I. d. 39. & 43. docentem quod illud esse creaturarum esset à Deo principiatu, & ex ipsissimis formaliter.

Ad primam impugnationem ex his. Respondeo non esse inconveniens quod creature possint gloriari, hoc est dicere & agnoscere quod ab ipsarum natura intrinseca competit ipsi, quod non repugnet ipsi realiter existere, sicut non est inconveniens, etiam secundum Mastrum, quod possunt gloriari, quod ab ipsi formaliter habeant, quod sint possibles. & sicut non est inconveniens quod homo possit dicere, quod Deus ipse nō possit efficere, vt sit lapis aut ens rationis.

Ad secundam, dico primo falsum supponi in ea: nempe creaturam secundum esse diminutum recedere à nihilo, nam proprie loquendo quidquid non existit realiter, est nihil. Vnde cum creature, quamvis habeant esse diminutum, non existant realiter, sunt nihil & consequenter per esse diminutum non recedunt à nihilo.

Dico secundo supponendo tamen quod creature habentes esse diminutum non sint nihil, male supponi, nihilominus quod recedant à nihilo secundū illud esse, quia quod recedit ab aliquo, supponitur fuisse cum illo, aut in illo, creature vero nunquam fuerunt cum nihilo, quod opponitur esse diminuto: ergo per esse diminutum non bene dicuntur recedere à nihilo.

Dico tertio, dando quod per esse diminutum habent & non esse nihil & recedere à nihilo quod opponitur illi esse diminuto, falsum esse quod secundum illud esse dependat à Deo. id assere est directe petere principium, & licet totum esse creature sit participatum, id debet intelligi quātum ad hoc, vel quod habeat aliquam rationem idealē in Deo quam aliquo modo participat, quatenus est aliquo modo simili illi; vel quantum ad hoc quod ast talis natura, vt non possit habere realem existentiam absque dependentia à Deo tanquam à causa efficienti quod facit ad propositum.

Ad tertiam, concedo quod esse creaturā in eo sensu, in quo est semel impascitum, sit séper tale; vnde quandoquidē habent creature esse impascitum in hoc sensu quod esse possibile ipsatum conueniat ipsi remote & fundametaliter à seipso sine eo quod habe-

ant illud esse à diuino intellectu aut voluntate, etiam quando producuntur realiter in tempore, & participant esse realis existentia à Deo, habent illud esse possibile seipso in codē sensu imparticipatum, nec id impedit quo minus habeant esse realis existentia participantum à Deo, immo iuuat maxime ad hoc, quia reuera siue illo esse possibili non possent à Deo accipere esse realis existentia, sicut nec Chymera potest.

Ad quartam nego meum modum dicendi esse absurdum & consequenter nego, quod possit esse absurdior quam modus dicendi Henrici, quamvis enim hic admettebat dependentiam à Deo tanquam à causa exemplari, tamen ponebat esse creaturatum esse reale simpliciter, nihil autem absurdius quam ponere esse reale simpliciter cum dependentia à causa exemplari sola siue dependentia à causa effectiva: Ego vero pono tantum esse diminutum sine dependentia ab illo quod communicaret principiatu illud esse & hoc propter rationes valde vigentes.

Ad quintam nego meam doctrinam esse contra Scotum, quem sufficienter explicavi ante.

Ipse Mastrus num. 15. proponit meam expostionem Scoti & responsionem ad dependentiam quam debent habere creature, nempe quod Scotus loquatur de esse possibili proximo creaturarum, non de remoto; & quod sufficiat ut creature habeant dependentiam necessariam à Deo quantum ad omne esse reale simpliciter.

Sed conatur utramque impugnare, secundam quidem de dependentia primo quia de ratione creature est quod dependat à Deo quoad omne suum esse quod haberet extra Deum & à Deo realiter distinctum, sive existentia completa sive diminutum. At in hoc cursu manifeste petitur principium.

Secundo quia esse impascitum reddit ré omnino independentem. Hic etiam peccatur eodem peccato nec apparentiam habet quin illud, quod esset possibile tantum independentem ab alio principio, posset habere dependentiam in esse actuali, inquit si non posset habere tam dependentiam, non esset possibile.

Tertio quia existentia rei proportionatur essentiæ: ergo si essentia rei haberet independentiam, etiam existentia independentem esse debet. Respondeo distinguendo consequens: si habeat independentiam quantum ad esse reale simpliciter concedo, si quantum ad esse diminutum & possibile nego consequentiam. Nec certe capio quomodo existentia in mea sententia non habeat sufficientem proportionem cum essentia; nam quando essentia est in esse possibili, etiam existentia est in tali esse & quando essentia est extra causas & habet esse actuale; existentia etiam hoc competit, & quemadmodum essentia est independentem quoad esse possibile dependentem vero quoad esse reale simpliciter: ita existentia etiam se habet.

Quarto, quia cum res producitur in tempore in esse realis existentia vel adhuc retinet illud esse diminutum vel non, non secundum quia existentia est complementum eius: ergo primum: sed creatura producta quoad omne esse suum dependet à Deo: ergo illud esse diminutum erat participatum, alioquin non eadem essentia foret rei existentis & possibilis.

Respondeo rem productam retinere illud esse diminutum quantum ad omne positiū, ipsius, non vero quatenus dicit negationem existentia realis, quia tum illud, quod ab æterno non existebat, existit realiter. Distinguuo autem subsumptum: quoad omne suum esse reale simpliciter, concedo, quoad omne esse diminutum nego.

Quinto quia Deus non esset Deus si esset independentes, quoad existentiam & dependens quoad essentiam; quia petit esse independentes in omni suo esse: ergo è contra creatura non erit creatura, si ponatur dependens quoad esse existentia, non autem quoad esse essentia, quia ex ratione sua petit ut sit dependens in omni esse reali quantumvis minimo.

Respondeo ad hoc misere subtilitatis argumentum, negando consequentiam in cuius probatione rursus pertinet principium. Si autem queratur, cur Deo non sufficeret independentia quantum ad existentiam & dependentiam quantum ad essentiam & creaturæ vero possit sufficere dependentia quoad existentiam cum independentia quoad esse essentia; quam difficultatem videatur intendisse Mastrius. Respondeo, Quia non posset Deus habere dependentiam quoad essentiam quin eam haberet quoad existentiam; nam tota dependentia quam posset habere quoad essentiam esset in ordine ad existentiam, creatura vero bene potest habere independentiam quoad esse essentia, seu possibile, quamvis haberet dependentiam quoad esse reale existentia.

Sexto denique (nam numquam finit Mastrius in cōglomerandis huius farina rationibus) quia mea doctrina valde accedit ad errorem Vicleffii, immo & cum exceedere videtur, dum doceo esse illud diminutum esse independentia Deo. Ita videtur Mastrio, quid tum? Sed Respondeo crassum errorem esse id putare; Vicleffus enim posuit esse reale simpliciter ab æternō & illud ipsum independentia Deo; ego vero non pono nisi esse diminutum, seu possibile.

Impugnat deinde expositionem meam Scoti, sed pertendo tantum principium, hoc est negando Scotum loqui de esse possibile proximo de quo ego dixi ipsum fuisse locutum; & addit quod possibile proximū secundum doctorem non principiat ab intellectu, sed à voluntate diuina: sed Respondeo, hoc potius esse falsum; nam cum ad voluntatem & omnipotentiam diuinam spectet res producere, & haec non possit res alias producere quam possibles, nec ipsas etiam possit nisi cognoscere; tamen quia nihil potest voluntas nisi cognitione, & eo ipso quo cognoscuntur, statim voluntas possit velle eas producere, ac consequenter producere, manifestum est, quod habent esse possibile proxime ab illa cognitione & non ab omnipotentia aut voluntate.

Addit præterea Doctorem vocare illud esse diminutum participatum suo modo, & quidem est; sed quid inde numerum quid non potest esse participatum suo modo, quatenus est aliquid quod non potest ponī à parte rei absque dependentia à Deo, & quatenus haber similitudinem aliquam cum aliqua perfectione diuina ex sua ratione formalis?

Addo denique, me non credere esse ullum unquam Scottum qui non admittat & esse diminutum creaturarum ab æternō, & non fateatur illud esse medium inter ens rationis, cui repugnat realis existentia & ens reale, quāuis multi videantur dicere quod sit ens rationis, in aliquo alio sensu, unde sine dubio mea doctrina de illo esse creaturarum, præterquam quod dicam illud non haberi principiatum ab intellectu diuino, est communissima & absque controvēstia omnium Scottistarum, quidquid dicit Mastrius; quem rogo tamen ex ratione agere si possit, & non ex Authoritate ut sāpe ante rogaueram.

Vterius tamen Mastrius eadem disputatione, conatur probare falsum esse quod possibile creaturarum competit ipsi a se, & non à Deo principiatum. Sed nihil adducit responsione dignum, & cui vniusquisque non solum ex dictis, sed prorsus ex ipsiusmet terminis propriis discursus respondere non possit.

Deinde n. 39. soluit mea fundamenta quibus mquebar ad existimandum quod creaturæ non haberent esse possibile remotum seu fundamente, de quo loquebar, ab intellectu diuino, & etiam assertit ea desumpta ab aliis Authoribus, quasi ipsiusmet ea excogitare non possem. Sed hoc parui momenti est. Videamus an recte illa soluerit à quocumque desumpta sunt.

Ad primum consistens in hoc: quod obiectum scientiæ speculatiæ non sit per eam, creaturæ vero secundum esse possibile sunt subiectum scientiæ speculatiæ diuinæ, ergo non sunt per ipsam. Respondeo maiorem esse veram de obiecto primario non de secundario, quale est omne ens creatum: nam secundarium non presupponitur diuinæ cognitioni: sed potius per ipsam re-

cipit esse: quia ut vult Doctor 2.d.1. q.1. creature apud Diuinum intellectum non sunt prius intelligibiles quam intellectæ cum non sunt prius formaliter in memoria quam in Dei intelligentia, & ideo dicuntur obiectum secundarium: & ratio, inquit, est, quia alias non essent obiectum secundarium.

Contra quia proslus est eadem ratio de obiecto primario & secundario quantum ad hoc: nam eo ipso quod scientia aliqua est speculativa alicuius obiecti non debet illud obiectum facere: & certe sicut, licet res existentes sint obiectum secundarium intellectus diuini, non tam recipiunt esse existentia ab illo: ita quamvis creaturæ quoad esse possibile essent obiectum secundarium intellectus diuini, non tamen propterea deberent recipere illud esse ab ipso. Quod si etiam non constaret aliunde quod obiectum primarium intellectus deberet habere esse suum independenter ab intellectu, profecto non posset probari ex eo quod esset primarium quod non posset ab ipso produci seu habere illud: unde prorsus impertinet est illa distinctio obiecti primarij & secundarij. Ad illud quod dicit creaturas non esse prius intelligibiles quam intelligentur, quia alias non essent obiectum secundarium.

Respondeo, id esse falsum, nam quamvis essent intelligibiles ex se, modo non possent intelligi nisi prius intelligeretur aliud, omnino essent obiecta secundaria ut est evidens: sed creaturæ quamvis essent ex se intelligibiles (ut sane sunt, quia alias non possent intelligi) tamen non possent intelligi à Deo, quin prius intelligeretur essentia diuina aliqua prioritate: ergo eo non obstante essent obiecta secundaria. Confirmatur hoc, quia ipsiusmet intellectus diuinus est obiectum secundarium suum & idem est de aliis attributis quae tamen certe non habent esse suum à scientia diuina, ut est evidens, nec quidem esse intelligibile.

Quod ad authoritatem Scotti attinet, Resp. cum loqui de intelligibilitate quam haberent ex eo quod haberent esse in memoria, ut patet ex ipsiusmet Verbis, non vero de intelligibilitate quam haberent ex se. Voluit ergo tantum quod creaturæ non deberent esse in memoria diuinæ per speciem aliquam sui, antequam intelligentur, quod nihil facit ad rem.

Ad secundum consistens in hoc quod in illo priori, quo scientia Dei terminatur ad obiectum primarium, creaturæ habent esse possibile, ergo non habent esse possibile ab intellectu diuino.

Respondeat Mastrius, creaturam ante terminationem scientiæ diuinæ nullum habere esse proprium & formale in Deo.

Contra, quia non queritur, an habeat esse in Deo sed an in semetipsa habeat esse possibile in illo priori; & omnino apparet quod sic, quia alias non possent postea intelligi per modum possibilis.

Voluit fortassis dicere quod neque in seipsis ullum esse formale haberent pro illo priori, sed quod habeant tantum in illo priori esse suum virtualiter & radicaliter in essentia diuina. Sed nec hoc etiam sufficit, quia nisi ex se formaliter non repugnarent pro illo priori, profecto non continerentur virtualiter aut radicaliter in essentia diuina, nec possent postea intelligi per modum possibilium.

Ad tertium nempe: Quod si Deus per impossibile non cognosceret creaturas, sed possit eas tanquam causam naturaliter agens producere in tempore, haberent esse possibile ab æternō; & quod non possent sic produci, sed deberent prius cognoscere, non oritur ex natura ipsarum, sed ex perfectione ac modo agendi propter ea competenti Deo.

Summa responsionis ipsius est, quod in eo casu sequeretur quod creaturæ haberent esse possibile obiectum, sed non Logicum, quia Logicum originatur ab intellectu.

Contra quia in hac ratione petit principium quod enim controvēstitur est, an esse possibile Logicum habeatur ab intellectu.

Deinde

Disput. II. Quæst. VI.

17

Deinde certè cum non haberent repugnantiam, & nihil absurdius videri possit quam quod ideo non repugnat quia intelliguntur.

Ad quartum: nempe quod esse, quod creaturæ haberent pro illo priori, quo scientia diuina terminatur ad obiectum primarium, esset distincte rationis ab esse Chymeræ & consequenter, cum non esset realiter existens, deberet esse aliud medium non habens esse ab intellectu diuino.

Respondet negando antecedens, quia cum non haberent creaturæ esse nisi esse cause.

Contra quia nisi ipsa essent ex se possibles potius quam Chymeræ, profecto neque haberent esse in causa potius quam Chymeræ habent.

Ad quintum: nempe quod nisi creaturæ haberent esse aliquid ex seipso independenter ab intellectu diuino, non esset ratio, cur homo esset possibilis potius quam Chymera quia utrumque intelligit Deus per modum, obiecti secundarij.

Respondet, quantum collegi ex *numeris* 37. & 39. ad quos responsonem remittit, negando sequelam, quia lapis habet ex se formaliter non repugnare; Chymera non item; sed contra, quanto à quo habeat principiatum quod dicat non repugnantiam: si dicas quod ab intellectu: cur similiter Chymera non haberet non repugnantiam: si dicas quod ex ipsam natura sua intrinseca & non ex intellectu: Ergo habetur intentum. Et sane ex terminis apparet ridiculum quod homo habeat etiam principiatum esse possibile remotum, seu entitatem in qua non est repugnancia ex eo quod intelligatur à Deo, quid enim facit ad hoc intellectus?

Ad ultimum denique, nempe quod creatura non possit habere esse creaturæ ex eo quod intelligatur; quia alias filius Dei esset creatura, quia intelligitur ab intellectu diuino, & habet esse ab illo.

Responder, quod sicut creatura accipit esse simpliciter à voluntate diuina, ita habeat esse secundum quid ab intellectu, & cum dicatur quod non possit accipere esse creaturæ ab intellectu, quia filius Dei producitur per intellectum, ita, inquit, posset dici quod creatura non haberet esse creatura à voluntate quia Spiritus sanctus procedit à voluntate qui non est creatura.

Vnde ait inspicendum quid tribuitur à diuino intellectu vel voluntate producto, si esse necessarium non erit creatura, si esse non necessarium erit creatura.

Contra, quia ut omittam quod non sit inconveniens, sed necessarium admittere quod nō ideo creatura sit talis, quia producitur per voluntatem, quia alias certè Spiritus sanctus esset creatura, sed quia producitur, aut potest produci contingenter & ipsam est contingens: si non ideo est creatura quia producitur ab intellectu, aut voluntate, sed quia ab illis recipit esse contingens ut vult Mastrius; quanto vnde habeat homo, verbi gratia, quod recipiat esse contingens ab intellectu potius quam Deus, nisi quia ex se habet tale esse, etiam si non principiare neque intelligeretur ab intellectu? Vnde si Deus esset talis naturæ ut non possit intelligere creaturam nisi in tempore, profecto non minus verum esset quod ab æterno creatura non repugnaret: Ergo non ab intellectu diuino habet principiatum quod non repugnat.

QVÆSTIO VI.

De suppositalitate, ac personalitate.

57. **H**anc quæstionem, quæ hic ab omnibus tractari solet, quia personalitas & suppositalitas est complementum existentiæ naturæ substantialis, fui examinaui, in *commentario ad questionem secundam distinctionis quinta libri tertii Sententiarum*; vnde huc pro studiis commoditate mutato ordine transferenda iudicau, quæ maiori sunt momenti: & quia plurimæ sunt difficultates, scorsim illas proponam.

Sed in primis aduertendum est? Authores communiter idem omnino intelligere per personam & suppositum, nisi quod persona inuoluat semper naturam rationa-

lem, seu intellectualem ita, vt nulla res dicatur persona, quæ non sit substantia intellectualis; *suppositum* vero dicatur non solum de substantiis intellectualibus, sed alii etiam tam viventibus, quam non viventibus; *suppositum* propriè enim Bucephalus, & quilibet alijs particuliaris equus, ac lapis, dicitur *suppositum*, quā Petrus & quilibet particulatis homo. Ex quo patet *suppositum* se habere ad personam quasi superioris ad inferius, quia quilibet persona est *suppositum*, quodlibet autem *suppositum* non est persona. Vnde quemadmodum ab animali ad hominem non valet subsistendi consequentia, sicut valet ab homine ad animal, quandoquidem non sit verum dicere, est animal, ergo est homo: verum autem sit, est homo, ergo est animal: ita à *supposito* ad personam non valet subsistendi consequentia: valet autem à persona ad *suppositum*: nam sequitur benè, est persona, ergo *suppositum*: non autem sequitur, est *suppositum*, ergo est persona.

58. *Verum* quia hæc differentia oritur præcisè ex natura, quam habet res, quæ dicitur *suppositum*, aut persona: non verò ab entitate superaddita naturæ, quæ entitas vocatur personalitas, seu *suppositalitas*, sive *positiva*, sive *negativa*: propterea aduentum Authoris, quod eadem omnino entitas, à qua habet Petrus, verbi gratia, formaliter constitui persona, si afficeret naturam non intellectualem, verbi gratia, lapideam, non constitueret personam, sed *suppositum*: vnde denominatio personalitatis in entitate superaddita naturæ singulari, est denominatio extrinseca, desumpta à natura, quam afficit; quando scilicet illa natura est rationalis, seu intellectualis: & hinc oritur, quod ad indagandum naturam *suppositi* seu personæ, provit distinguuntur persona à natura singulari, nihil conducat hæc differentia.

Vnde quod resolueretur quoad hoc de persona, equum currit de omni *supposito*, & è contraria: nam quamvis aliquid *suppositum* ita distinguarur ab omni persona, vt non possit dici persona, tamen illa differentia, vt iam dixi, oritur ex natura singulari, quam includit: non vero ex illa differentia, quam dicit, quatenus habet esse aliquod distinctum ab esse illius naturæ singularis. Quandoguidem ergo in præsentis examinamus, quid sit illud distinctum, quod persona dicit, & quod non dicit natura singularis, quia singularis est, indifferenter possumus accipere nomen personæ & *suppositi*, personalitatis & *suppositalitatis*, non curando de differentia, quam habent inter se ex ratione naturæ, quam includunt: quæ differentia, & valde facile intelligitur, & non deseruit illo modo ad soluendam difficultatem præsentem, nec ad intelligendum Incarnationis mysterium, in ordine ad quod præcipue agitur de hac re.

59. *Aduertendum secundo*, duas definitiones personæ proponi sati communiter à Doctoribus. *Vna est Boëtij libro de Duaibus Naturis*; *Persona est rationalis natura individualis substantia*; quæ coincidit cum illa, quam habet Zacharias Episcop. *Chrysopolitanus*. in *Prefatione ad sua Commentaria ad quatuor Euangelia*, dicens: *Est enim persona substantia rationalis individualis*; quia etiam vituri Leonius Act. 1. Altera est Richardi 4. Trinit. c. 22. *Persona est intellectualis natura incommunicabilis existentia*. Et his duabus descriptionibus, Doctor. 1. diff. 23. q. 1. n. 14. dicit. secundum exponere, seu corrigere primam. Cuius ratio est, quod secundum primam anima rationalis separata est persona, quandoquidem esset rationalis naturæ individualis substantia, hoc est substantia rationalis individualis. Sed quamvis hoc verum sit, spectatis verbis præcisè: tamen si intelligatur prima descriptio ad mentem Boëtij, qui intellexit per naturam, non quamcumque naturam, sed completam in esse singulari: & per rationale idem quod per intellectuale vt sic quod est commune Deo, Angelis, & hominibus: & per individualum, singulare incommunicabile: Si inquam, hoc modo intelligatur, prima definitio conuenit in re cum secunda. Quamvis autem in his definitionibus non definitur *suppositum* vt sic, nulla enim exillis potest conuenire *supposito*

Vt si quis
in re co-
uenienter.

G g g 3 equi

equino aut lapideo; tamen ex his facile potest confici descripicio suppositi ut sic, tollendo illud *intellectualis & rationalis naturae*, & dicendo: *suppositum est naturae substantialis incommunicabilis existentia*. Quæ sane descripacio est tam bona descripicio suppositi ut sic, quam vlla ex prædictis descriptionibus est bona descripicio personæ ut sic.

Ex his ergo descriptionibus, quæ communiter admittuntur, & sine dubio bona sunt, si bene explicetur (quod tamē non est adeo facile factu, ut postea videbitur) habemus, quod omnis persona, & suppositum, qua tale, sit substantia incommunicabilis: unde omnes concedūt incommunicabilitatem aliquam spectare ad suppositum, & prouenire formaliter à suppositalitate, & personalitate.

Quam incommunicabilitatem dicit suppositum, seu persona formaliter qua tale.

60. Quandoquidem, vt iam dixi, persona describatur per ordinem ad incommunicabilitatem, nisi intelligatur quam incommunicabilitatem dicat, non poterit cognosci natura eius, nec poterunt consequenter intellegi prædictæ descriptiones: id ergo hic examinandum.

Incommunicabilitas suppositi non est incommunicabilitas opposita communicabilitati accidentis. Aliqui dicunt incommunicabilitatem, quam dicit suppositum formaliter, seu quam tribuit suppositalitas, esse incommunicabilitatem oppositam communicabilitati, quam dicit accidentis, illam scilicet, à qua habet substantia non posse communicari alicui tanquam subiecto inhæsionis, prout potest accidentis. Hanc sententiam videtur tenere Suares, dum afferit, vnum ex effectionibus formalibus suppositalitatibus esse reddere naturam independentem à subiecto inhæsionis. Sed communiter & meritò reiicitur, quamus non ab omnibus fatis efficaciter impugnetur, ut videri potest in commentario supra num. 61.

Impugnatur autem efficaciter quia omnis substantia completa sive incompleta, habet ex se ineptitudinem ad inhærendum; ergo non est superaddendum aliquis modus separabilis ab ipsa, ex qua ista ineptitudo formaliter proueniat. Consequentia est evidens; probatur antecedens, quia si per impossibile poneretur natura substantialis humanitatis absque modo aliquo separabili, haberet illam ineptitudinem. Secundò, quia accidentis ex se habet aptitudinem ad inhærendum absque modo superaddito: quomodo enim aliquod accidentis, ut inhæreat, aut indiget modo inhærentie actualis superaddito, tamen non omne accidentis tali modo indiget, nam relationes, per modum aliquem à se distinctas non inhærent, sed scilicet; neque vlla accidentis indiget modo distincto ut dicatur aptum inhære: ergo substantia non indiget modo distincto, ut dicatur incepta ad inhærendum.

Substantia non habet à modo superaddito actualis. 61. Dices hinc optime sequi, quod substantia non tribuat ineptitudinem ad inhærendum; sed cum hoc tamen posse stare quod tribuat negationem inhærentie actualis.

quod nō. Et confirmari potest, quia accidentis, licet non habeat inhæret, à modo distincto aptitudinem ad inhærendum, habet tamen à modo distincto actu inhære.

Contra, quia substantia ita habet ineptitudinem ad inhærendum, ut non possit nec de potentia absoluta inhære, ut communiter supponitur; accidentis autem omne non habet ita aptitudinem ad inhærendum, ut de potentia absoluta debeat actu inhære semper, ut patet ex mysterio Eucharistie: ergo quomodo accidentis habeat inhæret à modo separabili, substantia tamen non debet actu non inhære à modo separabili.

Probatur consequentia, tum quia, quæ nequeunt per villam potentiam inhære, non indigent modo separabili, ut inhærent, & gratis fingeretur talis modulus: tum quia ideo accidentis aliquod indiget modo superaddito ut inhæreat, quia potest esse ab alijs actuali inhæsione, pessime dicerentur inhære per modum distinctum separabilem; ergo cum substantia nequeat esse absque negatione inhærentia actualis, non debet

dici, quod habeat non inhære à modo distincto.

Confirmatur, Quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate: sed nulla prouersus est necessitas dicendi quod substantia habeat ineptitudinem ad inhærendum ab aliquo modo superaddito, & separabili.

62. *Idem Suares* vltro predictum effectum, quem, vt iam diximus, male tribuit subsistentiæ, seu suppositalitati, alium etiam eius effectum assignat, nempe facere naturam incommunicabilem alteri; sed cum non explicetur, quam incommunicabilitatem specialem ipsi tribuit, rem relinquit tam obscuram, quā ante erat: supponimus enim omnes subsistentiam facere incommunicabilem, seu suppositum esse incommunicabile, id quod patet ex definitione suppositi. Quod autem modò querimus, est, quam incommunicabilitatem specialem habeat suppositum vt tale; seu quā nam negatio communicabilitatis sit illa, quam dicit formaliter, & quam accipit à suppositalitate.

Lugo disp. 12. de Incarnatione, n. 54. explicaturus personæ incommunicabilitatem, dicit non quacumq[ue] incommunicabilitatem ab ipsa personalitate tribui, aut esse propriam personæ, sed incommunicabilitate, seu negationem communicationis respectu illius, cui possit per diuinam potentiam supernaturaliter comunicari: unde cum de fide sit, quod possit comunicari natura humana, v. g. supposito diuino, à suppositalitate creata habebit natura incommunicabilitatem, seu negationem communicationis cum supposito diuino: ita scilicet ut stante personalitate creata non possit communicari in sensu composto supposito diuino.

Sed nec hac etiam doctrina aliquid lucis afferit his tenebris: nam natura ex seipso habet incommunicabilitatem naturalem, seu negationem communicationis respectu cuiuscumque, cui non potest comunicari nisi supernaturaliter & supposita negatione communicationis in sensu composto, non potest vlla tali communicari: ergo hæc incommunicabilitas non debet dici effectus alicuius postulat distincti à natura, & consequenter non potest esse effectus personalis in sententia ipsius.

63. *Deinde*, corpus ex suppositione, quod sit in hoc loco, non potest naturaliter esse simul in alio loco, aut communicari illi, potest tamen supernaturaliter: sed hanc incommunicabilitatem naturale non habet à supposito, vt patet. Quod si etiam non possit ponи supernaturaliter in alio loco, nisi destruto vbi, quod habet in hoc loco, certe non habet incommunicabilitatem illam à supposito: ergo non satis explicatur incommunicabilitas, quam tribuit suppositalitas, dum dicitur quod sit incommunicabilitas, seu negatio communicationis respectu alicuius, cui possit natura communicari supernaturaliter tantum.

Deinde, natura Diuina est personata, & habet consequenter, ut afficitur persona in sensu composto, incommunicabilitatem personæ, sed non habet incommunicabilitatem respectu vlli, cui possit supernaturaliter comunicari vlli, quandoquidem non possit supernaturaliter communicari per communicationem oppositâ incommunicabilitati, quam dicit personalitas diuina, vt patet ex eo, quod alias possit perdere illam personalitatem.

Vt nostram sententiam breuiter declaremus, remissio diligentiori examine ad dicta in predicto commentario à numero 70. ad numerum 95. aduentendum, licet persona & natura personata dicat plurimas incommunicabilitates & incommunicationes, hic tamen nos agere plures columnas de illa incommunicabilitate, & incommunicatione, quam dicit ratione personalitatis præcisæ, & bilitates, quæ non habere natura singularis, quæ singularis præcise, nisi esset affecta personalitate.

Præterea aduerendum quod persona quæ persona non dicat incommunicabilitatem vllam, aut incommunicacionem oppositâ vlli communicabilitati aut communicationi, quam habet de facto vlla substantia singularis completa præter naturam humanam Christi, quia omnes tales substantiae sunt personæ aut supposita, persona ut omnes fatentur: quod falsum esset, si persona diceret incom-

incommunicabilitatem, aut incomunicationem tam. Quod autem persona dicat aliquam incommunicabilitatem præter incomunicabilitatem, aut incomunicationem huiusmodi, & etiam præter incomunicationem omnem, & incomunicabilitatem, quam habet natura singularis qua talis præcise, est certum, quia alia non daretur persona.

Quomodo cognosci possit incomunicabilitas persona?

65. *Hinc patet*, quod si dubitetur de aliqua incommunicabilitate, aut incomunicatione, an proueniat à personalitate, aut an competat persona, qua persona est, optimam viam id cognoscendi esse, si aduertatur, an competenter necessario naturæ singulari secundum se, aut ratione alicuius formæ, quæ non sit personalitas, nam si competat, certum erit quod non competit persona, quæ tali formaliter, nec oriatur formaliter à personalitate, nec etiam sit personalitas.

Rufus, si dubitetur an aliqua communicatio aut incommunicabilitas sit opposita, aut incompatibilis cum persona, aut personalitate, videatur an talis competere possit de facto Petrus, aut Paulus, aut lapidis, aut Angelus, & si competit, aut possit competere naturaliter, colligi potest certo, quod non opponatur personalitatæ aut personalitatæ.

Persona non bene describitur esse incomunicabilis vlli extrinseco?

Vnde sequitur, quod non bene describeretur persona esse substantia incomunicabilis vlli extrinseco: quia certum est quod natura singularis habeat ex se incomunicabilitatem aliquam vlli extrinseco: neque enim potest communicari vlli extrinseco per realem identitatem; nec minus certum est, quod persona posset habere aliquam incommunicabilitatem ad aliquid extrinsecum.

Omni naturæ singulari competit aliqua incommunicabilitas qua competit persona?

66. *Aduertendum præterea omni naturæ singulari completa, sive increatae competere posse aliquam communicationem, quæ non potest competitre persona?* Hoc patet ex duobus Fidei mysteriis, Trinitatis scilicet, & Incarnationis: nam ex illo habetur quod natura diuina singularis communicetur tribus Personis diuinis per realem identitatem, ita ut posset dici de qualibet ex illis ratione illius communicationis, quod sit Deus essentia- liter & formaliter; quo modo nulla ex illis Personis communicari potest: ex mysterio vero Incarnationis habetur, quod natura creata singularis possit communicari Verbo Diuino, cui tamen persona creata communicari non potest tali modo: adem autem est ratio de his naturis, ac de quibuscumque aliis naturis substantialibus, singularibus ac completis; ergo omnis natura singularis completa potest hoc modo communicari; nulla vero persona potest sic communicari, quia nulla potius quam vel diuina, vel creata humana.

Incommunicabilitas personæ est opposita communicationi que communicatur natura diuina tribus personis, & natura humana Christo?

Ex his patet, incomunicationem & incommunicabilitatem, quam dicit persona formaliter, qua talis, esse oppositam communicabilitati & communicationi, quæ habere potest natura singularis completa. Vnde ut sciascur, quænam sit incommunicabilitas & incomunicatio persona, videndum est, quænam sit, communicationis & communicatio, quam habet natura singularis completa. Hoc autem non videtur posse melius indagari, quam considerando communicabilitatem & communicationem, quam habet natura diuina respectu Patris, & Filii, & Spiritus sancti; & natura humana respectu Filii. Itaque natura diuina habet communicabilitatem & communicationem respectu Patris, & Filii, & Spiritus sancti, talem, ut includatur formaliter in ipsis, prædictetur formaliter de ipsis, & ut ab ipsis habeat posse communicare se, & posse communicari, aliquibus, quibus sine ipsis non posset communicari; nam per hoc, quod sit communicata Patri, potest per productionem realem communicari Filio, & Spiritui sancto; & per communicationem, quam habet cum Filio, competit ipsi posse produci realiter à Patre ut quo; quatenus scilicet Filius per hoc, quod producatur à Patre, habet sibi communicatam naturam diuinam: & eodem modo discurrendum de Spiritu sancto. Pater vero, & idem est de Filio, & Spiritu sancto, nequit communicari alicui, in quo sit, de quo formaliter prædicitur.

Natura quoque singularis humana communicatur de facto Filio diuino sic, ut possit de ipso dici formaliter; verum enim est dicere, quod Filius diuinus sit homo: persona vero humana non sic communicatur, nec potest communicari.

CONCLVSION.

68. *Ut aliqua substantia singularis completa dicatur personari, seu esse personata, non requiritur vlla alia negatio, quam negatio actualis communicationis cum vlo alio, sive formaliter, sive realiter distincto, cum quo faceret vnum per se.*

Probatur hoc, quia omnis substantia talis, quæ afficit tali negatione, dicitur persona seu suppositum, & quæ non habet illam, non dicitur talis; ut patet & in natura diuina, quæ esset persona ex se, si non esset communicata actu Patris, Filii, & Spiritui sancto; & in natura humana Christi, quæ etiam esset persona, nisi esset actu communicata verbo diuino: ergo non requiritur vlla alia negatio præter talem.

69. *Dices, natura singularis personatur absq; tali negatione, ut patet in iisdem ipsis naturis diuina & humana, quæ cōmunicantur actu sic: ergo non requiritur ad personationem talis negatio, ut videtur dicere conclusio.*

Respondeo distinguendo antecedens: quando personatur natura, quæ ex se non est persona, mediante aliquo positivo, concedo: quando personatur per aliquid negotiū, nego antecedens. Itaque duobus modis potest intelligi natura esse personata, uno modo per negationē communicationis actualis cum aliquo, cum quo facit vnum per se; alio modo per communicationem actualē cum aliquo tali. Quando vero natura habet esse personata per communicationem actualē cum aliquo tali, tum non est necesse ut recipiat à personalitate negationem communicationis, etiam in ordine ad alia distincta ab ipsam personalitate: ut patet in natura diuina, quæ nonobstante quod ipsonetur per Paternitatem, quatenus communicatur ipsis, adhuc communicatur Filio, & Spiritui sancto. Quod etiam patet in natura humana in sententia illorum, qui dicunt, quod possit immediate assumi à plurius personis.

CONCLVSION II.

70. *Natura, qua personatur, non habet à personalitate necessarij aliam incommunicabilitatem, nisi quod nō possit communicari, & quod non communicetur simul cum personalitate vlli alteri, cum quo facit vnum per se, & de quo possit formaliter prædicari in concreto substantino.*

Hac patet, quia in primis omnis natura personata habet huiusmodi incommunicabilitatem, nam alias persona ipsa esset communicabilis contra definitionem eius; non habet autem aliam, quia si haberet, maxime quia non posset ex suppositione coniunctionis eius cum personalitate communicari vltetius: sed hoc est falsum ex dictis, quia natura diuina personata personalitate Patris vltetius communicatur.

Dices, natura singularis Petri habet à sua personalitate quod non possit vltetius communicari, ex suppositione quod coniungatur cum personalitate, etiam secundum se specificative; ergo personalitas tribuit naturæ aliam incommunicabilitatem, quæ illam, quæ aliter in conclusione.

Respondeo distinguendo consequēs: personalitas ut sic, nego consequentiā: personalitas talis particularis ex ratione particulari sua, concedo consequentiā. Itaque si derut personalitas negativa, quales secundum nos sunt omnes personalitates, & suppositalitates creatæ, illæ sine dubio tribuerit aliam incommunicabilitatem præter illam, quam assero in conclusione: quia, quandoquidem illa personalitas sit negatio communicationis, naturæ cum vlo alio cum quo facit vnum per se, sequitur quod in sensu composito talis negationis natura non possit etiam de potentia Dei absoluta communicari.

Ggg 4 Dices

Dices secundò, de facto natura Petri etiam affecta propria personalitate communicatur partibus de nouo acquisitis per generationem, cum quibus facit vnum per se: ergo etiam personalitas negativa non tribuit incommunicabilitatem naturae.

R^espondeo, illam communicabilitatem non esse ad rem, quia talem habuit natura assumpta, & quia illa communicabilitas est concomitans necessariò talem naturam, sicut incomunicabilitas opposita ipsi est concomitans naturam Diuinam & Angelicam ex ratione sua singulare, & non tribuitur ipsis a personalitate. Itaque incomunicabilitas, quam dat personalitas negativa naturae singulare per ipsam personam, est incomunicabilitas cum vlo distincto, quod non spectat ad complementum naturae singulare tanquam pars integralis ipsius.

CONCLVSIO III.

Malè explicationes Incommunicabilitatis personæ.

72. Incommunicabilitas quam dicit persona formaliter, seu qua de persona in concreto praedicari potest, non bene explicatur esse illa, à qua habet non posse communicari alicui, cum quo faciat vnum per se, neque à qua habet non posse communicari per se vli extrinseco, neque à qua habet non posse comunicari per se vli persona. Hæc in re debet esse communis.

Probatur quoad duas priinas partes, quia verbum Diuinum est persona, & tamen de facto communicatur per se naturae humanae, quæ & est extrinseca ipsi, & cum qua facit vnum per se hominem.

Probatur etiam quoad tertiam partem, quia nulla res bene explicatur per ordinem ad aliquid eiusdem rationis cum seipsa; ergo incomunicabilitas, quam dicit persona, & sub qua debet concipi, non bene explicatur per ordinem ad personam, & cōsequenter vera est tercia pars conclusionis. Antecedens probatur, quia ignotum non potest explicari per æque ignota, sed una persona est æque ignota in ratione personæ, ac quæcumque altera.

CONCLVSIO IV.

Quænā

73. Incommunicabilitas, qua de persona ut sic in concreto est incommunicatur, est illa, à qua habet, quod non possit communicari vli distincto, à quo compleatur, sicut essentia diuina compleatur per relationes originis, & natura humana Christi per Verbum diuinum, à quo assumptra est.

Hæc etiam in re debet esse communis, & probatur, quia omnis substantia, qua non habet talem communicabilitatem, est persona, & nulla, qua habet, est persona; nec potest melius explicari incomunicabilitas, quam dicit persona ut sic, quam hoc modo.

Vt autem distinctius intelligatur adhuc hæc incomunicabilitas, oportet intelligere, quomodo compleatur essentia diuina per relationes originis, & natura humana Christi per Verbum. Et quantum ad essentiam diuinam, certum debet esse, quoad quamvis non compleatur propriæ per illas relationes completione aliqua, qua inuoluerit imperfectionem eius, quia est infinita perfectionis, tamen ita completetur, vt faciat cum qualibet ex illis vnum per se, & sic etiam, vt sine ipsi non possit esse principium quo actualis processionis ad intra, cuius tamen exigit ex natura sua intrinseca esse principium. Certum autem est, quod omne illud, quod est persona, possit exercere omnes suas operationes, quas naturaliter exigit producere ex natura sua singulari, absque eo quod coniungatur per se cum vlo distinctori, quod non spectat ad integratatem, aut substantiam istius naturae singularis: vnde omnis persona dicit negationem coniunctionis cum tali complemento.

R^espondeo, certum debet esse quod compleatur natura humana Christi per personam Verbi, aliqua speciali ratione, à qua oriatur, vt faciat cum ipsa vnum per se. Et quia hæc ratio non sufficit, vt non dicere persona, quia alias Verbum ex coniunctione cum illa desineret esse persona, debet præterea concedi aliqua ratio complementi, quod recipit natura illa à Verbo, cum tamen Verbum ab illa non recipiat tale complementum: & licet

valde difficile, aut fortassis impossibile sit nobis hoc explicare pro hoc statu, tamen captiuandus est intellectus in obsequium fidei, & confitendum quod ita se res habeat, quamvis nos eam explicare non valeamus. Nec prorsus mirari quis debet, quod in tam sublimi mysterio aliqua ratio particularis reperiatur à nobis inexplicabilis, cum in ipsis naturalibus plurima occurruunt, quæ explicare non possumus, neque concipere.

74. Posset tamen dici iuxta doctrinam assignatā à Dott. Quomo-
do natu-
ræ, in 3. d. 1. q. 1. s. De primo dico, quod illa completio parti-
cularis, quam recipit natura humana à Verbo ultra hoc re hu-
mana
quod faciat cum Verbo, aut personalitate eius vnum per se, nihil amplius dicat, quam quod natura illa humana comple-
tum à Verbo.
dependeat de facto in fieri & conseruari ab vnione &
communicatione, quam habet ad Verbum taliter, vt de
facto nec produceretur, nec conseruaretur absque tali
vnione, sicut nec anima vlla rationalis de facto produ-
ceretur nisi in subiecto, & propterea potest dici habere
dependentiam aliquam à subiecto, licet non in vlo ge-
nere causæ proprie*t* influentis in ipsius esse.

Vuaddingus disp. 3. de Incarn. dub. 3. §. 3. conatur ostendere aliam dependentiam: sed eum impugnai in commentario supra, n. 86.

Hec de re ipsa sufficient, sed ad intelligendum modum loquendi, quo vitur Scotus in huius rei declaratione, ali-
quid pro complemento adjungendum. Itaque Scot. n. 9. videtur asserere, quod natura singularis personaliter, quā-
do habet negationē actualis & aptitudinalis dependē-
tia, & quod illa duplex negatio sit personalitas ipsius.

Circa quam doctrinam plurima videri poterunt in com-
mentario supra, n. 9. ad qua hic breuiter addēdum, quod
Scotus non loquatur de personalitate ut sic, nec de per-
sonalitate aliena naturæ creatæ; sed de personalitate
propria naturæ creatæ, à qua illa natura haberet esse
personata, & tamen non esse in alio, sed in se.

Deinde dependentia illa, quā dicit, debet intelligi iux-
ta dicta conclusione quartaynde solum potest esse diffi-
cilitas, cur dicat negationem aptitudinis ad cōmunicandum, quam habet natura creata, spectare ad personalitatem, aut ab ea illam tribui naturæ: & ratio dubitandi
est primò, quod omnis negatio aptitudinis, quam dicit
natura singularis Petri, v. g. ad dependentum quomodo-
conunque ab alio, sit necessariò coniuncta cum illa; ergo
non spectat ad personalitatem, nec habetur ab ipsa,
quandoquidem personalitas sit separabilis à re, cui non
potest forma opposita coniungi: sed nulla aptitudo se-
parata à re potest coniungi cum re, quia omnis aptitudo
rei est respectus transcendentalis identificatus realiter
ipsi; ergo nulla talis potest esse separata.

75. Et si dicas, hoc esse verum de aptitudine remota, nō
de proxima, quantenus talis dicitur illa, quæ habet omnes
conditions, vt possit habere actum suum; Scotus
verò locutum de aptitudine proxima, qualem non ha-
bet natura Petri ad dependentum dependentia perso-
nali ab extrinseco, quia habet negationem actualis de-
pendentia, cum qua non potest habere simul actualem
dependentiam.

Contra, quia aptitudo proxima non tollitur per ne-
gationem sui actus, alias nunquam datur aptitudo
proxima absque actu, quod est contra omnes.

Deinde Scotus catenùs requirit ad personalitatē ne-
gationē aptitudinis vltra negationem actualis depen-
dentia, quia alias anima rationalis separata actu nō depen-
dens tali dependentia esset persona; quæ tamen non
est persona propter aptitudinem quam habet ad de-
pendendum: sed si intelligeretur per aptitudinem apti-
tudo proxima in sensu præmisso, id esset falsum, quia
etiam habet negationem talis aptitudinis.

Secundò contra eandem doctrinam facit, quod in na-
tura Petri, nonobstante sua personatione, sit aptitudo ad
dependentum à Christo, quia non solum potest ab ipso
dependere, sed etiam perficeretur per talem dependentiam
maxime in sententia Scoti, qui admittit perfecti-
bilitatem & aptitudinem in entibus naturalis ordinis
ad perfectiones supernaturales.

Aptitu-
do pro-
xima nō
tollitur
per ne-
gationē
sui actus.

Ad

*Quo modo requiri-
tur ne-
gatio ap-
titudi-
nalis com-
mu-
nicatio-
ni ad per-
forma-
litatem.*

*Ad hanc difficultatem responderi potest, quod Scotus ea-
tenus requirat negationem apertitudinalis communica-
tionis ad personalitatem creatam propriam, quatenus
non potest intelligi illa negatio esse personalitas pro-
pria creata, quin intelligatur subiectum ipsius esse ineptum
ex natura sua propria ad dependendum ab aliquo positivo
ut distincto, quantum ad hoc, quod non exigat connaturaliter
talem dependentiam; sic enim ipsemet Scotus expli-
cat illa ineptitudinem, de qua loquitur, *numero non;* non
vero quod illa negatio prouenia formaliter à persona-
litate, aut sit aliquid intrinsecum ac essentialie ipsi. Pro-
batur hoc, quia hoc modo potest cōuenientissime intel-
ligi; & per eum tolluntur difficultates, quæ essent cōtra
alios modos, quibus aliter intelligeretur. Nam in pri-
mis tollitur prima difficultas ex præmissis, quia conce-
dimus, quod illa negatio sit inseparabilis à natura. De-
inde tollitur etiam secunda, quia quamvis natura per-
sonata personalitate propria habeat aliquam apertitudinem,
ut dependat à Verbo, non tamen apertitudinem
connaturalis exigentia, sine cuius actu sequeretur quod
natura esset in statu violento.*

*Dices, animam rationalem separatam habere etiam
talem ineptitudinem, neque enim exigit connaturaliter
dependere tali dependentia ab aliquo positivo: ergo hæc
explicatio non tollit quo minus sit persona, & con-
sequenter non est iuxta mentem Scotti, qui voluit exclude-
re animam à ratione personæ per illam suam do-
ctrinam.*

*Répondeo, distinguendo antecedens: ex se præcisè, &
immediate, nego antecedens; ex se, quatenus exigit con-
naturaliter esse constitutiva alicuius naturæ complecta, quæ
habet talem ineptitudinem, concedo antecedens, &
nego consequentiam. Ratio autem huius [responsionis]
consistit in hoc, quod nulla pars essentialiter constitutiva
alicuius totius habet ex se ineptitudinem ad communica-
tionem ullam, quæ potest competere toti, quia quæ
communicatio competit toti, competit etiam parti; &
quæ repugnat toti, repugnat etiam parti, quando com-
municatio illa non potest competere, aut non competere
toti, quin competat aut non competat parti. Vnde ut col-
ligatur an competat parti, debet videri, an competit to-
ti: ergo non competit parti per se, nec repugnat ipsi ex
sua natura, nisi quatenus repugnat aut competit toti. Et
hinc sit, si homo exigeret naturaliter personalitatem ex-
trinsecam, quod anima etiam illam exigeret; si vero
non exigeret homo illam communicabilitatem, etiam
anima non exigeret illam.*

*An ratione naturali possit colligi dari
personalitatem.*

79 *A* liqui tenent partem affirmatiuam, & in pri-
mis ad id probandum adducunt testimonia ex
Philosopho quem putant cognovisse lumine naturali dari
suppositum distinctum à natura singulari. Primo ergo
adducunt illud vulgare axioma, nempe, *Actiones sunt
suppositorum ex Meteor. 1.*

*Verum Aristoteles ibi non habet illa verba, sed potius
quod actiones sint singularium; quod longè diuersum
est; & nihil concludit de supposito, ut patet. Deinde
quamvis haberet illa verba, non tamen inde constat,
quod intellexerit per suppositum aliquid distinctum ab
individuo.*

*Secundo adducunt illud: Humanitas non est, nec ambu-
lat, sed homo, ex primo de anima text. 64.*

*Sed primum: quamvis haberet hæc verba, certum est,
quod nihil facerent ad propositum, nam possunt esse
vera propter distinctionem rationis, quæ est inter hu-
manitatem consideratam in abstracto metaphysico, &
eandem consideratam in concreto metaphysico, ut si-
gnificatur per ly homo, quamvis ut sic non diceret ali-
quid realiter distinctum a seipso, ut considerata in ab-
stracto; sicut nec albedo dicit aliquid distinctum ab al-
bedineitate secundum omnes.*

*Secundo, non haberet illa verba eo loci, sed quod actio-
nes non competant anima, sed homini, quod quidem
verissimum est, quantum ad actiones, quas sola anima*

*non potest exercere, ut sunt actiones potentiarum. De-
inde quantum ad alias omnes actiones, potest esse ve-
rum quoad denominationem communem, homo enim
est, qui dicitur intelligere communiter, non anima: sed
ex hoc nihil habetur ad propositum nostrum de suppo-
situalitate, ut patet.*

*Tertio adducit Lorca supra disputat. 28. membro 1. nu-
mer. 7. ex 5. Metaphysic. capit. octavo illa verba: Accidit
igitur substantiam duobus modis dici, & ipsum ultimum
subiectum, quod non est in alio; & id quod cum sit quod
quid est, etiam separabile fuerit; tale vero est cuiuscumque
forma & species.*

*80 Sed male prorsus intelligit hæc verba Lorca, nam
in iis secundum omnes expositores comprehenditur di-
uisio substantiarum in primam, & secundam, & per primam
substantiam intelligitur substantia singularis, quæ est
ultimum subiectum, quod non est in alio; & per secun-
dam substantiam intelligitur substantia universalis, que
est illa, quam dicit Philosophus esse quod quid est sub-
stantia prima & quam dicit separabilem à substantia pri-
ma; quatenus potest formaliter repetiri in pluribus sub-
stantiis primis, cum ad nullam determinetur, ut patet;
non autem intelligit per substantiam, quam dicit esse
quod quid est, substantiam singularem separabilem à sup-
posito realiter, ut minus recte intellexit Lorca; alias hic
nulla fieret mentio de substantia secunda.*

*Imo ex hoc loco videtur colligi, quod Philosophus nul-
lo modo admiserit distinctionem suppositi à substantia
singulari; quia dicit substantiam singularis esse illa, que
de nullo dicitur: Sed si daretur suppositum distinctum à
substantia singulari, id est falsum, quia de tali supposi-
to posset prædicari illa substantia singularis secundum
omnes; quemadmodum de facto natura singularis hu-
mana Christi prædicatur de supposito Verbi. Quod
etiam colligitur ex 7. Metaphysic. capit. 6. vbi dicit: In iis,
qua sunt unum per se, idem esse ipsam rem & suum quod
quid est: ergo non agnoscit aliquid suppositum distin-
ctum realiter à natura singulari in ipso inclusa. Probarur
consequentia, quia si daretur tale suppositum, esset unū
per se secundum Lorcam, & non deberet esse idem cum
natura singulari, quam includit, & consequenter fal-
sum esset illud dictum Philosophi.*

81 *Prater hæc adducit Lorca rationem naturalem à
posteriori ex communi modo loquendi, & concipiendi
hominum, qui concipiunt naturam & suppositum mo-
do diuerso, & asserunt naturam esse constitutum sup-
positi, quod signum est ea realiter distinguiri.*

*Verum hec ratio parvus est momenti: nam qui negat
suppositum, & naturam singularem distingui realiter, di-
ceret ea non alio modo diuerso concipi, quam quemad-
modum diuerso modo concipitur albedo, & albedine-
tas, nec alio modo naturam constituire suppositum,
quam albedinetas constitutat albedinem. Deinde quan-
do dicit, quod alio modo concipiunt homines naturam
& suppositum, vel intelligit per suppositum singulare
tantum vel non; si singulare tantum, ergo non datur, ex
communi modo concipiendi suppositum & naturam,
alia distinctione inter suppositum & naturam, quam quæ
est inter naturam & singulare, quæ singulare præcisè: sed
certum est quod inter naturam singularis & singulare
non detur distinctione realis: ergo nec inter naturam &
suppositum. Si non intelligit singulare, sed aliquid aliud,
petit principium, aut discutit de subiecto non suppon-
ente, quia aduersarij negarent illo modo dari tale sup-
positum, &c. consequenter negarent homines solere
ipsum concipere quasi daretur.*

82 *Sed ut ad ipsam rem veniamus, mihi certum est Nulla
non posse ratione naturali illo modo cognosci, quod ratione
detur in rebus suppositualitas aut personalitas illa posi-
tuia distincta à natura singulari, & consequenter non esse
probabile, quod Philosophus ullus naturalis vel semel
de ea mentionem fecerit; nam nullus prorsus potest fieri
discursus aut à priori, aut à posteriori, independens à re-
uelatione ex qua id colligi potest: nihil enim nobis con-
stat de Petro, v.g. quæ quod sit ens per se existens singulare
non*

non indigēs aliquo complemento: sed seclusa reuelatio-ne, quæ est de mysterio Incarnationis, nō possemus colligere, quod non haberet hoc totū ab iis à quibus habet esse ens singulare constans materia & forma substanciali tali, qualem de facto habet, ergo nullum est vestigium suppositalitatis alicuius distinctæ positivæ.

83 Dico autem suppositalitatis positivæ quia non potest quis Petrum concipere vt ens completum & per se existens quin concipiatur ipsum vt habentem negationem existentiæ in alio, & negationem indigenitæ alienius alterius cōplementi vnde si per suppositū intelligatur ens cōpletū per se existēs, posset colligi naturaliter, quod suppositū ultra naturā singularitatem dicat tales negationes. An vero illæ negationes esset separabiles realiter à natura singulari, quam afficiunt, existimo non posse colligi discursu naturali aliquo certo, quia non habemus in natura aliquod principiū, ex quo possimus colligere, quod natura singularis, quæ est in Petro v.g. posset coniungi per se cum aliquo cōplemento distincto realiter à se, in quo existeret; etenim autem possemus colligere, quod negatio inexistentiæ in alio esset separabilis ab ipsa, quatenus potuissemus colligere quod inexistentia ipsi opposita possit in ea poni, vt pater,

An aliunde possit concludi, quod suppositalitas sit quid distinctum realiter à natura singulari

84 Circa hanc difficultatem duas sunt sententiæ. Prima est, quod suppositum, & natura singularis, quæ suppositabilis est, non distinguuntur, nisi secundum diuersum modū concipiendi: vnde à parte rei secundum hanc sententiam suppositum nihil dicit distinctum realiter à natura singulari, nec positivū nec negativum. Ita Occamus quod l. 4. Gabr. in 3. disp. 1. quaest. 2. art. 3. Richard. in 3. disp. 6. art. 1. quaest. 1. Durand. in 1. disp. 44. q. 1. n. 55. & in eā videtur mihi coincidere doctrina VVaddingi, qui d. 4. de Incarnat. dub. 2. §. 1. tenet suppositum nihil positivū superaddere naturæ, quæ suppositatur; & postea §. 5. explicatur, quid dicat formaliter, ait consistere suppositalitatem in positiva totalitate naturæ singularis, non in negatione.

Secunda sententia est, suppositalitatem dicere aliquid realiter distinctū & separabile à natura singulari. Hac tenet Theologi cōmuniter tam Scotiæ, quæ Thomistæ ac recentiores cum Scoto in 3. disp. 1. q. 1. Dico Thoma 3. part. q. 4. art. 2.

Hec secunda sententia mihi longe preferenda videtur; & probatur primo auctoritate B. Vigili Episcopi Tridentini lib. 2. contra Eutycher, prope mediū dicētis properea Eutychen, & Nestoriū errasse circa mysterium Incarnationis, quia non distinxerūt personam à natura; vnde dū vnu ex ipsis considerauit vnam personam in Christo, cōsequenter putauit vnam tantum fuisse naturam in ipso: & dum alter cōsiderauit in ipso duas naturas, cōsequenter putauit in ipso fuisse duas personas, quia scilicet si persona non distinguatur à natura, omnino vbi sunt duas naturæ, debet esse duas personæ, & vbi est vna persona tantum, debet tantum esse vna natura.

85 Eandem etiā rationē erroris hæreticorum assignat Damascenus lib. 3. de fide cap. 3. inquisiens; Verum hoc demum hæreticos in errorem inducit, quod naturam & personam idem esse statuant. Simile quid habet Epiphanius in sexta synodo, art. 6. per hanc verba: Ideo hæretici errant, quia nihil aliud agunt, quam ut ostendant naturam & hypostasim idem esse: quæ sane inter se differre r. vi Ecclesie Catholice alumni cognoscunt. Ergo falsum est omnino secundum hos Patres, quod suppositum non dicat aliquid distinctum à natura.

Respondet Vasquez supra disp. 31. cap. 1. hæc loca nullius esse momenti contra Durandū, quia partes non dicunt ideo hæreticos errasse, quia non distinxerunt personam, & naturam pluquam ratione, sicut non distinxit Durandus; & quia loquebantur de distinctione naturæ diuinae à persona diuina, non vero de distinctione personæ creatæ à natura creata.

Sed certe longe fallitur Vasquez, & minoris est momēti ipsius responsio. Nam certum est, Vigiliū expressissime agere de distinctione personæ etiā creatæ, à natura creata: nā ex indistinctione sola naturæ diuinae, & persona diuina nō sequeretur, si dū esset naturæ in Christo, quod essent duas persons in ipso; quamvis enim oportet ipsum habere personam diuinam, ob illam indistinctionem, non deberet tamen necessario habere personam creatam ex eo, quod haberet naturam creatam si esset distinctione inter personam creatam, & naturam creatam, vt manifestum est. Ergo signum est quod ipse refuderit errorē hæreticorum non solum indistinctionem naturæ diuinae à supposito diuino, sed multo magis indistinctionem suppositi creati à natura creata.

86 Confirmatur, quia quamvis distinguatur formaliter persona increata Verbi in natura diuina eiusdem, tamē non distinguuntur realiter, nec persona diuina potest reperi in aliquo supposito, in quo non sit natura diuina: ergo ex distinctione naturæ, & personæ diuinae non poterat concludi, quod esset vna persona tantum in Christo aut quod poterat in ipso esse duas naturæ, & vna tantum persona: sed ex distinctione reali naturæ creatæ, & personalitatis creatæ optimè poterat concludi, quod in Christo possit esse duas naturæ, & vna persona; quia scil. natura humana creata poterat separari à propria personalitate, & yni supposito Verbi, quo supposito in Christo essent duas naturæ, & vna tantum persona, ac personalitas. Ergo, quod hæretici non distinxerunt realiter naturam creata, suppositalitatem, erat ipsis causa erroris, non vero quod non distinxerint suppositalitatem increatam à natura increata.

Per quod patet fallam esse secundā responsionē Vasquez ad prædictas auctoritates. Ad primam autem Responsionē manifeste sequi ex dictis, quod occasio erroris hæreticorum corum fuerit secundum hos Patres, præsertim Vigilium expresse, quod non admiserint distinctionē realē suppositi creati, & quod illa occasio non tolleretur per hoc, quod distinxeret suppositū, & naturā ratione: ergo cum Durandus dicat suppositum & naturā non distinguiri realiter, quamvis dicat ea distinguiri ratione, cōvenit cū hæreticis in eadē occasione errādi, & consequēter, sicut illi errauerūt in illa occasione, ita & ille errare dicēdus est, nisi aliter explicetur eius sententia.

Probatur secundo conclusio ex mysterio Incarnationis. Certum est de fide Verbum æternum assumptissimum naturam humanam, & non assumptissimum suppositum humanum, & in Christo de facto realiter reperi naturam humanam, non vero suppositalitatem aut personalitatem humanam; ergo realiter à parte rei suppositalitas naturæ humanae est aliquid distinctum realiter ab illa natura.

Confirmatur, quia quæro quid sit suppositum humanum realiter à parte rei. Si nihil aliud quam ipsa natura; ergo si natura assumpta est, & suppositum est assumptum, contra fidem: si aliquid aliud, ergo habetur intentum.

87 Dices suppositum non assumptum, quamvis natura assumatur, quia natura non dicitur suppositum, quando existit in alio, sed quando est per se. Contra, ergo suppositum ultra naturam dicit negationem existendi in alio, quæ negatio potest ab ipso separari, quod sufficit ad intentum conclusionis præmissæ.

Et per hæc in specie seu particulariter impugnari potest sententia præmissa VVaddingi. Quæro enim, an illa totalitas, in qua constituit personalitatem, sit quid aliquo modo realiter separabile à natura singulari humanae Christi. Si sit, habetur intentum; si non sit, ergo verbum assumptum illam totalitatem, sicut assumptum illam naturam, & consequenter assumptum suppositalitatem, ac personalitatem creata, quod est absurdissimum.

Conatur adhuc respondere VVaddingi n. 40. & summa responsionis (ipsem non applicat eam ad formam) in hoc consistere videtur: quod licet Verbum assumperit totam naturam humanam Christi, quia sine vlo superaddito esset persona, non tamen assumpsit personam, quia cum denominatione persona est incompatibilis illa assumptio, seu yni naturæ ad Verbum: cuius rei dat exemplum

Impugnat
VVaddingi
gus.

exemplum in temperie corporis humani, quæ consistit in tot gradibus singularium qualitatum, quas requirit tale corpus, & potest tamen tolli, non ablatu vlo gradu ex illis qualitatibus per additionem solummodo aliorum graduum; ut si cum temperies illa requireret duos tantum gradus caloris, adderentur alij duo, aut plures; ergo quamvis totalitas naturæ consisteret in collectio ne prædicatorum intrinsecorum, & partium istius naturæ, posset tamen nullo prædicato, aut parte ablata, per solam additionem alicuius alterius formæ, aut denominationis tolli.

88 *Hac responsu nullo modo tollit difficultatem*, aut vim nostræ impugnationis. Nam vel totalitas consistit solummodo in prædicatis & partibus naturæ formaliter loquendo, itavt nihil aliud requiratur ad hoc, ut illa natura dicatur persona, quam quod habeat illa prædicta, & partes; vel illa totalitas non consistit ita in illis partibus, & prædicatis, quin requiratur aliquid aliud ut illa natura dicatur persona.

Si primum dicatur, impossibile est, quin denominetur persona, nec est possibile coniungere cum natura, habente illas partes, & prædicta, aliquid incompossibile cum illa denominatione, quia sequeretur manifesta contradic̄tio, nimirum quod esset, & non esset ea, quæ sufficerent ad illam denominationem.

Si dicatur secundum, habetur intentum, nempe quod personalitas dicat aliquid aliud præter naturam cum suis partibus omnibus & prædicatis.

Confirmatur clarissime, quia ad hoc ut cognoscatur quis aliquam naturam esse personam, aut personam personalitate propria, non sufficit quod cognoscatur ipsam habere omnia sua prædicta, & partes intrinsecas; nec sufficit ad hoc ut sic sit personata, quod à parte rei natura habeat omnia illa: alias enim natura humana Christi esset personata personalitate sua propria, & quis intelligendo illam cum omnibus illis, intelligeret illam vere esse personatam, quod est absurdissimum; ergo aliquid aliud necessario requiritur, vel negativum vel positivum, quod est intentum nostrum.

89 *Confirmatur secundò*, quia assumptio, seu vno hypothetica naturæ, non obstantibus omnibus suis prædicatis, & partibus intrinsecis pertinentibus ad esse singulare, impedit quo minus natura dicatur personata personalitate propria: ergo negatio talis vniuersi requiritur necessariò, ut dicatur sic personata, quod est nostrum intentum. Et per hoc patet ad exemplum Vvadingi, quod æquè difficile est, & improbabile ac res exemplificata, vnde frustra adducetur. Sed quomodocumque, dico temperie non consilere formaliter in talibus gradibus præcisè consideratis, sed in illis cum negatione ultiorum graduum, propter rationes p̄missas, quæ huc etiam commodè applicari possunt.

Dicere posset Vvadingus requiri quidem necessariò ad totalitatem suam & personalitatem illam negationem, sed tamen eam non esse de ratione formalis ipsius, sed conditionem tantum necessariò requisitam, ut natura cum suis partibus & prædicatis habeat denominationem formalem personæ aut suppositi, quemadmodum s̄pē in aliis denominationibus discurrere solent Doctores.

Sed contra; hoc nihil facit ad propositum nostrum præsens, vbi solum volumus, quod ad hoc ut natura sit, & concipiatur esse personata personalitate propria, requiratur aliquid aliud sive positivum, sive negativum distinctum realiter, & separabile ab ipsa natura singulari, & omnibus prædicatis ac partibus intrinsecis eius.

Deinde, si requiratur illa negatio, ut conceditur in hac responsive, nulla proflus est ratio, cur non dicatur esse de ratione formalis personalitatis creatæ.

Fundamentum Durandi, & aliorum nostrorum aduersariorum est, quod non possit ostendi, quid realiter distinctum à natura singulari superaddit suppositum: & quod Philosophus nihil tale agnouerit, ut patet supra ex 7. Metab. cap. 6.

Sed facile respondetur in primis non sequi, quod non

detur ex eo quod *Philosophus* non agnouerit illam.

Deinde assignari posse, quod superaddat certas negationes: difficilius autem possunt assignare, quid addat, illi, qui ponunt, quod superaddat quid positivum: & certè posset bene explicari *Durandus*, quod dum asserat suppositum nihil superaddere supra naturam singulari, non velit, quod nihil omnino superaddat nec positivum, nec negativum, sed solum quod nihil positivum superaddat. Sic autem intellectus conueniret cum *Ditore nostro*.

An suppositis distincta realiter à natura sit positivum, vel negativum.

90. *P*rima sententia est quod sit quid positivum. Ita *Thomista* communiter, tercia parte questione 4. articulo secundo, vbi *Suarez*, *Vasquez*, *Lorca*, quos sequuntur recentiores, & speciatim *Lugo*, & *Auersa*, eam non videunt improbabilem putasse *Scotus*, & ex *Scotis* *Lychetus* in eam magis propendet. Non conueniunt autem authores huius sententiae in assignando illo positivo superaddito naturæ, quod requiri putant ad constitutionem suppositi, & vocant quandoque subsistentiam, quandoque suppositualitem, quandoque personalitatem. Nam *Hervaeus* quolibet tertio quæstione sexta, *Ianellus* septimo *Metaphysica*, quæstione decima-septima, dicunt illud positivum esse existentiam, & cataracteristica propriates accidentales: *Capreolus* in 3. distinctione quinta, quæstione tertia, existimat esse solam existentiam, *Suarez*, *Vasquez*, *Lugo* & *Auersa*, putant illud esse modum positivum substantiale.

Secunda sententia est *Scoti*, & suorum omnium assentient quod illud superadditum nihil aliud sit, quam negatio, sive una, sive plures, quod perinde est quantum ad presentem difficultatem. Hanc sententiam asserit *Vvadingus* disputatione quarta de *Incarnatione* dub. 2. §. quinto, numero trigesimo nono, esse communem inter Scholasticos, & teneri à *Dino Thoma*, ac *Patribus*; vnde mirum est quod ipsam ab ea recedat contra communem Scholasticorum, ac Patrum opinionem, sine vlo præsertim graui fundamento.

C O N C L V S I O .

91. *Suppositum creatum non superaddit natura singuli* *lari suppositate aliquid positivum realiter ab illa distinctione* *etiam, sed solummodo quid negativum*. Hanc absoluē puto esse sententiam *Doctoris*, cum quia in tertio quæstione prima, licet ponat rationes pro sententia opposita, sicut ponit pro hac, tamen soluit rationes positivas pro sententia illa opposita, & non soluit has: tum quia ibidem distinctione quinta, quæstione prima & secunda, si eam probabiliter teneret, non solueret sufficienter quæstionem secundam, ut ex dictis in commentario patet: tum denique quia ita communiter discipuli ipsum explicant, & speciatim *Faber* in 3. distinctione prima, quæstione prima, *Merusse* in *Metaphysica* libro tertio, quæstione quarta. Et licet *Rada* in 3. conr. 1. articulo primo, *Pitigianus* in 3. distinctione prima, quæstione prima, ac *Lychetus* ibidem, putent ipsum fuisse problematicum quoad utramque lenitatem; tamen *Rada* & *Pitigianus* fatentur magis inclinatum fuisse in hanc conclusionem, & solus *Lychetus* magis inclinatur in oppositum; & præterea non ostendunt sufficienter quod *Scotus* fuit problematicus. Nam licet vocer illam sententiam communem *Thomistarum* problematicum, non sequitur ex hoc quod ipse eam probabiliter tenere voluerit: nam nos etiam putamus multas sententias *Thomistarum* probables, quas tamen non sustinemus ipsi probabilitate.

Hanc conclusionem quoad primam partem, præter *Scotias* tenent *Richardus*, *Durandus*, *Ocham*, sive & *Nominales*, quos sequitur *Vvadingus*, qui ibidem num. 47. dicit se legesse triginta octo Doctores, qui eam tenent ex professo, & ex sua Societate citat pro ea *Salmeronem* tom. 2. tractatu 27. & *Molinam* 1. parte, quæst. 29. articulo 2. disputat. terria, qui etiam tenet eam pro secunda parte. Addit præterea ad hæc idem *Vvadingus*, omnes etiam *Thomist*

Explicatio boni
mentis
Durandi.

Thomistas antiquos, excepto Thoma Argent. in hoc conuenire cum *Scotistis & Nominalibus*, quod ratio suppositi nihil positivum superaddat naturae singulari, quamvis ex iis plurimi dicant, quod superaddat aliquid naturae specificæ.

Secunda pars huius conclusionis sequitur ex prima, supposito, quod aliquid distinctum à natura singulari dicat: unde non indiget alia particulari probatione, quām quae sufficit pro prima parte.

Qua prima pars probatur à Doctore supra plurimis rationibus partim Theologicis, partim Metaphysicis, quas quia in *Commentatio* non solum explicauit, sed defendi contra aliorum impugnations, non videbatur expediens hic eas omnes repetere. Itaque omisssis inconvenientiis, quæ sequentur ex opposita sententiâ, nempe quod esset aliqua entitas substantialis in hominibus, quæ non posset assumi à Deo, & quæ consequenter esset incurabilis per Incarnationem; & quod Christus careret aliquo complemento substantiali spectante ad naturam humanam, & quod non posset naturam humanam dimittere quin necessariò produceret aliquam aliam entitatem positivam; omisssis, inquam, his inconvenientiis.

Ester inconveniens quod natura posset conferuari absque personalitate vila: sed hoc est inconveniens: ergo. *Probatur maior;* Quia non potest assignari vila ratio necessariae connexionis inter illa: quotiescumque autem aliqua realiter distinguuntur, & non potest assignari ratio aliqua necessariae connexionis inter illa, debet dici ester si hæc Quod unum ex ipsis possit produci & conservari absque ester post altero, vt videtur evidens.

Probatur minor; quia si existaret natura singulari Personae absque personalitate, vel habere posset omnes operationes suas, vel non posset: utrumque est inconveniens: ergo.

Probatur hæc minor quoad primam partem, nempce quod sit inconveniens quod posset habere omnes operationes; quia tunc omnino ad nihil prorsus deseruire posset suppositalitas ipsi, & consequenter non esset dicendum, quod sit complementum istius naturæ, aut perfectio eius: omne enim complementum, & omnis perfectio naturæ ad aliquid deseruire debet, vt manifestum est.

93. Dices, Suppositalitatem deseruire ad terminandam naturam, quæ sine ea, quamvis posset habere suas operationes esset tamen interminata.

Contra, Quia non requireret aliam terminationem positivam, quam illam, quam haberet à sua singularitate & existentia; quia si ad nihil deseruit ipsi, quod terminetur vterius positivè & si absque vteriori positiva terminatione, omnia iā perfectè facere posset quām alias, ad quid deberet vteriorius terminari aut cur esset inconveniens, quod semper esset absque termino vteriori? & unde colligi potest quod connaturaliter exigat terminari?

Dices, Quia de facto semper sequitur naturam, nisi in casu Incarnationis.

Contra, Quia nemo scit, quod semper sequitur naturam, si natura possit absque ea omnes suas operationes tam commode habere, quām cum illa. Quamvis enim ex mysterio Incarnationis habemus, quod natura humana assumpta sit absque personalitate creata, non tamen habemus quod omnis creata natura singularis, etiam completa in esse singulari, sit personata.

Dices, Omnes vocant tales naturas personatas.

Contra, Ergo debet haberi aliquid fundamentum huius; alias poterit dici, quod decipiantur omnes, aut quod omnes loquantur sine fundamento: sed certe non est nullum huius fundamentum, si dicatur natura posse habere omnes suas actiones, & operationes absque personalitate; ergo absurdum est id dicere.

94. Dices secundò, Principali est suppositalitatem tribuere incomunicabilitatem naturæ, & consequenter quod natura careret isto effectu in tali casu, quamvis posset habere suas operationes.

Contra primo, Quia natura non est per se connaturaliter communicabilis nisi alicui, à quo possit recipere aliquid connaturale emolumentum: sed non reciperet aliquid emolumentum connaturale ab ullo positivo superaddibili, si posset habere omnes suas operationes absque illo: ergo non esset connaturaliter communicabilis in tali statu, & consequenter esset incomunicabilis omni incomunicabilitate, quam debet connaturaliter habere: sed certum est quod incomunicabilitas, quam debet habere à personalitate, sit incomunicabilitas ipsi connaturalis: ergo non indigeret in tali statu incomunicabilitate vila.

Contra secundò, Quia nullum positivum realiter distinctum debet ponи præcisè, & solummodo ad ponendum negationem in aliquo, aut cuius munus sit tantum fundare negationem, vi est evidens: ergo personalitas positiva debet habere aliquid munus distinctum ab hoc, quod est esse principium, aut fundamentum negationum: sed non potest assignari aliquid munus positivum eius, si natura absque ea possit habere omnes suas operationes: ergo non est dicendum quod natura possit habere suas operationes omnes absque personalitate, aut non est dicendum quod personalitas sit positiva.

95. Probatur eadem minor, quoad alteram partem, Ester in nimis quod sit absurdum naturam posse existere, & conuenienter posse habere suas operationes: primò, quia gratis assertur naturam singularem completam existentem, non posse habere suas operationes absque aliquo positivo non inclusu in ipsa natura, nec necessariò sequente ad ea quæ includit; quandoquidem enim illa entitas singularis naturæ humanæ constans anima & corpore, habebet potentias activas suas, verbi gratia, intellectum, & voluntatem in tali casu, cur non posset intelligere & operari?

Confirmatur efficaciter; Intellectus & voluntas non essent magis incomplata & insufficientia in tali statu, quam in statu animæ separata: ergo quandoquidem in statu animæ separata, in quo non haberent personalitatem, possent agere, etiam in eo statu possent agere.

Confirmatur secundò, ex hoc: Non magis requirit potentia sensitiva, verbi gratia visuæ, subsistentiam aliquam aut suppositalitatem ad operandum, quam intellectus, si non minus quam intellectus possit existere realiter a parte absque suppositalitate: ergo sicut intellectus in anima separata habet suas operationes, ita etiam & visuæ possit habere suas absque suppositalitate, & consequenter reliqua potentia istius naturæ.

Dices, Actiones sunt suppositorum.

Contra, Quia si intelligas hoc necessariò, falsum est, vt patet in exemplo animæ separata, quæ potest agere; & etiam in exemplo accidentium separatorum à subiecto. Si intelligas quod connaturaliter sunt suppositorum, nihil facit ad rem, quia possit connaturaliter esse verum, licet in casu illo miraculoso non esset verum.

Deinde si potest natura singularis completa in esse singulari existere absque suppositalitate omni; unde colligitur, quod actiones etiam naturæ completa singularis debent esse suppositorum necessariò?

Probatur secundò eadem minor quoad eandem partem, Quia non potest assignari ratio, cur actiones naturæ dependent à suppositalitate magis quam ipsam natura: ergo si ipsa natura, vt supponitur in casu, possit existere absque suppositalitate, similiter actiones eius possent.

Confirmatur, Connaturaliter & absque ullo miraculo aliquæ actiones que sunt suppositi, vt intellections & volitiones prouenientes ab homine, possent existere, non existente supposito, vt patet in statu animæ separata; sed connaturaliter absque miraculo non possit natura existere absque supposito: ergo minus necessariam connexionem habent actiones suppositi cum suppositalitate, quam ipsam natura & consequenter si natura potest existere absque suppositalitate, poterit etiam habere suas operationes existentes absque suppositalitate: ergo à primo ad ultimum est absurdum.

absurdum dicere, quod natura singulariter completa possit existere à parte rei absque aliqua personalitate aut suppositalitate; & consequenter falsa est sententia Caetani, & Lycheti id admittentium.

97 Dices: ergo tenendum est ob has rationes, quod natura nequeat esse absque aliqua personalitate, & consequenter hæ rationes sunt sufficietes ad probandum necessariam connexionem naturæ cum personalitate aliqua; vnde maior nostræ probationis erit falsa cum sua probatione.

Respondeo, ex uno capite id quidem esse verum. Sed tamen ex alio capite sequitur id esse falso; nimirum quia non potest assignari ratio cur non posset singularis natura habere suas operationes, & consequenter esse absque illa superaddita entitate positiva, quæ esset suppositalitas. Et in hoc consistit implicata sententia assertoribus personalitatem esse talem entitatem; quia scilicet inde sequeretur quod esset necessaria ad operationes naturæ singularis, & quod non esset necessaria; quod esset complementum & terminus positivus connaturalis eius; & quod non esset.

Probatur secundo conclusio, quod eandem primam partem, quia si suppositalitas esset quid positivum distinctum à natura singulari, vel esset substantia, vel accidentis; neutrum dici potest: quia non accidens, tum quia sic non esset complementum substantiale substantia singularis, nec faceret cum ipsa unum per se contra aduersarios; tum quia non potest assignari munus aliquod positivum eius. Non etiam substantia; quia vel deberet esse composita ex materia & forma, quod nemo assit, & esset sine dubio absurdum; vel deberet esse simplex, & consequenter vel materia, vel forma. Nō autem materia, tum quia nemo id assit, tum quia alias darentur duas materias primas in homine; & quia illa materia prima, qua esset suppositalitas, deberet habere aliquam formam substantiale sibi correspondentem, ut omittam alia inconvenientia. Non etiam forma, quia sic darentur in homine duas formas substanciales simul, quod est contra maximam partem aduersariorum.

Si personalitas esset quid positivum, esset substantia, aut substancialia ita, ut non sit accidentis, cur non esset forma substancialis, quandoquidem adueniat naturæ singulari, eamque determinet, & faciat cum ipsa, maxime secundum aduersarios, unum per se, non minus, quam forma ignis adueniens materiam ipsius, determinat ipsam, ac facit cum ipsa unum per se.

Dices tamen, eam non esse formam, nec substancialiam, sed modum substancialis.

Contra in primis, esset substantia, quatenus substancialia opponitur accidenti, quia non est quid aptum inhaerere.

Deinde non potest ostendi cur ita debeat esse modus, quin sit propriæ dictæ forma; quod autem sit modus sic, ut hoc non tollat ab ipsa rationem formæ, non facit ad rem, ut patet.

Dices, eam non posse esse formam, quandoquidem non possit existere absque natura singulari, forma autem potest existere absque re, cuius est forma.

Contra primo, quia difficulter potest ostendi, si sit entitas absoluta, quin possit existere absque illa natura.

Secundo, quia quod non posset sic existere, non tollit ab ipsa rationem formæ; tum quia id gratis diceretur, tum quia aliquæ formæ accidentiales nequeant existere absque suo subiecto, ut patet de actibus vitalibus in communiori aduersariorum sententia, & de formis relativis in sententia omnium; tum quia quamvis forma ignis non posset esse etiam diuinitus, absque aliqua materia, ut materia nequit esse secundum Thomistus absque forma aliqua; imo si non posset esse absque illa ipsa materia in qua est, adhuc non desisteret esse forma; neque sane de facto ad probandum quod sit forma, vilius virutus illo argumento, quod non possit esse absque materia: ergo illa ratio nō impedit, quo minus sit forma.

Dices denique, propterterea eam non esse formam; quia emanat ex natura singulari.

Contra secundo: quia quod sic emanet, non tollit quin sit forma: tum quia id etiam gratis diceretur, tum quia formæ relativæ, quæ magis necessario emanant à suo fundamento quam personalitas, adhuc habent rationem formæ.

Contra secundo; quia si sic emanarent, non facerent unum per se cum illa natura: sed hoc est contra aduersarios: ergo non sic emanant.

Probatur maior, quia alias risibilitas faceret unum per se cum homine, & intellectus cum anima; quod est contra omnes.

Confirmatur hoc, quia in omnibus aliis quæ faciunt unum per se sive Physicum, sive Metaphysicum, sive integrum, nulla pars sequitur connaturaliter ad alteram: nec enim rationalitas sequitur ad animalitatem, nec forma ignis ad materiam primam; nec anima ad corpus; neque caput ad pedes; nec una pars aquæ ad alteram. Ergo signum est quod illa non possint facere unum per se, quorum unum sequitur connaturaliter ad alterum.

100 Probatur tertio conclusio, quoad eandem partem: quia si poneretur ipsam natura singularis completa absque aliquo positivo superaddito; utraque definitio præmissa tam Richardi, quam Boëtij, qua vtuntur Philosophi, & Theologi communiter, conueniret ipsi: ergo esset persona, & consequenter ad rationem persona non requiritur aliquid positivum ultra naturam singularem.

Probatur antecedens, quia esset substantia completa singularis, per se extens & non communicata alteri vili; & incommunicabilis etiam alteri in quocumque sensu, in quo persona debet esse incommunicabilis: ergo.

Confirmatur, quia nihil deesset humanitati sic constitutæ, quo minus esset intellectus aut rationalis natura individua substantia, & incommunicabilis existentia: ergo nihil deesset ipsi quo minus illæ definitiones competenter ipsi.

101 Dices, deesse ipsi, quod non sit in se completa: intelligitur enim in illa descriptione utraque non qualiter natura, sed natura completa, alias anima rationalis separata esset persona, quia ut separata formaliter & non coniuncta, implicat eam coniungi.

Contra, quia quando dicas, quod natura illa, quæ ponitur in definitione personæ, debeat esse completa, vel singularis intelligis de natura cōpleta singulariter, id est, quæ nō sit nisi est cōpleta esse pars physica, aut metaphysica alicuius totius; possumus vel intelligis, quod debeat esse alio aliquo modo cōpleta abique.

Si primum dicas, humanitas, de qua loquimur, est persona completa, ut patet; ergo non deesset ipsi ratio personæ possumus propter hoc.

Si secundum, querero quod aliud complementum debet ipsi; & non potest assignari quodnam illud sit, aut quod munus eius.

Et præterea si assignari possit per illud ipsum complementum explicaretur persona sufficienter, non ponendo in eius definitione, quod habeat incommunicabilem existentiam, & sic sine necessitate adderetur illud de incommunicabilitate ipsius definitioni.

102 Confirmatur hoc primo, ut intelligamus definitionem personæ, debemus intelligere quod natura, quæ est personata, debet esse completa isto particulari modo; sed eo ipso, quo sic intelligimus ipsā, habemus sufficientē descriptionem aut definitionem eius: ergo frustra ponimus aliquid aliud in eius definitione, aut descriptione.

Confirmatur secundo, quia ideo ponimus in definitione bruti negationem irrationalitatis, quia non possumus aliter differentiam bruti ut sic declarare; & si potuissemus, nullo modo possemus istam negationem in eius definitione; sicut non ponimus negationem brutalitatis in definitione horum, cum tamen tam pertineat negatio brutalitatis ad hominem, quam negatio irrationalitatis pertinet ad brutum: ergo si possumus, & debemus habere aliquem conceptum proprium personæ absque negatione communicationis aut communicabilitatis, non debemus addere eius descriptioni istam negationem.

103 Probatur quarto conclusio, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate: sed nulla; prorsus est necessitas ponendi aliquid positivum distinctum realiter à natura singulari pro personalitate: ergo non est ponendum. Major est omnium. Minor probatur, tum solvendo obiectiones adversariorum, tum etiā & praeципue, quia non potest assignari illius effectus positivus competens personalitati, qui ab ipso proueniret: ergo non solum non est necessitas ponendi personalitatem in positivo, sed nec potest in eo poni, quia omnis entitas positiva realiter distincta ab aliis rebus, debet habere aliquod munus positivum; nec sufficit pro effectu eius quod ad illam sequuntur negationes illarum; quia nullum positivum debet praeceps poni ut sequantur negationes.

Probatur antecedens, nimurum quod non possit assignari effectus positivus illius personalitatis creata, tum quia hactenus non est assignatum & communiter autores solent tantum explicare effectum personalitatis per incomunicabilitatem aliquam; tum specialiter impugnando doctrinam *Cardinalis de Lugo* conantis ostendere effectum positivum personalitatis.

Non potest assignari effectus positivus illius personalitatis, esse in persona, alio, substantia, quia ipsi opponitur, debet habere esse in se, seu per se tanquam conditionem, ac proprietatem connaturalem. Addit præterea, quod accidens sit in alio tanquam in sustentante, & quod substantia non sit in alio tanquam in sustentante, sed quod seipsum sustenter; quod sic intelligit ut etiam dicatur substantia seipsum sustentare, quatenus ab ipsa emanat naturaliter substantia, seu suppositalitas, quae nata sit sustentare substantiam. Deinde infert resolutio, effectum primarium & positivum substantiae esse perficere, & cōplicare naturam substantialem, quae ex se petebat sustentationem.

Substantia 105 Sed contra totam hanc doctrinam in primis facit, quod falsum sit substantiam sustentare seipsum, neque enim dependet a se ipsa in illo genere causa, & præservit materialis aut ab aliquo positivo à se emanante, vt est evidens; neque ut habeat modū existendi oppositum modo existendi Accidētis, requiritur quod se sustenter; sed sufficit quod nō sustenter, nec apta sit sustentari ab alio; hoc autē nō habet ab aliquo positivo superaddito.

Nō colligitur effectus substantiae ex natura accidētis: nam nihil prorsus includit accidētis nobis saltem pro hoc statutu cognoscibile, ex quo possit ille effectus colligi; quamvis enim accidens habeat esse in alio, & substantia habeat modū existendi oppositum, tamen totum hoc potest esse verum, quamvis suppositum esset impossibile, nec daretur substantia illa realiter distincta.

Confirmatur: esse in alio, quod competit accidenti, est esse in alio, tanquam in subiecto inhæsionis, & per hoc præceps distinguitor à substantia: sed secundum ipsum *Lugo* n. 30, substantia non habet à substantia non esse in alio tanquam in subiecto inhæsionis, sed ex seipso: ergo non requiritur substantia, nec consequenter effectus eius, ut substantia habeat modū existendi distinctum à modo existendi accidentis; & consequenter effectus substantiae non benē colligitur ex natura accidētis.

Quod si dicas accidens non solum esse in alio tanquam in subiecto inhæsionis, sed etiam tanquam in supposito, & ex hoc esse in alio desumti naturam substantiae.

Contra, quia antequam sciatur quod accidens habeat huiusmodi esse in alio, debet intelligi quid sit suppositum, & quid substantia, eis que effectus: ergo non bene desumitur effectus substantiae ex natura accidentis.

106 Rursus, quando dicit *Lugo*, quod accidens sit in alio tanquam in sustentante, & quod substantia nō sit in alio, sed quod seipsum sustenter: quero, quid intelligit per esse in alio tanquam in sustentante: Si intelligit esse in alio tanquam in subiecto inhæsionis, falsum est, quod substantia habeat à substantia non esse sic in alio, ut iam dixi; & etiam falsum est quod seipsum sic sustenter,

quatenus emanat ab ipsa naturaliter substantia, per quam sic sustenteretur; quodquidem evidens sit quod non sit in substantia; ut in subiecto inhæsionis. Si intelligit esse in alio tanquam in causa materiali, ex cuius potentia educeretur & dependenter à qua fieret, ac conservaretur.

Contra primo: esse in alio sic, non est proprium accidentis, competit enim pluribus formis substantialibus. Nec prorsus valet differentia, quam assignat *Lugo* inter inexistens formam substantialis in alio, & formam accidentalis: nimurum, quod formæ accidentales sint in alio, hoc est in aliquo ente completo, quod ab ipsis non constituitur in tali esse; forma vero substantialis sit in alio ente incompleto. Nam in primis in sententia recentiorum, quam credo teneri à *Lugo*, formæ accidentales non habent pro causa materiali ens completem, quātias enim subiectatur immediate in materia prima non minus quam forma substantialis, secundum ipsis; & intellectiones ac volitiones in intellectu ac voluntate, iisque mediantibus in anima, quae non est ens completum. Deinde forma substantialis non magis constituit suum subiectum materiale, quam accidentalis suum.

107 Eisti dicatur formam substantialis esse in toto composito substantiali, quod compositum ab ipsa constituitur. Contra, quia etiam forma accidentalis est in toto compagno accidentali, quod ab ipsa constituitur, verbi gratia albedo in albo.

Sed demus solas formas accidentales esse in alio tanquam in causa materiali, certe natura singularis completa non est in seipso, neque in sua substantia tanquam in causa materiali, ex qua, aut in qua, sicut accidentis est in alio: ergo esse in alio accidentis, quod est oppositum esse per se substantia non est esse in alio tanquam in causa materiali.

108 Melius sane explicari posset, esse per se, quod competeret substantiae ratione substantiae, dicendo quod esset esse in aliquo ab ipsam natura singulari pululante naturaliter eo modo, quo natura assumpta est in Verbo; & melius explicaretur effectus positivus personalitatis positivae proprie, dicendo quod esset talis effectus, quemal personalitas positiva Verbi tribuit natura assumpta; & quod quoadmodum nos nō possumus sufficienter explicare, quis sit ille effectus positivus physicus, quē tribuit personalitas Verbi natura assumpta; nec declarare qualē dependentiam particularē natura terminat, aut quomodo cōplicet, aut perficit naturam, licet certū nobis sit, quod compleat, ac perficiat ipsam, tribuatq; ipsi aliquē effectū positivum, & quod particulariter natura dependent ab illa personalitate: Ita similiter personalitas propria tribuit effectum aliquem positivum naturae, eamq; compleat ac perficiat, quantumvis nos nō possumus declarare bene naturam illius effectus, aut completionis.

Verum contra hoc etiam est, quod licet natura possit habere dependentiam aliquam particularē positivum à personalitate Verbi, non tamen sit necesse quod talem dependentiam positivum habeat, aut habere possit à personalitate creata, aut propria, nisi possit ostendit, quod personalitas propria creata sit quid positivum; hoc autem nequit ostendit.

Probatur quinto, quia ponendo personalitatem in positivo, non salutatur sufficienter, quomodo nō possit persona, formaliter loquendo, assumi ab alia persona: quia non potest ostendit quod persona habeat incomunicabilitatem simpliciter: sed statuendo personalitatem in negativo, omnino id faciliter ostendit: ergo magis coheret cum sententia communī omnium Theologorum tenente inassimilitatem personae formaliter considerata, statuere personalitatem in negativo, quam in positivo.

Solutio obiectorum.

109 Obiectus primus, contra conclusionem, ad probandum, quod illud, quod superadditur natura singulari ad personandam ipsam, non sit quid negativum, sed positivum. Omnes intelligunt per personam, & suppositū, & per omnia propria significativa suppositi, ut sūt Petrus & Paulus, substantia, & nō negationē, & omnes fatētur, quod

quod significant ista nomina formaliter substantiam: ergo non significant formaliter negationem. Hæc obiectio est Caietani.

Respondeat primo, nec ipsummet Caietanum, n^o los fere ex aduersariis vocare personalitatem substantiam, sed modum seu realitatem substantiale; ergo male dicit Caietanus, quod omnes intelligunt per ista nomina formaliter considerata substantiam.

Itaque respondeo secundo ex hoc distinguendo antecedens: omnes intelligunt per ista nomina substantiam; quatenus reuera substantia importatur per illa nomina, concedo antecedens; quatenus ratio formalis propria qua constitutur totum significatum istorum nominum sit substantia, nego antecedens.

Persona significat entia natura.

110. Ut melius hoc intelligatur, *Aduerte nomen personam, & suppositum, & quæcumque alia nomina significantia personas, & suppositum, significare non solù personalitatem, aut suppositalitatem, sed etiam naturam*, sicut nomen *singulare* non significat solum singularitatē, sed etiam naturam; vnde quia natura illa, quā significat, est substantia, optime dicitur quod significant substantias; nec in hoc est difficultas. Verū quia in hoc toto significato reperiuntur duo natura scilicet & personalitas, & ex his personalitas habet rationē determinatiū, quia determinat naturam ad esse personam; propterea cōmuniter supponitur quod nomen *persona* & *suppositum* magis formaliter significet personalitatē quam naturam: hoc autem si verum sit, de quo vix potest esse alia quam quæstio de nomine; falsum est quod omnes intelligunt per personam formaliter substantiam, aut quid substantiale; & si qui ita intelligent, procedunt ex falsis principiis, vnde deberent corriger conceptus suos.

Quid significat persona formaliter.

111. Ut autem magis clare tollamus omnē difficultatem, quæ hic possit esse, quantum ad hoc, *aduentendum iterum*, varijs posse esse modos loquendi de significato nominis *persona*. Aliqui enim dicunt quod formaliter dicat non solā naturam, nec solam personalitatem, sed utramq; sicut nomen *homo* non dicit solam rationalitatem, nec solā animalitatem, sed utramq;. Et hoc admissum patet consequentiam Caietani nihil valere. Alij dicunt, quod solā personalitatem dicat formaliter, & naturā materialiter, sicut concreta accidentalia *album*, *inustum*, &c. dicunt formaliter iustitiam, & albedinem, materialiter vero res affectas istis formis. Et hoc supposito falso est antecedens Caietani in sensu formalij in materiali autem verum est, sed non valet consequentia. Alij autem quod personalitas significet in recto per nomen *persona*, natura vero in obliquo, sicut discurrunt de concretis accidentibus; id est enim intelligunt per significare in recto, & significare formaliter: & hoc admissum eodem modo respondendū, quo si viceretur *ly* formaliter. Alij denique dicunt quod persona significet in recto naturā & in obliquo personalitatē, quia scilicet in explicatione nominis *persona*, quādō dicitur, quod sit habens personalitatem, ponit natura in nominativo casu: & personalitas in accusativo. Hoc vero concessio fatidū est, quod persona in recto significet substantiam, sed negandū præterea quod personalitas sit substantia, aut substancialis.

112. Itaq; quis ex his modis loquendī sit verior nō est huius loci, nec pertinet ad prætentē difficultatem vlo modo, cū solū possit independenter ab vlo particulari modo dicendi. Vnde quādo vtuntur aduersarij istis terminis, formaliter aut in recto, conuenienter est primo cū ipsis in eo, quod volume per istum modum intelligere, & conformater respondendū est iuxta præmissa.

Confirmatur ulterius præsens responsio; non magis significat persona substantia, quam singulare substancialis; sed ex eo quod singulare substancialis v.g. hæc humanitas significet substantia, quoniam documq; illam significet, sive materialiter, sive in recto, sive in obliquo, nō sequitur quod singularitas sit substantia aut substancialis, secundum magnā partem aduersarioꝝ, quandoquidē dicant singularitatem nihil aliud esse distinctum à natura, quæ sic dicitur, quam negationem vñā aut plures: ergo ex eo quod persona significet sub-

stantiam, non sequitur quod personalitas debet esse substantia, aut substancialis saltem in horum authorū sententia, propter quos pono hanc confirmationem.

113. *Ad hanc obiectiōnē* vicina est secunda, qua vtitur *Fonseca, & Vazquez*, quod supposita creata sunt prima substantiæ ergo non includunt negationem.

Respondetur primo dubium esse antecedens, si sensus sit quod idem prorsus sit suppositum ac prima substantia; nā verisimilius est, quod prima substantia ex mēto Philosophi sit substātia singularis vt sic præcise, cū vt supra diximus, nō agnoverit Philosophus suppositum diffinētū a substantia singulari. Si vero sensus sit quod sit prima substantia, quatenus includit primā substantiam, certū est antecedens, sed falsa consequentia, quia cum hoc potest vltra primam substantiam includere negationē.

Respondetur secundo admittēdo antecedens in illo sensu, in quo dixi, quod sit dubium, ita scilicet vt sit idem substantia prima, & suppositum; & negando cōsequentiā, quia si sint idem, quidquid probat suppositū consituti negationē, probat etiā idem de substantia prima.

Confirmatur hec responsio; quia natura singularis includit per se vt singularis in supposito secūdum omnes, sed natura singularis vt sic secundum *Fonseca*, & recentiores communiter dicit negationem: ergo per se includit aliquia negatio in supposito, & consequenter non est inconveniens, quod per se includat negationes, quas dicit vt suppositum est.

114. *Per hæc patet ad terriam obiectiōnē*, qua *Lorca* vtitur contra nos: suppositum est vnum ens per se: ergo non includit formaliter, & per se primo negationem.

Respondetur primo, ex hoc secuturum, quod non includeret per se primo naturam singularem in sententia illa satis communi recentiorum, dicente quod natura consistit in esse singulari per negationem.

Respondeo secundo distinguendo antecedens: est vnum ens per se quatenus omnia positiva, quæ per se primo includit, faciunt vnum per se, & non per accidens, concedo; quatenus ex natura & personalitate fieret vnum per se, nego antecedens. Hæc responso non videri debet difficilis recentioribus; quia similiter respondere debebunt, quando obiiceretur ipsis, quod singulare est vnum per se, & consequenter quod non deberet per se primo dicere negationem.

Alij alio modo distinguunt antecedens: suppositum est vnum per se negative, concedo; positivū, nego. Sed prima responso est facilior.

115. *Obiectio quarto ex Caietano*: personalitas diuina est quid positivū: ergo & creata. Hac etiā obiectiōne vtitus *Lychetus, Fonseca, Aversa*, & alijs: sed negatur consequētia, quia in diuinis reperitur aliquid positivū incommunicabile, in quo poni possit personalitas diuina, nimirū paternitas, filiatio, & spiratio passiva, & est de fide, quod dētūr in diuinis, & quod sint incommunicabiles, & una: quod habeat aliud positivū munus quā esse principium negationum vllarū: sed in creatis nō constat esse aliqua talia, ratione aut authoritate, nec potest aliquid mutuū positivū, cuius sit vlla necessitas, aut emolumen- tū; ipsis attribui: ergo non debet affiri in creatis faciūt in diuinis, quod personalitas sit quid positivū.

Confirmatur primo, quia licet sapientia in diuinis sit substantia & quæcumq; alia perfectio Dei, tamē in creatis nō est ita, & ratio disparitatis est, quod argueret imperfectionem in Deo illas perfectiones nō esse substātias. Constat autem per discursum, quod in creatis non sint substantiæ tales perfectionis: ergo similiter quāuis personalitas debet dici positivū quid in Deo, quia esset imperfectionis in ipso non habere entitatis incommunicabiles in creatis, tamen non debet dici quod personalitas sit positivū, propter fundamenta nostra.

Confirmatur secundo contra eos qui dicunt singularitatem creatam esse quid negativum, quia in diuinis non est quid negativum secundum ipsis, quandoquidē sic de essentia Dei secundum eosdem: ergo quamvis personalitas in diuinis sit quid positivū, tamen personalitas creata non debet esse quid positivū.

116 Præter hæc *Scotus* dat aliam disparitatem, propter quā debet negari consequentia huius obiectionis: quia scilicet incommunicabilitas, quam dicit persona diuina formaliter, involuit non solum negationē actualis & aptitudinalis communicationis, sed etiā potentialis, quandoquidem repugnet naturam diuinam non esse personalitā personalitate omni diuinā: sed personalitas creata non involuit negationē potentialis communicationis sic, vt naturæ ea affectæ specificatiæ loquendo, repugnet carere ista personalitate, vt patet ex mysterio Incarnationis. Sed quotiescumq; negotio aliqua nō potest villo modo separari à subiecto, debet præsupponere aliq; positivum, ratione cuius debet necessario conuenire subiecto, vt pater: illud autem positivū per quod necessario inest negotio communicabilitatis, debet necessario esse incommunicabile: ergo omnis natura, que necessario habet negationem communicabilitatis, debet necessario habere aliquod positivum incommunicabile. Quia ergo natura diuina necessario habet negationē omnium, quam habet, quatenus personatur, propterea debet habere aliquod positivum, ratione cuius debeat illā habere, & illud positivum est personalitas: quoniam autem ex altera parte natura singularis creata non habet necessario omnem negationem, quam habet à propria personalitate, propterea non debet habere aliquid positivum, quo mediante debeat habere illam negationem, nec consequenter personalitas ipsius debet confistere in positivo.

117 Et per hoc pater ad aliam obiectionem, qua vitur *Fonsca*; suppositum est incommunicabile, ergo ab aliquo positivo, & consequenter persona constitutur per aliquid positivum.

Respondeatur enim non omne incommunicabile debere habere positivum distinctum à natura singulari, quæ etiam aliquo modo dicitur incommunicabilis, sed solum illud incommunicabile, cuius natura necessario afficitur ista incommunicabilitate, & non ex ratione ipsius naturæ singularis. Ad quod addendum quod *Fonsca* non intellexerit disserendum *Scoti*, aut disparitatem, quam assignat inter personam diuinam, & humanam; non enim posuit *Scotus* disparitatem in hoc, quod persona diuina esset incommunicabilis, humana vero non sit, cum in dīb. 5. questione secunda, expresse docet personam humanam esse incommunicabilem, & id sit evidens in ipsius sententia: sed in hoc posuit disparitatem, quod natura diuina esset necessario incommunicabilis omni incommunicabilitate necessario sequente ad personalitatem eius; natura vero creata non sit necessario incommunicabilis omni incommunicabilitate sequente ad suam personalitatem creata.

118 Per idem patet ad sextam obiectionem, qua posset quis ad hominem contra *Scotum* vti, quia scilicet ipse ex incommunicabilitate naturæ singularis probat singularitatem esse quid positivum: ergo si natura personata sit incommunicabilis, personalitas est quid positivum.

Respondeatur ex dictis negando consequentiam, quia natura singularis ita est incommunicabilis, vt non possit eadem numero positivè natura communicari communicatione opposita incommunicabilitati illi: natura vero personata eadem numero, & specificatiæ loquendo, non est ita incommunicabilis, quin possit communicari communicatione opposita isti incommunicationi.

Denique per idem patet ad septimam de ingenito, quia vitur *Lychetus*, nimirum secundum *Scotum*, ingenitam, vt dicitur de Patre formaliter, non dicit per se primo negationem: ergo nec natura incommunicabilis.

Respondeo, negando cōsequentiā, quia Pater, de quo dicitur quod sit ingenitus, ita est ingenitus, vt nō possit perdere negationē illā, quam importat *ingenitū*, unde debet habere aliquod positivum, ad quod sequetur ista negatio.

119 Obiūcies octavo ex *Caietano*: persona Verbi supplet personalitatem creatam, ac defectum eius respectu humanitatis; sed non supplet nihil; negotio autem est nihil; ergo personalitas non est negotio.

Confirmatur ex *Suario*, quia Patres & Concilia dicunt personam verbi consumptissimam personā seu personalitatē

humanitatis assumptā: sed hæc locutio non est bona, si confisteret personalitas propria in negativo.

Respondeatur, catenū Verbum aut personalitatē eius supplet personalitatem propriā creatam, quatenus natura coniuncta Verbo potest exercere omnia sua munera absq; dependentia ab vlo alio, quā à Verbi personalitate: non vero debet, aut potest dici, quod supplet defectū personalitatis propriæ, quatenus præstaret natura totū, quod præstaret personalitas propriæ patet ex eo quod, siue personalitas propria cōstituitur in positivo, siue in negativo, secundum omnes tribuat naturæ nō esse coniunctam per se cum aliquo supposito alieno, seu suppositalitate extrinseca positiva; & secundū *Luga* facit ipsam esse subsistentem in se, & est ratio formalis, ob quā sustentat se: at evidens est personalitatem diuinā hoc ipsi non tribuere. Vnde patet argumentū hoc, si bene explicetur, & intelligatur, nullam prorsus habere difficultatem, quamvis aduersari illum magni faciant.

120 Itaque in forma respondet, distinguendo maiorem; supplet Verbum personalitatem propriam, & defectum eius, quatenus natura unita Verbo est tā proximè potes exercere sua munia omnia, quā est, si haberet personalitatem propriam, concedo; quatenus totum illud haberet à personalitate Verbi, quod haberet à personalitate propriā, nego maiorē. Distinguo etiam minorē; sed non supplet nihil, vt nihil opponitur omni realitā positivo, quam negativo, quod datur, aut dari potest à parte rei independenter ab operationibus potentiarum potentium facere ens rationis, cōcede; nec negotio, in qua consistit personalitas propriā, est tale nihil: non supplet nihil, prout nihil, dicitur omne negativum reale independens ab operatione intellectus, nego minorē. Supplet enim huiuscmodi nihil, quia quemadmodum natura non est proximè potens operari omnes suas operations, nisi haberet huiuscmodi negationem, aut aliquid aliud, per quod tollitur solummodo ista negatio: est autem proximè potens exercere suas operations, quando habet talem negationem: ita etiam est proximè potens operari omnes suas operations (loquor semper quantum est ex parte naturæ) quando habet personalitatem alienam Verbi, per quam tollitur ab ipsa negatio, in qua consistebat propria personalitas.

Ad confirmationem, quæ minoris est momenti, respondeo negando minorē: quia sensus est, quod impedit est personalitas Verbi resultantiam personalitatis propriā: hoc autem tam verum est, si personalitas propria sit negatio, quam si est quid positivum.

121 Obiūcies nono ex *Caietano*: si dimitteretur natura humana Christi, afficereturq; personalitatis propria, esset priam, alia persona à Verbo; ergo & alia substantia, & consequenter persona propria superaddit natura substantiam.

Respondeatur negando secundam consequentiam, quia haberet esse alia persona, & alia substantia ab illa negatione, tanquam à ratione constitutiva formalis istius alterius personæ humanæ, aut tanquam à conditione sine qua non diceretur natura humana alia substantia à Verbo: quia quandoquidem sine illa negatione deberet esse coniuncta Verbo, & eo ipso quo est coniuncta ipsi, non est alia, propriæ loquendo, à Verbo, ista negatio coniunctionis est conditio necessario requisita, vt alia dicatur; vnde non requiritur, vt dicatur alia substantia, quod superaddatur aliquid substantiale.

Confirmatur, quia secundum *Caietanum* posset natura humana Christi esse dimissa ab illo suppositalitate. dimissa In talibus quarto, vtrum esset alia substantia à Christo? si dicatur quod sic, ergo corruit totaliter hæc obiectione Caietani, quandoquidem in tali casu non superaddetur ipse aliquid substantiale. Si dicas quod non; contra quo poscit, quod non sit eadem substantia cum Verbo, sed realliter ab ipso distincta, & non vnitā ipsi; ergo est alia substantia ab illo, vt manifestum est.

Confirmatur secundo, quia aqua unita alteri aquæ non dicitur alia aqua ab illa, aut aliud suppositum sed separata unione eius præcisè absque superadditione aliquius positivi, diceretur alia aqua, & aliud suppositum; ergo

ergo ex eo quod separata natura humana à Verbo dicteretur alia natura, & aliud suppositum, non sequitur quod tum recipere aliquod positivum.

122. Obiectio decimo ex Fonseca. De fide est, Verbum assumptissimum naturam humanam, non vero hominem, id est personam humanam: sed secundum Scotum ratio huius pronunciati esset, quod assumperit naturam humanam, non verò negationes eius; qua ratio, inquit Fonseca, indigna videtur, qua à Theologo afferatur. Hac eadem in re obiectione vtuntur Suarez, Hurtadus, Averus, Lugo, afferentes in nostra sententia ridiculas, & ineptas fore definitiones Patrum, & Conciliorum, quibus definitur naturam, non personam assumiri, illasque habituras sensum ineptum, & ridiculum, aut saltem ut aliquantulum mitius procedit Lorca, sequeretur quod non verificaretur assumptio naturæ, & nō persona in ea proprietate, in qua Patres loquuntur in prædictis definitionibus.

Ratio autem omnium harum censurarum est, quod sensus istarum definitionum esset, naturam humanam, ut inquit Lugo, assumptam à Verbo non mansisse per se existentem sine unione ad Verbum: quod adeo clarum est, ut ridiculum, & indignum omnino esset, quod ab Ecclesiis vniuersali ut fidei dogma definiretur.

Confirmatur primò ex Hurtado, quia Patres non arguerunt Nestorium contradictionis, quando afferebat personam humanam assumptam fuisse; quod tamen in nostra sententia facile fuisset, & esset efficacissimum medium ad eum conuincendum: ergo signum est, quod non senserunt Patres personam constitui per negationem.

Confirmatur secundo à Sucre, & Lugo quia si ex eo præcise natura humana amittit propriam personalitatem, quia vnitur Verbo, & quia per hoc amittit esse per se, & esse sine alio; ergo etiam Verbum eo ipso, quod vniatur humanitati, amittit propriam personalitatem, & non erit per se.

Definiciones & Conciliorum de assumptione naturæ humanae non hominis nō sunt rigide in sententia Scotti.

123. Responderetur concedendo maiorem, & minorem; negando verò quod illa ratio esset indigna Theologo, & dicendo quod censura tam Fonseca, quam illorum aliorum authorum sit potius indigna, inepta & ridicula, quam aut definitio aut locutio illa Conciliorum, ac Patrum in sententia Scotti, aut ipsam sententia Scotti.

Quod, ut clarissimè intelligatur, aduertendum, Concilia, & Patres definitiisse humanitatem, non vero personalitatem, non habuerint personalitatem, contra haereticos, qui concedebant in Christo duas personas; vnde si definitio illa habeat sensum oppositum sensui haereticorum, etiam in sententia Scotti, tantum abest, ut sit censenda ridicula, inepta, impropria, aut nugatoria, ut potius propria, congrua, & optima, ac necessaria sit indicanda: sed haber directissime in sententia Scotti sensum oppositum sensui haereticorum: ergo &c.

Probatur minor, quia dum haeretici dicebant, duas personas fuisse in Christo, non dicebant tantum humanitatem fuisse quomodo cumque assumptam, sed ita assumptionem, ut etiam habuerit personalitatem propriam, & consequenter, ita ut non caruerit negatione unionis per se cum Verbo diuino.

Quando autem Patres declararent humanitatē assumptionem esse taliter, ut ista humanitas nō haberet negationem unionis per se cum Verbo, sed potius assumptionē humanitatis fuisse assumptionem, & unionem per se, ac propter ea talem, cum qua non posset talis negatio, nec consequenter propria personalitas consisteret, certum est quod contradictiones directere dicentes sententiae illorum haereticorum, ergo quamvis personalitas consisteret in negatione, ut afferit Scottus, quando tamen dicunt Patres humanitatem assumptam, & non hominem, seu personalitatem humanam, dicunt directe oppositum istius, quod dicebant haeretici, & consequenter non impropriè, nec ridiculè, aut inepte loquuntur, etiā iuxta sententia Scotti.

124. Confirmatur: dupliciter posset intelligi, quod humanitas Christi esset assumpta, uno modo per se mediante unione physica, & reali; alio modo per accidens mediante unione accidentaliter tantum.

Si autem secundo modo assumeretur, non solum verum

esset, quod humanitas assumeretur, sed etiam quod assumeretur persona, & consequenter quod in Christo essent duas persona.

Si primo modo assumeretur, sola humanitas, non vero persona humana assumeretur, & consequenter in Christo esset una tantum persona. Licet autem habeatur ex Scriptura, quod humanitas sit assumpta a Verbo, tamen non usque adeo expresse habetur ante definitiones Patrum & Conciliorum quomodo sit assumpta, an primo modo mediante unione per se: an vero secundo modo mediante unione per accidens: non, inquam, usque adeo expresse habetur in Scriptura, quomodo fuit assumpta; quin haeretici de facto explicauerint Scripturas (licet male) de secundo, non de primo modo assumptionis. Itaque Concilia & Patres, ut tollerent hanc dubitationem, & opprimerent haereticos dientes Personam assumptam fuisse à Verbo, statuendo oppositum; nempe naturam, non personam fuisse assumptam, quamvis persona dicere solam negationem formaliter, optimè declarauerit assumptionem fuisse factam primo modo; quia si fuisset facta assumptionem secundo modo, non solum humanitas, ut dixi, sed etiam personalitas humana esset assumpta.

125. Confirmatur præterea: si ista propositio definita à Patribus & Conciliis: Humanitas assumpta est, non persona: in sententia Scotti esset ridicula, aut inepta, vel hoc ideo esset, quia superflue adderetur illud, non persona; vel quia tam clarum esset, quod persona non esset assumpta, supposita assumptione humanitatis, ut ridiculum esset illud addere, cum nemo posset de eo dubitare: sed neutrum horum esset verum: ergo in sententia Scotti illa definitio non esset falsa, nec inepta.

Probatur minor, quia posset humanitas esse assumpta, quamvis non esset assumptus homo, & posset aliquis credere de fide, quod humanitas esset assumpta, ex eo scilicet quod illa propositio expresse habetur in Scriptura, & dubitare tamen, ac prolsus nescire, an homo esset assumptus; etiam supposito quod homo supra humanitatem nihil diceret præter negationem assumptionis; quandoquidem, ut dixi, non omnis assumptionis humanitatis esset incompatibilis cum illa negatione, sed solum assumptionis particularis talis, quæ fieret mediante unione per se physica.

126. Ad primam confirmationem obiectionis respondeo, Patres non potuisse arguere Nestorium contradictionis, quia non afferebat ipsa personalitas vniuersi per se, sed per accidens: persona autem non dicit negationem communicationis accidentalis, ut patet. Adde, etiam aduersarios ad hoc respondere debere, quia secundum ipsos, ad personalitatem sequitur saltem negatio communicationis: cur ergo non arguebant Nestorium contradictionis?

Ad secundam confirmationem, quæ mihi parui momenti videtur.

Respondeo negando sequelam; nam sicut si vniuersitatem persona humana, non destrueretur personalitas humana, sed potius deberet remanere, quandoquidem vniuersitatem; ita etiam vniatur persona divina, non debet personalitas divina, sed potius deberet manere.

Deinde, quemadmodum ex unione humanitatis ad Verbum diuinum tollitur personalitas illa positiva, nec tamen ex unione eadem tollitur personalitas Verbi, cur similiiter ex illa unione non tolleretur personalitas creatura negativa, quamvis non tolleretur diuina?

Rursum, ratio cur tollatur personalitas creata ob illam unionem, est, vel quia dicit formaliter, solummodo negationem unionis ad personalitatem extingueat, ut nos tenemus; vel quia dicit positivum, ad quod sequitur talis negatio, ut tenet aduersarij: personalitas autem diuina non dicit negationem communicationis cum natura creata, ut est de fide, sed negationem communicationis cum alia personalitate; vnde ob unionem, & communicationem cum natura non debet tolli, ut manifestum est.

127. Obiectio undecima ex eodem Fonseca: suppositum in creatis est perfectius natura singulari: ergo superadgit aliquid positivum.

Respondeo primo negando consequentiam, quia cum H h h 3 nega

negatione potest aliquid habere perfectius esse, formaliter loquendo, quam sine illa haberet, quando negatio est negatio alicuius imperfectionis, ut sit in proposito; & quando negatio est conditio necessaria requisita, ut habeat res omnes suas operationes connaturales.

Quomodo suppositum est perfectius natura singulari.

Respondet secundo, distinguendo antecedens: suppositum formaliter consideratum est perfectius, quam natura singularis completa, nego antecedens: est perfectius praesuppositum alicuius naturis singularibus, cedens antecedens, & nego consequentiam. Itaque suppositum potest comparari ad naturas singulares incompletas, & ad naturas completas: si comparetur ad incompletas, tum formaliter consideratum, ut dicit negationem actualis, & aptitudinalis communicationis, est praesuppositum perfectius, quam naturae incompleta, quia ista negationes presupponunt naturam completam: & de dubio perfectius est alicui habere negationes praesupponentes perfectionem, quam eas non habere. Si vero comparetur ad naturas singulariter completas, non est necessarium ut omne suppositum formaliter loquendo, sit perfectius ipsius.

Dico autem omne suppositum, quia suppositum Christi, etiam quatenus homo, est perfectius sine dubio, quam illa natura creata, quantumvis singulariter completa. Posset etiam suppositum dici, perfectius natura quacumque completa singulariter ut sic, quatenus non posset esse illa natura proxime disposita ad suas operationes absque suppositalitate aliqua, & quatenus non potest natura illa singularis intelligi, ut completa, quin intelligatur supposita.

128. *Obiectio duodecima ex Suarez*: si suppositum solum diceret negationem supra id, quod dicit natura singularis suppositata, sequeretur quod quemadmodum potest dici, quod aer tenebrosus posset illuminari, ita etiam posset dici, quod suppositum posset communicari: sed consequens est contra omnes Theologos, & ipsam definitionem suppositi; ergo & antecedens.

Probatur sequela, quia ideo dici potest aer tenebrosum posse illuminari, quia nihil dicit aer tenebrosus supra aerem, prater negationem luminis: ergo si nihil dicit suppositum supra naturam, prater negationem communicationis, poterit tam bene dici, quod suppositum posset communicari.

Cur non Huius rationis nullam vim prouersus esse optimè aduertit posset dicere *Vasquez* & respondet breuiter negando sequelam: & ei quod suppositum possit affectum, sicut aer tenebrosus potest illumini.

Ad probationem autem sequelæ dico, quod non ideo præcisè potest dici aerem tenebrosum posse illuminari, quia dicit negationem tantum luminis, sed quia non dicit per se primò illam negationem, aut, ut clarus dicat, quia iste terminus complexus, aer tenebrosus, non solum patitur sensum reduplicativum, & compositum, sed sensum specificativum. Terminus autem suppositum, ita significat naturam affectam negatione, ut non admittat sensum specificativum, propriè loquendo, quemadmodum patitur terminus complexus natura suppositata: vnde nequit dici quod possit suppositum communicari: licet possit dici, quod natura suppositata posset communicari.

129. *Confirmatur bac responsio*, quia non magis potest dici, quod aer tenebrosus posset illuminari, quam quod partes niger possit dealbari, & tamen partes niger non solum dicit negationem albedinis, sed aliquid positivum opositum ipsi, ut certum est apud omnes. Ex hac ergo doctrina duo in inferno in confirmationem nostræ responsionis, & confirmationem totalem obiectio.

Primum in inferno, quod ratio, cur possit dici aerem tenebrosum posse illuminari, non sit, quod aer tenebrosus di-

cat solum negationem luminis, supra id, quod dicit aer ipse. Quod etiam vterius confirmo efficaciter, quia si aer tenebrosus diceret aliquid positivum, ad quod sequeretur negatio luminis, sicut partes niger dicit aliquid positivum, ad quod sequitur negatio albedinis; non minus posset dici eum posse illuminari, sicut dicitur quod partes niger posset dealbari.

Secundum in inferno, quod quemadmodum partes niger dicitur dealbari posse, quamvis dicat positivum, ad quod sequitur negatio luminis, ita etiam poterit dici, quod suppositum possit communicari, quamvis suppositum diceret aliquid positivum, ad quod sequitur negatio communicationis; nisi alio modo suppositum significet suum positivum, quam partes niger significet suam nigredinem.

Quod si dicatur: alio modo suppositum significare suum positivum, & propriea non valere locutionem, similiter postulamus nos dicere, quod alio modo significet suum negativum, quam aer tenebrosus, & consequenter quod ratione istius diversi modi significandi non possit dici quod aer tenebrosus possit illuminari.

Confirmatur vterius: siue suppositum dicat negationem, siue positivum, formaliter loquendo, alium modum significandi habet quam natura suppositata; & diversitas consistit in hoc, quod suppositum significet naturam suppositatam in sensu composito solimmodo, natura vero suppositata significare possit naturam suppositatam in sensu specificatio, & diviso: sed ex haec differentia significandi sequitur manifestè non posse dici, quod suppositum sit communicabile, siue dicat formaliter negativum, siue positivum: vnde sequitur vterius argumentum esse nullius momenti, & æquè retorqueri posse contra aduersarios, ac contra nos.

130. *Obiectio decimoterio Vasquez*: Si natura non haberet aliquid positivum à se distinctum, à quo haberet negationem aptitudinis ad communicationem (quam negationem *Scoini* asserit esse de ratione suppositi) sequeretur quod nunquam esset persona personalitate propria: sed hoc est falsum, ut patet: ergo suppositum debet inuolueri aliquid positivum, à quo habeat inessitudinem ad communicationem.

Probatur sequela, quia natura ex se semper habet aptitudinem, ut communicetur, etiam quando est supposita propria suppositalitate, quia tum potest augeri unitus partibus.

Ego certè vix intelligo vim huius obiectiois ita, ut sit ad propositum.

Respondet tamen negando sequelam, & ad probacionem dico, quod si natura, quando est affecta propria suppositalitate negativa, habeat aptitudine ut communicetur, eodem modo habebit aptitudinem similem, quād afficitur propria personalitate positiva: & vtrumq; æque probatur ratione *Vasquis*: nam Petrus infans, verbi gratia, etiam si dicamus ipsum suppositari modo positivo, sine dubio potest communicari partibus ipsi vñibilibus, quibus augetur, tā bene quam si suppositaretur negationes: ergo vel illa aptitudo non est aptitudo, cuius negationē dicit suppositalitas, vel est illa aptitudo: si non est illa aptitudo: ergo non obstante illa, natura Petri posset esse suppositata propria suppositalitate includente negationē aptitudinis, & sic probatio *Vasquis* non est ad rem: si est illa aptitudo, ergo qua ratione ea non obstante potest natura esse suppositata suppositalitate positiva, poterit etiam negativa; & sic etiam argumentum *Vasquis* non magis facit contra nos, quam contra ipsum.

131. *Quod si dicat Vasquez*, ipsam naturam ex se non esse ineptam, sed reddi ineptam per suppositalitatem, ita ut simul cu suppositalitate non posset esse apta ad communicationem, idem nos dicemus. Et si insisterit vterius, quandoquidem natura ex se sit apta ad communicationem, non posse ab ea pullulare negationem aptitudinis, ergo similiter etiam nos poterimus inferre contra ipsum, quod non possit sequi ad naturam iste modus positivus, ad quem sequitur ista negatio; neque enim magis difficile, aut impossibile est vnum quam alterum.

Itaque ut dixi, non video quomodo hæc obiectio sit

fit ad propositum magis contra nos, quām contra ipsum Vasquem.

In re autem veritate quomodo possit stare cum personalitate naturæ aptitudo ad communicationem cum aliis partibus integrantibus, postea declarabimus.

Dices: quidquid sit de illa communicabilitate ad partes integrantes, saltem natura, quæ personatur, non potest habere aptitudinem, ut communicetur persona extrinsecus: sed videtur, quod natura humana habeat aptitudinem, ut communicetur Verbo, quia pertinet à Verbo. Nec refert quod perfectio, quam dat Verbum ipsi, sit perfectio supernaturalis, quia secundum Scotus communiter reperitur aptitudo, & inclinatio naturalis in natura ad perfectiones supernaturales, vnde mouetur ad illas motu naturali, ut motus naturalis opponitur motui violento, & motui neutri.

Respondeo, iuxta dicta supra n. 70. aptitudinem, cuius dicit negatione natura personata, esse aptitudinem non ad qualemcumque perfectionem, quam posset recipere, & ad quam etiā diceret naturalem inclinationem, sed aptitudinem ad perfectionem connaturaliter sibi debitam. Modo certum est, quod perfectio, quam communicat persona divina naturæ assumpta, non sit ipsi connaturaliter debita, nisi multo minus, quam alia perfectiones supernaturales, fidei verbi gratia, spei, & charitatis; quæ quamvis sint iuxta inclinationem naturæ in nostris principiis, nō sunt tamen connaturaliter ipsi debita: sed de hoc postea.

133 Obiicit decimoquarto Vasquez, & cum eo Aversa: secundum Scotum persona creata potest assumere naturam creatam alienam, verbi gratia Petrus potest assumere naturam creatam Ioannis: sed hoc fieri non potest, si persona creata non diceret formaliter aliquid positivum: ergo dicit aliquid tale etiam in sententia Scoti, qui consequenter non videtur sibi satis constans in hac re.

Probatur minor, quia persona creata non potest assumere alienam naturam, nisi terminando, quatenus persona est, vniōnem istius alterius naturæ sic, ut illa vno fundata in natura assumpta, immediatè terminetur ad personalitatem personæ assumentis: sed negatio non potest esse terminus immediatus relationis realis; ergo persona creata, si personalitas consistat in negatione, nequit assumere naturam alienam.

Respondeo posset primo quod Scotus, ut aduertit Lorca, & patet ex ipso textu dist. 1. quæst. 4. vbi hanc rem tractat, non dixerit absolute personam creatam posse assumere alienam naturam, sed in hoc dubius mansit.

Verum contra hoc facit, quod non poterat nec dubius quidem manere, si personalitas esset quid negatiuum, quemadmodum videtur certum, quod vno realis non possit terminari ad negationem.

Melius ergo, & meo indicio magis litteraliter responderetur, quod Scotus nō manserit dubius ex suppositione sue sententiae de constitutione persona per negationem, sed ex suppositione sententiae communioris de constitutione persona creata per positivum quid.

Confirmor in hac expositione, quia non tangit Doctor vlo modo difficultatem hanc; quæ est in assumptione naturæ alienæ per personam creatam constitutam per negationem, quæ tamen erat obvia, & maximè omnium concludit istam inassimilitatem; sed certè si proponeret difficultatem in illo sensu, non est credibile, quin illam proponeret: ergo non proposuit, nec resoluta difficultatem in illo sensu, sed in hypothesi communis sententiae statuens personalitatem creatam in positivo; in qua adhuc sententia res proorsus est dubia; quamvis pars affirmativa, in quam ipse magis inclinat, nimirum quod possit persona creata assumere alienam naturam, sit multo facilior & probabilior; quandoquidem reuera nou potest assignari vla repugnantia, ut facile esset ostendere soluendo repugnantias, quas, qui tenent oppositum, adducunt, si ad hunc locum spectaret.

134 Quod se queras, eut non resoluerit Doctor illam questionem in sententia sua propria? Respondeo mihi videri id eum ideo fecisse, quod existimat nō fuisse locum controversie, cum clarissimum sit personam constitutam

per negationem non posse assumere aliquam aliam naturam; quod satis bene probatum est in obiectione, quæ propterea valer contra Scotus tenentes personam, etiam constitutam per negationem, posse assumere alienam naturam; non vero contra me, qui id proorsus nego.

Scholiares quidem in illa quæst. 4. scholio secundo, ex Bassolo & Lychetto assignat, quomodo possit ita vniō natura aliena, & suppositum creatum, ut natura suppositi potius assumetur altera naturam assumptam, quā altera natura ipsam; quia scilicet Deus produceret in natura illa, qua diceretur assumpta, realē relationem terminati, cui in altera natura correspoderet relatio rationis terminantis. Verū non ostendit quomodo possit relatio realis terminati habere pro termino immediato negatione.

135 Lychetus autem ipse dicit, non terminandam illa relationem ad personalitatem, sed ad ipsam naturam, quæ personatur. Sed sic non satisfit difficultati; nam quārō vtrum persona creata, quā persona formaliter, possit assumere immediate naturam aliam? Si non, habeo intentionem: si sic, ergo vno naturæ assumpta debet terminari immediate ad ipsam personalitatem creatam, & sic responsio Lycheti non facit ad rem. Deinde, duæ naturæ non possunt immediate vniiri, ut sic, vniōne per se, secundum communiorum sententiam, quandoquidem secundum omnes non habent aliam suppositalitatem præter ultimā incomunicabilem, ut secundum aliquos habet natura divina. Omitto plura alia inconvenientia, quæ instari possent contra hanc sententiam pro illamer quæst.

136 Faber super questionem primam disp. 1. c. 5. n. 41. dicit, terminum materialem vniōnis, quæ fieri inter naturam alienam, & personalitatem creatam, esse naturam singularem istius personæ assumentis; terminum verò formalem esse istas negationes, quibus fieret persona: & dat exemplum huius in materia prima, quæ est subiectum materialem formæ substantialis, & habet esse subiectum formale per priuationem formæ.

Verum hoc doctrina nullo modo placet. Primo, quia negatio non potest esse ratio formalis terminandi relationis realis, quamvis posset esse conditio necessaria requisita ad ipsam: nec oportet probat exemplum de materia prima, quæ male dicitur constitui subiectum formale formæ per priuationem, quandoquidem sit subiectum formæ semper, quādū informatur à formæ; nec tamen tandem manet sub priuatione, quia incompatibilis est cum formæ, & quæ propterea communiter dicitur esse principium corporum naturalium in fieri, non verò in facto esse. Secundo, quia terminus immediatus, cum quo immediatè coniungitur natura assumpta per vniōnem hypostaticam, est ipsa personalitas secundum omnes, neque ad illam assumptionem se habet natura, nisi merè per accidens, aut remotè, ac materialiter.

137 Obiicitur decimoquinio: sequeretur, quod potius deprimeretur natura humana per vniōnem hypostaticam, quām eleuaretur: sed hoc est absurdum; ergo &c.

Probatur sequela: sine vniōne illa non haberet dependentiam ab illa suppositalitate; posita autem vniōne habet dependentiam à suppositalitate diuina: sed magis deprimitur natura per dependentiam, quām sine dependentia; ergo &c.

Respondeo negando sequelam: ad cuius probationem. Quomodo non deprimitur natura humana per vniōnem hypostaticam?

Dico primo, quod sine vniōne natura habet dependentiam à propria personalitate, tanquam à posteriori naturaliter, & necessariò sequente ad ipsam, nisi per vniōnem impeditur.

Nec refert, quod personalitas propria sit negatio,

quia licet non possit aliquid dependere à negatione tanquam ab alio priori influente in ipsum, potest tamen optimè ab ipsa dependere tanquam à posteriori, sine qua scilicet connaturaliter nequit esse, & sic dependet homo à negatione brutalitatis.

Dico secundo, distinguo posse minorem probationis, quando ad illam dependentiam sequeretur maior perfectio ipsius, quām si eā careret, nego minorem; quando non sequeretur, concedo minorem. In proposito autem ad dependentiam naturæ ad Verbum sequitur maior perfectio eius;

cius, ut est eidens, quandoquidem ad illam unionem sequatur in ipsa, exigentia quedam connati talis multarum perfectionum & gratiarum, quas alias non habet, nec ita exigeret, nisi haberet illam dependentiam.

138 *Obiicitur decimo sexto:* sequeretur quod natura de facto fuisse persona propria personalitate, antequam fuit unita; sed consequens est contra omnes Theologos; ergo & antecedens.

Probatur sequela, quia ipsa natura est prius producta, non quidem prioritate temporis, sed prioritate naturae, quam fuit producta uno hypothistica in ipsa: sed in illo priori habuit negationem actualis & aptitudinalis communicationis; ergo fuit persona personalitate propria, si personalitas proprii consistit in illis negationibus.

Quomodo natura non fuit persona de facto ante unionem.

Respondeo negando sequelam, & distinguendo minorum sua probationis; negatiue, seu permissiue transfeat; positivue, nego minorem. Ad quod intelligendum adverte, illa dici conuenire alicui positivue pro prioritate nature, quae possunt verificari de ipso pro instanti temporis reali; illa vero dicuntur negatiue seu permissiue copeteret; quorum oppositum non potest pro illo priori ipsi copeteret, quamus nec ipsamet competant ipsi pro instanti villo temporis, sed copeteret tamen, nisi ab extrinseco poneatur impedimentum. Sic aptitudo ad formam copetit positivue prius materia prima, quam ipsa uno ad formam, quia scilicet posset esse materia cum aptitudine sine forma, & quia pro quo cumque instanti temporis, pro quo est materia, est ista aptitudo. Non esse vero realiter existens copetit prius materia negatiue, quam esse realiter existens, quia materia, quantum est ex se, non haberet realiter existere, & quia pro nullo instanti reali tempore potest verificari de materia existente, quod non existat.

Itaque in proposito, quia pro primo instanti temporis, quo verum est dicere de natura, quod existat, etiam verum est de illa dicere quod sit unita; propterea nunquam potest de illa verificari, quod non sit unita; & consequenter negatio unionis non potest positive ipsi copeteret, etiam pro instanti illo naturae, quo prior est natura, quam uno; sed ad summum negatiue tantum ipsi conuenit, quatenus scilicet non competit ipsi pro illo priori ipsamet uno, & quatenus negatio ipsius ex se competenter ipsi pro temporis primo instanti, nisi causa extrinseca poneret unionem impedientem eius resultantiam.

139 *Obiicitur decimo septimo, & pricipue ex Suarez, Lugo, & aliis:* Natura humana assumpta facit unum per se positivum cum Verbo diuino: sed hoc esset falsum in nostra sententia: ergo illa etiam est falsa.

Probatur sequela, quia si natura humana non haberet aliquid positivum pro personalitate propria, tunc esset substantialiter completa ex se positiva, nec careret aliquo complemento positivo: sed natura non carens aliquo complemento substantiali positivo per se nequit facere unum per se cum villo positivo, quod ipsi superaddi possit; ergo natura humana in nostra sententia, non posset facere unum per se cum persona Verbi.

Respondere posset iuxta aliquos negando maiorem, pri-
mò, quia quandoquidem natura singularis, ut talis, dicat formaliter negationem secundum plurimos, & conse-
quenter sit unum per accidens, non videtur quomodo
possit facere unum per se cum villo alio aut positivo,
aut negativo in eorum sententia.

Secundo, quia ut in nostra sententia non potest natura singularis facere unum per se positivum cum propria personalitate, ita non videtur quod debeat facere unum per se positivum cum personalitate Verbi.

140 *Tertio*, quia ex locutionibus Patrum & Conciliorum non habetur, quod faciat unum per se cum Verbo in sensu huius obiectionis: nam quamus definitur contra Nestoriū, quod non unitatur per accidens homo cum Verbo, ista tamen uno per accidens intelligenda est in sensu Nestorij, qui intelligebat hominem non fuisse unitum Verbo uno aliqua physica, sed potius unoione moralis secundum affectum, aut gratiam, aut dignitatem; contra quod definitur à Conciliis, quod natura humana sit per se unita, unoione scilicet reali, & physica, ac tali,

qua stante natura humana non possit esse physicè praesens, ubi non sit Verbum praesens physice, non solum ex eo quod Verbum sit ex se necessariò ubique, sed etiam, quamus per impossibile non esset ubique; & quod non sit unita per accidens ipsi, hoc est unoione moralis secundum affectum, aut gratiam; quae sententia videtur esse, *Damasceni lib. 3. de fide c. 3. Substantiam enim, inquit, dicimus unionem scilicet veram, & non secundumphantasmam, substantiam autem, non ut duabus naturis persicentibus unam compostam naturam. Quamus etiam dicant unoionem hypostaticam naturae humanae esse substantiam, tamen non sequitur propterea, quod ad eam sequatur unum per se, sicut non sequitur in sententia Scotistarum ex eo, quod per transubstantiationem ponatur Christus sub speciebus panis, quod per eam producatur aliqua substantia.*

141 *Quarto*, quia secundum plures ex aduersariis natura humana posset existere absque personalitate vila positiva, de potentia absoluta, & in tali casu haberet omnes operationes sibi connaturales; sed nunquam potest facere aliquid unum per se cum alio, quin indiget ipso in ordine ad aliquam operationem naturalem, quam alias non posset habere; ergo secundum illos natura humana non facit unum per se cum propria personalitate, nec consequenter cum divina.

Quinto, quia videtur esse contra perfectionem personalitatis divinae posse facere unum per se cum aliquo creato; quamus enim non sit contra perfectionem ipsius unius formaliter naturae creatae unoione physica & reali subiectata in natura, & terminata ad Verbum; tamen ad unoionem per se plus requiritur, quam huicmodi unoio; nam substantia & accidens unountur realiter & physicè, non vero unountur per se, ita ut faciant unum per se, ut patet; illud vero quod uno per se, ad quam sequitur unum per se, importat supra unoionem, realem & physicam, vix potest explicari, quin reperiatur esse inconveniens, quod Verbo diuino competit, aut possit copeteret.

142 *Contra hanc responsum in primis facit*, quod nullus, quod sciām, habeat auctores ex iis, quorum operaria impresa sunt.

Secondo quod male sonet, naturam assumptam non facere unum per se cum assumente persona; quam rationem insinuat Doctor 3. dist. 6. q. 1. n. 9. Ut autem exacte vel confutaretur vel confirmaretur, oportet ostendere, quid sit aliqua duo facere unum per se; quod exigit longiorum discursum, cui mihi iam vacat indulgere.

Ad propositum modo sufficit, quod certum debet esse, quod humanitas non faciat tale unum cum Verbo, quale facit cum propria personalitate, sive haec sit positivum quid, sive negatiuum: nam facit unum per se cum propria personalitate, sine unoione aliqua intermedia: sic autem non facit unum per se cum personalitate Verbi, sed mediante unoione; unde tollitur magna pars difficultatis huius obiectionis, ad quam tamen,

143 *Respondeo aliter*, admissa maiori, negando minorem cum minori sua probationis: quamus enim verum sit, quod connaturaliter non possit natura completa substantialiter facere unum per se cum alio, tamen supernaturaliter id fieri potest, ut omnes fateri debent, praesertim si vera sit maior obiectionis: nam alias Verbum diuinum, cum sit substantialiter compleatum, non posset facere unum per se cum natura humana, sive illa esset completa ex se, sive non esset. Itaq; qua ratione Verbum diuinum, licet completestimum sit positivum, potest facere unum per se cum natura humana, eodem modo natura humana, licet completestima esset positivum, ita ut non careret villo complemento positivo substantiali sibi naturali, posset tamen facere unum per se cum Verbo diuino: & licet nobis non sit facile explicare, qua ratione id sit, non propterea negandum est id fieri posse; sed hoc attribuendum est sublimirati & difficultati huius mysterij, quod captum humanum ita superat secundum communem sententiam, ut nec possilitas quidem eius ab intellectu Angelico possit capi lumine naturali.

Postquam hec exscripta, peruenit ad me Metaphysica
P. Blasf

P. Blasij à Conceptione Carmelitæ Excalceat, in qua disp. 8.
satis fuse tractat de hac materia; & quia contra mean
sententiam tenet communioem Thomistarum, quamvis
ex dictis facile esset respondere rationibus, quibus
Scotisticam impedit; tamen maioris claritatis & doctrinæ
gratia, placuit eas in specie proponere & soluere.

Obiicit ergo primò; & si decima octaua obiectio in
ordine: Quod est perfectissimum in genere substantiæ,
nequit constitui per negativum. Sed persona est perfe-
ctissimum in illo genere; ergo.

Respondeo distinguenda maiorem: secundum illam rationem, secundum quam est perfectissimum, concedo
maiorem: secundum quancumque aliam considerationem, nego maiorem, & concessa minori similiter distinguo cō-
sequens. Itaque persona est perfectissimum quid in genere
substantiæ, quatenus includit naturam specificam comple-
tam, & ut sic constituitur per positivam; quatenus vero
dicit personalitatem formaliter, non est perfectissimum
nisi præsuppositum, in quantum scilicet illa personalitas
est quid præsupponens naturam completam, quia nulla alia
formalitas ex iis, quæ spectant ad naturam præsupponit.

Obiectio secundum suppositum constituitur in esse tali
per illud, à quo habet repugnantiam ut faciat unum per
se cum alio supposito. Sed hoc habet ab aliquo positivo
& non à negativo; ergo.

Probat minorem, quia negatio quæ dicit repugnantiam
ad aliquid, fundatur in aliquo positivo, cui repugnat
affirmatio opposita: talis est negatio quam dicit
suppositum; ergo fundatur in aliquo positivo.

Respondeo, negando minorem; ad cuius probationem
dico quod omnis negatio repugnantia, quam dicit
quodcumque positivum ad aliquod aliud positivum,
fundetur in aliquo positivo, quæ est doctrina ipsiusmet
Scoti supra insinuata n. 116. Sed negatio repugnatia, quæ
dicit aliquid includens tam positivum quam negationem,
non necessario fundatur in aliquo positivo, cui re-
pugnet forma opposita, ut potest manifeste; quia Petrus
non sedens, formaliter & reduplicative loquendo dicit
negationem repugnantia ad sedendum: repugnat enim
quod si non sedeat, sedeat, & tamen illa negatio non fun-
datur in aliquo positivo, cui repugnet sedere, neq; enim
in Petro non sedente est aliquid positivum, cui repugneret
sedatio. Et ita sane est in propositionem suppositum dicit
& naturam & negationem, significatque utrumque &
pro utroque supponit: unde cum repugnat simul cum
negatione illa esse dependentia, seu communicatio quæ
negat, licet ipsam non fundetur in aliquo positivo, cui
repugnet talis communicatio, tamen suppositum, quod
ipsum formaliter dicit, debet necessario dicere non re-
pugnantiam ad communicationem: de quo non potest
esse difficultas vlla, si quis aduerterit tantum terminos.

Obiectio tertia ipsius est octaua supra proposta ex
Caetano, quæ præterea hic non est repetenda: sed ad-
denda tamen ex ipso sunt aliquot Confirmationes eius.

Prima est; quod Verbum diuinum supplet id, in
quod refunderentur actiones humanitatis Christi, si
non fuisset assumpta: sed id non esset negatio, quia nullum
habere potest influxum in actiones positivas; ergo
verbū non supplet negationem, sed aliquid positivum.

Confirmat secundum; quia si suppositum esset aliquid ne-
gativum, sequeretur quod Deus non redemerit nos
quod actiones Christi non sint valoris infiniti; quod
non derur cōmunicatio Idiomatum: quæ sunt absurda.

Probatur sequela, quia si suppositum constituitur per
negativum formaliter, non possunt actiones refundi in
suppositum formaliter; ergo cum Verbum supplet de-
ficitum suppositum, actiones humanitatis non possunt re-
fundi in personam Verbi, & sic non dignificabuntur ab
illa.

Confirmat tertio; quia illa substantia quæ habet omnia
positiva, quæ habet suppositū creatū, habet illa omnia in
quæ potest reduci actio: sed humanitas Christi habet illa
omnia secluso Verbo; ergo habet omnia in quæ potest
reduci actio, & cōsequenter actio nequit reduci in Verbū.

Confirmat quartu; quia illa substantia, quæ est omnia in

completa & terminata intra genus substantiæ, est sup-
positata; sed humanitas Christi est talis secundum se, se-
cluso Verbo, & vnione, si non caret entitate vlla positi-
va quæ sit complementum eius; ergo est suppositata, &
consequenter in Christo sunt duo supposita; ergo.

Respondeo ad primam Confirmationem, distinguendo ma-
jorem: in quod refunduntur, tanquam in principium in-
fluxis in ipsas physice ut quod aut ut quo, nego maiorem;
& sane, neque ut sic suppositalitas influeret in illas,
quamvis esset quid positivum; & mihi videtur absurdum
quod suppositu diuini sic influat in operationes Christi,
quod tamen supponit hic author: tanquam in principium,
quo constituitur suppositum, quod denominatur
agere & habere illas actiones, & quod vere illas habet,
quia habet naturam à quo procedunt; concedo maiorem, &
similiter distinguo minorē, & nego consequentiam.

Ad secundam confirmationem, nego sequelam &
distinguo antecedens probationis: non possunt refundi
in ipsum, tanquam in principium quo, aut quod physice
influens, concedo; tanquam in constitutum personæ
seu suppositi, quod denominatur agere, nego anteceden-
tis & consequentiam.

Ad tertiam confirmationem similiter distinguo ma-
jorem: habet illa omnia in quæ potest refundi actio, tan-
quam in principia physice & positivæ influentia, conce-
do maiorem: habet omnia illa in quæ potest refundi,
ita ut nihil aliud possit denominari agere præter illa,
nego maiorem, & similiter distinguo primum conse-
quens & nego secundam consequentiam.

Ad quartam confirmationem Respondeo distinguendo
majorem: si sit vnta alteri supposito, nego maiorem; si
non sit, concedo maiorem; & concessa minori nego
consequentiam.

*Idem Author præterea q. 3. & 4. explicans suam sen-
tentiam fuse conatur ostendere, secundum mentem
sancti Thoma & rationem, suppositalitatem non esse
distinctam ab existentia ut individua.*

Sed quamvis hoc possit fortassis dici ex suppositione
sententiae S. Thomæ, quod existentia distinguatur realiter
ab esse; tam ex suppositione sententiae verioris, quod
non distinguatur realiter, non habet probabilitatem: quia
sequeretur humanitatē Christi habere suppositalitatem
propriam, contra fidem, quia habet existentiā propriā.

A D D I T I O .

Mastrius disput. 11. Metaph. num. 45. ponit meam ex-
plicationem incommunicabilitatis quam dicit perso-
na, quæ dixi supra nu. 64. incommunicabilitatem, quam
dicit persona, esse oppositam communicationi, qua
communicatur natura diuina tribus personis, & natura
humana Verbo, & addo num. 68. ut aliqua substantia
singularis completa dicatur personari, non requiri ul-
lam aliam, quæ negationem actualis communicationis
cum aliquo, sive formaliter, sive realiter distincto,
cum quo faceret unum per se.

Contra, quam doctrinam ait se nescire cur introduci-
cam communicabilitatem diuinae naturæ tribus perso-
nis ad explicandam incommunicabilitatem personali-
tatis, cum sit longe difficulter ipsa personalitate perso-
næ; tum quia non est hic sermo de personalitate diuina,
neque de personalitate communi ad diuinam & huma-
nam, sed de creata præcise, tum quia communicabilitas
naturæ diuina tollitur per singularitatem: eo enim ip-
so quod natura creata est singularis, est etiam pluribus
incommunicabilis, ut quod, cum talis communicabilitas
sit priuilegium speciale diuinae naturæ ratione infinita-
tis eius. Quamvis ergo personalitas creata tollat imme-
diatè natura communicabilitatem, qua modò huma-
nitas Christi est verbo communicata, non tamen tollit
eam qua natura diuina communicatur tribus personis,
sed hæc tollit à singularitate, & ideo non spectat ad
personalitatem personæ nisi præsuppositum.

Sed certe facile deberet esse Mastrio scire, quod dicit se
nescire: nam certum est, quod nulla substantia completa
& singularis, quæ haberet talem communicabilitatem, nec
qualis habet natura diuina, posset esse persona, sicut nec
ipsa

ipsa natura diuina est persona, quia habet talem cōmunicabilitatem, vnde cuiusvis est, quod vt natura aliqua personetur, debet habere talē negationem, sive habeat ipsam à personalitate distinctā, sive à singularitate; & quamvis hāc cōmunicabilitas sit valde difficultis, quod rationem, tamen omnes per fidem intelligunt, quod natura diuina habet talem cōmunicabilitatem, & hinc nullo negotio deducere possunt, quod ad personam requiratur negatio ipsius, & quod qui velit ostendere quid sit persona, debet in explicatione ipsius, si velit recte discurrere, facere mentionem de tali negatione.

Præterea falsū est, quod illa negatio habeatur à singularitate naturæ, sed potius quemadmodum cōmunicabilitas naturæ diuina habetur ratione infinitatis ipsius, vt ipse Māstrius fatetur: ita negatio talis cōmunicabilitatis habetur à finitate naturæ creatæ.

Deinde, quidquid sit de Māstrio, ego agebam de incommunicabilitate, quam debet dicere persona, vt sic, communis diuina & creatæ, & si agerē de persona creatæ, adhuc vt recte agerē, deberē vel dicere vel supponere, quod ad illam requiratur negatio cōmunicabilitatis talis, quam habet natura diuina: nam si non consideraretur vt sic incommunicabilis, non posset esse persona sicut natura diuina non est persona, quia non est sic incommunicabilis, sed potius cōmunicabilis.

Deinde conatur probare, quod ego debebam præter negationem actualis communicationis ponere negationem aptitudinis communicationis, quia etiam natura personalis habet talem negationem, etiam quando actu dependet.

Sed certe si natura assumpta habeat talem negationē, illa non potest spectare formaliter ad personalitatem ipsius; quia alia natura assumpta non careret tota sua personalitate, sed Verbum assumaret partem ipsius.

Præterea illa negatio aptitudinis, quam habet natura assumpta cōuenit ipsi ratione finitatis & cōpletionis ac singularitatis suæ, & non ratione personalitatis realiter distinctæ: ergo si valet discursus Māstrij cōtra me, non deberet ponī in explicatione personalitatis propriæ ipsius sicut nec secundū ipsum deberet ponī in explicatione eius negatio cōmunicabilitatis, quam habet natura diuina, quia illa negatio cōuenit ipsi ratione singularitatis.

Deinde, sive natura assumpta aut quæcumque completa singularis habeat illam aptitudinem aut negationem eius, quod spectat ad questionem de nomine, certe eo ipso, quo esset completa, modo non haberet communicationem actualē ad Verbum, esset persona; vnde negatio aptitudinis illius est omnino impertinens ad rationem persona.

Vlterius eodem numero ait illam meam doctrinā de negatione actualis communicationis, quæ esset personalitas, contradicere alteri conclusioni meæ, qua n. 72. docui incommunicabilitatem, quam dicit persona, nō bene explicari dicendo, quod esset illa, à qua habet persona non posse communicari alicui cum quo facit vnum per se, quia Verbum diuinum est persona & ramen cōmunicatur natura humana faciendo cum ipsa vnum per se.

Hæc, inquit, videtur mihi manifesta contradictione in prima & tertia conclusione huius Authoris, aut ipsum non intelligo; quia tenuera ibi adeo obscure ac perplexe loquitur, vt vix percipi possit quid dicere velit.

Certe si putarem me mereri hanc censuram, valde displiceret mihi, quod ita me explicauerim, quia amo claritatem; sed si, quod potius existimo, non mea culpa sit, quod Māstrius me nō intellexerit, sed ipsiusmet aut ingenio aut negligētia in me legendō adscribendū sit, curare non debeo, nee euro sane, quid ipse de me sentiat.

Dabo tamen hic operam vt facile possit intelligere me mihi non contradixisse.

Docui ergo in prima conclusione, quod nihil requiratur, vt substantia cōpleta singularis suppositetur, quā vt habeat negationem actualis communicationis talis, qualem habet natura diuina, & natura assumpta, hoc est communicationis cum aliquo realiter aut formaliter distincto cum quo faciat vnum per se.

In altera dico quod nō bene explicetur in cōmunicabilitas esse illa, à qua habet non posse cōmunicari alicui, cū quo faciat vnum per se, & id videor mihi satis apparenter probare. Sed vellem scire, vbi hic sit species vlla contradictionis in prima loquor de natura singulari; in altera de persona, & hoc ipsum sufficit ad tollendā contradictionem. In prima dico, quod natura completa singularis personatur si haberet talē negationem. In altera dico, quod non bene explicaretur incommunicabilitas, quam dicit persona per negationem talem.

Neutra conclusio cōuenit in subiecto aut prædicato, quomodo ergo possunt contradicere sibi: cū contradic̄tio non possit esse, nisi quando, quod negatur de uno subiecto in una propositione, affirmatur de ipso in altera, quod fieri impossibile est, quando non concuerint propositiones in subiecto ac prædicato. Sed fortassis nō intendit Māstrius, quod sit formalis & immediata contradictione; sed virtualis ac mediata, hoc est, vult fortassis quod ex illo, quod dico in una conclusione possit per discursum colligi oppositum illius, quod dico in altera; sed oporteret tamen antequam tam grauiter censuraret, vt proponeret illum discursum.

At ego ipse facere conabor, quod non fecit Māstrius, & proponam vnicum discursum qui occurrit mihi, quo id fieri videri possit.

Persona nō bene explicatur esse id quod nō potest alteri cōmunicari cū quo faciat vnum per se, quia alijs Verbum Diuinum non esset persona, quia cōmunicatur natura humana cū qua facit vnum per se: ergo vt aliquid sit persona, non sufficit, quod sit aliquid, quod nō possit sic cōmunicari, sed natura cōpleta, non actualiter cōmunicata alicui cū quo faciat vnum per se, non habet aliud quam quod non possit sic cōmunicari: ergo per talem negationem non redditur persona, neque de illa cū tali negatione potest dici, quod sit persona, & consequenter non sufficit talis negatio, vt sit persona, quæ propostio dicitur contradicit primæ conclusioni meæ, & sic tertia virtualiter contradicit primæ.

Sed certe hic discursus non concludit intentu: nō imprimis negari debet prima consequentia, quamvis enim non requiratur, quod persona dicat talem negationem, tamen si diceret ipsam, omnino sufficeret, vnde si natura completa haberet talem negationem, esset adhuc persona non obstante doctrina tertiarū conclusionis.

Deinde falsum est subsumptum, nam natura completa à negatione communicationis non habet non posse cōmunicari, sed actu cōmunicari.

Sed dices: adhuc illa negatio nō sufficit ad personandā naturam quæ potest non esse, quando adest personalitas sed negatio communicationis, quam ego pono in prima conclusione potest non esse, quando adest personalitas, si vera sit tertia conclusio: nam Verbum Diuinum habet talem communicationem simul cū personalitate, ergo manet personalitas abfque tali negatione.

Respondeo negando minorem: quia negatio quam pono in prima conclusione est negatio communicationis naturæ singularis complete, talis autem est in ipsa natura Verbi, vt afficiat personalitatem Verbi, neque enim natura Verbi cōmunicatur natura humana faciendo cum ipsa immediate vnum per se, sed ipsam personam Verbi cōmunicatur.

Deinde negatio communicationis, quam ego dixi sufficere ad personandam naturam completam singularem est negatio communicationis per modum naturæ alicui, cū qua faceret vnum per se, & hoc sufficienter declarabam, quando dixi, quod deberet esse opposita communicationi, quam dicit essentia diuina cū tribus personis, & natura humana Verbo; vtrāq; autem hæc cōmunicatio est cōmunicatio naturæ; cōmunicatio autem Verbi respectu humanitatis, non est cōmunicatio naturæ, neque enim Verbum est natura in se, & multo minus est natura humanitatis.

Vnde negatio, quæ dixi in prima conclusione sufficeret, non est negatio, quæ dixi in tercia conclusione nō sufficeret ad explicationem personæ, & sic ex öni capite patet, quod

quod mihi ipsi non contradixerim in illis duabus conclusionibus.

De obscuritate autem & perplexitate mea in re illa difficulti, quam imponit Mastrius, non possum me alter purgare quam relinquendo lectorum ingeniosorum arbitrio, an ita sit.

Postea n. 46. conuenit cum Eminentissimo de Lugo, quatenus dicit effectum secundarium personalitatis esse reddere naturam incomunicabilem illi, cui posset diuinitus communicari separata personalitate propria, cum enim natura singularis secundum se possit supernaturaliter communicari supposito alieno, personalitas propria addita ipsi, facit ne possit sic communicari.

Dicit vero in merito me hoc negare, & dicere naturam ex se habere negationem cōmunicationis respectu cuiuscūque, cui nō potest communicari nisi supernaturaliter; si enim, inquit, id verum esset, plane omnis subsistentia & suppositalitas de medio tolleretur, nec vlla prolsus incomunicabilitas posset esse effectus eius formalis.

Dicit enim, inquit Mastrius, naturam meam v.g. ex se ipsa habere negationem communicationis, cui communicari non potest nisi supernaturaliter; non vero ratione subsistentie propriæ, quæ ipsam modo terminat, quod est prolsus falsum, quia si talis incomunicabilitas vel incomunicatio, sic ei conueniret; neque per potentiam Dei tolli posset.

Hæc Mastrius, qui si me etiam clare loquentem intelligeret, non sic discurreret, nec mihi imponeret, quod nec somniaui quidem: nam ego non dixi incomunicabilitatem seu incomunicationem nō esse effectum personalitatis, aut conuenire naturæ absque personalitate, sed dixi illam non esse effectum vlli personalitatis, quæ esset quid positivum quale afferitur esse personalitas à Cardinali de Lugo, & Thomistis ac Recentioribus cōmuniter, quia, vt dixi, natura ex se, hoc est, absque vlo positivo superaddito, habet negationem cōmunicationis talis, & supposita negatione cōmunicationis de potentia absoluta nequit communicari; vnde intuli, quod illa incomunicabilitas nō posset esse effectus aliquius positivi, (Aduertat hoc Mastrius) distincti à natura, & consequenter nequit esse effectus personalitatis in sententia ipsius, hoc est Lugo: vbi aduertat etiam, quod nō dixerim illam non esse effectum personalitatis quomodo docunq[ue], sed personalitatis in sententia Lugo, qui putat personalitatem esse quid positivum.

Quod autem dixeram naturam ex se habere illam negationem communicationis, nō debet sic intelligi, quod illa negatio esset de essentia naturæ: hoc enim nihil esset absurdus, cum euidentis sit, quod nulla negatio sit de essentia absoluti; neque sic etiam quod illa negatio esset inseparabilis à natura, quia ipse fatebar & est de fide, naturam posse supernaturaliter communicari; sed clarissimus sensus est, quod ex se, hoc est, sine aliquo positivo superaddito, habere illam negationem, nisi Deus comunicaret illam; vnde ad hoc, quod haberet illam negationem, sufficeret quod Deus non vniuersit illam hypothetice, & supposito, quod non vniuersit illam, ad ipsammet naturam, lequeretur necessario illa negatio & personatur per illam, etiamsi nihil aliud positivum poneretur in illa; nec posset intelligi esse personata, quin intelligeretur eam habere talem negationem.

Vnde manifeste patet, quod quamus hoc totum verū sit, & speciatim verum sit, quod natura ex se in sensu iam explicato habeat illam negationem, non tolli personalitatem ex medio; imo potius astruitur, quia ipsa met negatio illa est personalitas, vt expresse docui.

Vterius n. 54. dicit me non satis mihi constare dum n. 72. improbaui descriptionem subsistentiæ, qua dicitur esse illud, quod reddit naturam incomunicabilem alteri supposito, quia non posset intelligi illa descriptionis, nisi intelligeretur suppositum, quod ponitur in illa, & non posset suppositum intelligi, nisi intelligeretur subsistentia qua constituitur; vnde obscurum per aque obscurum explicatur in illa descriptione, dicit autem Mastrius me, damnando illata descriptionem, non satis mihi con-

stare, quia n. 67. explicauera incommunicabilitatem personæ per negationem communicabilitatis, qua natura diuina communicatur tribus personis, & natura humana de facto communicata est supposito diuino.

At fallitur toto cœlo Mastrius: am illo loco nō explicavi incommunicabilitatem per negationem communicationis cum persona vlla sub conceptu aut nomine personæ; sed per negationem communicationis, quam habet natura diuina cum Patre & Filio & Spiritu sancto; & natura humana cum filio Diuino, & quamus pater & Filius & Spiritus sanctus sint personæ, tamen sub illis non inbus formaliter non significantur, quatenus sunt personæ, neque ut quis concipiatur ipsos sub illis rationibus est necessarium, vt intelligat quid sit persona, aut quam incommunicabilitatem dicat.

Deinde, quia omnes credunt naturam humanam esse communicatam Verbo, & diuinam tribus personis diuinis, & propterea debeant habere aliquem conceptum de personis, quamus non debeant coguoscere distinctiones, quid sit persona, optimè posset incommunicabilitas naturæ explicari per ordinem ad illam communicationem omnibus ereditibus, & concipientibus consequenter aliquo modo personas, & communicationes naturæ diuinæ tribus, & humanae vni ex illis.

Sed quando quis vller explicare personam, vt sic profecto ineptissime explicaret ipsam per negationem communicationis alteri supposito, aut personæ propter rationem præmissam.

Ad quam nullo modo satisfacit Mastrius dicendo, quod militet etiam contra definitionem singularis cum dicitur id, quod est indiuisibile in plura singularia, de quibus prædictetur vt superius de inferioribus, & contra definitionem singularitatis, quando dicitur esse illa, per quam redditur natura incomunicabilis alteri singulare, vel indiuiduo.

Concedendum enim quod militet quidem ratio prædicta contra illas descriptiones, & propterea quod personæ sunt.

Nec vlo modo admittendū, quod dicic Mastrius, posse inerdum ponи aliquid eiusdem rationis cum definito in definitione, non tanquam explicans definitum, sed tanquam additum: sic absolutum, inquit definitur esse, quod non ordinatur ad aliud absolutum, Genus generalissimum quod alij Geneti non supponitur, vnde infert quod suppositum poterat ponи in descriptione suppositi; præfertim cum suppositum, quod ponitur in illa, si suppositum diuinum, non creatum. Hæc, inquam doctrina nō est admittenda: nam falsum est, quod bene explicetur absolutum per ordinem ad aliud absolutum, & si aliquis non cognosceret aliunde quid est genus, pessime explicaret genus generalissimum per ordinem ad aliud Genus, supposito autem quod sciat, quid sit Genus bene declaratur generalissimum esse, quod non habet supra se Genus, aut non supponitur Generi.

Et certe nisi deseruiret suppositum positum in definitione suppositi, vt intelligatur ratio suppositi, fructu in ea ponetur, & si suppositum sub conceptu suppositi sit terminus incomunicabilitatis, vt ait Mastrius, certe repugnat incomunicabilitatem intelligi, quin intelligatur suppositum sub ratione suppositi.

Deinde, quod ait suppositum diuinum esse suppositum, quod ponitur in illa descriptione omnino falsum est, nam suppositum debet esse incomunicabile etiam supposito creato, & præterea etiam suppositum diuinum deberet intelligi antequam intelligeretur suppositum definitum, quod implicat.

De subsistentiis partialibus.
144. Modo restat, vt aliquid breuiter subiungamus de subsistentiis partialibus, circa quas non levius est controversia inter recentiores, an dentur, necne. Est autem haec difficultas de subsistentiis rerum materialium compositarum: quæ res cum habeant duplex compositionem, vnam essentialē ex partibus essentialibus, vt materia, & forma; alteram integrālē ex partibus integrālibus, vt est compositionis hominis ex manu, pede, capite, offibus.

ostibus, neriis, & aquæ ex partibus pluribus, quarū quælibet est aquashine queritur an similiter huiusmodi rerū subsistentia seu suppositalitas sit composita ex pluribus partibus, ita scilicet, vt & materia, habeat propriam subsistentiam, & forma propriam, & manus propriam, & caput propriam, & qualibet pars integralis aquæ propriam: & ne reducatur quæstio ad nomen, vtque controversia melius intelligatur.

Aduerendum est, illud quod hic vere queritur, esse, an subsistentia totalis, & suppositalitas, quæ dicitur natura humana v.g. subsistere in se, sit cōposita ex pluribus entitatis realiter distinctis, quarū una afficiat per se immediate unā partē istius naturæ, altera alteram; an vero non constet huiusmodi partialibus entitatis. Hæc est realis cōtrouerteria huius rei. Alia vero, quæ cōtrouerteretur, an illæ partiales entitatis, si darentur, essent dicendæ subsistentiæ partiales, est mere de nomine, & præterea longe minoris momenti. Quamvis autem hæc difficultas procedat potissimum in sententia eorū, qui purum subsistentiæ esse quid positivum, tamen quia suo modo habet locum in nostra sententia, & quia utile erit scire, quid dicendum sit in illa altera sententia, volui eam examinare.

145. *Suar. disp. 34. Met. sc̄t. 5. asserit quamcunque subsistentiam substantiæ compoſita constare ex partibus tam essentialibus, correspondentiis sc̄. partibus essentialibus eiusdem substantiæ, quam integralibus correspondentiis partib. eius integralibus, atque adeo qualibet esse diuisibilē. Et cum aliquid possit esse indiuisibile dupliciter; Primo quatenus habet partes, sive illæ partes sint tales, vt seorsim possint remanere, sive non. Secundo ita, vt habeat partes, quæ seorsim possint remanere, & existere; dicit Suarez quod partes subsistentiæ possint seorsim separari, & conseruari: vnde quando destruitur totum aliquod physicum, v.g. homo, licet consequenter tollatur subsistentia totalis, non tamen tollitur subsistentia partialis materiae, nec subsistentia partialis animæ: & rursus quando destruitur totum integrale per discontinuationem partium, vt tota aqua composta ex mari, & ex gutta aliqua, quæ tolleretur ab ipso, licet tollatur subsistentia totalis, non tamen tollitur subsistentia partialis aut reliqui maris, aut ipsius guttae.*

Ad hæc addit, quod licet subsistentiæ cuiusvis totius physici sit cōposita ex partibus correspondentiis partibus ipsius physici; & licet pars correspondens materiae, vocari possit subsistentiæ partialis; tamen pars correspondens forma non séper vocari debet subsistentia partialis, sed solum quādo forma est independens à materia, vt est sola anima rationalis, vnde in solo homine admittit duas subsistentias partiales correspondentes partibus physiciis ipsius.

146. *Hanc sententiam fusissimè proponit Vasz. 3. par. disp. 33. c. 1. qui ipse negat vlo modo subsistentias, aut modos partiales esse correspondentes materiae & formæ; admittit autem modos partiales correspondentes partibus integrantibus, quamvis neget illos debere vocari subsistentias partiales: & cum eo conuenire videtur Lorca disp. 29. & Lugo disp. 12. sc̄t. 3. n. 37. hoc tamen discrimine, quod Vasz. nu. 6. neget subsistentiam totalem integratam ex modis partialibus esse ita diuisibilem, vt vna pars eius possit manere, separata altera; Lugo vero n. 54. oppositum doceat.*

Vnde sententia Vaszis est, quod quando vna pars maris, v.g. separatur ab ipso, aut adiungitur ipsi, statim pereat subsistentia totius maris, & adueniat noua; sicut aliqui philosophantur de vniione animæ rationalis ad corpus, dicentes, quod deperdit, aut acquisita quamcunque minima hominis parte integrali, statim deperdatur vniio, quæ antecedenter habuit anima ad corpus, eiusque loco alia succedit. Lugo vero putat non ita esse, sed separata vna parte maris, manere modos, quibus vtraque pars ante separationem afficiebat, & ab iis vtramque partem discontinuatam habere, formaliter in se subsistere, & esse suppositata; quando natura istarum partium est physicæ completa completione essentiali, vt fit in partibus aquæ. Vnde fatetur hic author dari subsistentias partiales, non vero physicæ, hoc est subsistentias partium physicarum essentialium.

145. *Fundamentum Suaris est valde vrgens, nimurum, quia vnicus indiuisibilis modus non potest per se primæ afficer aliud diuisibile; ergo cum totum compositum physicum sit diuisibile in partes essentiales, debet subsistere subsistentia composita ex partibus correspondentibus suis partibus essentialibus.*

Confirmatur, quia si esset vnicus modus, quero quid per se primò immediate afficeret, an materiam primam v.g. lapidis, vel formam eius, vel vtrunque simul? Si primum dicatur, aut secundum, tum totum subsisteret per subsistentiam competentem immediate vni parti: si tertium dicatur, nimurum quod afficiat virunque simul, præterquam quod absurdum videatur, idem indiuisibile, quod non sit spirituale, afficer simul immediate duo subiecta distincta realiter, vt sequeretur in illa sententia; adhuc in subsistentia hominis esset difficultas specialis, quia deberet esse spiritualis & corporalis simul; spiritualis, quia esset modus immediate conueniens animæ; materialis, quia esset modus immediate conueniens corpori, & dependens ab ipso.

148. *Magis autem ad oculū quasi valet hoc fundamentum in toto integrali homogeneo, v.g. in tota aqua, cuius subsistentia, si esset indiuisibilis, aut deberet extendi per totam aquam maris, v.g. & ita aliquid idem numero existens actu prope Hiberniam, simul actu existeret prope Indiam; quod per se videtur satis absurdum; aut deberet esse in aliqua determinata parte, quod non minus est absurdum: tum quia non posset assignari in quanam, cu esset eadem ratio de omnibus; tum quia quacunque pars eius est diuisibilis, & consequenter tam incapax ipsius, quam tota aqua. Deinde quod dicit Vasz, subsistentiam integralem esse quidem diuisibilem, sed non ita; vt possit vlla pars, separatis aliis partibus, remanere, in primis gratis dicitur, & præterea absurdum videtur, quod ablata guttula maris prope Hiberniam, aliquod complementum totius reliqui maris, etiam in India destruatur, & producatur eius loco aliud. Quamvis enim non videatur absurdum, quod producta aut destrueta vna albedine, per totum mundum omnia alia alba perdant, aut acquirant relationem similitudinis, quæ habet ex natura fundamenti resultare per positionem aut destructionem termini; tamen id nullo modo dicendum est de aliquo; absolute complemento substantiali, quale putat Vasz esse suppositatatem, præterim sive cuiuslibet necessitate.*

149. *Et per hoc maxime confirmatur præcedens probatio, quia licet non sit impossibile de potentia absoluta, quod aliiquid indiuisibile, etiam non spirituale, subiectetur in subiecto diuisibili; tamen quod naturaliter ita subiectetur, non est dicendum absq; necessitate; nec quod ita fiat in proposito; quia non est dicendum, quod quoties accedit, aut recedit vna guttula maris, toties accedat aut recedit complementum nouum complēs totum mare quaquaresum; cui similem ob causam dixi in Physica, vniōem animæ etiam rationalis ad corpus, non esse indiuisibilē, sed diuisibilem integraliter. Quod est etiam fundamentum, cur Lugo recedat hac in parte à Vasz.*

Idem autem Lugo responderet ad fundamentum Suarij, quārum ad subsistentias partiales physicæ, non esse inconveniens, quod eadem simplex & incomposita subsistentia faciat materiam & formam subsistere, sicut non est inconveniens, quod vniatur vna simplici vniōne. Sed in primis falsū est, quod vniatur vna vniōne, vt patet ex dictis primo Physicorum. Deinde non est eadem ratio de vniōne & subsistentiæ, quia vno subiectatur in uno extremo, & terminatur ad alterum; & hac ratione videretur vna posse sufficere tam simplex, quam esset ipsum extreum, si nihil aliud impediret: at subsistentia non est nexus duorum extremitatum connectens illa, nec habens materiam pro subiecto, & formam pro termino, aut cōtraria, sed æquæ, & eodem modo afficiens immediatè virūque secundum hos authores: ergo non potest esse simplex, quamvis vno posset esse simplex.

150. *Fundamentum Vaszis est, quod de ratione subsistentiæ, sit facere re, quæ afficit, omni modo incomunicabilem; ergo*

ergo cum pars tam physica, quam integralis actu existens in toto, si communicata toti, non potest esse incommunicabilis, & consequenter non potest affici aliqua subsistentia partiali.

Confirmat primò, quia non potest assignari, quisnam esset effectus proprius subsistentie partialis, aut entitatis vlliis partialis modalis, quæ afficeret immediatè formam & materiam; ergo non datur talis entitas. Hoc fundamentum fuse propositum ab eodem authore cap. 2. & 3. coequit utitur tam *Lorca*, quam *Lugo* supra.

Confirmat secundo, quia non dantur in composito substantiali plura supposita partialia; ergo neque debent dari plures subsistentiae partiales, quia est eadem ratio de uno ac altero.

Confirmat tertio: licet suppositalitas integralis habeat plures partes, ex quibus coalescit, tamen neutra ex illis partibus debet vocari suppositalitas; sicut licet homo constituta tur ex pluribus partibus, neutra tamen ex illis partibus debet vocari homo, sed bene pars hominis. Hoc est in substantia totum fundamentum *Vasquis*.

151. *At certe mihi longe minoris ponderis videtur*, quam ut propterea iis, quæ ipsius sententiam comitantur, difficultatibus, quis se exponat. *Nam in primis*, ut patet ex dictis supra de incommunicabilitate naturæ personata, nullo modo habetur à suppositalitate negatio communicationis cum partibus sive essentialibus, sive integralibus, cum constet eas naturas, quæ talen incommunicabilitatem habent, eam non à personalitate habere, sed à scipis; ut evidens est in natura Angelica; ergo communicabilitas partis, sive essentialis, sive integralis, respectu alterius compartis, non tollit, quo minus habeat subsistentiam partiale.

Confirmatur primò: æque immediate subsistentia totalis afficit, vel secundum se totam, vel secundum partem sui, quamcumque tam integram quam essentialiem, secundum *Vasquē & Lugonē*, quam ipsamet subsistentia partialis secundum Suarum deberet afficeret; ergo non magis debet subsistentia partialis, si daretur, impedire communicationem sive essentialiem, sive integram istarum partium, quam subsistentia totalis: sed hæc illam non impedire, ut manifestum est; ergo nec illa. Consequenter patet à paritate rationis, nec certè vlla disparitas assignari potest vlliis momenti.

Confirmatur secundo hoc specialiter cōtra *Lugonē*, quia non minus repugnat communicabilitas integralis suppositalitati, aut subsistentiae, quam communicabilitas essentialis; sed illa secundum illum non est incompatibilis cum subsistentia; ergo neque hæc.

152. *Dices*, cum eodem *Lugone*, dispartitatem esse, quod subsistentia impedit omnum, quam potest, incommunicabilitatem; potest autem impedire communicationem essentialiem facilius quam integram.

Sed hæc responsio est proflus incommoda: cum quia argumentum conatur probare, utramque communicationem posse impediti, & de facto impediti, vel certe nulli impediti de facto; tū quia tota ratio, cur possit impediti communicatio essentialis, est quia per subsistentia tollitur, quo minus res possit esse in alio, & consequenter quod subsistit etiam subsistentia partiali, non potest esse in alio, nec communicabilitas essentialis, qua mediana res possit esse in alio, compati potest cum subsistentia; sed pars integralis mediante communicatione potest esse in alio, quantum est ex se; ergo per subsistentiam potest tolli, & de facto tollitur eius communicabilitas, aut certe illud fundamentum non valet.

153. *Dices secundo cum eodem*, partem integram non tam proprie esse in alio, quam partem esse tantam. **Sed contra**, quia licet non tam proprie esset fortassis in alia parte, quam forma in materia, tamen certum est, quod tam proprie sit in alia parte quam materia sit in forma, & quod magis proprie, & intrinsecè sit in toto composito integrali resultante ex illa & aliis partibus, quam materia in forma, imd & quam forma in materia, ergo sicut subsistentia impedit secundum ipsum, quod materia posset communicari formæ, ita etiam im-

pediret quominus pars integralis communicetur alteri parti, aut saltem alteri composite.

Per hoc in forma patet, ad prædictum *Vasquis* fundatum, negando antecedens.

Ad primum confirmationem respondeo, negando antecedens, etiam ex suppositione quod subsistentia esset modus absolutus: qualis enim effectus tribuitur subsistentia totali respectu totius naturæ, talis tribui potest subsistentiae partiali respectu partis, quam afficeret; præfertim cum, ut sufficienter probatum est, negatio communicabilitatis per modum partis aut essentialis, aut integralis, non sit effectus suppositalitatis totalis.

154. **Ad secundam confirmationem** nego consequentia, quia ad suppositum requiritur non solum subsistentia, sed etiam natura singularis non communicata actu, cum dependentia alteri naturæ immediate, sive physicæ, sive integraliter; vnde cum in toto integrali aut physicæ nō reperiantur plures tales naturæ, sed una tantum, propterea non dantur in eo plura supposita. At ad subsistentiam partiali non requiritur subiectum non communicatum alteri physicæ aut essentialiter; vnde quandoquidem plura subiecta reperiuntur in quolibet supposito materiali, quæ nullum habeant impedimentum, quo minus cuilibet sua propria subsistentia correspontat, præterquam quod non reperiantur plura in tali supposito, sic non comunicata, sequitur manifeste plures suppositalitates, quantum ad hoc posse reperi in quolibet supposito, quamvis plura supposita in eo non reperiuntur.

Confirmatur, quantum ad subsistentias partium essentialium, quia anima rationalis dum in triduo mortis afficitur personalitate Verbi, non dicebatur suppositum; ergo multo minus diceretur tale, quando coniungeretur actu alteri parti.

Ad tertiam confirmationem fateor partes cuiuslibet compositi non debere habere rationem, aut denominationem essentialiæ, & plusmet compositi; quod euidenter ostendit exemplum de homine, & quois composito heterogeneo: at certum est quod aliquid compositum possit habere partes eiusdem rationis, & denominatiois essentialis cum ipso toto, ut non minus euidenter ostendit exemplum de aqua, cuius quælibet pars integralis est aqua. Huiusmodi autem totum diceret esse subsistentiam totalem, quicunque diceret eam esse compositum ex subsistentiis partialibus.

CONCLV S I O . I

155. **Subsistentia seu suppositalitas totius completi integralis**, ut aquæ, & totius hominis, est compositum ex subsistentiis partialibus, correspondentiis partibus ipsius totius. Hæc est Suarum supra & *Lugonis*, patetque ex dictis, præfertim cum nihil aliud adferri possit, quod impedit.

Dices: si darentur huiusmodi subsistentia partiales, deberent viri inter se per alias uniones, aut modos distinctos, & sic daretur magna ac inutilis multiplicatio modorum.

Respondeo negando sequelâ, quia sufficeret uniri subiecta earum, eo enim ipso ipsamet sufficiet vnirentur, quod maxime habet locum, si dicatur nobiscum, quod consistat in negationibus: quod si non sufficeret unio subiecti, sed præterea requiretur unio particularis ac distincta inter ipsamet suppositalitates partiales, cōcederebatur sequela; nec in tali casu inutiliter, sed necessaria multiplicarentur uniones aut modi; ut patet.

Dices secundo: posset assumi iuxta hoc una pars totius integralis aquæ, vna alteri parti, non assumpta altera parte.

Respondeo hoc non esse vlo modo inconveniens: in tali verò casu pars assumpta à Verbo non faceret cum ipso suppositum, sicut nec altera pars faceret cum subsistentia sua partiali; sed viraque pars faceret unum suppositum, sicut quando afficeretur duabus subsistentiis propriis partialibus, quarum vnius vicem præstaret in eo casu Verbum, Diuinum,

156. Hinc habetur, iuxta hanc sententiam, quam iam magis communis est, possieri, ut aliqua natura

l i i i   suppositata,

Natura suppositata, propria suppositalitate, posset facere unum suppositum cum alio supposito, sine perditione vnius modi positionis; etiamque personalitas propria, consistet in tali modo, quia una aqua separata ab alia esset suppositum, sicut & altera; & si coniungeretur utraque, ut deinde facta sepe sit, absque perditione alterius suppositum, facere cum faceret unum suppositum. Vnde non valet haec alia similitudinaria, qua multi videntur: iam haec natura facit unum suppositum cum alio supposito, & ante non faciebat, sed erat suppositata in se; ergo iam perdit modum positivum, quo ante afficiebatur.

Dices: iam non est personalia personalitate propria, sicut fuit ante; ergo iam perdidit personalitatem propriam, & consequenter valet praedicta consequentiam.

Respondeo distinguendo antecedens: non est personalia personalitate propria formaliter sub illa denominatione, concedo antecedens; realiter quoad omnem positivum, quod dicit illa personalitas, nego antecedens. Et similiter distinguo primū consequens: formaliter sub illa denominatione, concedo: realiter quoad omnem positivum, quod dicit, nego primam, & secundam consequentiam.

157 Et si queras, cur non habeat illam suppositalitatem formaliter sub denominatione suppositalitatis, si habeat eam realiter?

Respondeo, quia ad illam denominationem formalem requiritur ex parte naturae negotio unionis, physicae cum alia natura. Et ne hoc mirum videatur, aduertendum est, quod quemadmodum idem modus positivus habet rationem formalem personalitatis, quatenus solum affectit naturam rationalem non vero quatenus affectit naturam irrationalis, quia scilicet ad illam denominationem requiritur talis conditio in natura: ita similiter non est mirum, quod requireretur conditio praedictae negationis, ut habeat denominationem formalem suppositalitatis totalis, aut personalitatis.

Dices secundo: ergo si personalitas propria consistet in positivo, non sequeretur, quod fuerit perdita ex eo quod natura humana faciat unam personam cum Verbo.

Respondeo negando consequentiam, quia ipsam naturam, quae affecti deberet propria personalitate, per illam assumptionem affectit immediate à personalitate Verbi secundum eandem partem: eadem autem pars non potest immediate affecti duabus personalitatibus, licet idem totū possit affecti duabus suppositalitatibus, quare una vni, & altera alteri parti correspondat immediate.

CONCLUSIO I.

No datur substan- 158 Non dantur subsistentiae partiales in supposito materiali correspondentes partibus physicas essentialibus eius. partiales Hac est Vasquis, Lorca, Lugo, supra, contra Suarez & correc- videtur mihi conformior principis Doctoris, nec possebantur in aliis principiis ullam probabilitatem; unde respondentes partibus physicas istius compositi. Quamvis eam praedicti auctores teneant non satis be- scis, ne a iis probatur, ut patet ex supra dictis.

Probatur ergo alter, quia, ut modo suppono, totum physicum esse dicit tertiam entitatem distinctam realiter à partibus physicas simul sumptis & unitis: sed illa tertia entitas est sufficiens subiectum subsistentiae totalis vnius simplicis, & per hoc, quod ponetur una subsistente in illa entitate, tota subsistente per illam vnam subsisteret eo modo, quo suppositum per se debet subsistere; ergo non est necesse ut ponantur subsistentiae partiales in partibus physicas istius compositi. Et hæc probatio currit, siue subsistente ponatur esse quid positivum, siue negativum.

Probatur secundo: quod habet subsistentiam creatam, debet esse incomunicabile alteri subsistentia supervenienti; hanc enim incomunicabilitatem dat subsistentia suo immediato subiecto: sed parti physicae superuenit subsistentia totius: ergo si simul affectetur subsistentia partiali propria esset communicabilis alij subsistentiæ supervenienti.

Confirmatur, quia subsistentia propria vnius subiecti non potest esse subsistentia propria alterius realiter distincti, quod non est constitutum intrinsecum ipsius; ergo subsistentia partium vniuersarum, si darentur tales,

non possunt esse subsistentia immediata tertia entitatis ab ipso realiter distincta, & consequenter illa tertia entitas debet habere alteram subsistentiam immediatam.

159. Probatur tertio, quia ut habet Doctor. 3. disp. 2. quest. 2. Almanus ibidem, quos sequitur Vasquez. d. 39. cap. 3. prius natura humana, prioritate naturæ assumpta est, quam partes essentiales, & sine dubio ipsa natura humana immediate assumpta est, & ea mediante partes: sed certum est quod haec doctrina multo facilius defenditur, dicendo, quod partes physicae humanitatis non habeant, dum in toto existunt, proprias personalitates partiales, ergo ita est dicendum.

Confirmatur conclusio, quia non est eadem ratio de partibus integralibus & essentiaib; quia totum integrum non dicit tertiam entitatem distinctam realiter à partibus, sed totum essentiale, ut suppono ex dictis, in Physica, dum agetur de distinctione totius à partibus. Quod si diceret, profecto eodem modo de subsistentiis partialibus partium integralium, ac parvum essentialem est philosophandum, quantum ad difficultatem praestent.

Dices: destruta vnoione totius humanitatis ad Verbum in triduo, mansit vno partium eius, corporis scilicet & anime ad Verbum: ergo immediate vnebantur ipsi: & non tantum mediante vnoione humanitatis, & consequenter per illam vnoionem tollebantur subsistentiae partiales, quas alias haberent.

Respondeo distinguendo antecedens: mansit vno, quæ fuit antecedenter; nego; alia vno de novo producta, concedo, & nego primam consequentiam, & secundum consequens.

CONCLUSIO III.

160. Partes essentiales separatis existentes habent suas subsistentias. Hæc est communis quantum ad animam rationalem, & pacem, tum quia anima, & idem est de reliquis partibus per se existentibus, non solum est per se existens, prout talis perfectas apponitur inherenter accidentis, sed etiam prout dicit negationem existendi in vlo supposito extrinseco. Tum & præcipue quia ideo colligimus humanitatem habere personalitatem propriam, quia completeret factum per suppositalitatem Verbi: sed tam anima separata in triduo, quam corpus Christi separatum, complebantur per suppositalitatem Verbi; ergo separatis existentia, si non vniuerit cum Verbo, haberent complementum proprium sive negationem, sive positivum, distinctum realiter ab ipsismet: sed illud complementum esset subsistentia partialis; ergo haberent ex se tale complementum, si separatis existentibus absque vnoione inter se, aut cum suppositalitate alterius naturæ. Et hæc modus de personalitate, & subsistentiis partialibus sufficiunt.

DISPUTATIO III.

De Proprietatibus Entis ut sic.

 Res proprieates, seu passiones, seu attributa communiter assignant enti Doctores, Unitatem scilicet, Veritatem, & Bonitatem, de quibus hic breuiter agendum.

QUESTIO I.

Quomodo haec proprieates distinguuntur ab ente,

1. Quidlibet ens esse Vnum, Verum, & Bonum, nō solum communiter admittitur, sed ex dicendis de his proprietatibus in particulari patebit; vnde modus tantum, quomodo ab ente distinguuntur, examinandum.

CONCLUSIO I.

Hæc proprieates distinguuntur aliquo modo ab ente. Hæc est communissima, & pacet, quia alias non esse proprieates eius: & quia alio modo explicatur, natura entis, ut est vna, vera, bona, & ut est ens; quod non esset verum, nisi aliquo modo distinguenter hæc proprieates ab ipso.

CONCLV

CONCLUSIO II.

Non distinguuntur ab illo realiter aut modaliter, sicut relatio dicitur distinguere a suo fundamento, sed bene formaliter ex natura rei. Hæc quoad primas duas partes est communissima, & quoad tertiam est Doctor in 2. distin-

16. fluorumque omnium contra recentiones communiter & Thom.

Probatur prima & secunda pars, tum quia aliæ multiplicarentur entia & modi sine necessitate; tum quia si esset aliquid realiter distinctum, vel modaliter, vel esset absolutum quid, quid vel respectuum; sed neutrum dici potest. Non quidem respectuum, quia non potest assignari terminus eius realis, ad cuius positionem necessariò sequeretur, & sine cuius positione non necessario sequeretur; tum quia conceptus unius non est conceptus relationis, ut postea magis pacebit. Non etiam absolutum, quia posset ens conferuari sine quoque absolute posteriori, realiter distincto, & sic posset dari aliquid ens à parte rei, quod non esset Unum; & quia illud absolute reliter distinctum deberet esse ens, & consequenter Unum alia unitate, & sic daretur processus in infinitum.

3 Probatur tertia pars primo ex principiis, quibus probatur distinctio formalis. Secundo, quia alia proprietates distinguuntur ex natura rei ante operationem intellectus à suo subiecto, ergo & haec proprietates sic distinguuntur ab ente. Tertio, quia non possent habere rationes proprietatum, nisi si distinguatur potius quam ens esset proprietas earum. Quartio, quia si sic non distinguuntur, maxime quia includerent intrinsece ipsam rationem formalis entis, & essent entia passio autē ex natura rei distincta ab aliquo, non debet includere illud, cuius est passio, nec esse ipsum; sed haec ratio non impedit.

Probat minor, quia falsum est, quod haec proprietates includant formaliter, aut sint ens, ut patet ex iisdem principiis, ex quibus supra probatum est, quod differentia non sint formaliter entia.

Confirmatur: si propter hanc rationem proprietates entis non distinguuntur ab ipsis, sequeretur quod nulla differentia inferior ente, nec quidem rationalitas, ab ipsis distinguatur, quia omnis inferior differentia & que debet esse formaliter ens, ac haec proprietates debent esse.

Hinc patet: non valere fundamentum pro opposita sententia adductum ab Arriaga: Si ens diceret passionem aliquam à se distinctam, quatenus ens, ipsam passio ab ipsis distinguitur, debet dicere aliam passionem, quia est ens, & sic daretur processus in infinitum. Supponit enim quod passio entis sit ens formaliter, quod vel ex hoc ipso principio Scotista cū Doctore probare solent esse falsum.

CONCLUSIO III.

Vnitas
potius
debet
esse prior
passio, &
veritas
secunda.

4. Si sit aliquis ordo in emanationibus harum proprietatum, ita ut una prius, altera postea, & tertia deinde emanet, Vnitas debet esse prima, Veritas secunda, & Bonitas tertia. Hæc est communis, & patet, tum quia ita communiter sentiunt Doctores; tum quia nullus alias ordinem melior assignari potest: unum denique quia Veritas dicit aliquam habitudinem ad intellectum, & Bonitas ad voluntatem; ergo si enim intellectus est prior voluntate, ita veritas erit prior bonitate; Vnitas vero, quæ ad neutram potentiam ordinem dicit, neque ad aliquam posteriorem, debet esse prior quam proprietates ad illas ordinem dicentes.

Dixi autem si sit aliquis ordo, quia non appetit convincens ratio; ob quan colligeretur, quod habeant ordinem in emanatione, & alias non videtur difficile quod & que primò emanarent; potissima vero ratio afferendi ordinis est illa ultima, quam pro conclusione proposui, quæ satis est probabilis.

QVÆSTIO II.

De Unitate.

5. Difficilis huius questionis est duplex. Prima quid est esse Unum, prout esse unum cōpetit enti ut sic, & ratione eius omni enti in particulari. Secunda, à quo formaliter habeat ens esse unum, an ab aliquo positivo, an vero à negativo. Quantā ad primā partē, quamvis concipiamus Unum, & Multa ipsi opposita satis fa-

cile, cognoscamusque quānam sint una, & quānam multa, tamen non aīdō facile est explicare, quid sit Unum ut sic, prout conuertitur cum ente, & dicit unitatem, quæ est proprietas entis, aut quid multa ī si opposita.

Faber in sua Metaphysica l. 4. d. 7. e. 3. dicit unitatem quæ est proprietas entis, nihil aliud esse, nec significare, nisi certam ac determinatam naturam entis cuiuscumque sit, inquit, Unum supra ens nihil aliud addat, nisi determinationem certam naturæ talis entitatis: & hoc ipsum videtur sibi declarare dicendo, quod cum dicimus ens unum, id sit hoc, ac dicere ens determinata & certa naturæ.

Hac declaratio, quamip̄le fatetur non inuenisse se in aliquo auctore, licet dicat, & Scotum eam inuenisse, & olfescisse Suarium, nullam habet apparentiam, non solū quia est contra communem acceptiōē Unius, quā non debuit hic auctor mutare, nec aliquid prorsus adferit utilitatis, quod mutaretur; sed etiam quia omne ens habet determinatam naturam ex suis principiis essentialibus, nam homo sine dubio habet esse determinata naturæ etiam formalissimum, ex eo, quod sit animal rationale, & idem est de quaquā alia res ergo unitas, quæ est proprietas entis, non vero aliquid ipsi essentiali, nō potest esse idem formaliter ac esse determinata naturæ.

6. Confirmatur: per id per se primo res est determinata naturæ, per quod habet per se primo distinguendā quocumque, quod non est talis naturæ, sed diversa: sed hoc competit cūlibet enti per prædicāta sua essentialia: ergo habet quodlibet ens esse determinata naturæ, à suis prædicatis essentialibus, & non ab illa proprietate consequente.

Confirmatur secundū, quia non potest explicari, quid sit ens aliquid, v.g. hominem esse determinata naturæ, nisi dicendo, quod sit naturæ talis, v.g. cui convenit posse sentire & discurrere: hoc autem vel est prædicatum essentiali ipsius, vel proprietas illa, quam vocant aptitudinem ad discurrendum, quæ sine dubio non est unitas ipsius: ergo non habet res à proprietate, quæ est passio entis, esse determinata naturæ. Non nego quidem Vnum aliquando significare tam in lingua Latina, quam etiam Italica, huiusmodi determinatam rei naturam, ut cum dicitur Latinè una certa, & Italicè, una talcosa; tamen tunc non significat proprietatem entis, à qua dicitur res esse una, & non multiplex.

7. Communiter Unū dicitur esse id, quod est indivisum in se, & divisum à quolibet alio. Sed haec ipsa explicatio indiget sine dubio alia explicatione, nec sua caret difficultate. Nam in primis quando dicitur, quod unum ut sic debeat esse indivisum in se, vel hoc intelligitur sic, ut non debeat habere plura in se inclusa sive realiter, sive formaliter distincta, & separata, & sic falsa esset descriptio, nam unus homo includit partes realiter distinctas, & materiam, & formam, manus, & pedes, & partes formaliter distinctas, & animalitatem & rationalitatem. Vel intelligitur quod non debeat includere plura realiter separata & non unita, aut identificata, & sic non posset intelligi Vnum, quin intelligerentur multa, aut plura, quia non posset intelligi, nisi per non inclusionem multorum: hoc autem inconveniens videtur, quia ipsa Multa non possunt intelligi, quin intelligeretur Vnum, nam multa aut plura coalescent ex pluribus rebus unis, & hinc unitas dicitur principium numeri, ac multitudinis.

Deinde, quando additur, quod Unum debet esse divisum à quolibet alio, si intelligatur hoc, quod debeat esse separatum realiter à quolibet alio, seu non unitum aut identificatum alteri, videtur falsū esse, quia haec numero aqua erit una aqua unitate entis ut sic, quāvis unitatur alteri aqua; alias si non esset una sic, unitas entis ut sic esset realiter separabilis ab ipso, quod est absurdum.

Deinde, per hoc ipsum, quod intelligeret aliquid per modum non includentis plura separata, quamvis non intelligeretur, ut separatum aut divisum ab aliis intellegatur ut Vnum, quatenus Vnum opponitur multis.

CONCLUSIO I.

8. Unum, prout conuertitur cum ente ut sic, & dicit unitam

Iiii 2 etiam

930 METAPHYSICA. De Proprietatibus, &c.

ratem, quia est proprietas entis ut sic, est illud, quod est indistinctum in se, id est quod non includit plura, seu separata à se trivitum & diuisum à quolibet alio. Hec videtur in re debere esse communis. Probatur, quia quidquid habet hanc rationem est Vnum, & nihil est vnum, quod non haberet hanc rationem; nec potest melius explicari Vnum propterea conuertitur cum ente quam hoc modo.

Conformatur, quia Vnum formaliter opponitur Multis, sed quod haberet hanc rationem oppositum dicitur Multis, nam Multa includunt plura realiter separata à se inuicem.

Dices ut supra, Vnum hoc modo explicari nequit nisi per ordinem ad multa, nec Multa possunt explicari, nisi per ordinem ad via, ex quibus conflatur: ergo non bene explicatur hoc modo, quia nihil bene explicari potest per ordinem ad aliquid, quod explicari non potest, nisi per ordinem ad ipsum, quod sic per ipsum explicatur, in huiusmodi enim explicatione committeretur circulus, & ignotum per aequaliter ignotum explicatur.

Respondet distinguendo antecedens pro prima parte: per ordinem ad multa formaliter, nego; fundamentaliter concedo, & eodem modo distinguo secundam partem, & nego consequentiam. Itaque Vnum explicatur per negationem inclusionis plurium, non formaliter loquendo, sed materialiter, & Plura explicitantur per inclusionem unitatum separatarum fundamentaliter. Quod si etiam explicari debeant per ordinem ad se inuicem formaliter, id intelligentum est sic, vt non debeat prius vnum & postea alterum intelligi; id enim implicaret, quando explicarentur mutuo per ordinem ad se ipsa formaliter considerata, sed quod neutrū sine altero cognosci posset; sed utrumque simul cognosci deberet aequaliter, & consequenter non posset proponi, aut explicari alterum sine altero.

Quod si queras cur addatur illud, & diuisum à quolibet alio. Respondet, hanc particularē non esse positū ad significandā unitatem entis ut sic, sed ad significandā unitatem particularē, quam habent illae res sola, quae & non habent partes separatas, & non sunt partes alterius rei, ut verbi gratia aqua, quae quādō separatur ab aliis aquis, dicitur vna aqua, sed quando coniungitur cū alia aqua, non dicitur vna aqua, sed pars vniū aquæ, non quod nō habeat unitatem entis ut sic, quae inseparabilis est ab ipsa, sed quod non habeat unitatem hanc particularem, quae quoad aliquam conditionem ad ipsam requisitam, semper quoad negationem cōiunctionis cum alia aqua, est ipsi accidentalis: quod valde aduertendum est.

CONCLVSION II.

10. Illud, à quo per se primo formaliter habet ens esse Vnum, est formalitas positiva realiter ipsi identificata, ad quam sequitur negatio inclusionis plurium separatorum. Hæc est Scotus in 2. disp. quæst. 2. cum suis communiter contra recentiores, quos citat, & sequitur Suares hic disputat. 4. & Fonseca 4. Metaphys. cap. 2. quæst. 5.

Probatur autem, quia omnis negatio, quam dicit unitas entis, est inseparabilis ab ente: ergo debet præsupponere in ente aliquid positivum, ratione cuius formaliter sequitur: sed illud positivum, formaliter loquendo, non est ipsum ens, formaliter loquendo: ergo aliud formaliter distinctum: sed illud aliud potius debet dici unitas, quam negatio sequens ad ipsum, licet non possit explicari nisi per ordinem ad illam negationem, ut omnes faciuntur. Probatur minor, in qua est tota difficultas, quia ens ut ens, formaliter loquendo non dicit ordinem nisi ad existentiam possibilem, seu ad non repugnantiam: ergo non est formaliter loquendo illud positivum, ratione cuius illa negatio debeat competere enti.

Conformatur, quia prius est aliquid esse in se non repugnans, quæ est Vnum, alias unitas nō esset proprietas entis: ergo prius coparet ipsi formalitas positiva, ratione cuius coparet ipsi nō repugnare, quæ formalitas positiva, ratione cuius coparet ipsi negatio diuisonis fuerū partium: sed formaliter prius coprens alicui debet esse distincta formaliter ab illa, quæ posteriori ipsi competit: ergo ens formaliter loquendo nequit esse formalitas illa ratione cuius competit illa negatio diuisonis, rei, quæ est vna.

11. Obiicie: Illa negatio, quam dicit Vnum, quæ tale, potest sequi ad ipsum ens formaliter absque aliqua alia formalitate positiva superaddita: ergo frustra ponetur aliqua alia formalitas positiva.

Respondet distinguendo antecedens: absque superaddito aliquo positivo realiter distincto, concedo antecedens; formaliter distincto, nego antecedens.

Dices: si ponetur per impossibile ens formaliter loquendo, absque alia illa formalitate, deberet necessario habere aut partes diuisas, aut nō habere partes diuisas; sed non habetur illas diuisas: ergo non diuisas, & consequenter haberet negationem, quam dicit Vnum: ergo frustra superadditur formalitas distincta etiā formaliter.

Respondet negando antecedens: sed potius sequeretur tum quod haberet partes diuisas, & quod non haberet illas diuisas, haberet enim illas diuisas ex suppositione; quod nō haberet illas sine diuisione: & nō haberet illas diuisas, quia non haberet principiū formale, ratione cuius cōpetet ipsi nō haberet illas diuisas: & hinc impli- cat, quod ponatur ens sine illa formalitate positiva, ad quā sequitur necessario illa negatio, quæ propterea ipsi idētificatur realiter. Alij dicunt quod in tali casu impossibili ens nō esset nec vnu, nec multa, quia non haberet principiū formale aut diuisione aut indiuisione, nec alterum ex contradictoriis deberet qualibet re praedicari posse in casu omni impossibili qualis est casus propo- situs in replica; quæ etiam responsio non videtur mala.

ADDITION.

Meam Vnius in hac quæstione nu. 8. explicationem negat Mastrius disp. 5. Met. n. 110. esse legitimā, quia sola distinctionē realis absque diuisione potest inducere multitudinē transcendentalē, quā excludit unitas, quod es- set falsum secundū meā explicationē; tunc quia vnum per accidens vere participaret rationem vniū, quod est passio entis perinde ac si foret ens per se; nam eius par- tes non sunt separatae realiter & distincte. Respondet etiā ad rationes meas ad primā negando assumptū, quo- ad primā partem, quia corpus & anima coniuncta non dicuntur vnu, sed vnitā & partes in continuo sunt plures, & multa transcendentaliter licet sint vnitā, & continuā, ratione cuius continuitatis dicuntur vnum, non quidem unitate entitativae & transcendentali, sed integrali & quantitatina. Ad secundam negando minorem, quia aliqua possunt esse plura, & multa, etiamsi non sunt realiter separatae, per solam distinctionem, ut constat de anima, & corpore in homine & partibus conti- nui. Sed imprimis, cum ipsem Mastrius inferius n. 112. amplectatur doctrinam Alensis ac suam sententiam propriam eius autoritate confirmat; mirum video possit cur meam rejiciat, quæ est illa, quam in terminis ab ip- sum propositis tradit Alensis. Et sane, qua ratione ex- plicat Mastrius Alensem de negatione diuisonis in par- tes, vel essentiales vel subiectivas, posset etiam me sic explicare: neque n. Alensis vitetur nomine partis magis quam ego; neque mea verba aliquid continent aduersum illi explicationem magis, quam Alensis. Sed explicatio proorsus est inconveniens: nam si iuxta illam intel- ligeretur Alensis, doctrina eius esset falsa, male autem explicatur illius Author sic, ut reddatur doctrina eius falsa, si alias comode possit explicari aliter; quod au- tem esset falsa si explicaretur de partibus essentialibus, vel subiectiis patet, quia sequeretur, quod plures aquæ non continuæ essent vnum unitate transcendentali, quia haberent negationem diuisonis in partes essentiales, ex quo patet non solum Mastriū male explicasse Alen- sem, sed vnum, dum dicit vnu esse, quod habet negatio- ne diuisonis in partes sue essentiales, sue subiectivas.

Quam explicationem vterius impugno manifeste ex ipsum patribus; nam sequeretur, quod totum per accidens, ut verbi gratia, homo albus, esset vnum unitate transcendentali, quod ipse negat, tam ybi me impugnat, quam ybi defendit suam sententiam.

Probatur sequela, quia secundū ipsum rem ibidem, ut tale totum non est vere totū; ita non habet partes essentiales in quas diuidi posset, & ex quibus constituantur: ergo habet

habet negationem divisionis in partes essentiales: Et si quis dixerit pro Maistro negationem divisionis in partes essentiales, quas dicit unum esse negationem divisionis in partes in quas posset dividiri, licet non dividatur in illas, Cōtra, quia sic nullū ens simplex Physice esset unū contra ipsum Maistro & omnes. Addo obiter cōtra explicationē ipsius, quā dicit, quod unitas dicat negationē divisionis in partes, sive essentiales, sive subiectivas, addo inquam contra hoc pessime in ea addi, sive subiectivas.

Prima, quia sufficeret ponere partes essentiales ex suppositione, quod illud esset unum, quod non esset diuisum in partes essentiales (quā suppositionem admittit Maistrus) nam & totum potentiale haberet etiam non esse diuisum in partes essentiales, neque enim animal, ut sic, est diuisum in partes essentiales.

Secundo, quia sequeretur, quod nullum totum potentiale esset unum, quia omne tale est diuisum in partes subiectivas: ergo non haberet negationem divisionis in partes subiectivas; quā impugnatio est evidens, si tamē bene intelligo Maistriū, de quo sane dubito; nam non possum excogitare sensum aliquem bonum ob quem rationabilitet induci poterat ad addendum illam particulam; unde opera preciū esset ut se amplius declararet.

Sed ut, quod ad me spectat, directe faciam. Respondeo licet sola distinctio realis inducat multitudinem realem eorum, quae sic distinguuntur, & propterea verum sit dicere, quod in continuo non sit una tantum pars, sed plures, & in homine non sit una tantum pars Physica, sed duas, de quo nec ego unquam dubitavi, nec aliquid est in mea descriptione unitatis, ex quo oppositum sequatur; tamen distinctio realis partium inclusarum in aliqua re non inducit multitudinem realē rei in qua includuntur, neque enim verum est dicere, quod homo in quo includuntur plures partes tam essentiales, quam integrales sit plures res, sed potius verum est dicere, quod sit una res, & tamen si partes ipsius non essent unitate, non esset verum dicere, quod totum conformatum ex illis esset una res simpliciter.

Vnde in forma Respondet ad primā impugnationē Maistrj, distinctio realis inducit multitudinem eorum rerum, quae distinguuntur realiter concedo; illius rei quae includit res distinctas realiter nego; sed secundum meā explicationem esset falsum, quod distinctio realis induceret multitudinem rerū distinctarū realiter, nego; rei in qua includuntur concedo & nego consequentiam.

Ad secundam impugnationem nego antecedens, quia quamvis haberet negationem divisionis suarum partium tam bene, quam quod est unum per se, non tamen negationem divisionis talium partium, nam unum per se habet negationem divisionis partium, quarum una sit in per se potentia ad aliam partem; unum vero per accidens habet negationem divisionis talium partium, quare evidens est, quod unum per accidens non esset unum per se sicut illud, quod est unum per se.

Ad cuius maiorem explicationem adierto, quod vel unum ut sic, possit abstrahi ab uno per se, & uno per accidens; vel non potest; do quocumque voluerit Maistrus, neque de huius veritate hic contendam, quia non facit ad meum propositum.

Si possit abstrahi, verum erit, quod unum per accidens habebit rationem viuis, ut sic, per hoc, quod haberet negationem divisionis suarum partium, tam bene quam unum per se, licet non haberet rationem viuis per se, sicut illud, quod est unum per se.

Si non possit abstrahi, sed illud quod est unum ut sic, unitate transcendentali erit unum, vel quia est omnino simplex, vel quia est compositum ex partibus unitatis, quarum una sit in per se potentia ad alterum, & tunc evidens est, quod unum per accidens non erit unum unitate transcendentali ut sic, quia non est sic compositum: & quando ego dixi, quod unum ut sic est, quod non haberet partes diuisas, hoc debet intelligi, vel ex eo quod non haberet partes vlo modo; vel si haberet partes, quod habeat partes non diuisas, quarum una sit in per se potentia ad alteram; neque opus erat ut hoc explicarem;

quia in hac suppositione omnes deberent convenire, & facile possent id intelligere quibus aliquid esset ingenij aut doctrinae.

In rei autem veritate existimo unum ut sic, quod est passio entis posse abstrahi ab uno per se, & uno per accidens, (si tamen eas ipsam posse abstrahi ab ente per se, & ente per accidens, de quo nolo disputare iam) quia potest dici esse illud, quod non haberet principia constitutiva ipsius diuisa, & postea illud unum potest, & solle diuidi in unum simplex, quod est illud quod non haberet partes realiter distinctas vlo modo, & in unum compositum, quod haberet partes, sed non diuisas; & tum potest vterius diuidi unum compositum in illud, quod haberet partes non diuisas, quarum una est in per se potentia ad alteram; & in unum compositum, quod haberet partes non diuisas, quarum una non est in per se potentia ad alteram; ex his autem vnis, ut ita loqueretur, primum potest dici esse unum compositum per se; & alterum unum compositum per accidens, & sic etiam solent communiter vocari.

Addo vterius ad secundam hanc impugnationem Maistrj posse me respondere, sicut ipsem respondet quando obicit illam contra suam sententiam; nempe quod unum per accidens, non habeat vere partes, quae sanerisponsio, quamvis in se non valeat, ut supra ostendi, tamen tam mihi potest sufficere quam illi.

Nunc videamus an bene soluerit rationes meas.

Prima ratio mea erat, quod quidquid non includit plura seu separata a se inicem, sit unum.

Respondeo negando; quia corpus & anima coniuncta non dicuntur unum sed unita, & partes in continuo sunt multæ licet sint unitæ. Sed hæc exempla non sufficiunt ad ostendendum non esse veram propositionem meam; nec vllum aliud dabit Maistrus ad eam impugnandum sufficiens; neque n. anima, & corpus coniuncta est aliquid includens multa unita, sed potius sunt ipsam multa unita; vnde quamvis non sit unum, non sequitur aliquid contra me.

Eodem modo dico de partibus continui unitatis, quod ut sic, formaliter considerat, non includant plura unitates, sed sint plura unita; vnde quamvis non sint unum unitate transcendentali, nihil mihi praeditum. Ad quod addo falso esse, quod partes continui unitæ non sint unum unitate transcendentali, quia quamvis sint plures, & multæ ob suam distinctionem, tamen sunt unū quid & quidem unitate transcendentali ob suam unionem; nec est inconveniens, quod aliquid sit unum, & plures secundum diuersas considerationes; vnum quidem quartus non haberet partes separatas, plures vero, quatenus est aliquid conflatum ex partibus distinctis realiter, & non distinctum realiter ab ipsis: ex quo etiam patet, quod anima & corpus unita possunt dici unum, & non tantum unita præscriptum in sententia non distingente totum per se à paribus, simul sumptis & unitatis; & sane inconsultè nihil videtur Maistrus, cum opponeret sibi quod distinctio realis partii hominis, v.g. tolleret unitatem, declinare difficultatem recurrendo ad distinctionem tertiaris hominis, quasi non posset saluari unitas hominis, nisi in sententia admittente tertiam entitatem. Ad secundam meam rationem negat minorem, quia aliqua possunt dici multa, quae sunt unita & non separata, ut patet de anima, & corpore in homine, & de partibus continui. Sed ex dictis patet hanc responsionem non valere; quamvis enim aliqua possunt dici multa quae sunt unita; tamen nihil potest dici multa, cuius partes sunt unitæ; nec enim continū aut homo dicitur multa.

Q V A S T I O III.

De Veritate entis.

12. Q uamvis nemo sit, qui non possit discernere inter hominem verum & hominem non verum, v.g. pictum, & inter aurum unum & aurichalcum, quod non est verum aurum, sed falso, licet sit verum aurichalcum; & quamvis non possit quis discernere inter illa, nisi haberet conceptum hominis veri, & non veri, & aurum, ac non veri; tamē non est adeo facile explicare cō-

932 METAPHYSICA. De Proprietatibus, &c.

ceptum entis veri. *Aliqui* describunt Verum ut sic per ordinem ad sua principia ita, ut illud sit censendum Verum, quod habet conformitatem ad sua principia. *Aly* per ordinem ad idem. *Aly* dicunt quod Verum sit illud, quod habet negationem apparentis, & quod veritas consistat in illa negatione. *Aly* malunt dicere quod Verum sit illud, quod dicit respectum conformitatis ad intellectum. *Aly* denique putant Verum esse, quod dicit denominationem extrinsecam desumptam ab intellectu, & veritatem consistere in tali denominatione.

C O N C L V S I O . I .

Non bene explicatur veritas per negationem, sed ens verum dicat negationem falsi, seu non veri, tamen non bene describeretur per talem negationem. Hac est communior, & probatur quia non potest talis negatio intelligi, quin antecedenter intelligatur ens falsum, sed ens falso vel nequit intelligi, quin intelligatur ens verum; vel si potest sic intelligi, sine ordine aut negatione entis veri, etiam ens verum poterit intelligi & explicari sine negatione entis falsi, aut ordine ad ilium.

Confirmatur, non magis bene explicaretur ens verum per negationem entis falsi, quam ens falsum per negationem entis veri: sed si alterum ex ipsis explicaretur per negationem alterius, committeretur vicius circulus, & ignotum declararetur per ordinem ad ignorium, ergo neutrum sic bene describitur.

Confirmatur secundo, quia non potest cognosci, quod aliquid dicat negationem rationis formalis alterius, quin cognoscatur habere rationem formalem oppositam: ergo non potest cognosci, quod aliquid habeat negationem entis falsi seu falsitatis, quin cognoscatur habere rationem veritatis oppositam: ergo male explicaret quis alicui ratione veritatis per talem negationem, quandoquid prius deberet cognoscere ipsam rationem veritatis, quam cognoscere esse talem negationem.

C O N C L V S I O . I I .

Male describitur ens Verum per ordinem ad sua principia. Hac est communis contra *Meurisse* hic q. 3. Probatur, quia vel explicaretur per ordinem ad sua principia extrinseca, vel intrinseca: sed neutrum dici potest: ergo. Probatur minor, quia non per ordinem ad principia extrinseca: quia Deus est ens verum, & tamen non habet principia extrinseca: non etiam per ordinem ad intrinseca, tum quia conceptus entis ut sic, cum sit simplicissimus, non habet principia intrinseca, ex quibus componeretur, aut constitueretur; tum quia ens falsum etiam habet principia intrinseca sua tam bene, quam ens verum; nam certe homo pietus, & aurichalcum habent principia intrinseca, ad quae dicunt ordinem, non minus quam homo verus, aut aurum verum: ergo non potest bene describi ens verum aut aurum per ordinem ad conformitatem ad principia intrinseca.

Aly addunt pro probatione, quod idem non possit dicere respectum realem ad se ipsum: sed veritas entis debet esse quid realis: ergo non potest consistere in respectu aut ordine ad sua principia intrinseca, quæ non distinguuntur ab ipso ente. Sed non adeo placet hæc probatio, quia non esset inconveniens, quod aliquid dicere respectum aptitudinem ad se ipsum, qui realiter ipsi identificaretur; & esset tantum formaliter ab ipso distinctus: & sic videtur quod intellectus, quatenus intelligibilis à se ipso, dicat respectum ad se ipsum.

C O N C L V S I O . I I I .

Quid est ens verum. 15. *Ens, verum* potest bene describi esse illud, quod est conceputibile per conceptum entis realis, ita ut ille conceptus conueniat ipsi. & veritas eius formaliter loquendo consistat in illa conceputibilitate, que ratiōnē conceputibilitas non est denominatio extrinseca, sed aliquid posteriori, realiter identificatum enti, & ab ipso formaliter distinctum. Hæc quoad primam partem videtur esse in re eorum, qui dicunt, quod consistat veritas entis in conformitate ad intellectum.

Quoad secundam vero, partem est contra eos, qui dicunt quod veritas sit denominatio extrinseca: & *quoad tertiam*, contra negantes distinctionem formalem.

Probatur prima pars, quia omni & soli enti Vero conuenit illa descriptio, nihil enim est ens Verum, quod

non sit sic conceputibile; & nihil est sic conceputibile, quod non est verum ens; & præterea potest hæc descrip̄tio facile intelligi, nec vlla melior assignari potest.

Confirmatur, quia illud est ens fictum & non Verum, quod non potest concipi, seu exprimi per conceptum entis realis, seu cui nequit conuenire ille conceptus. ergo illud est ens verum, cui potest conuenire.

Confirmatur secundo, quia species entis dicuntur esse vere in ratione sua particulari, v. g. homo dicitur esse verus homo, & aurum dicitur esse verum aurum, per hoc quod conueniat ipsi. Et hinc dicitur quod homo pietus non sit verus homo, sed fictus homo, & quod aurichalcum non sit verum aurum, sed fictum, quia reuera conceptus auri realis & hominis realis non conuenit ipsi: ergo similiter ens ut sic dicitur esse verum per hoc quod sit conceputibile conceptus entis realis.

16. *Hinc patet* nullam dari falsitatem oppositam veritati entis ut sic in rebus realibus, sed solum in entibus rationis. Cum enim ipsa ratio entis realis reperiatur in omnibus entibus realibus, etiam conceputibilitas illa, in qua consistit veritas enti ut sic, debet necessario competere ipsis, & consequenter falsitas ipsi opposita non sic in entibus realibus.

Patet secundo, quod possit dari falsitas opposita veritati rationis particularis entis contenti sub ente, v. g. hominis & auri, quia illæ rationes particulates non debent esse in omni ente; & consequenter potest negatio particularis conceputibilitatis competere multis entibus, & sic sine dubio negatio conceputibilitatis competentis homini vero, & auro vero, conuenit homini pieto, & aurichalco. Nec tamē hæc negatio sola sufficit, vt aliquid dicatur habere factum, aut false rationem illam, cui competit talis corruptibilitas: nā licet lapis non sit conceputibilis conceptus auri realis, aut hominis realis, tamen non dicitur esse aurum falsum, aut homo falsus, aut fictus. Requiritur ergo ulterius vt habeat aliquā similitudinem cum re illa, in ordine ad quā dicetur factum, aut falsum, ratione cuius similitudinis vocaretur, aut vocabri posset eodem nomine cum illa. Quia ergo lapis non vocatur homo, nec aurum, propterea non potest dici fictus, aut falsus homo, aut aurum: quia vero homo pietus dicitur homo, & aurichalcum dicitur aurum, quandoquidem non competit ipsis conceptus auri, aut hominis realis, propterea possunt dici aurum falsum & homo falsus, seu non verus.

Probatur secunda pars conclusionis: posse concipere rem hoc modo, non est denominatio extrinseca intellectui, sed intrinseca, secundum omnes; ergo nec posse ratio ex concipi est denominatio extrinseca rei conceputibili. *Probatur consequentia* à paritate rationis.

17. *Dices*: concipere actu est denominatio intrinseca intellectui orta ex cognitione ipsi inhærente, & tamen concipi actu est denominatio extrinseca obiecto cognitio; ergo quamvis posse concipere sit denominatio intrinseca intellectui, posse tamen concipi potest esse denominatio extrinseca obiecto.

Respondeo négando consequentiam, quia habetur ratio, ob quam denominatio concipiētis sit intrinseca intellectui, & denominatio concepti sit extrinseca obiecto: non verò habetur ratio, ob quam denominatio potest concipere sit intrinseca intellectui, & denominatio potens cognosci non sit similiter intrinseca.

Tertia pars patet ex dicendis de distinctione formalis, & de vnitate. Si enim detur distinctione formalis, & unitas sit quid sic formaliter distinctum ab ente ut sic, fine dubio idem dicendum est de cognoscibilitate illa.

18. *Obiicitur* contra primam partem: quamvis non daretur aliquis intellectus possibilis, daretur verum aurum, & verus lapis, & verum ens: ergo non consistit veritas in vlo ordine, quem dicit res vera ad intellectum. *Probatur antecedens*, quia si nullus intellectus daretur, aurum non esset aurichalcum, sed verum aurum, & aurichalcum non esset verum aurum, sed falsum: ergo.

Respondeo distinguendo antecedens: verum aurum formaliter loquendo, nego; materialiter loquendo, cōcedo, antecedens,

antecedens, & similiter distinguo probationem, & nego consequentiā. Haberet quidem illud aurum, quod modo dicitur verū aurū, illud ipsum esse physicū, quod modo habet; & aurichalcū haberet esse suum propriū, & similitudinē, ac dissimilitudinem, quam de facto habet ad aurū, quod dicitur verū, nec deesset aliquid præter illam conceptibilitatē, sed huius solius carentia sufficeret, ut non diceretur aurum formaliter, aut aurum falsum.

Obiectio secunda: si aliquis quereret ab aliquo, quid intelligat per hominem verū, & per hominē non verū, dicteret quod per hominem verum intelligeret illud, quod esset animal rationale, per hominem non verum illud, quod vocaretur quidem homo, sed non esset tamē animal rationale, & sic bene explicaret se: sed non ponēret in explicatione ipsius illam conceptibilitatem, ergo conceptibilitas nostra non est veritas, alijs sine ipsa res vera nequiret explicari.

Respondeo illarū explicationem non esse bonam explicationem hominis veri, & non veri formaliter loquendo, sed hominis veri realiter & specificatiue.

An veri-
tas sit,
quid res-
pectū.

19. *Quæres,* an illa formalitas positiva, in qua consistit ratio formalis veritatis, sit quid respectū an absolutū.

Ratio dubitandi est, quia ex uno capite videtur esse respectū, quandoquidem non possit intelligi, nisi per modum respectus. Ex alio vero capite videtur non posse esse respectus, quia conuenit enti ut sic, antequam contrahatur ad esse respectuum; nullus autem respectus videtur posse esse prior quam sit ens respectuum ut sic, ad quod contrahitur ratio entis ut sic per formalitatem aut modum oppositū modo, quo contrahitur ad ens absolutū. Ex qua etiam ratione sequi videtur simili-
ter, quod non possit esse absolutum, quia conuenit enti, antequam descendat ad ens absolutum ut sic. Vnde videtur dici debere, quod illa formalitas abstracta ab absolutū & respectū, sicut ens ad quod sequitur.

20. *Respondes* tamen quod illa formalitas sit quid trans-
cendentaliter respectū, quia quidquid probat aliquem respectum transcendentalē dari, probat etiam illum respectum esse transcendentalē; & si non ob-
stante quod illa formalitas non possit intelligi nisi per modum respectus talis, adhuc tamen non esset respe-
ctus: eodem modo posset dici de quocumque respectu
tali, quod non esset respectus, quamvis non possit in-
telligi, nisi per modum respectus.

Ad rationem autem in oppositū dico, respectum ut sic in quem diuiditur ens ut sic, non comprehendere sub se proprietates respectivas entis ut sic, quia non comprehendit sub se directe, nisi illa, de quibus ens ut sic potest formaliter prædicari: non potest autē prædicari formaliter de proprietatibus suis aut illis ut dictum est supra, nec indirecte comprehendit sub se nisi proprietates, & differentias, & partes, ac accidentia eorum, quæ directe comprehendit sub se; proprietates autem entis ut sic non sunt tales, ut patet; ergo non debet comprehendere illa. Et quod dico hic de Veritate, & quæ currit de aliis proprietatibus respectivis entis ut sic, si quæ sunt tales. Propter hoc tamen non improbabile est, quod non sit respectus nisi secundum dictum quod etiam de aliis respectibus transcendentalibus similiter dici posset.

AD D I T I O.

Rationem quæ in hac quæstione probauit conceptibilitatem entis non esse denominationem extrinsecam Mastrius disput. 5. Met. num. 127. assert non valere, quia non conuincit illos qui negant veritatem consistere in illa conceptibilitate, quamvis concederent totum. Illi vero qui concedunt veritatem consistere in tali conceptibilitate negarent consequentiā, quia ens rationis potest concepi & tamē posse concepi in ipso non dicit intrinsecam denominationem cum non prius habeat esse intelligibile quam intellectum, & in tantum dicitur posse concepi quatenus potentia intellectua valet illud fingere.

At verumne sit meam rationem, non valere, an potius hæc censura in Mastrij impugnationem quadret, responsione mox danda patebit.

Dico ergo meam rationem fuisse adductam directe contra eos qui dicebant veritatem consistere in illa conceptibilitate, vnde quamvis alios id negantes non conuinceret, non sequeretur, quod non valeret, modo conuinceret id concedentes; quod autem conuincat hos patet à paritate rationis; quia non est maior ratio cur posse concipere sit denominatio intrinseca in intellectu, quam posse concipi sit denominatio intrinseca in ente reali, de quo ego debebam intelligi, quia de ipso & veritate ipsius agebatur: vnde quamvis posse concipi in ente rationis esset denominatio extrinseca propter rationem Mastrij, tamen non inde sequeretur, quin posse concipi in ente reali esset denominatio intrinseca, quia ratio illa Mastrij, ob quam colligit, quod posse concipi in ente rationis esset denominatio extrinseca non currit de ente reali, ut manifestum est.

Dico secundo falso esse, quod posse concipi in ente rationis sit denominatio intrinseca & non extrinseca, & falso esse quod ad id probandum adducitur, nempe quod ens rationis non sit prius intelligibile quam intelligatur; & quod etenus dicatur ens rationis posse concipi, quia intellectus potest illud concipere, magis quam id sit verum dicere de ente reali; ut patet ex dictis supra contra Mastrium in additione ad qu. 1. de ente rationis, & quamvis etiam verum esset, quod ens rationis non deberet prius esse intelligibile, quam intelligeretur; tamen non sequeretur, quod intelligibilitas ipsius esset denominatio extrinseca desumpta ab intellectu, aut intellectione; sicut nec ex eo, quod non sit prius ens reale esse intelligibile, aut factibile, quam intellectum posse illum intelligere, & omnipotentiam posse ipsum producere, non sequitur, quod intelligibilitas & producibilitas eius sit denominatio extrinseca desumpta ab intellectu & omnipotentiā.

Dico tertio meam rationem conuincere etiam eos qui negarent veritatem entis consistere in conceptibilitate tali vel tali eius; quia quamvis hoc esset verū, adhuc sequeretur, quod non esset potior ratio cur conceptibilitas eius esset denominatio intrinseca, quam quodcumque aliud in quo cum illa probabilitate posset dici ab illis, quod conserueret veritas entis realis, de quo agitur.

Addo ad hanc obiter non bene à Mastrio eodem loco impugnari Auersam, Arriagam & Ouedum diversis rationibus probantes denominationem veri in rebus esse intrinsecam; quod facile possem evidenter ostendere; sed imprimis esset extra intentum principale, & præterea, nullus est qui id non videret, si vel leuitor reflectere voluerit, & si omnes malas impugnationes, quibus vitur Mastrij, quis confutare velleret, certe integra posset confidere volumina. Optarem valde ut ipsemet, vel parior esset, vel circumspectior in granibus Authoribus impugnandis.

Eadem disput. paulo ante n. 146. meam sententiam in hac quæstione de natura veritatis, quatenus n. 20. dico esse respectum transcendentalē, impugnat, quia cum veritas ut sic sit passio entis adæquata, debet esse eiusdem latitudinis & abstractionis cum ipso; & ergo ens ut sic, tantæ sit abstractionis ut nec formaliter relatiū sit, nec absolutum, sed ab vitro præscindit; idē dicendum de veritate carterisque passionibus, quæ ratio, inquit, nō solum probat veritatem non importare relationē prædicamentalē, sed nec transcendentalē; nam formalitas entis ut sic abstrahit etiam à respectu transcendentali; nec enim est transcendentaliter relativa, tum quia absolutū ut sic distinguitur à relativo, etiam transcendentali; ab solutum enim dicitur, quod à sua ratione formaliter excludit omnem ordinem ad aliud, etiam transcendentalē.

Confirmat secundo ex ipso nomine veri: verum enim ex vi vocabuli non dicitur ad aliud; non enim dicitur verum, sicut dicitur simile alicuius simile: ergo quamvis soleat veritas explicari per respectum, falso tamen

est, quod ex sua ratione formalis respectum importet. His tamen non obstantibus si dentur vlli respectus transcendentes, existimo probabilissimum esse, quod verum sit talis respectus; & quidquid sit de huius veritate à parte rei, certe nullo modo sufficienter impugnatur à Maistro, ut iam ostendam.

Dico ergo, quod quamvis veritas sit passio adaequata entis & ciuidem latitudinis cum ipso, non tamen propter ea debere eam esse eiusdem abstractionis cum entia ita, ut debeat abstrahit ab omni illo à quo ipsum ens virtus ex se formaliter abstrahit; quod euidenter demostro, quia ens ut sic ex sua ratione formalis abstrahit ab ipsa met veritate in quocumque collocatur veritas, neque enim ex se formaliter dicit veritatem, cum haec sit passio ipsius: ipsa autem veritas non abstrahit à seipso: ergo veritas, & idem est de ceteris passionibus entis, non est tantæ abstractionis, quamvis est ipsum ens.

Concedo ergo, quod ens ut sic abstrahat ab absoluto & respectivo, etiam transcendentali, quia formalitas eius non est nec absoluta, nec relativa transcendentaliter, & concedo etiam quod absolutum ut sic distinguitur à relativo etiam transcendentaliter, & quod ex sua ratione formalis excludat omnem respectum ad aliud etiam transcendentalē; sed inde nihil habetur ad propositum, aut contra meam doctrinam; cum hoc enim posset consistere, quod proprietas entis ut sic, & entis absolute posset esse respectiva transcendentaliter, neque enim proprietas entis ut sic est de ratione formalis ipsius; neque proprietas entis absoluti est de ratione formalis entis absoluti, ut manifestum est in principiis Scoti, & omnium Scotistarum, quæ non credo vel ipsum Maistro, cum paululum supra se reflexerit, negaturum.

Quod si velit Maistro ens absolutum ita præscindere à respectivo, ut nullo modo realiter dicat respectum transcendentalē; hoc nequit consistere cum principiis admittentibus respectus transcendentes; nam si dantur, identificabuntur realiter entibus absolutis, & ipsam per potentiam formalis, quam habet causa ad producendum, & materia ad recipiendum formam, est respectus transcendentalis identificatus causa & materia.

Ad primam Confirmationem Respondeo concedendo totum, sed patet ex dictis nihil inde haberi contra meam doctrinam.

Ad secundam Confirmationem Respondeo primo si valeret, securum quod veritas entis relativa non consistaret in relatione contra ipsummet, quia relatio vera quatenus vera, non dicitur esse aliquius vera magis, quam ens absolutum verum; ergo si ex eo, quod ens absolutum verum non dicitur esse aliquius verum, sequitur quod veritas eius non sit respectus transcendentalis; idem dicendum de ente relativo vero.

Respondeo secundo negando assumptum, cum consequentia probationis, quæ si valeret, sequeretur quod unum non diceret relationem formaliter, quia non dicitur unum esse aliquius unum.

Nego etiam quod non possit dici verum esse aliquius verum, potest enim dici esse verum intellectus, nam cum nihil aliud sit esse verum, ut hic loquimur de verò; quam esse id quod potest hoc vel illo modo intelligi ab intellectu, potest dici esse verum intellectus, hoc est intelligibilis sic ab intellectu; quamvis ille modus loquendi non sit in vsu.

Addo ipsummet inferius num. 152. dicere quo pulchrum & sanum dicant à parte rei relationes, quamvis non dicarit pulchrum aliquius pulchrum, nec sanum aliquius sanum: ergo hoc ratio nihil valet ad probandum, quod verum non dicat respectus.

Quo etiam numero ponit fundamentum meum ad probandum, quod veritas sit respectus transcendentalis, quia quidquid probat aliquem respectum transcendentalē, probat veritatem esse respectum talē, & si non obstante quod formalitas veritatis non possit explicari nisi per modū respectus, talis adhuc non esset respectus, eodem modo posset dici de quocumque respectu talis, quod non esset respectus talis, quamvis non

posset intelligi, nisi per modū respectus. Quod meum fundatum afferit esse idem fere cum fundamento Auersæ, quo probat eandem meam sententiam, quia veritas est conformitas; conformitas autem est respectiva.

Ad vitrumque autem Respondet Maistro, dicendo Auersam supponere fallum, nimis veritatem à parte rei in conformitate cōsistere, quod si, inquit, amitteretur, argumentum conuinceret, quia reuera conformitas est relatio, sed falsum est veritatem secundum id quod à parte rei importat, in conformitate cōsistere, etiam si a nobis per conformitatem aliquam explicitetur; neque sequitur ex eo, quod aliquid explicatur per modū respectus esse reuera respectum; nam multas perfections in Deo explicamus per respectū, ut scientia, omnipotentiam, & quæ tamen non sunt respectus, sed perfections absolute; & multa explicare solemus per absoluta quæ à parte rei sunt respectus, ut de bono, malo, sano & pulchro docet Doctor quodlibet. 18. & ita procedimus in notitia reru occularū; quād autē res est manifesta & sensu subiecta, ut est similitudo, & qualitas & alia relationes, quæ aliquo pacto sub sensu cadit, tunc valeat dicere, quod si definiuntur per respectum, hoc est, quia reuera respectum important à parte rei.

Verum hæc doctrina Maistro, non satisfacit fundamento Auersæ, aut meo, & præterea multa continet, quæ quis iuste miretur a viro docto prodisse.

Imprimis cum negat veritatem in conformitate consistere, quād explicetur per conformitatem, vel contradictionem inuoluit, vel nullum habet sensum: nam quando explicamus veritatem per conformitatem, dicens rem esse veram ex eo, quod sit cōformis; aut hoc est verum à parte rei, aut non est verum. Si est verum, ergo veritas à parte rei, dicit conformitatem, & consequenter si conformitas sit respectus, veritas erit respectus. Si non est verum: male & falso dicimus rem esse veram ex eo, quod sit conformis, & consequenter pessime ita explicamus verum aut veritatem.

Nec prorsus videtur conceptibile, quod verum possit explicari per veritatem, nisi quatenus diceret à parte rei conformitatem formaliter, aut quatenus conformitas à parte rei aliquo modo convertitur cum ipsa, quocumque autem horum dicatur, inde euidenter conuincit doctrinam Maistro esse falsam.

Melius esset lôge dicere, quod quamvis veritas sit conformitas, & conformitas explicitur sic ut videri posset relatione, non tamē sit relatio secundū esse, supposito quod ex aliis principiis posset colligi, quod non esset relatio.

Secundo quamvis ex eo, quod aliquid explicetur per modū respectus, non sequatur quod sit respectus si aliunde colligatur, quod non sit respectus; tamen si id aliunde non colligatur, potius debet dici esse respectus; non autem probauit Maistro sufficienter, quod verum non sit formaliter respectus; ergo si explicetur per modū respectus, potius debet dici esse respectus; quod si quamvis non possit explicari nisi per modū respectus, & non probetur quod non sit respectus, adhuc possit dici non esse respectus, sane negari possunt omnes respectus, ut est euidenter.

Tertio fallum afferit, quod perfections diuinæ verbi gratia, omnipotens, scientia, quæ non sunt respectus explicitur per modū respectus; nam non explicatur bene per modū respectus (loquimur autem de explicatione bona; mala enim non facit ad rem) sed potius explicantur per modū respectu, seu aliquius habentis respectum transcendentalē, & talem etiam habet à parte rei, si dentur vlli tales respectus, sunt enim perfections absolute transcendentaliter relatae. Et præterea nā est idem de ipsis ac veritate, aut alijs respectibus distinctis, quantum ad inclusionē respectus, quia ut supponitur sunt rationes quibus probari possit, quod formaliter dicunt entitatē absolutam, non est autē talis ratio de veritate, aut alijs respectibus transcendentalibus.

Quarto non minus fallum est, quod, quæ dicunt respectus, quatenus dicunt respectus, explicetur bene per absolutū; id enim impossibile est, ut patet ex terminis, & quia

quia non potest assignari vlla talis explicatio, quæ sit bona vt videbit ipse Mastrius, nec oppositum huius docuit Docttor quodl. 19.

Quinto falso est quod similitudo, & æqualitas sint sensu subiecta magis, quæ conformitas rei ad intellectum: vnde si illæ relations definiuntur per respectum, quia à parte rei important respectum, idem dicendum de conformitate ac veritate.

Ad quæ addo ipsum nihil dicere ad meum fundatum; nempe quod si dentur vlla relations trascendentales, veritas debet dici talis; quia est eadem ratio de illa ac illis; & sicut negaretur veritas esse respectus, ita posset negari quæcumque relatio transcendentialis.

Ad hoc inquam in tota response Mistrum nihil habetur.

Denique quod in fine eiusdem numeri dicit, faciliorem viam ac magis obviuam explicandi veritatem esse ipsam explicare per respectum conformitatis, non videretur vt ante dixi habere apparentiam, nisi veritas sit talis respectus à parte rei aut illum dicat.

Eadē quæstione num. 159 adducit duas rationes quibus probo in hac quæstione num. 14. quod non bene explicetur veritas rei per conformitatē ad sua principia intrinseca (quod & ipse Mistrum mecum tenet.) Prima est, quia conceptus entis vt sic cū sit simplicissimus nō habet principia. Secunda quia ens falsū habet principia intrinseca sua & conformitatē ad illa non inīnus, quia ens verum.

Afferit autē has rationes facile solui posse a Meurisse, qui oppositā doctrinā tenet; quia ille potestatur nomine principiorum non debere semper intelligi principia verē constitutia tamquam partes, sed vniuersitatisque rei veram ac solidam naturā, & sic ens habet principia, secundū ipsum: negaret etiam Meurisse, inquit Mistrus, ens falso ut si habere cōformitatem ad sua principia intrinseca, perinde ac ens verum; nam licet auricaleum non sit verū aurum, est tamen verum auricaleum, & homo pīctus est verus homo pīctus, seu vere pīctura hominis; vnde hæc entia habent sua principia intrinseca constitutia non quatenus falsa, sed quatenus vera.

Hic primo liberet inquirere cur me in cōclusione secū conuenientē impugnet; cum similem modum agendi in me reprehendat; sed hoc alias sēpe aduerter & parui est momenti, Ad rem ipsam nego tam facile Meurisse soluere meas rationes quam Mistrus putat, qui sibi forte non videretur satis ingeniosus, nisi ipsi facilis essent quæ reuera difficultia sunt.

Itaque quamvis Meurisse dicat naturam cuiuscumque rei esse principium eius, & propterea affereret ens habere principium.

Tamen non posset sane cum vlla proprietate, aut probabilitate dicere quod haberet principia, si enim non habet nisi vnam naturam simplicissimam nullas includente formalitates distinctas formaliter aut virtualiter; quo sensa possit dici, quod habeat principia, vt cūque daret, quod in aliquo sensu possit dici habere principium, sicut potest dici habere naturam, & natura rei potest dici principium eius. Stat ergo adhuc pace Mistrum prima ratio mea in suo robore; nec facile aut difficulter potest solui a Meurisse cum vlla probabilitate.

Nec melius soluit secunda mea ratio per ea, quæ adducit Mistrus pro Meurisse: Quia verum est simpliciter de nomine non vero & auro non vero, quod haberet sua principia intrinseca, & conformitatem ad illa, & tamen non est homo verus, nec aurum verum; nec refert, quod ens falso ut sic cum illa reduplicatio non haberet principia intrinseca, nā sufficit ad impugnandam prædictam explicationem entis veri, quam nego bonam, quod simpliciter habeat principia intrinseca, neque, enim ponitur aliquid additum, aut restrictio, aut limitatio, aut reduplicatio, ergo si ens falso habet principia quibus est conforme simpliciter, erit ens verum, quod est falso, & consequenter prædicta explicatio veri debet censeri non esse bona.

Addit etiam hominem non verum, & aurum non verum, etiam quatenus non vera sunt, habere principia in-

trinseca quibus habent conformitatem, nam certe Auricaleum etiam vt est autumn non verū, seu falso, habet principia intrinseca quibus habet conformitatem; nam illa ipsa principia intrinseca, quibus redditur auricaleum verum, sunt principia ipsius, quibus redditur Aurum falso, si enim non haberet illa, aut alia æquivalentia non esset aurum falso.

Omitto hic, sed obiter tamen noto ipsum Mistrum non recte impugnare Meurisse, vt quiuis non magni erit ingenij per se comprehendere poterit.

Cotra meā doctrinā dētē vero hic n. 15. opponit Mistrus disp. n. 160, quod quānis forte in re à sua nō distet modus tamē loquēti non placeat: quia video expli- care veritatem per cūs essentiam, sed qua parte dici Mistrus sibi non placere meum loquendi modum, nōlo ali- quid contra ponere, tū quia de gustibus non est disputandum; tum quia eo magis confirmor in opinione quod sit bonus, video enim frequentius meliores modos non placere Mistrum, & placere peiores. Sed dum afferit vide- ri me explicare veritatem per essentiam, si per hoc intelligat, quod ita illam explicem per essentiam vt nihil aliud ponam in explicatione, quod non sit essentia; aut vt ve- lim essentiam esse de formal ratione veritatis, manifeste imponit mihi, cum expresse ponam conceptibilitatem in descriptione eius quæ nō est de essentia rei, nec dici for- maliter ipsa: Quod mirum est non aduertisse Mistrum cum ipsem in inferius num. 171. adferat meam responsio- nem quia concedo quod si daretur aurum, quod modo est verum à parte rei absque conceptibilitate, non esset verum aurum formaliter.

Nec refert, quod dicam hominem dici verum homi- nem, quia conceptus hominis realis ipsi conuenit; nec enim sensu huius est, quod ab hoc præcise & formaliter haberet esse verus homo, sed quod hoc requiritur, & sine hoc non haberet veritatem hominis.

Num. 172. ait se mirari cur ego concedam, quod si per impossibile non esset intellectus non daretur aurum verum formaliter; sed tantum fundamentaliter; nam quān- uis hoc sit verum, tamen ego similem responsonem ab ipso datam passim refuto. Sed miretur Mistrus quan- tum voluerit, ego nego vñquam me refutare talem solu- tionem vbi vere & rationabiliter adhiberi potest; sed mirandum potius esset, quod tam celebris Magister non videatur discernere quando recte adhiberi possit, & quando non.

Q V A E S T I O IV.

De bonitate entis ut sic.

21. **E**tiam in hac quæstione varij sunt modi dicendi; quamvis in re ipsa vix multum controversiæ esse possit, vnde res ipsa prōponenda est, & modus loquendi relinquendus est cuiusvis optioni, sed preferendus semper, qui apud Doctores magis communiter est in vnu.

Itaque primō, potest Bonitas ētis vt sic ita capi, vt signifi- ciet integritatē entis, quantum ad omnia, quæ necessaria sunt ad eius essentialem constitutionē, & in hoc sen- su illud est bonum ens, quod habet quæcumque requi- runtur ad constitutionē entis non datur autem aliquid ēs malum, prout Malum opponitur huic bonitati, quia eo ipso, quo desiceret ipsi aliquid spectas ad constitutionē entis, desiceret esse ens, & sic non posset esse Malum ens; & quamvis possit dari aliquid, quod non sit ens, ni- mīnum ens rationis; tamen non propter ea esset Malum ens, sed potius non ens, vt patet ex communi modo lo- quendi. Quamvis autē huiusmodi integritas possit vo- cari bonitas entis, reuera tamē existimo cā non esse bo- nitate, quia sit proprietas eius, quia hæc integritas non consequitur ad essentiā entis, sed consistit in ipsam et- tentia ipsius, seu inclusione & habitione integræ essen- tiæ; hoc autem non potest præsupponere essentiam.

22. **S**econdū potest Bonitas capi pro perfectione, ita vt idem sit esse Bonum ac esse perfectū, & idem sit esse perfectum ac habere omnia, quæ connaturaliter exigit habere quantū ad partes integrales, & accidentia ipsius connaturalia

cōnaturalia ex ratione sua specifica: & in hoc sensu omnia entia sunt perfecta & bona in ratione entis, ut sic & nullum ens potest esse Malum: bene tamen potest aliquid ens esse Malum secundum rationem particularem, & carere consequenter bonitate secundum rationē illam particularem; unde bonitas hoc modo accepta potest esse proprietas entis ut sic, & cuiuslibet entis particularis, quatenus includit illam rationem; bonitas vero entis particularis, quatenus particularis est, non potest esse proprietas eius, quia potest ens particulate carere huiusmodi perfectione; equus enim, cui deesse pes, vel oculus, catet in integratate partium integralium suarum, & homo male dispositus propter infirmitatem careret accidentibus connaturalibus sibi, & sic nec equus ille, aut homo, esset perfectus homo, aut equus, nec consequenter bonus in hoc sensu, sed potius imperfectus ac malus. Quare bonitas huiusmodi rei secundum rationē particularē est potius accidentis ipsius, quandoquidem possit adesse vel abesse, quam proprietas.

23 Tertio potest Bonitas sumi pro perfectione rei, secundum quam vna res dicitur perfectior altera, quamvis utraque sit bona, & perfecta & qualiter duobus primis modis: & haec bonitas in principiis Scotti non est passio entis ut sic, quia non conuenit relationibus diuinis, vt tradi solet in materia de Trinitate, sed est passio entis. Quanti, quod est inferius ad ens ut sic. Sed prorsus est valde difficile describere bonitatem seu perfectionem, ut sic in hoc sensu, sic ut ratio eius non conueniat relationibus diuinis: quod tamen examinandum relinquo in praedicto de Trinitate tractatu.

Quarto denique potest capi Bonitas, prout coincidit cum appetibilitate ita ut illud sit Bonum, cuius existentia est appetibilis, & illius existentia sit censenda appetibilis, quod deseruire potest ad aliquem effectum positivum conductem ad bonum vniuersi, seu complementum eius: & in hoc sensu Bonum est proprietas entis ut sic; est enim convertibile cum illo, & sequens ad naturam ac essentiam eius, ac inseparabile ab illo, etiam de potentia absoluta. Nec quidquam vltius requiritur ad cognitionem Bonitatis ut sic, quae est passio entis, & considerationis metaphysicæ.

QVÆSTIO VLTIMA.

De divisionibus aliquibus entis ut sic.

Variis modis potest ens ut sic diuidi adæquate potest enim diuidi in *ens finitum*, & *infinitum*, intellegendo per ens finitum & infinitum omne illud, quod est realiter aut formaliter finitū aut infinitū. Similiter diuidi potest immediate in *ens necessarium* & *contingens*: ens à se & ab aliis ens per se, & ens in alio: ens *absolutum* & *relativum*: ens in *potentia obiectiva*, & *actu entitativo*, seu existentia; hoc est in ens, quod vel est actu existens, vel potens existere actu. Quorum divisionum sensus & sufficientia facile constat ex explicacione terminorum. Nec refert, quo ex illis modis primo diuidi debet. Ex his autem membris *ens finitum* & *contingens* potest diuidi in decem, vel plura, vel pauciora prædicamenta, ac claves, ut patet ex dictis in Logica.

Quia vero omnia hæc membra abstrahunt à materia, propterea omnia sunt cōsiderationis metaphysicæ; quare qui Metaphysicam integrum tractare vellet, de omnibus his in particuli agere deberet, & consequenter omnia illa, quæ cognoscuntur de Deo, Angelis, accidente ut sic, & substantia secundū omnes considerationes naturales naturaliter cognoscibiles absque revelatione, poponi in ea possent. Nihilominus, quoniam quæ ad Deum & Angelos spectant, in Theologia tractari solent, & quia de substantia, ac aliis prædicamentis actum est in Logica, & de substantia corporeac incorporeac, viuente ac non viuente in tractatu de Anima: nihil præterea nobis hinc remanet discutiendum de his membris.

DISPUTATIO IV.
ET VLTIMA.

De Distinctionibus.

VAMVIS sapissimè per totum hunc Cursum de Distinctione reali, formali, & rationis intentio facta fuerit, exacta tamen explicatio earum ad hunc locum referenda videbatur, non solum quia sine dubio hæc consideratio spectat ad Metaphysicam, & ab aliis etiam pluribus Authoribus hoc ipso loco tradi solet; sed quia cu res in se sit difficilis, expectandum erat ut Tyronum ingenia, præcedentium disputationum cognitione redderentur matura: & deinde, si, quod primum decreueram, in Logica hæc disputatio proponeretur, excresceret primus Tomus ad improportionatam reliquis duobus magnitudinem.

QVÆSTIO I.

Quid sit distinctione realis.

Notandum primo distinctionem vel esse relationem, quæ intercedit inter aliqua, quæ non sunt idem ut talia; vel esse negationem identitatis earum. Quemamodum autem ens ut sic dividitur in ens reale & rationis, & hoc adæquatissimè, quia sub ente reali ut sic comprehenduntur omnia entia sive positiva, sive negativa, quæ non sunt entia rationis: ita etiam distinctione, ut sic adæquate diuidi in distinctionem realis, & rationis. Rursus distinctione realis in hac generalitate diuiditur in distinctionem realem positivam & non positivam: distinctione realis positivæ est, quæ intercedit inter res, seu formalites, seu modos positivos; distinctione realis non positivæ, est quæ intercedit, vel inter negationes & priuationes, ut est distinctione, quæ est inter negationem albedinis, negationem nigredinis, & quæ est inter priuationem visus & priuationem auditus, vel inter rem positivam & priuationem aut negationem, ut est distinctione, quæ est inter hominem & negationem albedinis aut priuationem visus.

Denique distinctione realis positiva diuiditur in distinctionem realem propriissimam, & distinctionem formalem: & quidem distinctione realis propriissima vocatur communiter distinctione realis simpliciter, & sine ullo addito; est enim perfectissima distinctione, & sepe accidit ut perfectissimum ex membris diuidentibus non habeat nomen aliquod speciale præter nomen diuisi. De hac ergo distinctione reali in præsenti quæstione agimus.

CONCLUSIO.

2. *Distributione realis propriissimam est illa*, quæ repertur inter ea quæ sunt separabilia, seu quorum unum potest esse sine altero: vel inter ea, quorum unum est principium seu causa alterius, vel denique inter ea quæ subiectantur immediate in rebus separabilibus, & non quatenus faciunt unum per se, cum tamen ipsam sint inseparabilia. Hæc conclusio videtur esse communis.

Probatur, quia secundum omnes distinctione realis propriissima est illa, quæ repertur inter res positivas, quarum una non est altera, seu quod est idem, quarum una habet negationem identitatis realis cum altera: sed taliter se habent res prædictæ: ergo distinctione, quæ est inter illa, est realis propriissima.

Probatur minor quoad primam partem conclusionis, quia certum est quod quecumque res quæ potest existere sine alia res, non sit eadem cum alia res, alias contra principium principium idem esset, & non esset simul.

Probatur minor quoad secundam partem conclusionis, quia de fide est, esse distinctione realis inter Personas diuinias, & unam ex illis non esse alteram, quamvis non sint separabiles, ex eo quod una vere & realiter producatur ab alia: ergo vbiq; erunt res aliquæ, quarum una

principi

principiatum verè & realiter ab alia, ibi erit distinctio realis propriissima, & una non erit altera.

Probatur denique eadem minor quod tertiam partem conclusionis, quia ex eo colligitur communiter quod similitudo unius parietis non sit eadem realiter cum similitudine alterius parietis, quia subiectantur immediate in parietibus separabilibus realiter, & non quatenus faciunt aliquod unum: ergo quandocumque aliquid subiectatur in re separabili ab alia re, & non quatenus facit aliquod unum cum illa, non erit idem realiter cum illo quod subiectatur in illa altera re, modo tamen secundum se sint inseparabilia.

Addidi autem illam particulam, & non quatenus faciunt unum, quia in sententia Thomistarum aliquorum, quantitas subiectatur in materia & forma immediate, quæ tamen sunt separabiles: & quamvis non existimem hoc esse verum, tamen volui hic abstrahere ab illa controvicia.

Addidi etiā immediate subiectatur, quia aliquid potest subiectari in rebus separabilibus, ita ut immediate subiectetur in una, & mediate in alia, ut patet in albedine, quæ immediate, subiectatur in quantitate, & mediate in substantia, secundum communionem opinionem.

Obijcies contra primam partem conclusionis: est eadē natura humana in Petro & Paulo, & non distinguitur realiter à singularitate ullius ex ipsis, & tamen potest eadē formaliter natura reperiari à parte rei in Petro, sine hoc quod singularitas Pauli sit à parte rei: ergo aliqua possunt esse separabilia, quæ tamen distinguuntur realiter.

Hec obiectio non habet difficultatem in sententia quae negat esse eandem positivam naturam in pluribus individuis; negaret enim facile maior: sed est difficillima meo iudicio, quæ potest fieri contra illam sententiam quæ admittit naturam unam positivam in pluribus à parte rei, de qua egi in Logica.

Modo respondeo ex suppositione quod teneremus illam sententiam, distinguendo consequens: aliqua possunt esse separabilia, quorum virtutem, si quid singulare, nego; quorum unum sit viuere, concedo consequentiam. Itaque in conclusione intelligendum est, quod illa singularia quæ sunt separabilia, sunt distincta realiter, seu quod distinctio, quæ est inter ipsa, sit realis propriissima.

4. Obijcies contra secundam partem: essentia rei est principium propriæ passionis: sed secundum nos non distinguitur proprietas realiter ab essentia, à qua dimanat: ergo illa distinctio quæ est inter principium, & principatum, non necessario debet esse realis.

Respondeo distinguendo maiorem: est principium per actionem veram & realem, nego maiorem; est principium, quatenus ab ea dimanat non realiter, sed quasi metaphysice, concedo maiorem; & cōcessa minori, distinguo similiiter consequens, quæ est inter principium physicū & reale, quod per actionem veram & realem principiat, nego; quæ est inter principium metaphysicum, quod non producit vere & realiter, concedo consequentiam.

5. Obijcies contra tertiam partem: anima quæ informat immediate digitum, non distinguitur realiter ab anima quæ informat immediate caput: sed digitus & caput, sūt subiecta realiter distincta: ergo aliquid subiectum in uno subiecto non necessario distinguitur realiter ab eo quod subiectatur in altero subiecto distincto realiter.

Respondeo distinguendo consequens: si illa duo subiecta constituant unum per se sive integrale sive physicū, concedo consequentiam: si non constituant, nego consequentiam. Eadem autem anima licet posset informare diversa subiecta realiter continua inter se in ipsis, & constitutio aliquod unum integrum, tamen non potest simul informare subiecta distincta realiter non continua, nec constitutio unum per se integrale; unde distinctio quæ est inter animam informantem unum subiectum, & animam informantem aliud subiectum discontinuum ab illo, & non faciens cum illo unum per se, est necessario distinctio realis.

6. Obijcies secundo contra eandem partem: essentia diuina singularis, quæ est in Patre æterno, non distinguitur

realiter ab essentia digna singulari, quæ est in Filio, & Aliquid Spiritu sancto, qui distinguuntur à Patre realiter, & non illimitatum potest esse in subiectis, etiam si non faciant unum per se.

Respondeo modo breuiter (relinquendo exactiorem huius rei resolutionē tractatiū de Trinitate) cōcedendo antecedens & distinguendo consequens: si illud sit infinitum & illimitatum, concedo consequentiam; si illud sit finitum & limitatum, nego consequentiam.

7. Obijcies tertio contra eandem partem: eadem numero albedo posset esse per diuinam virtutem in diversis subiectis, verbi gratia in Petro & Paulo, & quidem immediate, ergo subiectatum immediate in uno subiecto non necessario distinguuntur à subiectato in altero.

Respondeo, quidquid sit de antecedente (de quo alias) distinguendo consequens; naturaliter nego; supernaturaliter concedo.

Respondeo secundo distinguendo consequens: quando potest subiectari in uno, quin subiectetur in altero transfeat, nec hoc est contra conclusionem, quando non potest, negatur: & iuxta hoc etiam posset responderi ad primam obiectiōnem contra hanc partem.

8. Obijcies ultimū contra totam conclusionē: uno materia & forma non potest separari à toto composite, quod resultat ex illis, neque etiam est principiū ipsius, neque est in subiecto distincto ab ipso toto composite, & tamen est distincta realiter ab ipso: secundū nos, qui ponimus totū distinguī à partibus simul sumptis & vnitatis: ergo non illa sola est distinctio realis quā assignavimus.

Respondeo negando maiorem pro secunda parte; nam illa vno, ut diximus in Physica, est causalitas materie & formæ respectu totius, & consequenter est principiū ut quo ipsius in actu secundo, id est, illud quod est ratio formalis in actu secundo, producendi ipsum totum,

Deinde respondeo, negando maiorem pro terciā parte, quia illa vno habet pro subiecto partes, totum autē compositum non habet pro subiecto partes, ut patet.

9. Obijcies ultimū spiritus sanctus, quamvis non procederet à Filio, secundum Scotum, & omnes suos discipulos distinguuntur realiter ab ipso: sed in tali casu non est separabilis ab ipso; nec principiū aut principiatum eius, ne etiam subiectatum aut inclusum in diverso subiecto, ut patet: ergo non descripsimus distinctionem realem adæquate, hoc est, sic, ut comprehendenderet omnem distinctionem realem.

Respondeo negando consequentiam, quia licet in tali casu non est principiū nec principiatum, tamen ex natura sua irrumpens posset esse principiatum in alio casu, nimirum illo qui de facto est; & hoc sufficit, ut dicatur ab ipso distinguī realiter: neque enim quando diximus principiationem arguere distinctionem realem, intelleximus id tantum de principiatione actuali, sed etiam de possibili.

Deinde, posset dici & bene, quod descripsimus in conclusione omnem distinctionem realem possibilem, non vero distinctionem omnem quæ datur in casu impossibili, qualis est casus iam propositus.

10. Quæres, utrum distinctio, quæ est inter rem, & modum rei, verbi gratia inter subiectum & relationem; substantiam singularem & personalitatem, seu suppositionitatem eius, sit distinctio realis propria.

Ratio dubitandi est, quia non est indicium, seu signum aliquod distinctionis realis inter ipsa, nisi separabilitas; sed quamvis res possit esse sine modo, hoc est subiectum sine relatione, & natura singularis sine subsistencia; tamen modus secundum communem omnium opinionem non potest esse sine re, cuius est modus; nam relatio non potest esse sine subiecto; nec subsistencia sive personalitas sine natura singulari: ergo non est distinctionis realis propria inter illa.

Probatur cōsequentia, quia separabilitas mutua, qualis est inter Petrum & Paulum, videtur arguere maiorem distinctionem quam separabilitas non mutua, qualis est inter

inter rem & modum: sed separabilitas mutua non arguit nisi distinctionem realem propriam: ergo separabilitas non mutua nequaquam arguit talem, aut tantam distinctionem.

Confirmatur, quia distinctione realis propria debet esse inter rem & rem: sed distinctione quae est inter rem & modum, non est distinctione rei à re, sed rei à modo: ergo non est realis.

Propter hanc Suarez, disp. 7. met. sect. 1. n. 16. contendit huiusmodi distinctionem, non esse realem, sed esse distinctionem ex natura rei.

Verum Suarez laborat in quaestione de nomine, & certe tam conueniens est ut vocetur realis illa distinctione quam ut vocetur ex natura rei, præsertim cum distinctione realis, quae est secundum ipsum inter res solum, sit etiam ex natura rei inter illas res, quemadmodum & distinctione etiam formalis.

Deinde distinctione realis propria est illa, quae est inter extrema positiva, quæque opponitur distinctioni formalis & distinctioni rationis, sed sine dubio distinctione rei à modo est huiusmodi: ergo est distinctione realis positiva propria, quamvis non sit inter extrema mutuo separabilia.

Vnde ad rationem dubitandi Respondeo negando consequentia cum maiore sua probationis: nam quod modulus non possit existere sine modificato, non prouenit ex defectu distinctionis, sed ex natura particulari sua, quae quandoquidem sit essentialiter determinativa modificati, non potest sine ipso existere.

Confirmatur hac responso & infirmitas obiectionis, quia si mutua separabilitas argueret maiorem distinctionem quam separabilitas non mutua, etiam separabilitas mutua naturalis, qualis est inter Petru & Paulu, verbi gratia, argueret majorē distinctionem quam separabilitas non mutua naturalis qualis est inter Petru & albedinem, vel inter intellectum & intellectu, & consequenter non daretur distinctione realis propria inter Petru, & albedinem, sicut datur inter ipsum & Paulu, quod est contra Suarez, & omnes: ergo mutua separabilitas non arguit maiorem distinctionem quæ non mutua, aut certe si arguit non sequitur, quin illa etiā distinctione, quam arguit separabilitas non mutua, sit etiā propria & realis.

Ad confirmationem respondet negando maiorem: non enim propterea dicitur realis propria, quod si inter res, sed quod sit positiva & opposita distinctione formalis & distinctioni rationis: Si quis tamen velit distingue inter distinctionem realis, quae est inter res mutuo separabiles, & illa quae est inter res non separabiles mutuo, poterit vocare primā distinctionem realem realissimam, & secundam distinctionem realis modalem.

11. Ex his colligitur primo, signa seu indicia colligendi distinctionem realem inter aliqua falso in omni casu possibili, esse tria, quorum primum est separabilitas extremonrum, secundum est productio vera & realis, tertium denique subiectio immediata in rebus distinctionis realiter, modo supra explicato.

Colligitur secundo, cum distinctione realis vel sit negatio identitatis realis, vel certe relatio realis, ad quam sequitur necessatio talis negatio, omnia illa positiva esse identificata realiter, inter quæ non intercedit distinctione realis; seu quod idem est, omnia illa esse eadem realiter, quæ non distinguuntur realiter; vnde essentia diuina, & paternitas, iustitia, misericordia, ex parteque attributa diuina non distinguuntur realiter; non enim est ullum indicium distinctionis realis inter ipsa, & hoc omnes Catholici fatentur. Similiter quia in creatis anima & rationalitas hominis non distinguuntur realiter, quia non est indicium ullam talis distinctionis inter illa, sequitur quod debeant esse identificata realiter, & consequenter quod sint una omnino res.

ADDITIONE.

Mastrius disputatione sexta num. 175. adducit doctrinam meam in hac quaestione num. 10. qua ut ostendere distinctionem rei à modo separabili esse realem, negauit contra Suarium distinctionem realem esse illam

solam, quæ est inter rem & rem; sed potius esse illa quæ opponitur distinctioni rationis ac formalis, ac interuenit inter extrema positiva, quæ distinctione cum interueniat inter rem & modum separabilem, conclusi illam distinctionem esse realem, quamvis non intercedat inter rem & rem, ut res opponitur modo.

Quamvis autem hæc doctrina videatur evidens & non possit habere ullam difficultatem aliam, quam de nomine, tamen Mastrius, ut nimis subtilis videri vult, contra eam dicit in ea nihil exprimi distinctionis realis ut à formalis distinguitur, nā per hoc quod sit à parte rei, & opponatur distinctioni rationis, nō secernit à distinctione formalis, quæ etiam est talis; nec etiam per hoc quod sit inter extrema positiva, quia hoc etiam conuenit distinctioni formalis; per quid ergo opponitur distinctioni formalis? Certe, inquit, non alia ratione nisi quia extrema positiva distinctionis formalis sunt realitates & realites, at extrema distinctionis realis sunt res & res? vnde infert incōsūltè me negare distinctionem realem esse illam, quæ est inter rem & rem, ut defendere distinctionem modalem Recentiorum esse realem; potius enim deberem negare modum non esse rem.

Sed imprimis cum ergo expresse dicam distinctionem realem esse illam, quæ interuenit inter positiva & opponitur distinctioni formalis, hoc est, est talis distinctione inter positiva, quæ non est formalis, expresse pono in mea descriptione, aliquid, per quod secernit à distinctione formalis, neque enim de formalis dici potest, quod non sit formalis, aut quod opponatur distinctioni formalis, & nullus est qui sciat quid sit distinctione formalis & rationis, qui non possit cognoscere ex mea descriptione quæna sit distinctione realis, videndo enim quod aliqua distinctione non sit formalis, nec rationis, & quod tamen sit distinctione versata inter positiva, potest concludere evidenter quod sit distinctione realis; vnde cum possit cognoscere, quod distinctione rei à modo separabili, non sit formalis, nec rationis, optimè colligit, cā esse realis, quia est inter positiva, & omnis illa sit distinctione realis, quæ veratur inter positiva, & non est formalis nec rationis. Deinde quamvis omnis distinctione, quæ est inter res & res sit realis, tamen capiendo rem ut opponitur modo, quæ acceptio est frequentissima, & non potest negari, vnde excitando quaestione inutili de nomine, pessime diceretur distinctione realis, ut sic, esse quæ veratur inter rem & rem, quia si ita esset, distinctione rei à modo non esset realis.

Alio non inconsulto, sed consultissime negauit distinguitur realem ut sic esse quæ veratur inter rem & rem, in sensu in quo conueniebam cum Suario, quem impugnabam, in acceptione rei & modi; & pessime negarem modum esse rem, quia hoc ipse concedebam Adversario, nec possem id negare nisi ut dixi excitando inutili quaestione de nomine.

Eadem disp. n. 184. Mastrius proponit meam responsionem ad obiectionem propositam n. 5. quæ opponitur vni ex signis distinctionis realis, nempe subiectationi in diuersis subiectis, contra quod signum obicitur, quod anima rationalis subiectatur in diuersis subiectis.

Respondi non esse signum infallibile, & vniuersale distinctionis realis subiectationem in diuersis subiectis, quomodo cumque, sed talem esse subiectationem in diuersis subiectis non continuatis, nec facientibus aliquem vnum.

Quam doctrinam existimo adhuc veram loquendo de potentia ordinaria, & secludendo miracula; vnde de facto quoties videmus aliqua subiectari in diuersis subiectis discretis, & non facientibus vnum per se, possumus secure dicere, quod distinguuntur realiter; neque enim naturaliter fieri potest ut quod est in uno subiecto non continuato cum altero, possit ponи in illo altero.

Contra hoc tamē opponit Mastrius solita subtilitate, quod continuatio subiectorum non possit afferre maiorem unitatem subiectatis, quæ subiectis ipsis, his autem non affert unitatē identitatis, sed continuationis ac integratitatis: ergo tantā tantum adferre potest subiectatis.

Accedit

Tria sūt
indicia
distinc-
tionis
realis.

Accedit, inquit, quod Deus sit in omnibus mundi partibus quantumvis dissipatis, & quod Angelus possit esse præfens pluribus partibus dissipatis & discontinuis intra sphæram loci sui adæquati; ergo aliunde quam ex continuatione oriti potest ut anima informare possit plures partes corporis.

Respondeo breuiter, manifestum esse quod naturaliter nequeat una forma inhærente subiectis discontinuis, & consequenter quod possit continuatio partium esse conditio requisita & sufficiens ut aliqua forma eadem possit esse in diuersis subiectis, que non possit esse in illis sine continuatione; & in hoc sensu continuatio adfert maiorem identitatem formæ subiectatae in rebus continuatis quam ipsiusmet rebus continuatis, quia cum continuatione fieri potest ut eadem forma possit naturaliter esse in rebus continuatis; sed fieri nequit ut ipsæ partes continuatae sint identificatae realiter, quia si essent, non continuarentur, idem enim sibi non continuatur.

Ad illud de Deo, dico potius facere mihi, quia Deus ipse non est præfens partibus dissipatis non continuatis immediate vel immediate, nec est præfens partibus dissipatis, quin sit præfens partibus intermediis.

Quāuis autem esset, nihil faceret ad rem, quia illud signū distinctionis realis respicit formas & res creatas.

Quodad Angelos vero attinet, nego illos posse naturaliter esse præsentes partibus loci adæquati, discretae, & dissipatis, quin sint etiam præsentes intermediis, quod & Theologi communiter negant.

Sed videamus quomodo illemet Mastrius respondet ad illam difficultatem, dicit animam seruare identitatem suam in diuersis partibus, quia ob sui illimitationem non est adæquate in vlla ex illis; ob quem etiam illimitationem ait Angelum esse in pluribus partibus loci adæquati; vnde ut regula allata, seu signum distinctionis realis habeat veritatem, intelligi debet sic, ut ea intelligentur realiter distincta, quæ sunt in pluribus rebus realiter distinctis totaliter, & adæquate, quo pacto anima non est in pluribus partibus corporis.

Ad quod addit hoc signum distinctionis realis, licet sit verum cum allata à se declaratione, tamen videri superfluum quia coincidit cum alio signo distinctionis realis, nimisrum cum signo separationis actualis secundum vniōnem.

At pace Mastrij, hæc declaratio non explicat, sed implicat vim huius signi, quod si intelligendum esset hoc modo, omnino inutile esset, non ex eo tantum quod coincideret cum alio signo, si coincidat, ut ipse afferit; sed numquam posset deseruire ut aliquis deueniret ad cognitionem quod aliqua realiter distinguerentur: nam si solum intelligi debet sic, ut quæ sunt adæquate in diuersis subiectis, distinguantur, ut quis ex subiectatione aliorum colligat distinctionem, debet cognoscere, an adæquata sint in illis diuersis subiectis, an non; & si id sciat, iam sciet eo ipso quod sint distincta realiter, vnde ex subiectatione non deducetur ad huius cognitionem, sed ex alio principio. Imo si examinetur bene, sensus huius regulæ & signi iuxta Mastrij explanationem esset, quod quæ ita se habent in diuersis subiectis, ut vnum limitetur ad vnum subiectum sic, ut non possit esse in alio, quia scilicet illud vnum subiectum adæquatum ipsi, debeat esse distinctum ab altero, quod meo iudicio ridicule satris adduceretur pro signo ad inquirendum distinctionem realis.

At si intelligatur signum hoc meo modo, qui facilius est, erit optimum signum, sensus enim erit, quod quæ subiectantur in diuersis subiectis discontinuis, sint distincta realiter, si res relinquatur in ordine suo naturali, & nisi Deus faciat miraculum. Posset etiam addi quod illa dicenda sint & habenda pro distinctis realiter, quæ subiectantur in diuersis subiectis sive continuatis, sive discretis; quod alio non constat quod habeant identitatem; & hinc dicendum quod partes albedinis inexistentis subiecto extenso sunt distinctæ realiter, &

quod non sit eadem pars, quæ est in diuersis partibus; idem etiam dicendum de partibus aliarum animarum præter rationalem, quia non constat ex aliis principiis quod sint identificatae, aut quod sint indivisibiles.

Restat examinandum an verum sit quod dicit Mastrius, hoc signum subiectationis in diuersis subiectis coincidere cum alio signo de separabilitate quoad vniōnem; ut hoc autem discussiatur, videndum quid ille intelligat per talem separabilitatem.

Dicit ergo inferius num. 106. separabilitatem quoad vniōnem esse quam illa habent, quæ possunt existere in rerum natura absque vniōne, & hanc sufficere ad distinctionem realem colligendam, etiamsi inter talia non sit separabilitas quoad existentiam, seu etiamsi non possunt existere sine se inuicem, vnde quamvis Pater & Filius, ac duo similia nequeant, ut sic, formaliter existere absque se inuicem, quia tamen non sunt vnta ac intimè coniuncta, censentur realiter distincta.

At ego fateor me non intelligere hoc signum hoc modo explicatum sic, ut possit esse ad propositum seu vtile ad inuestigandum distinctionem realem aliquorum de qua dubitaretur, in ordine autem ad hoc propontur signa distinctionis realis ab Authoribus:

Ratio autem est: Quia si hoc signum sic declaratum posset esse vtile ad colligendam distinctionem realem aliquorum, quæ non possunt colligi aliunde ex separabilitate quoad existentiam, vel ex productione reali, maximè ad colligendam distinctionem correlationum quæ non possunt separari quoad existentiam, nec producent se mutuo; sed ad hoc non est vtile: ergo ad nihil.

Probo minorem, Quia non possum cognoscere quod Paternitas & Filiatio, v.g. aut similitudines duorum alborum sint aliqua distincta non vnta realiter nisi vel ex eo quod subiectentur in diuersis subiectis non vnitatis, vel ex alio aliquo capite, nam possem existimare quod esset vnta forma quæ esset in duobus illis subiectis: Ergo prius debeo habere vnde colligam quod sint distincta realiter, quam ex hoc signo possim illud colligere, & consequenter hoc signum, ad minus ut explicat ipsum Mastrij, ad nihil prorsus deseruit.

Ex quo infero quandoquidem possit naturaliter loquendo colligi distinctio aliquorum ex subiectatione in diuersis subiectis non continuatis, illam regulam de subiectatione vtiliorem esse, quam hanc de separabilitate quoad vniōnem quæ nullo modo potest sufficere, & consequenter illam alteram neque esse superfluum, neque coincidere cum hac, ut inaduertenter asserit Mastrius.

Vlterius num. 188. §. Respondeo. Adfert duas meas responsiones ad obiectiōnem propositam num. 9. & ait vtramque esse falsam.

Primam quidem, Quia in eo casu supponitur non esse communicata Filio virtus spiratiua, scilicet voluntas fecunda, ergo in eo casu nec produceret, nec posset producerē.

Quod si dicatur posse tamen ipsum producere in alio casu, qui scilicet de facto est, hoc non inuat, quia licet posset sufficere ad distinctionem realem in casu qui de facto est, non ramen in illo casu, quia talem potentiam producendi Spiritum sanctum tunc Filius non haberet. Tum quia quando Aduersarij dicunt quod in diuinis non est distinctio realis nisi vbi obuiat relationis oppositio, facile potuisset Doctor respondere, adhuc eo casu obuiare talem oppositionem quia vnuus potest alium producere in alio casu; Sed non recurrit ad hoc sed dicit eos distinguiri per relationes disparatas incompossibilis; tum quia ex hoc quod Filius posset producere Spiritum sanctum in alio casu, deducunt Thomista quod in illo alio casu tantum distinguuntur realiter.

Ad hæc breuiter Respondeo, negando primam meā responsum esse falsam, & ad impugnationem Mastrij, nego supponi in casu quod Spiritus S. non procederet à Filio, ipsi non esse communicatam virtutem spiratiua, seu voluntatem secundam quod omnia possit.

K k k tiua,

tua, quam inuoluit illa virtus & voluntas.

Certum est enim ex omnibus Theologicis principiis, ut supponitur tum cōmunicatam cēlē Filio essentiam diuinā, ita etiam supponi cōmunicata ipsi omnia attributa ipsius & consequenter intellectū ac voluntatem quoad omnem perfectionem absolutam quā dicit; & licet non esset tum dicenda fœcunda, hoc tamen non oriri ex defectū vlliū perfectionis, sed ex eo quod supponatur Spiritus sanctus in eo casu productus à Patre adæquate, & quod voluntas vt fœcunda connotat non esse sic productū terminum eius, hoc est Spiritum sanctum; vnde si non esset sic productus Spiritus sanctus, non minus certum est quod Filius haberet quo ipsum posset producere absque ullo alio principio positivo præter ea, quæ tum haberet; & quod hoc sufficit ad hoc quod distinguatur ab ipso realiter, nō solum in alio casu, sed in illo ipso, nam ad distinctionem realem, etiam actualem, aliquorum sufficit quod vnum habet omnia principia, quibus posset producere alterum, in casu quo alterum nō esset ab alio adequate productū; neque enim absque reali distinctione posset ipsum producere, casu quo non esset productū ab alio ex eudentissimo principio, quod idē nō posset producere seipsum, etiā in casu quo non esset productū ab alio.

Quare cum filius haberet voluntatem diuinam cum cognitione perfectissima cōsentiā diuinā, & voluntas diuina supposita tali cognitione sit principium, quo ipsem Pater producit Spiritum sanctum, sequitur quod filius posset producere Spiritum sanctum, casu quo non esset productus, & consequenter quod etiam in illo casu distingueretur realiter ab ipso.

Per quod patet ad primum quod opponit Mastrius.

Ad secundum dico quod quāmis Scotus posset facile recurrere, dum responderet aduersariis ad doctrinam meam & non recurret, sed ad aliam, non inde sequi quin mea esset bona.

Dico secundo quod ipsa responsio Scotti in re ipsa coincidit cum meā; nam in casu illo filius distinguetur à Spiritu S. nō per relationes formaliter oppositas, sed per disparatas incompossibilis; nam quandoquidē filiatū esset talis vt Filius per eam constitutus posset Spiritum sanctum producere casu, quo nō esset productus à Patre, sequitur manifeste quod distinguetur realiter à Spiritu S. & consequenter quod non esset disparata quomodocumque, sed ita ut esset incompossibilis in eadem persona cum spiratione passiva.

Ad tertium dico quod male assereret Thomista, quod Filius non esset in eo casu distinctus à Spiritu S. sed quod esset distinctus in alio casu, in quo posset ipsum producere, nam vt dixi, sufficit vt distinguatur realiter in illo casu, quod in illo ipso casu posset producere, nisi supponeretur aliunde adæquate productus, sicut ignis colligitur sufficienter distinguī realiter ab alio simul existente per hoc, quod posset ipsum producere, quāmis actū non produceret ipsum.

Ex quo dico denique ad vltimum quod quando Lector vel Doctor, vel quicunque assignat pro signo distinctionis realis oppositionem productū & productū, hoc nec reuera, nec vere intelligi de oppositione tantū actuali, ita scilicet vt inter ipsa intercedat productio actualis: sed etiā de possibili, itav sufficiat quod posset vnum ex ipsis alterum producere: quæ oppositione possibilis productens & productū, non facit ipsa tantū possibiliter distincta, sed actū, si actū existant, quæcumque enim actū existunt, & ita se habent vt vnum ab altero possit produci, quāmis actū non producatur, actualissime distinguuntur vt est evidens.

Nā certe ignis A ex eo quod possit produci ab igni B & producere ignē C, quāvis nec producatur actū ab uno nec producatur alter, distinguitur realiter ab vtroque.

Videamus iā quid' opponat secūda Responsioni, quam similius fallam dici; quia distinctione quam admittit Scorus in eo casu inter Filium & Spiritū non esset fictitia & cōmentitia sicut ipsem casus, sed vera & realis.

Respondeo concedendo totum & negando aliquid

inde sequi contra me, quāmis enim ipsem casus qui supponitur de productione Spiritus sancti à solo Patre, sit omnino commentitius, tamē distinctione Spiritus sancti à filio in illo casu, modo casus esset possibilis, non esset commentitia sed realis & vera.

Hic ex infuria Typographorū perditus est discursus alius, quē feci contra doctrinam aliquam Mastrij, quam mihi opposuit, similem in substantia doctrinæ sequenti ipsius; & quia prima pars Metaphysicę ipsius ex qua illa doctrina desumpta erat, in tota hac ciuitate reperiri nō poterat; nec recordabar, quo loco determinato illius primæ partis illam proposuerat, nec quomodo, non erat aliud remedium, quam vt meus integer discursus deleretur, & lacuna impleretur hac ipsa annotatione. Certum autem reddo lectorem ex discursu meo cōtra Mastrium §. sequenti, nullo proſus negotio quemlibet posse illam Mastrij doctrinam impugnare. Et sane, quod sāpe feceram, iterum hic fateor non fuisse opus vt ego vñquam in particulari responderē ipsius impugnationibus mea doctrinæ, aut propagationibus huius: quia nihil vñquam, quantum ego percipere poteram, scriptus aut pro se, aut contra me, quod responsionem mereatur, aut difficultatem vñlam exhibeat. Quare fere pœnit, quod meum Cusum tot contra ipsum additionibus auxerim. Sed quod dicitur: quod factum est, infēctū fieri nequit. Hanc tamen in me vel pœnā, vel solamen recipiam, vt quāvis integros tomos contra me in confirmationem huius doctrinæ componeret, nunquā sim responsurus, etiam si Deus optimus maximus cederet mihi annos Matulalæ. Cur enim tam inutiliter impendere vellem tempus, praesertim cum quāvis aut ipse contra me, aut ego contra ipsū luce meridiana clariores adducerē demonstrationes, tamen affectus, & studium propriæ defendendæ sententiae efficere posset, vt neuter alteri succubere vellet: & quod ad alios attinet, fortasse rem tanti non facerent, vt vellent vtriusque rationes bene ponderatas ad se inuicē conferre, & sic que portiores essent recte iudicare, & si id etiam facere proponerent, sāti posset vt vltius libtos reperiē non valcent. Itaque ab hac contentione ego dum vixerō abstinebo. Nec proſus Mastrio inuidē vñlam laudem quam suis lucubrationibus acquisiuerit, & plane optarem, vt æquāli ipsiusmet desiderio laude afficeretur, modo id tamen non cederet in Tyronum detrimētum, si ea in opinione ipsius doctrinam haberent, vt omnino Scotticam in omnibus, & etiam rationibus satis muniam existimat. Quo discrusu non alio fine hic vtor, quam vt lacunam, quod ante admonui, ob Typographi incuriam, hic alioquin futuram aliquo modo replerem. Dabit Lector veniam, necessario defectui, in alia editione, si me viuente futura sit, emendando; quod eō facilitius ab ipso impetrare confido, si, quod certe verum est, crediderit hāc ipso me, iam febre laborantem, addere debuisse, rogantibus Typographis.

Eadem disputatione num. 202. §. Respondet Poncii, adducit meam responsionem hic num. 19, ad fundatum Suarj, quām putat Mastrius reici à Suario, qui licet inseparabilitas naturalis non sufficiat ad colligendam identitatem realem propriam & rigorosam, sufficit tamē supernaturalis. Dicinde ait sibi non placere solutionem meam ad confirmationem Suarj, in qua nego distinctionem realem propriæ dictam esse quæ veratur inter rem & rē, sed quæ est inter extrema positiva & opponitur distinctioni formalis ac rationis: hoc enim, inquit Mastrius, nihil est dictu: nā distinctione realis opponitur distinctioni formalis non quia est inter extrema positiva: sed quia positiva inter quæ est, sunt res, qualia non sunt extrema distinctionis formalis, sed realitates aut formalitates: vnde infert quod melius responderā ad confirmationē negando modū non esse rem. Sed vt ab hoc incipiā, fateor me debere id negare, si male respōdere velle: malū tamen bonā adhibere respondi & concedere quod recte negare non poterā in sensu, in quo agebat Suarez de re, in quo sensu malū & debui agere cum ipso, nisi vellem contendere de nomine.

mine. Ad id autem quod opponit Mastrus meæ responſione dico distinctionem realem opponi formalis, non quia est inter res prout res opponitur modo, nec quia est inter positiva quæcumque, sed quia est inter positiva talia, si quorum unum potest esse sine altero, aut producere alterum, aut subiectari in subiecto in quo alterum nequeat subiectari.

Nec proſus ſcio quid faciat doctrina illa de separabilitate naturali, quam concedo, ad rem, aut contra meam responſionem ad doctrinam Suarij.

Q V A E S T I O I I .

An & quid sit distinctionis formalis.

Pro maiori huius quæſtionis valde controuerſa explicatione, Notandum primò, distinctionem formalē multipliciter capi, primò pro ea distinctione, quæ est inter aliquas rationes diuersarum seu distinctionum formalium, ſive illæ formæ ſint realiter distinctæ, ſive non: & in hoc ſenuſ paries albus dicitur formaliter distinguūt à pariete nigro.

Secundo pro diuerſitate, quæ est inter res, quæ habent diſſimiles eſſentias: & in hoc ſenuſ Petrus & Paulus, quia non habent diuerſas ſeu diſſimiles eſſentias, non dicuntur formaliter, id est essentialiter, diſtingui. Petrus autem & Bucephalus diſtinguuntur formaliter in hoc ſenuſ, quia habent diſſimiles eſſentias: & de diſtinzione formalis in his duabus acceptionibus non eſt illa controuerſia, neque enim dubium eſt potest quin dentur, & iam declaratum eſt ſufficienter quid ſint.

Quid diſtin-
formalis
contro-
vera po-
ficiorū.

Itaque tertio modo accipitur diſtinzione formalis pro diſtinzione aliqua, quæ eſt à parte rei aequaliter ante omnīm operationem intellectus, & tamen non eſt diſtinzione realis propria, nec realiſſima, nec modalis.

Notandum secundo, positiva, quæ ſunt à parte rei independenter ab operatione intellectus, & cuiusvis potentiaſ ſenſitivæ, eſt in triplici diſferentia; nam quædam ſunt, quæ per ſe ſine vīlis alijs rebus, quas non in cludunt poſſunt exiſtere, vt Petrus, Paulus: quædam alia, quæ licet ſecundum communiorem opinionem per ſe eſt ſine alijs non poſſunt, tamen de nouo aduenire poſſunt alicui rei per ſe potentie exiſtere, vt relationes omnes realiter diſtinctæ à ſuis fundamēntis.

Et denique quædam alia, quæ neque per ſe exiſtere poſſunt, neque de nouo alicui aduenire, quia ſunt talis naturæ, vt nec illa res, in qua ſemel exiſtunt, vñquam eſt poſſit ſine ipliſ, nec ē contraria, vt omnes gradus Metaphysici, v. g. animalitas, humanitas, singularitas, ratio, substantia, & etiam relationes omnes identificatae realiter ſuſ fundamentis.

Cur que-
formali-
ter tantu-
diſtin-
guuntur
vocātur
formali-
tates no-
forma.

Et quamvis omnia haec positiva ſint, & dicantur entia & res dicitur omne illud positivum, quod non eſt ens rationis; tamen vt diſtinguantur duo priora genera positivorum à tercio, illi, qui admittunt positiva tertij generis, vocant illa formalites, non vero res aut entia; positiva vero primi & ſecondi generis vocantur res & non formalites.

Et ratio quare vocant positiva tertij generis formalitates, eft, quia quemadmodum forma denominat formaliter ſubiectum ſuum, v. g. albedo parietem; ita etiam formalitas denominat formaliter rem, in qua eft, v. g. animalitas denominat Petrum animal. Non volunt autem vocare illa formas, vt diſtinguant illa à proprie diſtis formis, quæ ſcilicet realiter diſtinguantur à ſuis ſubiectis.

Quid eft
formali-
tas.

Itaque formalitas in hoc ſenuſ eft aliquid positivum, quod ſecondum ſe non poſſunt exiſtere per vīlam potentiam; in cludunt tamen in re potente exiſtere ſecondum ſe.

Quid diſtin-
formalis
propria.

Hinc patet primò quid sit diſtinzione formalis, prout de ea agimus in hac quæſtione; eft enim diſtinzione, quæ eſt inter huiusmodi formalites, tani inter ſe quam à rebus, in quibus in cluduntur.

Secundo poſſibilitas eiusdem, quia non poſteſt affigari repugnantia aliqua, cur huiusmodi poſtitua tertij generis non poſſint ponи à parte rei; quod ſi ponantur, neceſſario habeant diſtinzione formalē; ergo poſſibilis eft diſtinzione formalis. Quæ ſane ratio multo magis manifesta eft, ſi nulla alia ad eſter ad confirmationem diſtinzione huius formalis mediae inter diſtinzione realem ſtrictè ſumptam & diſtinzione rationis, quam vīla in oportū adducta à Suarez, aut Vasquez, licet audacter allerat ille disp. 5. Metaphysic. 1. maifestum eſt non dari huiusmodi diſtinzione; hic prima parte disp. 116. eam omnino eſt comitemtiam: quorum & aliorum minoris nota authorum, nimis facile in censuras prorumpentium operibus ſeueriore notam multo meliori fundamento, ſi plareret, inutre non eſtet diſſicile.

Quo ſe-
ſta diſ-
tin-
to vir-
tuallis
vocari
virtualis,
& ratio-
nis.

15. Notandum tertio, Hanc diſtinzione formalē vocari poſſe diſtinzione virtualē, non quod qd extrema eius aetū non diſtinguantur, fed quod res habens formalites ſic diſtinctas poſſit effectus realiter poſteſt diſtinctos mediantibus illis formalitatibus producere tam bene, quam ſi iſta formalites eſſent realiſſime diſtinctas.

Poſteſt etiam vocari diſtinzione rationis, non quod fiat per rationem, hoc eft per intellectum, ſed quod ſit inter rationes obiectivas, quæ poſſunt concipi ſeorsim ab intellectu. Cauendum tamen eft ab his nominibus, ne incidatur in equiuocationem, & controuerſia realis reducatur ad nominalē.

C O N C L V S I O .

16. Datur actu à parte rei inter aliqua diſtinzione formalis, quæ neque ſit realis propria; neque etiam rationis, hoc eft per operationem intellectus. Haec eft maniſta ſententia Scori nostri diſputatione 2. quæſtione septima, & diſtinzione 8. quæſtione 8. & omnium, quos ſequitur Egidius de Beatiudine, libro 5. quæſtione 5. articulo 2. numero 6. Fonſeca libro 5. Metaphys. 6. quæſtione ſexta, contra Thomistas & recentiores communiter exiſtimentes non dari aliquam diſtinzione niſi realē propria, aut rationis, hoc eft per operationem intellectus, quos citat & ſequitur Recupitus libro 3. de attributis quæſtione 4. cap. 2. in qua quæſtione fuſiſſime agit de hacre.

Probatur primò, Quia animalitas & rationalitas in homine diſtinguantur ante omnem operationem intellectus; ſed non diſtinguantur realiter, vt omnes factentur: ergo diſtinzione formalis.

Probatur conſequētia, tum quia non datur alia diſtinzione actualis, niſi vel realis, vel rationis, vel formalis: tum etiam quia nihil aliud intelligimus per diſtinzione formalē, quam illam quæ eft à parte rei in ter positiva, quæ non diſtinguantur realiter.

17. Probatur ergo maior, in qua ſola poſteſt eſſe diſtin-
cultas: p̄dica contradiictoria non poſſunt compete-
re eidem omnino rei nullam habenti in ſe diſtinzione,
vel non includenti in ſe aliqua quæ ſunt aliquo
modo diſtincta; ſed p̄dica contradiictoria compe-
tunt animalitati & rationalitati independenter ab omni
operatione intellectus: ergo aliquo modo diſtinguantur
ante omnem operationem intellectus.

Probatur maior ex primo principio, quia id non po-
teſt eſſe & non eſſe: cuius ratio eft, quia eſſe, & non eſſe
ſunt contradiictoria: ergo eidem omnino indiſtincta rei
non poſſunt à parte rei competere p̄dica contradiictoria, alias deltruetur prium principium.

Probatur minor, quia animalitas homini habet conuenientiam aliquam, ſive negatiuum ſue positivum
parum refert, cum animalitate bruti, & rationalitas non
habet conuenientiam cum illa.

Item animalitas eft principium actuum potentiarum ſenſituarum; & poſteſt eſſe in aliquo, in quo non poſſit eſſe rationalitas, & p̄dicare de pluribus ſpecie differentiis: ſed nihil ex hiſ poſteſt p̄dicare de rationalitate, vt patet, ſed contradiictoria omnium iſtorum poſſunt p̄dicare de illa; ergo, &c.

K k k 2 Probatur.

Proprie-
tas di-
stinguai-
tur a
realiter
et subie-
cto.

Probatur secundò, ex suppositione, quod risibilitas id estificetur realiter homini, quod suo loco probabitur: risibilitas distinguitur ab homine ante omnem intellectus operationem: non realiter, ergo formaliter.

Probatur antecedens, Quia risibilitas non est de essentia hominis & presupponit ipsum hominem, à quo Metaphysice pullulat: ergo distinguitur aliquo modo ab ipso à parte rei.

Respondebunt ad hanc aduersarij, animalitatem & rationalitatem, hominem & risibilitatem, & omnia similia distinguuntur virtualiter, seu fundamentaliter, non formaliter aut actu, & hoc sufficere ut praedicta contradictionia ipsis competere possint.

Vel di-
stin-
gio
virtualis
&
fun-
damen-
talis co-
nentur eis
formali,
vel non
sufficit.

Contra, Quando dicas quod distinguuntur virtualiter, vel dicas quod animalitas non sit formaliter rationalitas, nec è contrà: vel dicas quod animalitas sit formaliter rationalitas à parte rei.

Si primum dicas, habeo intentum: Quia quando dicas quod distinguuntur formaliter, nihil aliud intendimus, quam quod à parte rei animalitas non sit rationalitas, nec è contrà: & idem est de homine & risibilitate: ergo si per distinctionem virtualem hoc ipsum intelligatur, qui eam concedit, concedit nostrum intentum, quānus non vtratur eodem nomine.

Si secundum dicas, Manet adhuc argumentum, quandoquidem impossibile est, quod eidem omnino rei sine illa distinctione actuali, praedicta contradictionia conueniant.

Confirmatur, Quia vel ista distinctione virtualis est independenter ab intellectu, vel non est: si primum, ergo habetur aliqua distinctione à parte rei inter animalitatem & rationalitatem quocumque nomine vocetur, & nihil aliud intenditur.

Si secundum ergo nulla responsio, quandoquidem argumentum conuinicit aliquam distinctionem independenter ab intellectu. Non est ulterius inhærendum in impugnatione huius responsionis, quia quotquot evantur, videntur coincidere in rei veritate nobiscum, & solis verbis discrepare: nos autem non libenter contendimus de nomine, vbi de re agendum.

19. Itaque ad predicta altera respondetur iuxta sententiam Nominalium, supponendo eandem omnino rem sine illa distinctione posse respicere effectus diuersos, v.g. rem illam simplicissimam Metaphysicę, quae dicitur homo, posse respicere actum sensationis, v.g. visionis, aut auditionis, & actum rationis, v.g. intellectu- nis & discursu; & secundum quod respicit priores actus, posse vocari uno nomine, v.g. animalis, & definiri etiam una distinctione: secundum verò quod respicit posteriores actus, posse vocari alio nomine diuerso, v.g. rationalis aut hominis, & definiti etiam diuersa definitione, quānus in rei veritate sit eadem omnino res sine illa distinctione in se, quā explicatur & significatur vtroq; nomine & definitione, quatenus tamen respicit effectus diuersos, qui possunt ab illa prouenire.

Quo supposito, Quia nulla est ratio, cur ita non sit de facto in homine, si potest ita fieri, & nulla est etiam ratio cur non possit ita fieri.

Quo-
modo
pradica-
fa con-
tradic-
to, non
pos-
funt co-
petere
eiden-
si ampli-
cissima
rei.

Respondeo in forma ad argumentum, distinguendo maiorem: animalitas, secundum quod connotat, aut quod respicit sensationem distinguuntur à rationalitate, secundum quod respicit actus rationales, concedo; secundum se & absolute distinguuntur, nego maiorem.

Et per hoc patet ad secundam probationem; cuius antecedens est distinguendum sic: risibilitas secundum quod connotat risum, est distincta ab homine, secundum quod connotat actus rationales, hoc est intellectu- nis, volitionis, concedo; absolute & secundum se, nego antecedens.

Ad cuius probationem respondetur distinguendo antecedens: risibilitas secundum quod connotat risum, presupponit hominem secundum quod connotat actus rationales, & non est de essentia ipsius, concedo; secundum se & absolute, nego antecedens.

20. Ut autem probabilitas huius doctrinæ magis appareat, pro eius maiori confirmatione sic argumen- tor: Similia argumenta, quibus probatur distinctio à parte rei inter animalitatem & rationalitatem, possent fieri ad probandum quod ens, ut sic, commune Deo & hominibus (quod secundum omnes non dicit nisi uniuersam simplicissimam formalitatem) constet pluribus formalitatibus; ergo cum hoc non concluderent de ente, videtur etiam quod non concludant illud de hominis animalitate & rationalitate; & sicut ex illis argumentis male colligeretur distinctio plurium formalitatum in ente ut sic, ita etiam male colligitur ex illis quod sit distinctio pluri formalitatum à parte rei ipsius.

Consequens videtur euident, probatur antecedens, supponendo eandem ipsam simplicissimam formalitatem entis, ut sic, esse principium unitatis, bonitatis, & veritatis suę, & secundum quod est principium unitatis, formaliter loquendo, non esse principium veritatis; quod Scotista omnes admittere debent. Vocetur ergo, claritatis gratia, ens, quatenus principium unitatis, formaliter loquendo, A. & secundum quod est principium veritatis, vocetur B. Hoc supposito probatur antecedens: A. formaliter loquendo non est principium veritatis, & B. est principium veritatis: ergo A. distinguitur formaliter a B. & consequenter erunt duas formalitates in ente ut sic, secundum quarum unam erit principium unitatis, & secundum alteram veritatis. Hoc argumentum est omnino simile isti, quo probabitur distinctione animalitatis à rationalitate; ergo verum est prædictum antecedens.

Confirmatur, Quia sequeretur quod rationalitas hominis, seu ultima differentia ipsius includeret plures formalitates, contra Scotum & veritatem.

Probatur sequela, Quandoquidem potest intelligi, ut est principium Metaphysicum ex quo emanat intellectus, & voluntas: & ut consideratur tanquam principium unius, non consideratur ut principium alterius, ergo contradictioni possunt de ipsa praedicari.

Confirmatur secundò, Quia si ex eo quod una res resipicit res diuersas, colligatur quod includat plures formalitates positivas distinctas à parte rei, non potest assignari illa formalitas tam simplex, de qua non potest colligi quod includat plures formalitates distinctas: sed hoc est absurdum, & contra Scotistas omnes, ergo: Maior pater, quia non potest assignari illa formalitas, quae non resipicit diuersa, & quae non potest intelligi, ut resipicit unum ex illis, quin intelligatur ut resipicit alterum.

Minor patet, quoad primam partem, quia alias in qualibet re darentur infinitae formalitates positivas, patet etiam quoad secundam partem, quia illi admittunt plures formalitates simplicissimas.

Ex hac doctrina pater, Quam insufficienter colligitur distinctio formalis inter aliqua ex diuersis definiti- bus, nam eadē omnino res simplicissima potest habere diuersas definitions secundū quod resipicit diuersa.

22. Confirmatur tertio, quia maior pars Scotiarum cōcedit phantasiam, imaginationem, sensum communem, & cæteras potentias sensitivæ internas non esse neque quidem formaliter distinctas, & tamen habent diuersas definitions, ut pater in libris de anima; & certè hæc confirmationi confirmat totam hanc doctrinam, quia omnis ratio, quæ probat animalitatem distinguunt ab homine, vel à rationalitate, videtur etiam probare sensum communem,phantasiam, & imaginationem esse distincta formaliter, ut suo loco ostensum est.

Confirmatur ultimo, Quia intellectus secundum eandem formalitatem est principium simplicis apprehensionis, iudicij, & discursus, itavt sit eadem omnino formalitas intellectus, à qua omnes istæ operations diuersæ proueniunt; & tamē secundū quod intelligitur esse principium simplicis apprehensionis, non intelligitur esse principium discursus, aut iudicij; neque etia quatenus consideratur in ordine ad discursum, habet eandem

dem definitionem, quam haberet ut consideratur in ordine ad iudicium, vel simplicem apprehensionem: ergo similiter quantumvis entitas hominis sit principiū sensationis & discursus, & quatenus consideratur in ordine ad sensationem, habeat diuersam definitionem à definitione, quam habet, ut consideratur in ordine ad discursum; non tamen inde sequitur quod includat plures formalitates à parte rei distinctas, secundum quarum vnam respiceret sensationem, & alteram discursum.

24. Sed contra totam hanc replicam, quæ videtur optimæ qua fieri potest contra distinctionem formalēm in creatis, facit, quod supponat semper diuersas definitiones & nomina, ex quibus colligimus distinctionē formalēm inter aliqua esse definitions, qua darētur de re aliqua non secundum se, sed vt respiceret res aliquas diuersas; quod tamen est falsum; concedimus enim diuersas definitions, quibus definiret & describeretur res vt respiceret res distinctas, aut ut consideraretur in ordine ad illas, non necessariō arguere distinctionem formalēm, vt bene ostenditur in replica, sed negamus diuersas definitions aut descriptions, quibus res definitur, vel describerentur secundum se, non arguere distinctionem formalēm.

25. Tota autem difficultas modo consistit in ostendendo quomodo cognosci possit rem aliquam definiri, aut describi secundum se, & non vt respicit res alias distinctas: nam nisi hoc ostendatur, adhuc aduersarij poterunt dicere quod res illæ, quas nos dicimus definiri secundum se, non sic definitur, sed vt respiciunt res distinctas.

Ad hanc autem difficultatem respondetur signum sufficiens esse ad collendum, quod vna & eadem formalitas non definitur, quatenus respicit operationes, aut res distinctas diuersis definitionibus, aut descriptionibus, si vna ex illis definitionibus possit competere aliqui, cui altera definitio competere non possit: v.g. quia definitio, qua darur de animali, potest competere aliqui, cui definitio rationalitatis non competit, propterea bene colligi potest non esse eandem formalitatem, quæ vtraque definitione describitur, aut definitur. Sunt enim alia viae quibus id colligi possit, sed de his alias Deo volente agemus.

Additio ad hanc: Si definitio animalis non esset definitio ipsius secundum se, sed tantum vt respiceret aliquam operationem, quod tum non definitur propriæ definitione essentiali, & pariformiter non haberemus vlam definitionem essentialiem propriam alicuius rei; quod videtur esse magnum inconveniens.

Probatur secundo conclusio argumento Theologico: datur distinctione formalis in diuinis: ergo & conclusio est simpliciter vera, & præterea datur distinctione formalis in creatis.

Prima consequentia est euidentis; probatur secunda, quia difficultius & magis contra rationem iudicatur communiter, admittere distinctionem formalēm in diuinis, quam in creatis: ergo si datur in diuinis, non debet negari in creatis.

Probatur antecedens primarium: essentia diuina est communicabilis, & de facto realiter communicata, ac identificata Filio actu & independenter ab omni operatione intellectus: paternitas vero diuina secundum se independenter ab omni operatione intellectus non est actu communicata Filio; similiter per paternitatem actu & formaliter independenter ab omni opere intellectus constituitur Pater in esse Patris, & distinguuntur realiter à Filio; per essentiam vero diuinam non constituitur actu & formaliter in esse Patris, nec distinguuntur realiter à Filio: ergo est aliqua distinctione actualis à parte rei ante omnem operationem intellectus intellectum diuinum & paternitatem.

Probatur consequentia, Quia si nulla prorsus sit distinctione realis, aut formalis inter ipsa à parte rei ante omnem operationem intellectus, impossibile est quin quidquid actu conueniat vni à parte rei, formaliter conueniat alteri: est enim inimaginabile, si nulla sit distinctione actualis à parte rei inter paternitatem & essentiam,

sed ita se habeant, vt ipsamet essentia à parte rei sit formaliter loquendo paternitas & è contra paternitas, sit ipsamet essentia formaliter loquendo, quin quidquid prædicatur de essentia, prædictur de paternitate & quidquid prædicatur formaliter de paternitate, prædictari possit formaliter de essentia: ergo cum communicari & identificari Filio prædictur de essentia, etiam idem debet prædictari de paternitate; & sic Pater non distinguetur realiter à Filio contra Fidem.

Confirmatur hoc: Quia Pater actu distinguitur realiter à Filio à parte rei ergo debet habere actu aliiquid, quo distinguitur à Filio: sed non haberet aliiquid actu, quo distingueretur à Filio, nisi haberet aliiquid à parte rei aliquo modo actu distinctum à Filio: ergo debet habere aliiquid tale, & consequenter à parte rei dantur in diuinis aliqua actu distincta.

Confirmatur secundo: Quia impossibile est, quod eidem non includenti vlla prædicata distincta possint actu competere prædicata contradictionia saltem, nisi per ordinem ad diuersa: sed si nulla esset actu à parte rei distinctione inter paternitatem & essentiam, eidem rei à parte rei non includenti prædicata distincta competenter prædicata contradictionia, ut communicari actu, & non comunicari actu, distingui realiter & non distingui realiter. Et hoc non per ordinem ad distincta, quia non possunt assignari vlla connotata, per ordinem ad quæ communicari, & non communicari possint competere essentia & paternitati, nisi admittatur aliqua distinctione actualis actu in diuinis ante omne opus intellectus, vt consideranti rem hanc patet: ergo necessario admittenda est talis distinctione.

Nec etiam valet dicere quod in creatis quidē prædicata contradictionia nequeant conuenire eidem rei distincta absq; connotatione distinctorum, secus tamen esse in diuinis; Nam si in diuinis id possit esse verum, cur idem non posset esse verum in creatis: aut quomodo poterit impugnari proterius aliquis qui idem diceret de creatis: Deinde si in diuinis contradictionia possint prædicari de eadem indistincta re, posset aliquis dicere quod Deus esset sapiens & non esset sapiens, quod esset & non esset, nec poterit qui id dixerit, conuinci argumento illo de contradictioni, quod est absurdum.

28. *Communior responsio ad hanc probationem, quæ reuera videtur tam euidentis, quam vlla, quæ in tota Philosophia adduci solet ad aliiquid probandum, est, quod quidquid cōpetit vni formalitatē competit alteri formalitatē omnino indistincta sic, ut neque actualiter, neque virtualiter distinguantur, & quod prædicata contradictionia nequeant cōpetere eidē rei nō habenti distinctionem actualē, aut virtualē, sed quanvis eadem res nō habeat distinctionem vllā actualē, modo tamē habeat virtualē, hoc sufficit vt ipsi possint cōpetere prædicata contradictionia, & vt ipsi secundū vnam formalitatem possit competere aliiquid, quod secundum aliam formalitatem virtualiter distincta nequeat ipsi cōpetere. Ita autem contingit in proposito, vt essentia diuina sit virtualiter distincta à paternitate, & consequenter, licet actu nullo modo distinguantur, posset aliiquid competere essentia, v.g. communicari, & identificari Filio, quod non competit Paterhītati.*

Contra tamen hanc responsonem, primū, quia sic posset quis dicere quod aliiquid posset existere & nō existere simul propter distinctionem virtualē, & quod eadem anima posset esse vnta & non vnta corpori.

Et si dicas distinctionem virtualē non sufficere, nisi simul cum infinitate, petis principium, & non poterit proterius conuinci, qui dixerit posse eam sufficere cum finitate, si poterit cum infinitate.

Contra secundo, Quia illa distinctione virtualē, vel facta est vt aliiquid sit actu in Patre quod non sit identificatum Filio, vel non facit.

Si facit: ergo habetur actu aliiquid in Patre, quod actu distinguuntur ab essentia, quæ est identificata Filio.

Si non facit: ergo saltem est quod Pater sit distinctus realiter & actualiter à Filio.

30 *Contra tertium*, est distinctio virtualis inter essentiam diuinam & attributa divina, & tamen non propterea potest communicari alicui, cui attributa non communicantur: ergo distinctio virtualis etiam cum infinitate, non sufficit, ut essentia dicatur communicari, & identificari Filio: paternitas vero non communicetur, neque identificetur ipse, nisi actu distinguatur.

Et si dicas reuera hac non sufficere, sed ulterius requiri oppositionem relatiuam inter Paternitatem & filiationem ad hoc, ut paternitas distinguatur realiter.

Aduic contra facit, Quod non sit oppositio inter paternitatem & filium, seu filiationem, magis quam inter essentiam, & filium, seu filiationem, si nulla prorsus sit distinctio formalis, aut essentialis inter paternitatem & existentiam, est enim impossibile concipere quod paternitas sit relatio magis quam essentia, si nulla prorsus sit distinctio actualis à parte rei inter utramque: si enim à parte rei formaliter & actualiter non habent ullam diuersitatem, quo modo poterit una esse relatio & altera non esse?

Contra quartum, Quia quando principium distinctionum aliquorum est virtualiter tantum distinctum ab eo, in quo conueniunt, ipsam tantum virtualiter distinguuntur, & non distinguuntur actu: ergo si paternitas & filia sunt tantum distincta virtualiter ab essentia diuina, ipsae personæ diuinæ non distinguuntur actu, sed virtualiter tantum.

Contra quintum, Quia quando dicitur quod distinctio virtualis sufficiat ad praedicta contradictione, absque connotatione rerum extrinsecarum, vel supponuntur esse aliqua distincta rationis formalis, que sic distinguuntur, vel non supponuntur. Si supponuntur, ergo admittuntur aliqua distincta actu reperiiri, inter qua reperitur distinctio virtualis, neque enim aliquid idem realiter & formaliter distinguatur virtualiter à semet ipso. Si non supponuntur, ergo male dicitur quod datur in diuinis distinctionis virtualis.

Contra sexto, Quia impossibile est ullam distinctionem aut realem, aut virtualē, aut formalē, facere ut idem secundum idem formaliter sit & non sit tale formaliter: ergo impossibile est, ut distinctio villa virtualis sufficiat ut eidē rei, quae est Deus pater, secundum eandem rationem formalem considerata possit cōpetere esse identificatum & non identificatum: ergo si hæc duo ipsi competit, oportet assignare alias rationes plures distinctas aliquo modo, secundum quas competunt ipsi illa predicata, quod est nostrum intentum.

Contra denique septimum, Quandoquidem omnis inconvenientia, quæ sequitur ex distinctione actuali formalis, quā ponimus nos, sequitur ex distinctione virtuali ad ueritorū: ergo frustra subeūt ingētes difficultates has ad fugienda distinctionē actualē nostrā. Consequens est cūdens: probatur antecedens, quia certe non potest assignari cur magis una quā altera repugnet simplicitati, infinitati, unitati, aut aliis perfectionibus diuinis.

31 *Probatur tertio*, Quia de fide est Filius aeternum produci per intellectum & non per voluntatem, & propterea vocatur ipsius productio, generatio: Spiritum sanctum vero produci per voluntatem, & non per intellectum: ergo distinguuntur intellectus a voluntate à parte rei: sed non distinguuntur realiter, ut est de fide: ergo formaliter.

Respondent aliqui, Si intellectus & voluntas considerentur prout in Deo sunt à parte rei, negando antecedens: si vero considerentur nostro imperfecto modo concipiendi, concedendo antecedens.

Sed contra, Quia sic sequeretur quod verè Filius non generaretur magis quam Spiritus sanctus, quod videtur periculo summum in fide.

Respondent alij, intellectum & voluntatem distinguunt virtualiter & hoc sufficere ut Filius procedat per intellectum & non per voluntatem. Sed hanc responsionem impugnauimus supra. Videantur aliae plures rationes apud Radam tom. 1. *controversiarum*, controv. 4. & alios Scotistas, apud quos etiam videri possunt plures

authoritates Sanctorum, quæ nostram sententiam valde confirmant. Nobis modo sufficiant duo loca: vnuus S. Aug. 7. de Trin. c. 5. Non ea Pater quo Deus nec eo Deus quo Pater; ergo à parte rei est aliqua distinctio inter Deum & paternitatem, secundum August. Alter Damasceni lib. de Fide c. 4. Si dixeris bonum, iustum, &c. Non natura Dei: sed quæ circa natura sunt dixeris; ergo bonitas & iustitia diuina, & idem est de ceteris attributis, distinguuntur ab essentia diuina secundum Damascenum.

Solutio obiectionum ex doctrina Scotti.

33. *Recupitus magna diligentia proponit c. 5. doctrinam Scotistarum de formalitatibus & distinctionibus*, ut ex illa validius, & efficacius impugnaret distinctionem formalem attributorum, & consequenter omnem. Placuit hic veritatis & Scottistica doctrinæ gratiam proponere, ac soluere argumenta ipsius.

Primum est: Si daretur distinctio formalis, non dare tur distinctio rationis: hoc est contra Scottum, qui admittit sapissime distinctiones rationis: ergo.

Probat sequelā majoris satis fusæ & cōfusæ. Vis probationis consistit in hoc, quod nō potest dari distinctio rationis, nisi formando de re aliqua indistincta, à parte rei plures conceptus obiectuos; sed quotiescūque sunt plures conceptus obiectui, erit distinctio formalis atque intellectum in illa re, si derur villo modo talis distinctio: ergo non dabatur distinctio rationis.

Respondeo secundo, negando sequelam: Quia quando intellectus formarer plures conceptus de re indistincta, qui plures conceptus à parte rei ipsi non competenter, facerent distinctionem rationis in illa re, & extrema, inter quæ fieret ista distinctio rationis, non haberent distinctionem formalem; nec ullam omnino nisi rationis: *Vnde in forma ad probationem sequela*, *Respondeo* distinguendo maiorem: formando plures conceptus obiectuos, qui verè à parte rei reperiuntur in illa re sic distincti, nego maiorem: qui non reperiuntur, concedo maiorem, & similiter distinguo minorem: quotiescumque dantur plures conceptus obiectui, qui sunt à parte rei, concedo minorem; qui vere non sunt, nego minorem & consequentiam.

Itaque quando intellectus prædicat Petrum de seipso considerando ipsum per modum distincti & pertinentis ad semetipsum, format tum duos conceptus obiectuos Petri, qui conceptus obiectui non sunt vere à parte rei, & propterea facit distinctionem rationis inter Petrum & seipsum; sed quando considerat in Petro animalitatem & rationalitatem, formando de ipsis duos conceptus obiectuos distincta rationis; quia illi conceptus reperiuntur à parte rei in Petro, propterea non facit tum distinctionem rationis, sed considerat res distinctas distinctione formali.

Rursus, Quando intellectus eandem formalitatem obiectuam considerat in ordine ad diuersa, quæ respicit, ut v.g. formalitatem voluntatis, quatenus respicit voluntem & nolitionem, & cogitat ipsam, ut respicit unum ex illis, esse distinctam à semetipsa ut respicit alterum, facit tum distinctionem rationis in voluntate; sed quando considerat duas formalitates obiectuas, v.g. intellectum & voluntatem (loquor in nostra sententia, qui identificamus has potentias realiter, & inter se, & cum anima; quod an ita sit, non facit ad propositum) quia reuera à parte rei sunt distinctæ rationis, non sit distinctio ullam ab intellectu, sed potius considerantur ab illo res, quæ sunt antecedenter distinctæ, secundum quod sunt distinctæ.

34. *Secondum*, Minima distinctio assignanda est inter attributa: sed distinctio formalis non est minima: ergo illa non est ibi ponenda.

Probatur minor, Quia minor est distinctio ex natura rei secundum Scottitas.

Distinctio formalis nō tollit omnem distinctionem rationis.

Hoc argumentum est satis frivoolum, & solum de nomine distinctionis ex natura rei, qua nomina aliquando confunduntur sic, ut idem significant, & sic minor esset negliganda cum sua probatione. Aliquando vero ab aliquibus capiatur in diuersa significacione, ita scilicet ut magis late pateret distinctio ex natura rei, quam distinctio formalis: & in hoc sensu, si distinctio ex natura rei dicatur minor quam formalis, falsa est maior, nec eam assertavit Scotus: nam licet dicat distinctionem formalē esse minimam ex iis, quae præcedunt intellectum, non capit distinctionem formalem, quatenus distinguitur à distinctione ex natura rei, sed quatenus complectitur omnem distinctionem, quæ præcedit intellectum, & non est realis rei à re, nec rei à modo separabili.

35. *Tertium, Si daretur distinctio formalis, daretur etiam realis: sed hoc est falsum, ergo & illud vnde sequitur.*

Probat sequela, quia ideo daretur formalis & non realis, quia formalis est minor quam realis: sed hoc est falsum, ut probatur variis rationibus nullo modo sufficientibus & procedentibus ex æquiuocatione ly formaliter, & quarum solutio patebit ex responsione, mox danda.

Itaque respondeo negando sequelam, & ad probacionem dico primò, maiorem esse falsam in sensu præciso & formalis: sed ratio est, quia dantur principia colligendi formalem, & non sunt principia colligendi realem distinctionem, sed potius sunt principia colligendi, quod non detur distinctio realis.

Dico secundò minorē esse falsam, & ratio cur distinctio formalis est minor, est quia illa formalitatem, seu cōceptus obiectivū, qui solum formaliter distinguntur, non sunt tam distincti, vt vnum possit separari realiter ab altero, aut ab altero produci: sed quia realiter distinguntur sunt tam distincta, vt possint separari, aut vt vnum possit alterum producere, vel ab altero produci.

Dici etiam potest minor distinctio illa, quæ est formalis, quia non sufficit ad hoc, vt quod sic distinguatur, dicatur simpliciter alia res ab illo, à quo sic distinguatur: secus autem est de distinctione reali.

36. *Dices, Distinctio formalis stat inter distincta realiter, distinguitur enim brutum ab homine formaliter, tamen sunt distincta realiter: ergo falsum est quod quæ distinguuntur formaliter non sunt separabilia, aut talia, quorum vnum non possit produci ab altero, aut alterum producere, aut quæ non possunt dici simpliciter alia à se inuicem.*

Respondeo distinguendo antecedens: Distinctio formalis, de qua hic agimus, nego antecedens; distinctio formalis in alijs significatione, concedo antecedens; & similiter distinguo consequens: quæ distinguuntur formaliter distinctione formalis, de qua hic agitur, nego: alia distinctione, transeat, sed non facit ad rem. Itaque, vt aduerti in initio huius disputationis, distinctio formalis capitur duplificiter.

Primum pro distinctione, quam habent res diuersarum existentiā aut formarum, siue illæ distinguuntur realiter, siue non: & in hoc sensu distinctio formalis potest stare cum separabilitate & alietate perfectissima; & identitas formalis opposita ipsi potest stare cum distinctione reali, vocando illa eadem formaliter, quæ non habent dissimiles formas, sicut non habent individua eiusdem speciei, & similiūm accidentium; nec de hac distinctione formalis agimus hic.

Alio modo capitur distinctio formalis pro ea, quæ est inter formalitatem realiter identificatas; & hæc necessariò reperitur cum identitate reali, & excludit distinctionem realē, nec sic dicitur homo & brutum distinguiri formaliter, aut Petrus, & Paulus non distinguiri formaliter: & per hoc corrut totus discursus Recupiti in tertia sua ratione.

37. *Quartum, Si attributa distinguenteruntur formaliter, distinguenteruntur se totis obiectiue; sed hoc est falsum, quia hæc est maxima distinctio, & infert realē.*

Probatur sequela, quia non conuenient in aliquo conceptu communi quidditatiō, quod saltem verum esse debet de differentiis aut modis vltimo constitutis

attributorum, propter principia illa, ex quibus Scotus probant vltimas differentias esse primo diuersas:) sed quæ non conuenient in vlo conceptu communi quidditatiō distinguntur se totis obiectiue.

Respondetur distinguendo maiorem: Distinguuntur se totis obiectiue, intelligendo per hoc quod non conueniant in aliquo conceptu communi, transeat maior; nec id est absurdum, nec talis distinctio est maxima distinctio, nec infert realē, quia reperitur inter rationalitatem & animalitatem quæ non distinguntur realiter: distinguuntur se totis obiectiue: quatenus hoc significat aliqua realiter distinguiri, & præterea non conuenire in alio conceptu communi, nego maiorem, id enim esset absurdum.

Itaque duplificiter possunt aliqua distinguiri se totis obiectiue.

*Primum sic, vt & distinguuntur realiter, & non conueniant in vlo conceptu communi præciso, ac abstracto, Dupliciter alii
qua pol-
vt conuenient homo & brutum, albedo & nigredo: & sunt di-
qua sic distinguuntur, maxime distinguuntur, quia &
habent distinctionem realē, & præterea non habent fe totis
conuenient formalē in uno conceptu communi obiecti-
vnuoco. Talia autem sunt res diuersorum prædicame-
torum, in sententia communi negante vnuocationem
entis; & talia etiam sunt ens rationis & ens realē: & vi-
tima differentia bruti.*

Secundū possunt aliqua distinguiri se totis obiectiue, quæ non conuenient in aliquo conceptu communi formalis, siue distinguuntur realiter, siue non: & hoc modo vltima differentia se totis obiectiue distinguuntur, & animalitas, ac rationalitas ciudem hominis.

Primo modo attributa non possunt distinguiri se totis obiectiue; bene tamen secundo modo possunt distinguiri, absque eo saltem, quod inde sequatur quod distinguuntur realiter.

38. *Quintum, Si attributa distinguenteruntur formaliter, etiam existentia distinguenteruntur formaliter ab essentia, quod est contra Scotum 1. distinctio. 2. quæstione se-
cunda, & alibi, vbi vult existentiam esse de conceptu
essentia diuina.*

Respondeo primò: Si daretur aliqua ratio particularis, ob quam existentia nō distinguenteruntur formaliter ab essentia, quia ratio non concurreret de attributis, negari debere sequelam, propter illam ipsam disparitatem.

*Respondeo secundò admissa sequela, negando quod id sit contra Scotum: quia quamvis existentia esset prædicatum essentiae diuinae, non inde sequeretur, quin distinguenteruntur formaliter ab ipsa, quandoquidem anima-
litatis, & rationalitas sunt prædicata essentialia hominis; & tamen distinguuntur formaliter ab homine. An autem existentia sit de essentia Dei, vel sit formalitas, vel modus intrinsecus, non pertinet ad hunc locum, quia perinde est quantum ad difficultatem presentem, quid dicitur; & Scotus ea in te problematicus fuisse videtur de quo suo loco.*

*Et per hoc patet ad sextum argumentum eius, quod est de singularitate. Nam quamvis esset de essentia Dei, posset distinguiri formaliter ab essentia eius. Obiter autem addo, quod in decursu sexti argumenti supponat hic author doctrinam falsissimam, & implicanter in terminis, nempe prius habere Sortem quod sit homo, quam quod sit Sortes. Nam quamvis homo sit prior quam Sortes, aut haecceitas illa; tamen implicat quod possit homo competere Sorti, antequam Sortes sit, nec potest esse Sortes, quin habeat differentiam individua-
lem, à qua constituitur in esse Sortis.*

Conferatur hoc: Quia in illo priori, in quo competit Sorti esse homo, queror an sit Sortes, nec ne: Si sit Sortes in illo priori: ergo homo non competit ipsi, antequam competit ipsi esse Sortes. Si non sit in illo priori Sortes: ergo Sorti in illo priori non competit homo; nihil enim potest competitre alicui pro vlo priori, quod non est pro illo priori, vt est evidens.

39. *Septimum argumentum, Si attributa distinguenteruntur formaliter ab essentia, nullus maneret conceptus*

KKKK

Singul-
te non
habet
prior es-
se homo,
quam
singula-

constitutiuus essentiæ: hoc repugnat: ergo, & illud vnde sequitur. Probat sequelam, quia attributa non possum constituere essentiam quidditatue, alias non esset attributæ nec etiam modus vllus infinitatis, aut necessitatis, aut im participationis potest esse constitutiuum eius, quia modus non potest esse formalitas: constitutiuum autem debet esse formalitas.

Respondeo primo. Etiam si attributa non distinguenterunt formaliter ab essentia, adhuc manere difficultatem de constitutiuo essentiæ: & quamvis attributa consti tuerent formaliter essentiam, adhuc distinguenterunt formaliter ab ipsa: vnde non facit hoc argumentum villo modo ad propositum, si bene aduertatur.

Respondeo secundo directe, negando sequelam, quandoquidem constitutiuum essentiæ esset ista formalitas, ratione cuius exigit habere tales proprietates, attributa, & modos: & si hoc non potest cōpetere modo vlli, tum erit aliquid aliud, quod non est modus formaliter, sed principium modi, de quo amplius in Theologia.

40. *Oltavum argumentum.* Si attributa distinguenterunt, etiam perfectiones essentiales Dei distinguenterunt formaliter: hoc est absurdum: ergo, &c. Probat minorem primo, quia si gradus essentiales, v.g. entis, substantiae, spiritualitatis, intellectualitatis, distinguenterunt formaliter à Deitate secundum ultimam rationem Deitatis, Deitas secundum illam rationem ultimam non esset nec ens, nec substantia spiritualis intellectuina. Secundo, quandoquidem alias in Deo daretur composicio Metaphysica, tam bene quam in huncmine. Tertio tandem, quia Deus esset sub genere.

Respondeo concedendo sequelam maioris (quidquid dicant alij Scotisti, de quo suo loco) & negando minorem. Ad cuius primam probationem dico quod ultima differentia Deitatis non debet esse, nec ens formaliter, nec substantia, nec vivens, nec spiritualis, nec intellectuina; sicut nec ultima differentia hominis debet includere formaliter gradus vlos superiores, v.g. animal, vivens, corpus, substantiam, vt dictum est disp. de Differentia in Logica.

Ad secundam probationem dico, quod non sequatur compoſitio Metaphysica in Deo ex pluralitate formalitatem essentialium, aut attributalium, vt paulo post ostendetur, num 54.

Ad tertiam dico, quod Deus non esset sub genere pre dicionali. An autem esset sub alio genere, est quæstio de nomine: & modo inclusio generis non inveniatur potestialitatem inconuenientem Deo, nullo modo esset absurdum, quod Deus contineretur sub genere, seu constaret generi: qui autem dicent Deum cōstare genere, negarent rationem generis innoluere huiusmodi potentiam; de quo etiam suo loco dictum est in Logica.

41. *Nominum argumentum:* legueretur relatio realis inter attributa: hoc est absurdum, quia non datur oppositio realis inter perfectiones absolutas in Deo. Probatur sequela, quia inter personas diuinæ admittitur à Scoto relatio realis idemtatis in natura: sed inter attributa datur vera idemtitas realis, & est sufficiens distinctio extre morū ad fundandā relationem: ergo. Minor quod primā partem est certa: probatur quoad secundā partem, quia si non esset sufficiens distinctio, maxime quia requiretur distinctio realis: sed hoc non est ad rem, vel est falsū. Vel enim intelligitur per distinctiōnē realem distinctio, quæ est à parte rei, & hæc datur inter attributa: vel distinctio secundum realitatem existentiarū, & substantiarū, & falsum est hanc requireti, quia non requiritur ad relationem maior distinctio quam ad oppositionem: sed ad oppositionem non requiritur distinctio quoad realitatem existentiarū, quia rationalitas, & irrationalitas opponuntur etiam quando non existunt actu.

Respondeo ad hanc obiectionem, quæ est totaliter de nomine, distingueō maiorē: relatio realis exigens extrema realiter distincta distinctione reali stricta, opposita distinctione formalis, nego; relatio realis non exigens talia extrema, concedo maiorem: & dico etiam quod inter attributa absolute reperiatur oppositio realis for-

malis correspondens huiusmodi relationi reali: nam certum est, quod misericordia sit diversa rationis formalis à iustitia, & consequenter ipsi opposita.

Ad probationem sequente respondeo non esse eandem rationem ponendi relationem realem strictam inter Personas diuinæ, propter identitatem, quam habent in essentia, ac inter attributa: quia illæ distinguuntur inter se distinctione reali stricta, non vero attributa, vnde ne go minorem probationis pro secunda parte, & alteram etiam minorem, qua probatur. Cuius ratio iam assignata est, quia attributa non habent distinctionem realem strictam inter se, quæ requiritur ad fundandam relationem realem strictam secundum omnes, & etiam ad fundandam oppositionem strictam.

Ad id autem quod contra hoc opponit Recipitus, nimur quod inter rationalitatem, & irrationalitatem etiam in statu possibili reperiatur oppositio.

Respondeo fallsum esse, quod habeant oppositionem realem actualem: quandoquidem ipsam non sint actualia, sicut nec habent distinctionem realem, actualem: bene tamen habent distinctionem, & oppositionem realem possibilem, sicut ipsam sunt possibilia, quia possunt existere realiter, & habere actualem oppositionem, & distinctionem realem strictam. Attributa autem, nec acti habent distinctionem realem strictam, aut oppositionem tam tam; nec possunt talen habere: ergo non est eadem ratio de ipsis, quantum ad hoc, ac de rationalitate, & irrationalitate: & sane mirum est virum doctum, qui intelligeret terminos, posse moueri hoc argumento, aut ipso vti.

Vt autem res melius intelligatur, dico quod inter attributa diuina potest esse talis relatio, qualis est oppositio inter illa, & talis oppositio qualis relatio. Ut autem non reperitur relatio realis stricta, quæ exigit extrema realiter distincta distinctione reali strictissima, de qua agimus, ita nec reperitur oppositio realis strictissima eque exicens talen distinctionem; sed quædam datur distinctio formalis Scotistica inter illa; ita etiam datur oppositio conformis illi distinctioni.

42. *Decimum: si attributa distinguuntur ab essentia & inter se*, vel unumquodque habet propriam existentiam, vel omnia vnam formaliter omnibus communem; neutrum dici potest. Non primum, quandoquidem sequeretur, quod distinguenterunt realiter, quæ distinctionis realis est, quæ intercedit inter res, quæ habent aliam & aliam realitatem, vel in re existentias, vel in re substantias secundum Scotistas.

Et si dicatur, ad distinctionem realem non sufficere extrema exire distinctiones existentiarū formaliter, sed requiri, vt existant sic existentiarū realiter distinctis; quod non accidit in existentiarū attributorum;

Contra opponit, quod sicut inter formalitatem & formalitatem nequit non esse distinctio formalis, ita inter realitatem & realitatem debet esse distinctio realis, sed (quod addere debuit, vt quidpiam concluderet) si attributa haberent distinctas existentias haberent distinctas realitates; ergo debent distinguui realiter.

Confirmatur hoc, quia in tantum attributa sunt idem realiter, in quantum reantur vna realitate: sed hæc vna realitas non potest sumi ab essentia; ergo debet sumi à re existentias, & consequenter nisi habeant vnam existentiam, non possunt habere vnam realitatem; nec identificari realiter.

Probat minorem principalem quoad secundam partem, Né quod non existant omnia attributa vna existentia, quandoquidem vel essent idem formaliter cum illa vna existentia, & sic essent idem formaliter inter se, & etiā cum essentia, de cuius conceptu est existentia. Vel essent distincta formaliter ab existentia illa; & hoc dici nequit, quia omne attributum est ens per actualitatem, & consequenter includit formaliter existentiam.

43. *Respondeo*, Negando minorē. Potest enim dici, aut quod existant vna communis, aut quod quodlibet habeat propriam absq; præiudicio distinctionis formalis; & nō obstatibus impugnationibus huius Aurhoris, vt parebit ex solutione minoris probationis quoad vna que

que partem. Vnde ad probationem eius quoad primam partem dico, quod si ponantur distinctæ formaliter existentia, non sequetur quod distinguantur realiter inter se distinctione reali stricta, de qua agimus; quia ad hoc requireretur quod existentia illæ plures distinguuntur realiter strictè: sicut distinguuntur existentia Petri ab existentia Pauli: sic autem non distinguuntur ista existentia plures, sed solum formaliter.

Et ad id quod contra hoc opponitur in argumeto, quod scilicet inter realitatem debet esse distinctio realis, sicut inter formalitatem & formalitatem datur distinctio formalis.

Respondeo. Si capiamus realitatem pro realitate stricta, que est abstractum rei, id est verum; si vero capiamus realitatem, prout coincidit cum formalitate, quæ opponitur rei, id est falsum. In proposito autem nec existentia, nec attributum ullum diuinum est realitas stricta priori modo, sed secundo modo, vnde non sequitur quod distinctio realis stricta intercedat inter ipsa, quamvis existerent pluribus existentiis formaliter tantum distinctis.

Ad confirmationem distinguo maiorem: in quantum reantur unica realitate, id est in quantum sunt una res, nec existunt existentiis pluribus realiter distinctis, concedo maiorem: id est, in quantum reantur unica existentia formaliter ita, ut propria existentia non competit cuilibet, neque maiorem, & concessa minori (qua tam negari potest) ac etiam prima consequentia, distinguo secundum consequens; nisi habeant unicam realiter existentiam, concedo consequentiam; nisi habeant unicam formaliter ita, ut eadem formaliter existentia, qua existit unum attributum, cetera existere debant, nego consequentiam.

Ad probationem eiusdem minoris principalis quoad secundam partem, qua dicit quod non possint attributa omnia existere eadem existentia;

Respondeo, quod distinguenter formaliter ab illa existentia. Nec obstat, quod quodlibet attributum sit ens per actualitatem, aut quod etiam includat essentia liter existentiam: quia hoc non obstante posset distinguiri formaliter ab existentia quam includit, sicut homo distinguitur à rationalitate.

In eo ex hoc quod attributum includat essentia liter existentiam, sequitur quod existentia ab illo distinguatur aliquo modo, quia idem non includit seipsum.

44. Undecimum argumentum propositum *capite septimo*, ad ostendendum quod implicet identitas realis attributorum cum distinctione formalis, consistit in hoc: Attributa distincta formaliter, si identificantur realiter, vel essent idem realiter in realitate existentia, vel in realitate subsistentia, vel existentia: neutrum dici potest: ergo non identificantur realiter.

Probat minorem fusissime toto illo capite, sed impertinenter, quia non intellexit quid sit aliqua identificari realiter. Et quia longum esset minutum respondere ad singula quæ proponit, ideo breuiter rem ipsam declarabo sic, ut facile aduerteri possit discursum ipsius non esse ad rem.

Dico ergo attributa identificari realiter inter se, non quia identificantur essentia, nec etiam, quia identificantur subsistentia, aut absoluta, aut relativa: nec quia identificantur existentia, sed quia sunt talis natura, ut petant inter se idem: quia eorum naturam colligimus ex eo, quod nullum indicium distinctionis realis inuenimus inter illa, quandoquidem non sunt separabilia à se inuicem, nec ullum ex ipsis ab altero produci possit, ut quod, aut ut quo.

Vérum quidem est, Quod identificantur realiter essentia diuina, & etiam existentia, & subsistentia cuiuscumque diuina; sed aliud est, quod identificantur essentia, & subsistentia, aut existentia; aliud quod ideo identificantur inter se, quia sic identificantur essentia, aut existentia aut subsistentia. Quemadmodum enim habent identificanti essentia seipso, ita possunt habere identificanti inter seipso; & propterea relationes diui-

na realiter distinctæ identificantur essentia, & existentia, & subsistentia absolute diuina, si detur talis, & tamen non identificantur realiter inter se. Ergo identificatio cum essentia aut subsistentia, aut existentia praecise, non arguit realem identificationem inter se; per quod totaliter corrut totum argumentum.

45. Duodecimum argumentum capite octavo proposatum est huiusmodi: Non repugnat identitas formalis attributorum, ergo debet admitti, & consequenter non distinguuntur formaliter.

Probat antecedens decem instantias, quæ instantiae omnes eo tendunt, quod diuersitas conceptuum possit haberi de simplicissima formalitate, & consequenter quod ex diuersitate conceptuum non bene arguatur diuersitas formalitatum. Verum inter probandum nostram conclusionem vltro concessimus hoc, & ostendimus quando ex diuersitate conceptuum colligi deberet distinctio formalitatum, & quando non; & quamuis non esset necesse aliud hic addere, tamen in particulari ad illas instantias respondendum videbatur.

46. Prima instantia est quod in Sole potentia illuminatiua, calefactiua, exsiccatiua, vel sunt idem formaliter, vel non; si idem, ergo attributa poterant esse idem formaliter; si non sunt idem formaliter cum essentia Solis, sed distinctæ formaliter ab ipsa tanquam proprietates; tunc sic: vel principium vnde fluit una ex ipsis, erit distinctum formaliter à principio à quo profluit altera; vel non erit: si non erit distinctum, sed idem formaliter, ergo similiter posset dici de ipsis met potentiis quæ proflunt; si erit distinctum formaliter, contra, majem, quia principium, vnde proflunt, est ratio specifica Solis, quæ est atoma & indiuisibilis.

Respondeo breuiter & illas potentias esse formaliter distinctas, & principia etiam vnde profluit. Nec refert quod illud principium sit ratio specifica quia ratio specifica potest includere multas formalitates, sicut natura specifica humana includit animalitatē, & rationalitatem. Et quamvis ad eandem simplicem formalitatem possint sequi plures alia formalitates distinctæ, ut intellectus & voluntas sequuntur ad differētiam specificā anima rationalis; & sicut nolitio, & volitio sequuntur ad voluntatem secundum eandem rationem; tamen quando formalitates sunt talis rationis, ut una ex ipsis possit sequi ad aliquā formalitatem, ad quam non potest sequi altera, tum non possunt sequi unquam ad eandem formalitatem in vila re, ut patet ex dictis supra.

47. Secunda instantia est de essentia diuina, in qua ratio subsistentia viventis spiritualis coincidit in unā indiuisibilem formalitatem: ergo idem posset dici de attributis.

Respondeo negando antecedens; nec ab ipso probatur, aut probari potest.

Tertia instantia est de essentia, ut cōparata ad attributa, nam vel secundū eādem formalitatē principiat attributa, vel secundū diuersas formalitates: si secundū diuersas formalitates: ergo tot erūt radices attributorū, quot attributa; si secundū eadē formalitatē, ergo attributa ipsa similiter poterūt dici eadē formalitas.

Respondeo. Quantum ad rem praesentem posse dici quod vel secundū eādem formalitatē vel secundū diuersas: Si dicatur quod secundū diuersas, non erit inconveniens quod tot sint radices formaliter distinctæ, quot attributa. Si dicatur quod secundū eandem, non erit inconveniens quod ab eadē formalitate emanent plures formalitates distinctæ; nec erit eadē ratio multiplicadi formalitates radicales ac attributales. Quid autē absolute dicēdū sit ex principiis positis pro distinctione formalis colligendum erit; nam quæcūque attributa, que secundū rationem suā formalem sunt ita inconnexa, ut possit ratio formalis vnius prouenire ab aliquo, à quo ratio formalis alterius prouenire nequit, exigūt principia radicalia formaliter distincta; quæ vero sūt ita cōnexa ut una nequeat prouenire ab ullo à quo alterū nō debeat prouenire, non exigunt principia radicalia distincta. Et per hoc facile patet ad reliquias instantias, quas superfluum esset sigillatum proponere.

48. *Addo*,

48. *Addo*, hæc argumenta & instantias omnes nihil vrgere contra distinctionē formalem essentiā & relationum, quia quāvis forte nō esset valde necessaria distinctionē formalitatum in re, quæ conciperetur distinctionē conceptibus per ordinem ad extrinseca aliqua; tamen quoties non possunt haberi extrinseca, per ordinem ad quæ res distinctionē conceptibus conciperetur absque aliqua distinctionē antecedentia ad conceptus, manifestū est dari distinctionem actualē in illa re ante conceptus. Sic autem contingit in essentiā, & relatione paternitatis: impossibile est enim haberi extrinseca aliqua, per ordinem ad quæ paternitas conciperetur distinctionē conceptu ad conceptum essentiā, nisi detur distinctionē actualis antecedens conceptus inter paternitatem, & essentiā. Per quæ etiam patet ad alias instantias.

Soluuntur argumenta ex ratione contra distinctionem formalem.

49. *Prima obiecitio*, qua vitur *Vasq. 1. parte, disp. 1. c. 5. Suar. disp. 7. Metaph. sect. 1. & 1. de essentia Dei, cap. 10. ac alij:* Omne ens est vel realē, vel rationis: sed distinctionē omnis est passio entis, ergo omnis distinctionē vel est realis, vel rationis, & consequenter non datur distinctionē formalis.

Confirmatur, Quia quācumque actū distinguuntur à parte rei, vel non vniuntur inter se à parte rei vlo modo, & sic erunt sine dubio distinctionē realiter stricte; vel si vniuntur, aut vniuntur separabiliter, & sic etiam erunt distinctionē realiter & stricte; vel vniuntur inseparabiliter, & sic debent esse res & modus rei, & consequenter distinguuntur ex natura rei modaliter, fundamentum distinguuntur à relatione fundata in ipso: ergo non datur distinctionē formalis, quam nos asserimus, quæ neque sit realis stricte, neque realis modalis, qualis est distinctionē fundamentū à relatione.

Respondeo distinctionē primum consequens: ergo omnis distinctionē est realis vel rationis, capiendo distinctionēm realē, pro omni quæ non est rationis, concedo consequentiam; capiendo distinctionēm realē pro distinctionē reali stricta & opposita distinctionē formalis, nego primam consequentiam, & secundam etiam.

50. *Dices*: Omnis distinctionē quæ est inter duo entia, debet esse distinctionē realis stricta: sed omnis distinctionē, quæ nō est rationis, est inter duo entia realia: ergo omnis talis est realis stricta. *Respondeo* distinguendo maiorem, quæ est inter duo entia realia stricta, & propriè, hoc est quæ sunt propriæ res, quatenus res opponitur formaliter, concedo maiorem: inter duo entia realia impropria & in lata acceptance entis realis. quatenus scilicet ens reale complectitur etiam formalitates, nego maiorem: distinguo etiam minorē: est inter duo entia realia propria, vel impropria concedo minorē; propria tantum, nego minorē & consequentiam.

Ad confirmationem respondeo distinguendo consequens tertia partis antecedentis: si intelligatur per modum rei aliiquid, sine quo potest esse res, cuius dicitur modus, nego consequētiā illam: Si autem intelligatur per modum rei aliiquid commune & ad modum sine quo res potest esse, & ad formalites repertas in re & necessariō existentes in ipsa, concedo illam consequētiā, & nego alteram illatam ex toto antecedenti.

Aliqua actū vni intur in separabiliter, quæ non sūt res & modus. *Brenius posset responderi* negando consequentiam tertiae partis, quia aliqua actū possunt distinguī & vniintur inseparabiliter, quæ tamē nō sunt res & modus rei in sensu aduersariorum: nā animalitas, & rationalitas sic distinguuntur, & tamen propriæ locūdō neuter est modus alterius. Similiter intellectus & voluntas in nostra sententia sic distinguuntur, & tamen nemo dicit intellectū esse modū voluntatis, aut ē contrā. Imo res & modus, propter modū capiunt aduersarij, non vniintur inseparabiliter, quandoquidem res possit esse sine modo ergo quæ vniintur inseparabiliter, non se habent vt res & modus.

51. *Obiectio secundū*: Sicut essentia diuina continet in se omnia, quæ sunt in diuinis realiter, ita etiam debet continere illa formaliter: ergo non distinguuntur ab illa formaliter.

Probatur consequētiā, quia sicut ex eo quod continent ea realiter, verum est dicere quod essentia diuina sit paternitas realiter, & iustitia, & misericordia: ita etiam si continet illa formaliter, debet esse verum quod sit formaliter paternitas, & iustitia, & misericordia: sed si hoc est verum, sequitur manifeste quod non distinguuntur formaliter: quia enim sic distinguuntur, non prædicantur de se inuicem formaliter.

Probatur antecedens primarium, quia sicut se habet realitas diuina essentiā ad realitates attributorū, ita se habet formalitas diuina essentiā ad formalitates relationū & attributorū: ergo si realitas diuina essentiā continet realiter realitates attributorū, ita formalitas diuina essentiā continet formaliter formalitates attributorū.

Confirmatur, Quia auctus, quo Deus cognoscit essentiam suam, & omnia alia, quæ in ipso sunt, est simplissimus auctus non includens plures formalitates correspondentes singulis obiectis per illum cognitis: ergo diuina essentia & cætera obiecta diuina per ipsum cognita non distinguuntur formaliter, quia alijs etiam darentur plures formalitates in actu illo, contra hypothesis antecedentis.

Respondeo, distinguendo antecedens: continet ea formaliter ita, vt illa possint de illa prædicari formaliter, in abstracto, dicendo: essentia diuina est formaliter sapientia diuina, & ratio formalis essentiā est formaliter ratio formalis attributorū, nego antecedens; nec id ab vlo Theologo recte affiri potest, quia alias ipsa essentia esset formaliter attributum, & esset formaliter constitutum personæ vt personæ, ac distinctionum triū personarum, quo nihil absurdius: continet illa formaliter, quatenus illa identificantur essentia, & formaliter prædicari possunt de ipsa in concreto, concedo antecedens, & nego consequētiā; ad cuius probationē distinguo maiorem pro secunda parte: si continet illa formaliter primo modo, concedo: si secundo modo, nego maiorem; nā multa continentur formaliter in aliis secundo modo, hoc est, ita vt ratio formalis ipsorum reperiatur vnta ipsis, & sic, vt possint prædicari de ipsis formaliter in concreto, quæ tamen in abstracto nequicūt prædicari de ipsis formaliter: sic enim calor continetur formaliter in re calida, & rationalitas in homine.

52. *Ad probationem antecedentis primary*, Quæ procedit in sensu negato, nego antecedens quantum ad inclusionem realē & formalem, & ratio disparitatis, est quod implicet rationem formalem essentiā continere formaliter rationem formalem attributorum sic, vt eadem formaliter sit ratio formalis vtrorumque: imo si eadem esset ratio formalis essentiā & iustitiae, v.g. tum essentia non contineret formaliter iustitiam, sed esset formaliter iustitia; vnde probatio destruit seipsum, dum dicit essentiam includere formaliter iustitiam, & tamen vult quod sit formaliter iustitia: non implicat autem quod realitas essentiā diuina contineat realiter iustitiam, & sit etiam realiter iustitia.

Ad confirmationem respondeo, negando antecedens, quia satis probable est multiplicari formalitates in intellectione ad multiplicationē formalitatū in obiecto primario ipsis repertarū. Quod si sit aliqua ratio particularis, ratione cuius mediā vna formalitate intellectio diuina posset intelligere omnia intelligibilia, de quo in Theologia; tum non erit eadem ratio de ipsa ac de attributis, & consequenter neganda erit consequētiā, & dicendum quod sicut vna intellectione reali possunt plura obiecta realiter distincta intelligi, ita etiam mediante vna formalitate intellectiōis poterunt plures formalitates obiecti primarij intelligi.

53. *Obiectio tertio*: Sequeretur in Deo compositio, si nō Physica, ad minus Metaphysica: sed hoc est absurdum, quia sequeretur quod Deus non esset summe simplex, omnis enim compositio opponitur simplicitati, ita vt, quo magis sit aliiquid cōpositum, eo minus sit simplex.

Probatur sequela maioris, quia cōpositio est distinctionum vno, quæ distinctionē, si sint distinctionē realiter, & vna vniōne reali stricta, cōpositio erit Physica, sicut est

Quo sé-
su omnis
distinc-
tio est
rationis.
Inter
quo en-
tia est
distinc-
tio rea-
lis.
Aliqua
actū
vni intur
insepa-
rabiliter,
quæ non
sunt res &
modus.

Quo sé-
su essen-
tia diu-
na con-
tinet
formaliter
tributa.

est illa, quæ est inter materiam primam & formam substantialem, subiectum & accidens, partes integrantes tam homogeneas quam heterogeneas. Quod si distincta illa non sint realiter stricte distincta, sed tantum formaliter, compositio erit Metaphysica, qualis est inter animalitatem & rationalitatem, humanitatem & risibilitatem, animam & suas potentias in nostra sententia: ergo si dentur in Deo plura formaliter distincta & unita in uno identitas realis, dabitur in Deo compositio sicut Metaphysica.

Hoc argumentum est satis commune apud aduersarios & fusissime proponitur à Recupito supra capite decimo qui etiam vltius illud confirmat primo, quia si attributa sint distincta formaliter, utique etunt plura formaliter, & consequenter Deus erit constitutus ex multis, sed constitutum ex multis est compositum, & consequenter non omnimodo simplex.

Confirmatur secundo, Quia simplicitas opponitur duplicitati: ergo ubi summa simplicitas, nulla duplicitas nec multiplicitas: ergo in Deo non datur multiplicitas formalitatum.

54. Hoc obiectio potest habere multū de nomine: quare ut res ipsa intelligatur, & videatur realis vis eius, aduentum est, compositionem posse quidem capi pro uno in uno distinctionum, quomodo cumque se habeant illa distincta, & siue illa arguat imperfectionem, siue non: & sic sane capit ab aduersariis, siue loquantur propriè, siue non (de quo parum est curandum, quia spectat ad questionem de nomine.) *Alio modo* potest capi compositione pro uno in uno aliquam distinctionum, quae argueret imperfectionem. Similiter simplicitas potest capi dupliciter, uno modo pro negatione omnis distinctionis, siue id arguat perfectionem, siue non; alio modo pro negatione distinctionis arguentis imperfectionem.

Quæ
compo-
sitione ar-
cenda
Dico,

Itaque quando definit Patres & Concilia, Deū esse simplicissimum, & non esse compositum vlo modo, debent sine dubio intelligi de compositione, quae argueret imperfectionem, & de simplicitate quæ dicit negationē omnis distinctionis inuoluentis imperfectionem: nā alijs non esset ylla ratio, cur alia compositione negaretur Deo, aut alia simplicitas tribueretur ipsi. Et hinc nō est inconueniens quod duas naturas, diuina & humana, cōponantur in Christo, iuxta modum loquendi satis cōmūnem Sanctorum Patrum, quia illa compositione non arguit imperfectionem in natura diuina aut Verbo.

Et sane ipsi aduersarij, quandoquidem concedunt dari in Deo à parte rei distinctionem virtualem, non possunt dare tantam simplicitatem (capiendo simplicitatem pro negatione omnis distinctionis) quantam habet conceptus simplex non includens ullam prorsus distinctionem, nec quidem virtualem.

Etsi urgeatur contra ipsos, Quod inde sequeretur Deum non esse summe simplicem, respondent, & bene, summa simplicitatem, prout summa simplicitas negat omnem omnino distinctionem etiam virtualem, non compete Deo, quia id non esset perfectionis: sed summa simplicitatem, quae arguit perfectionem; & dicit negationē omnis distinctionis arguentis imperfectionem: unde non debent mirari, si nos idem dicainus.

Plurali-
tas for-
malita-
tum flat
eu sum-
ma sim-
plicitate
argue-
perfe-
ctionē.

Modo difficultas est, an omnis distinctione formalis actualis dicat imperfectionem. Si enim dicat non est ponenda in Deo, & simplicitas diuina debet omnem talem excludere: si autem non dicat, tum poni poterit in Deo, nec compositione ullam inde sequens erit imperfectione, nec summa simplicitas diuina debet excludere talem distinctionem aut compositionem.

Nos autem negamus talem distinctionem dicere imperfectionem: & licet oppositum assentant aduersarij, tamen id non probant, nec probari potest vlo modo hoc argumento desumpto ex simplicitate diuina, quia vt hoc probaret aliquid, deberet aliunde constare quod est in controversia, nempe quod talis distinctione dicat imperfectionem. Quare reuera, si res bene examinetur, in hoc argumento petitur principium, quod tamen est Achilles, vt vocant, aduersariorum.

55. Itaque in forma iam respondeo distinguendo maiorem: sequeretur in Deo compositio, accepta compositione pro uno in uno distinctionum formaliter; concedo maiorem, nec id est absurdum, aut contra simplicitatem illam summam quæ Deo tribuenda est ex Patribus, Conciliis, & ratione: sequeretur in Deo cōpositio, capta cōpositio pro uno in uno aliquam distinctionum, quæ de- ducetur Deum, & argueret in ipso imperfectionem, nego sequelam maioris; & similiter distinguo consequens: dabitur in illo compositio, id est uno in uno distinctionum, concedo; compositio, id est, uno in uno aliquam distinctionum, quæ ipsum dedebeat, nego consequentiam.

Ad primam confirmationem respondeo concedendo sequelam maioris, & distinguo minoris: est compositum compositione non inuolente imperfectionem, translati, in uolente, nego.

Ad secundam confirmationem respondeo distinguendo antecedens: si simplicitas, quatenus capit pro negatione plurium rerum aut formalitatum, concedo antecedens; quatenus capit pro negatione plurium rerum aut formalitatum, quarum inclusio in uolueret imperfectionem, nego antecedens & distinguo primum consequens: capta simplicitate priori modo, concedo consequentiam, & nego simpliciter secundam consequentiam.

56. Per hoc satisfactum est argumento & confirmationibus in forma: *Sed modo restat ostendendum, cur pluralitas attributorum & aliarum formalitatum in Deo non in uoluerat imperfectionem, nec inferat compositionem dedecentem Deum, nec opponatur simplicitati excludingi pluralitatem formalitatum in uoluentem imperfectionem, sicut pluralitas formalitatum, v. g. animalitas & rationalitas in homine in uoluit imperfectionem, & infert compositionem imperfectam Metaphysicam; seu cur uno animalitas & rationalitas in homine est compositione Metaphysica imperfecta, uno vero attributorum ac plurium aliarum formalitatum in Deo non sit compositione imperfecta.*

Respondent ad hoc communiter Scotisti. Vnionem plurium formalitatum arguere compositionem imperfectam, quando ipsi semper formalitates ita se habent, ut una ex ipsis sit in potentia ad alteram, & perfectibilis per ipsam; quando vero non ita se habent formalitates unitæ; ut una sit perfectibilis, & altera sit actus, & perfectio, tum uno talium formalitatum non arguit compositionem imperfectam, nec quidem Metaphysicam.

Vnde quandoquidem essentia diuina sit infinita & illimitata, & quodlibet etiam ex attributis, inde sequitur quod nec essentia possit esse in potentia, aut perfectibilis per attributa, nec vnum attributum perfectibile per alterum, quia perfectibilitas est passio entis finiti, & limitati, sequitur vniuersum essentiae cum attributis & attributorum inter se non arguere imperfectionem, aut compositionem ullam imperfectam, qualis sola simpliciter vocatur compositione, & opponitur simplicitati simpliciter. Quia vero animalitas est formalitas finita ac limitata, & propriè perfectibilis per rationalitatem, inde uno ipsis cum rationalitate est compositione imperfecta & opposita simplicitati perfectæ.

57. *Sed contra hanc doctrinam communem Scotistarum,* Quæ etiam est ipsiusmet Scoti, occurruunt duæ possimum difficultates:

Prima est, Quod licet ex ea sequeretur quod uno essentia cum attributis, & attributorum inter se non in uoluerat compositionem imperfectam, quia vtrumque extreum est infinitum, & consequenter imperfectibile; tamen non sequitur quin gradus, aut formalitas entis ut sic, communis vniuoce Deo & creaturis, sit perfectibilis ad differentiam, aut modum, quo contrahitur ad Deum, quia illa formalitas non est infinita, alias quilibet creatura esset infinita, quia quilibet includit illam formalitatem: ergo adhuc, remanet compositione imperfecta in Deo.

Secunda difficultas est, Quod licet verum sit quod omne perfectibile debeat esse limitatum & finitum, quandoquidem debeat habere ex se negationem illius perfectionis

Cur plus
ralitas
attribu-
totum
non in-
uoluerat
imperfe-
ctionem.

perfectionis, per quam est perfectibile; & licet sit verum consequenter quod ens infinitum sit imperfectibile: tamen quandoquidem in nostra sententia ens infinitum, v. g. essentia, potest recipere perfectionem à se formaliter distinctam, ex hoc capite videtur sequi quod sit ens finitum, licet ex hypothesi deberet esse infinitum; & ita ex nostra doctrina sequitur contradicatio, nimur quod sit finitum & infinitum.

Probatur sequela, quia optime colligitur animal esse perfectibile per rationalitatem, quia est coniungibile cum rationalitate à se distincta formaliter, & mediante rationalitatem potest formaliter aliquid facere, quod per se formaliter non posset facere absque rationalitate: ergo quandoquidem essentia diuina potest facere formaliter per misericordiam & intellectum aliquid quod nequit facere formaliter absque illis, & quandoquidem sit coniungibilis cum illis, seu potius coniungatur de facto cum illis, sequitur quod sit perfectibilis per intellectum & misericordiam, si hæc distinguantur formaliter ab illa.

58. *Esi dicatur*, quod non propterea præcisè colligatur animal esse perfectibile per rationalitatem, quod sit coniungibile cum illa, & quod possit per illam facere aliquid quod non possit facere sine illa; sed quia vltius non continet virtualiter, nec eminenter rationalitatem, essentia vero diuina continet eminenter & virtualiter perfectiones attributorum, & propterea non est perfectibilis per illas.

Contra primo. Quia aliquid continens virtualiter aliud, potest cum illo facere compositionem imperfectam, tam Physicam quam Metaphysicam; aqua enim continet virtualiter frigus, & tamen facit cum frigore compositum Physicum per accidens: homo continet virtualiter risibilitatem, & tamen facit cum illa compositionem Metaphysicam imperfectam: ergo quod essentia continet virtualiter attributa, non impedit quomodo cum attributis faciat compositionem.

Contra secundo, Quia licet hinc sequeretur quod essentia non faciat compositionem cum attributis, sicut animal facit cum risibilitate, tamen non sequitur quin gradus, seu formalitas entis, vt sic, faciat compositionem cum modo, seu formalitate contractiva ipsius ad Deum; quia certum est quod ens vt sic non continet virtualiter illum modum, seu formalitatem illum plus quam animal continet rationalitatem.

59. *Itaque propter huc respondeo*, Illam solam formalitatem vniuersalem esse imperfectam, & arguere compositionem, quæ negatur in Deo, ac opponi simplicitati, quæ adscribitur Deo; quæ vno habet dependentiam in esse realis existentiae à causa extrinseca. Vnde quandoquidem vno, seu identificatio realis & entis vt sic cum Deo, ac modo, seu formalitate contrahente ipsum ad Deum, & essentia diuina cum attributis, & attributorum inter se, non habet talem dependentiam, propterea illa vno, seu identificatio non arguit imperfectionem, nec compositionem, quæ negari debet Deo; nec opponi simplicitati summa, quæ tribuenda est Deo. Quia vero identificatio animalis cum rationalitate, & hominis cum risibilitate, habet dependentiam à causa efficienti extrinseca, quantum ad realem existentiam, itavt non possit realiter existere animal rationale, aut homo risibilis absque influxu cause efficientis; ideo illa vno ac identificatio est imperfecta compositio, & opponiatur simplicitati perfecta.

Non volo autem per hoc, quod ipsamet dependentia à causa extrinseca sit formaliter compositio formalitatum vllarum; aut simplicitas ipsi opposita sit independentia; sed quod coniungatur semper compositio illa cum dependentia, & simplicitas cum independentia, sic, vt eo ipso quo aliqua formalitates coniunguntur, quæ non habent talem dependentiam, debeat dici illa coniunctione esse absque compositione vlla imperfecta; & eo ipso quo coniunguntur tales formalitates que habent ex ratione sua formali, aut ex ratione aliquius formalitatis, ad quam sequuntur, talem dependentiam,

coniunctione eorum debeat dici compositio imperfecta.

Iuxta hanc autem doctrinam explicari ac defendi potest optimè doctrina illa communis *Scotistarum*, dum dicunt illud solum esse perfectibile & potentiale perfectibilitate & potentialitate imperfecta, quod est finitum, quia reuera solum illud potest habere huiusmodi dependentiam à causa extrinseca in esse realis existentiae; Et ad duas difficultates oppositas numero 57.

Respondeo ad primam, negando antecedens, quia licet iste gradus non sit infinitus secundum se, tamen ut reperitur in Deo, redditur infinitus & independens in reali existentia à causa extrinseca, propter identitatem quam habet cum modo, seu formalitate contrahente ipsum ad Deum.

Respondeo etiam ad secundam difficultatem, negando sequelam, Quod scilicet sequatur essentiam diuinam esse perfectibile & potentiale, ac consequenter finitam. Ad cuius probationem nego antecedens, loquendo de perfectibilitate & potentialitate imperfecta arguente limitationem ac finitatem: sed ideo colligitur, quia identificatio animalitatis cum rationalitate habet præterea dependentiam à causa extrinseca quantum ad realem existentiam; nec contra hanc responsionem hoc modo declaratam facit vllum ex multis quæ conglomerat *Recipitus* prædicto capite.

60. *Addendum hic breuiter*, Maioris doctrinae causa, ipsi aduersarii respondendum est huic difficultati: nam plurimi ex ipsis cœidunt inter animalitatem & rationalitatem compositionem Metaphysicam imperfectam, & oppositam simplicitati perfectæ, cum tamen non dicant alia distinctionem inter illa reperiunt quam virtuale, & admittant virtuale inter essentiam & attributa.

Vnde sic argumentor contra ipsos: Aut est potior ratio cur animalitas & rationalitas distincta tantum virtualiter, facient compositionem quam essentia & attributa; aut non est. Si non, ergo vel non erit compositio inter animalitatem & rationalitatem, contra hypothesis: vel erit compositio etiam, inter essentiam & attributa. Si sit potior ratio: Ergo similiter, quamvis esset distinctione formalis actualis inter essentiam & attributa, & inter animalitatem & rationalitatem, & quamvis animalitas & rationalitas actu distincta formaliter facerent compositionem: non tamen inde sequeretur quod daretur compositio inter essentiam & attributa: & sane quancumque disparitatem dabunt ipsis pro se, illa ipsa sufficiet nobis.

61. *Obiectio quarta*: Omnia quæ sunt in Deo, sunt perfectissime vnum, nisi opponantur relativa: sed attributa non opponuntur relativa, neque inter se, neque cum essentia: ergo sunt perfectissime vnum tam inter se, quam cum essentia: sed unitas opponitur distinctioni & pluraliti: ergo non datur vlla distinctione actualis, aut pluralitas attributorum in Deo. Hoc etiam argumentum prosequitur *Recipitus* supra c. 11.

Respondeo proxi ipsem responder ex *Scoto* diff. 8. qn. 4. distinguendo maiorem: omnia sunt vnum unitate reali perfectissima, concedo maiorem, unitate formalis, nego maiorem.

Dices contra hoc cum *Recipito*: cum unitate reali stat numerus & multitudo formalis, ergo in absolutis perfectionibus diuinis est multitudo quæ opponitur unitati absque oppositione relativa.

Confirmatur primo, inter absoluta non solum est unitas, sed summa unitas: ergo debet esse unitas excludens omnem multitudinem etiam formalitatum.

Confirmatur secundo, Quia non minus in Deo est summa unitas quam summa simplicitas: sed ex summa simplicitate tollitur à Deo omnis compositio etiam formalitatum: ergo ex summa unitate tollitur à Deo omnis multitudo etiam formalitatum.

Respondeo distinguendo consequens: est multitudo quæ opponitur unitati reali, nego: formalis, concedo consequentiam: nec id est inconveniens, sed necessarium.

Ad primam

Quo
sciu
præmis
fa reflo
sio Sco
tistarum
sit vera.

Ad primam confirmationem: est summa vñitas realis, concedo; formalis, nego; & nego consequentiam:

Ad secundam confirmationem respondeo primo distinguendo antecedens: summa vñitas realis concedo, formalis, nego, & concessa minore, nego consequentiam.

Respondeo secundo, etiam distinguendo antecedens aliter: non minus in Deo est summa vñitas realis, quam summa simplicitas realis, transat antecedens, (& dico, transat, quia non est vñitas realis tam summa in Deo, vt excludat a Deo numerum trium Personarum diuinorum, licet sit simplicitas tam summa, vt excludat omnem omnium compositionem realem maxime secundum aduersarios:) non minus est summa vñitas excludens etiam multitudinem formalitatum, quam summa simplicitas excludens omnem compositionem imperfectam etiam formalitatum, nego antecedens; & concessa minori, nego consequentiam.

Ratio autem, quare simplicitas diuina excludit omnem compositionem imperfectam, est quia co ipso quo compositio est imperfecta, non debet competere Deo, & debet excludi a simplicitate perfecta diuina; sed pluralitas formalitatum non dicit ullam imperfectionem, & propterea non debet excludi ab vñitate perfecta diuina. Nolo prosequi cetera, quia prædictus author congerit in prosecutione huius argumenti, quia hæc intentio præsenti abunde sufficiunt.

62. *Obiicies quinto* sequeretur essentiam diuinam secundum se formaliter, antequam intelligitur pullulare sapientia & iustitia, non esse sapientem formaliter, quia impossibile est ut sit sapiens nisi a sapientia formaliter: sed antequam pullulat sapientia non est sapientia, ergo antequam pullulat sapientia, essentia diuina non est sapiens. Atqui hoc est absurdum *primo*, quia sequeretur quod non esset sapiens a se, sed ab alio, a quo distinguitur; *secundo* quia haberet se in statu potentiarum ad actum quo perficeretur; *tertio* quia sumpta secundum se non esset omnimode perfecta.

Respondet concedendo sequelam in illo priori: sufficere enim quod pro illo priori sit fundamentaliter sapiens, hoc est quod sit illa res, ad quam necessario sequitur sapientia formalis.

Ad assumptum autem respondeo illud negando, & distinguendo prius eius probationem: non esset sapiens a se, id est ipsa non esset formaliter ipsa sapientia, concedo; non esset sapiens a se, sed ab alio, realiter distincto, nego. Itaque propterea dicitur essentia diuina habere omnes suas perfectiones a se & non ab alio, quia non habet ullam perfectionem suam ab ullo principio realiter distincto, nec etiam illa perfectio ipsius est realiter ab ipsa distincta; non vero ex eo quod ipsa met formaliter loquendo esset omnis sua perfectio.

Ad secundam probationem respondeo etiam eam negando, cuius rationem iam antea assignauimus.

Terzia probatio ad est similiter neganda; omnimoda enim perfectio essentia consistit in hoc quod sit fundamentaliter sapiens, iusta, misericors, intelligens, volens &c. hoc est, quod sit entitas talis, ad quam istæ perfectiones necessaria sequi debent.

Et si queras, si sit secundum se omnimode perfecta absque sapientia formaliter, per hoc quod sit sapiens fundamentaliter, quid est necesse quod sequatur sapientia formalis?

Respondeo, quia si non sequeretur, essentia non esset sapientia formaliter, neque etiam fundamentaliter: non formaliter, quia, vt supponitur, non haberet sapientiam formalem; non etiam fundamentaliter, quia non esset entitas ad quam necessaria sequeretur sapientia formaliter, & quod dico de sapientia, intelligo de ceteris attributis essentiae.

Dices si essentia non sit formaliter sapiens, ergo erit non sapiens formaliter.

Probatur sequela, quia sapiens formaliter & non sapiens formaliter sunt contradictoria.

Respondeo distinguendo sequelam: erit non sapiens formaliter, id est ratio formalis sapientiae non est ratio

formalis essentiae, nec de ratione formalis ipsius, concedo sequelam; id est ipsa negatio sapientiae est de ratione formalis ipsius, nego sequelam.

63. Postquam hunc tractatum & totam Logicam, in qua primo decreueram ipsum collocare, apud me perfecissim, peruenit ad me primum Cursus *Arrage*, quem etiam tum petcurti, vi si quid aduerfus *Scoti* doctrinam speciale adferret, aut in fauorem eius, vel impugnaret, vel amplectere. Et quamvis cum suo loco citare, eiusque doctrinam examinare procurauerim, tamen sepe etiam quasi extra ordinem, ne discursus iam facti ordinem mutare cogerer, id facere debui, quod & hoc ipso loco primum accidit.

Itaque hic Author dis. 5. Logica sententiam *Scoti* duobus argumentis positivis impugnat, & deinde conatur fundamenta *Scoti* ex prædicatis contradictoris, diversis definitionibus compositione metaphysica, si militidine & dissimilitudine solvere.

Prima ratio ipsius contra nos est haec: si ratio seu gratus metaphysicus superior est ex natura rei distinctus a suis differentiis, & indifferens ad illas ut nos assertimus; sequeretur conceptum entis & substantiae quæ est in Angelo & anima rationali, posse esse in lapide ergo nec Anima, nec Angelus sunt entia spiritualia: quod enim includit aliquid quod non est spirituale, non est spirituale: sed nihil potest esse in lapide est spirituale; & Angelus ac anima includunt aliquid quod potest esse in lapide, ergo includunt aliquid quod non est spirituale.

Confirmatur, quia sequeretur etiam quod aliqua ratio formalis reperta in Deo, verbi gratia ratio entis, substantiae, sapientiae ut sic communis vnuoce Deo & creaturis, posset esse in creatura; & aliquid repertum in creatura posse esse in Deo: quod erroneum & chimericum, inquit, est, quia daretur aliquid in rerum natura, quod nec creatum sit, nec increatum, nimur illa ratio communis: non creatum, quidem quia potest esse in Deo: non increatum, quia potest esse in creatura.

Respondet facile distinguendo sequelam antecedentis: secundum se, vel aliquam formalitatem sibi similem quantum ad conceptum formale, adeo ut non possit discerni inter illas secundum rationes suas formales, concedo sequelam antecedentis: secundum se positiue & realiter considerata, nego sequelam antecedentis, & nego etiam consequentiam: ad cuius probationem distinguo maiorem: quod includit aliquid quod non est spirituale, realiter loquendo, concedo maiorem: quod non est spirituale, formaliter loquendo, sed tale tamen quod potest identificari spiritualitatib; a qua habeat realiter esse spirituale, nego maiorem, Similiter distinguo minorem: quod est in lapide nequit esse spirituale secundum se realiter loquendo, concedo minorem, formaliter loquendo, quantum ad hoc quod in suo præciso conceptu formalis non reperiatur aliqua repugnantia, quo minus possit reddi spirituale, nego minorem.

Ad confirmationem Respondeo eodem modo, distinguendo maiorem: aliqua ratio reperta in Deo formaliter abstrahens ex suo conceptu formaliter infinitate & aliis, seu formalitatibus seu modis intrinsecis Deo ipsi propriis, sic ut illa ratio, vel secundum se, vel secundum aliquam formalitatem ipsi omnino formaliter similiter possit reperti in creatura, concedo maiorem; nec id est chimericum aut erroneum, sed potius oppositum quod est contra principia vulgaria Metaphysica: aliqua formalitas seu ratio reperta in Deo ut afficitur formalitatibus aut modis intrinsecis Deo soli propriis, aut etiam secundum se positiue, nego maiorem.

Ad probationem minoris dico non sequi, ex admissa illa ratione communi ac indifferenti, formaliter dari aliquid quod non sit aut creatum aut increatum; quia illa ratio formalis ut in Deo, est quid increatum, non quidem ex suo conceptu formaliter, sed ex identificatione eius cum Deo; & similis ratio formalis reperta in creatura est quid creatum, non tamen ex sua ratione formaliter, sed ex identificatione ipsius cum creatura.

Et si infes quod saltē dabatur aliqua ratio, seu

formalitas, quæ secundum suum conceptum formalem non sit nec quid creatum, nec increatum.

Respondeo id esse verum & tam vulgariter admissum in nostra schola, vt non debeat videri mirum nisi ignorantia nostra principia.

Secunda ratio ciudem est, quia repugnat rationem substantię distingui à ratione entis. Substantię enim quantumcumque præcisę non repugnat existere: ergo erit ens formaliter, nec præscindet consequenter à ratione entis: quod si semel, inquit, concedimus unum gradum superiorē non distingui ab inferiori, corruīt totum fundamentum nostrā sententia.

Respondeo negando primam propositionem. Ad cuius probationem dico quod licet substantię non repugnet existere, & sit forma lissime ens, nō propterea tamē sequitur quod ens non præficat a substantia, & quod substantia non distinguatur ab ente tanquam includens & inclusum, sicut homo distinguatur ab animali; quāvis sit formaliter animal. An vero ens includatur formaliter in differentiis aut modis, quibus contrahitur ad substantiam ac sua inferiora, suo loco diximus. Solutiones autem huius authoris ad argumenta nostra sunt conformia principiis Nominalium supra positis ac ex doctrina ibi tradita facile patet quod non satisfaciāt fundamentalis Scotti, vt à me proposita sunt ac confirmata.

Solutio obiectionum ex. autoritate.

64. Aduersarij huius nostre sententiae præcipue fundantur in authoritatibus Patrum, & Conciliorum, quas ita sibi fauere, & nobis aduersari existimant, vt Recupitus supra dicat, si ad id, quod de dina infinitate ac simplicitate, Patrum, atque Ecclesiæ authoritas stabilivit, attendamus, quod hæc controversia sit extra omnem controversiam: quasi scilicet tam clare colligatur ex his authoritatibus nostram sententiam esse fallam, vt non possit verti in controversiam. Itaque ne quis moueat his aut alijs aduersiorum censuris, quamvis ad Logicum aut Philosophum non spectet explicare authoritates Patrum aut Ecclesiæ, visum erat præcipuas authoritates, quæ nobis opponuntur, propōnere & solvere.

Obicit itaque primo Vasquez rationem, qua vñus est sanctus Bernardus in Concilio Rhemensi cōtra Gilbertum Porretanum afferentem quod Deus non esset sua bonitas nec sua sapientia. Ratio autem est hæc: si sapientia formaliter loquendo non esset Deus, vel esset aliquid, vel nihil: non potest dici quod sit nihil, vt patet; sed si sit aliquid vel est quid superioris Deo, quod impli- cat; vel quid inferioris Deo, & consequenter creaturas vel quid æquale Deo, & consequenter Deus, quia nihil potest esse æquale Deo, quod non sit Deus.

Confirmatur quia quemadmodū Gilbertus affirmabat Deum non esse suam sapientiam, ita Scottus dicit quod Deus non sit formaliter sua sapientia: ergo quandoquidem propositione Gilberti fuerit damnata, debet etiam damnata censeri opinio Scotti de distinctione formalis, ex qua sequitur similem propositionem esse veram.

Confirmatur secundo, quia Gilbertus non afferuit unquam fuisse distinctionem realē inter essentiam & sapientiam, sed tantum quod non sola cogitatione mathematica, sed etiam ratione theologica distinguerentur, vbi per rationem theologicam, inquit Vasquez, nihil aliud intelligere potuit quam distinctionem formalē ex natura rei independentem ab operatione intellectus: ergo idem omnino censuit cum Scotto, & cōsequenter vñiusque doctrina in prædicto Concilio est damnata.

Formalis
distinc-
cio non
affereba-
tur à Gil-
berto
Porreta-
no.

65. *Respondeatur* tamen, rationem sancti Bernardi, vt valere potuit contra Gilbertum prædictum; qui existimat distincionem realē inter essentiam & attributa sua, nihil omnino concludere contra Doct. nostrum, qui solum afferuit distinctionem formalē & non realē inter ea: nam licet sapientia formaliter non sit Deus, est tamen Deus realiter: & propterea simpliciter potest dici quod sit Deus; vnde cum Gilbertus negaret simpliciter hanc propositionem: Deus est sua sapientia; optime colligitur quod posuerit distinctionem

realē inter illa. Sed soluamus rationem S. Bernardi in forma, secundum quod proponitur à Vasque cōtra nos; nam sanctus Bernardus in prima propositione non posuit formaliter loquendo, sed sunt posita ab ipso Vasque.

Itaque dico, quod sapientia diuina sit aliquid formaliter loquendo, non tamen superioris, nec inferioris nec etiam æquale Deo; quia illæ particulae denotant distinctionem realē, & propterea non possunt dici de sapientia, nec de vñlo alio attributo comparato ad diuīnam essentiam, à qua non distinguitur realiter.

Ad primam confirmationem, nego consequentiam, quia aliud est dicere quod Deus non sit sapientia, aliud quod non est formaliter sua sapientia, & propterea pri- mū poterat damnari, quamvis non damnaretur secundum.

Ad secundam confirmationem, respondetur Gilbertum omnino afferuisse distinctionem realē inter Deum & attributa, & cum intellexisse per distinctionem rationis theologicæ & non mathematicæ distinctionem realē, quod satis colligitur primo, quia alia ratio S. Bernardi non concluderet contra eum aliquid; secundo, quia alia non posset simpliciter negare hanc propositionem, Deus est sua sapientia; & tertio denique evidētissime, quia, vt fatentur aduersarij, ante Scotum nullus afferuit distinctionem aliquam, quae non esset rationis vel realis: ergo cum Gilbertus ante Scotū afferiret distinctionem inter essentiam & attributa, & negaverit eam fuisse distinctionē rationis, debuit intelligere fuisse inter illa distinctionem realē propriam, & non formalē; alia falso esset quod Scotus primo inuenierit distinctionem formalē, vt aduersarij ipsi obiciunt.

Confirmatur totum hoc, quia si Scotus conueniret cum Gilberto, Ecclesia per totū sæculū non permitteret, sed reprobaret ipsum, quod tamen nec somniauit quidem.

66. *Dices* cum Recupito: *Gilbertus* non potuit imaginari quod esset distinctio separabilitatis inter essentiam & attributa, verbi gratia sapientiam aut veritatem, neque etiam quod esset distinctio suppositorum inter illa: ergo non potuit ponere distinctionē realē inter illa.

Respondeo, quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam: quia poterat imaginari distinctionem realē inter essentiam & sapientiam aut paternitatem, licet non imaginaretur ea fuisse separabilia, aut supposita distincta, quia posset existimare quod essentia produceret necessariò in se productione reali sapientiam, & consequenter quod sapientia esset realiter distincta ab essentia, quamvis non posset separari, quia necessariò produceretur ab essentia, sicut Filius necessariò producitur à Patre, & quamvis etiam non esset suppositum, quia esset forma denominans intrinsecè ipsam essentia denominatione formalis; quod non competit supposito.

Confirmatur hoc, quia multi Thomistæ existimant proprietates alias distinguere realiter a suo subiecto, & tamen non posse ear separari ab inuicem, etiā de potentia absoluta, nec esse distincta per modum suppositorum: ergo similiter posset quis imaginari distinctionem realē inter essentiam & attributa, quamvis non putaret illa esse separabilia aut supposita.

Obicit secundo: in Concilio Florentino sape assertur essentiam diuinam sola ratione distingui à relationibus: ergo non distinguuntur formaliter.

67. *Respondeatur* primo antecedens non esse Concilio: Floren- sed Ioannis cuiusdam Theologi, qui agebat partes Latino- tium Conciliū nihil facit contra Graecos.

Non omnia autem, quæ in disputationibus, quæ fi- bant in Conciliis, adducuntur, definitur in ipsis, vt manifestum est: ergo quantumvis Ioannes iste negarerat distinctionem formalē, non sequeretur tamen propterea quod non daretur.

Dices Concilium approbasde doctrinam eius.

Respondeatur hoc concedendo, quantum ad illud quod erat positum in controversia, non quantum ad cetera. Controversum autem erat solum, vñrum distinguērunt essentia & personalitas realiter, non vñrum distinguērunt formaliter: & ex hoc,

Respondeatur

Respondet secundo ad obiectionem, explicando antecedens sic, ut sensus eius sit, quod nullo modo realiter distinguantur, sed sola ratione, id est, distinctione, quae non sit realis proprie dicta: concedo antecedens; quod sane intellectum in hoc sensu sufficiebat ad intentum Concilij, sicut sensus eius sit, quod sola ratione, id est per intellectum solum distinguuntur, nego antecedens & consequentiam.

68. Et confirmatur hac responso, quia secundum aduersarios ante Scotum non erat illa vñquam mentio de distinctione formalis, sed tantum de distinctione reali propria, & de distinctione rationis; sed Concilium agebat tantum de distinctionibus, de quibus non controvenerat inter Catholicos, præsertim Latinos, quorum controvèrsia non proponebantur tum examinandæ: ergo faciebat mentionem solummodo de distinctionibus illis communiter admissis, & intellexit consequenter, ex duobus generibus distinctionum, quæ absque controvèrsia communiter recepta sunt ab omnibus Catholicis, nullum fuisse inter essentiam & relationem præter distinctionem rationis; quod quidem verissimum est, licet cum hoc sit, quod haberent aliam distinctionem medium inter utramque, scilicet formalem; de qua ramen Concilium non faciebat mentionem, quia inter Catholicos controvèrtebatur, an daretur, necne.

Obiicies tertio: secundum Patres & Theologos, non datur distinctione in diuinis, nisi vbi obuiat relationis oppositio.

Respondeo, hoc esse intelligendum de distinctione reali, non de formalis.

69. Obiicies quarto, Patres sapissime dicunt, non aliud esse essentiam, aliud attributum essentiae; nec aliud esse, vnum attributum, aliud alterum. Loca citantur à Recupito & recentioribus; sufficit nobis vñus locus August.

15. de Trinitate c. 5. Nullatenus aliud est in Deo esse, aliud vivere, aliud intelligere, aliud posse.

*Quo sé-
su attri-
butum
non est
aliud ab
essentia.*

Respondet, Patres manifeste loqui de arietate reali coincidente cum distinctione reali, aut connexa cum illa, quæ est arietas simpliciter, non vero de arietate formalis, quæ non est arietas simpliciter, sed secundum quid in comparatione ad arietatem simpliciter.

Quod autem loquantur de arietate simpliciter coincidente cum distinctione reali stricta, seu eam arguente, patet non solum, quia absolute & simpliciter loquuntur, sed quia in eo sensu negant essentiam esse aliud ab attributis, aut vnum attributum ab alio attributo; in quo sensu dicunt, quod Filius sit alius à Patre; sed quando dicunt, quod Filius similius à Patre, per hoc intelligunt quod sit distinctus realiter ab ipso: ergo quando dicunt attributum non esse aliud ab essentia, intelligunt quod non sit distinctum realiter ab ipsa.

Præterea Patres, licet dicant, quod Filius sit alius à Patre, negant tamen ipsum esse aliud à Patre, quia ex modo loquendi, secundum Patres, esse aliud ab alio significat distinctionem realem in essentia; ergo quando dicunt attributum non esse aliud ab attributis, nec hæc esse alia inter se, aut ab essentia; intelligunt per hoc, quod non habeant distinctionem realem.

Hanc responsum impugnat Recupitus primo, quia illa arietas negatur in diuinis, quæ admittitur in creatis: sed arietas formalis admittitur in creatis: ergo negatur à Patribus in diuinis.

Secundo, qui negant in diuinis arietatem indefinite, non determinando hanc, aut illam arietatem: ergo negant omnem; indefinita enim negativa æquivaleret universalis, ut si quis neget accidentem in Deo, idem est, acsi dicaret, nullum accidentem est in Deo.

Tertio: quia aliqui Patres excludunt omnem arietatem.

Quarto: quia de illa arietate loquuntur, quæ ab aliis ponebatur: sed à nullo ponebatur arietas realis: ergo non loquuntur de illa arietate, sed de formalis, quæ sola finge poterat in diuinis.

70. Hec impugnatio nullius est momenti: unde respondeo ad primam distinguendo maiorem: omnis illa arietas, quæ reperitur in creatis, nego; aliqua arietas, quæ

reperitur inter perfectiones creatas, nimirum realis, quæ intercedit inter virtutes creatas, & actus ipsarum, & inter plurima alia accidentia, concedo maiorem; & concessa minore, nego consequentiam.

Deinde retorquo argumentū primū: quia secundū aduersarios non datur alia distinctione in creaturis, nisi distinctione realis, aut modalis: ergo si illa quæ est in creaturis, negatur in Deo, vt ait Recupitus, sequitur manifeste quod sola realis, aut modalis negetur in Deo inter attributa, & essentiam. Secundo, quia datur virtualis distinctione in creatis: ergo si omnis distinctione, quæ est in creatis, negetur in Deo in his autoritatibus, negabitur etiam distinctione virtualis in Deo, quod est contra omnes aduersarios.

Ad secundam respondeo distinguendo consequens: negant omnem, quæ sit simpliciter arietas, concedo: quæ non sit talis, nego consequentiam. Et ad probationem dico, quod indefinita non æquivaleret universalis, nisi iuxta naturam prædicati quæ negatur de subiecto: verbi gratia si negetur aliquid, quod sit simpliciter tale, indefinite, transeat quod negetur universaliter omne tale; sed inde non sequitur quod negetur etiam omne, quod est secundū quid tale, vt erit evidens, hoc exemplo: Si quis neget hominem esse domi, licet per hoc intelligatur negare illū hominem esse domi, non propterea tamē intelligendū est negare, quod homo aliquis pietus sit domi, sed solum intelligendū est de omnibus simpliciter. Ergo ad propositū, quando negant Patres arietatem indefinite, debent intelligi de arietate simpliciter, & omnem tamē excludere à Deo: non vero de arietate secundū quid, aut non simpliciter, qualis est formalis.

71. Et per hoc patet ad tertiam impugnationem, quia solum excludunt omnem arietatem, & distinctionem simpliciter; inde autem non sequitur excludi omnem arietatem etiam formalem.

Confirmatur hoc, quia si ex eo, quod excludant Patres omnem arietatem, & distinctionem, sequitur nullam prorsus arietatem, aut distinctionem manere in Deo; ergo neque manebit in ipso distinctione virtualis, contra aduersarios. Itaque sicut ipsi negarent hanc sequelam, quia hæc distinctione virtualis non est distinctione simpliciter, Patres autem negant distinctionem simpliciter: ita debent dare nobis veniam negandi quod ex dictis Patrum sequatur non dati in Deo distinctionem formalem, quæ non est distinctione simpliciter.

Ad quartam impugnationem respondeo primo negando minorem, quia aliqui ponebant distinctionem realē in Deo.

Respondeo secundo negando maiorem, quia Patres non solum deberent negare distinctionem, quæ ponetur ab aliquibus, sed illam etiam, quæ non posset in ipso poniri, nisi ab uni, nisi ab inductis.

Confirmatur hoc, quia certum est, quod ex dictis Patrum, colligatur non esse distinctionem realē inter attributa diuinæ, & essentiam, & qui assenseret tamē, contradiceret sine dubio Patribus: sed hoc esset falsum, nisi Patres negarent tamē distinctionem in Deo: ergo negabant illam.

Confirmatur secundo: si solum negabant distinctionem quæ ponebatur in Deo, non negabant formalem, quia secundum aduersarios, Scotus est, qui prius assenseret tamē distinctionem: ergo tempore Patrum non ponebatur in Deo talis distinctione.

Confirmatur tertio: si negabant illam, quæ ponebatur in Deo, ergo negabant virtualem, quia illa ponebatur in ipso. Et si casus illam non posse negari, similiter ego dicam distinctionem formalem non posse negari.

72. Obiicies quinto: Patres sapissime prædicant sapientiam & cætera attributa in abstracto de essentia, & de Deo, dicendo quod Deus sit sapientia, iustitia, &c. & Concilium Rhemensis dicit quod iustitia Dei sit eius misericordia: sed hoc non esset verum, si formaliter distinguerentur: ergo non distinguuntur formaliter.

Probatur minor, quia iuxta ipsum Scotum abstracta non possunt prædicari de se inuicem, si formaliter distinguuntur, & hinc negat huiusmodi propositiones esse

veras animalitas est rationalitas, risibilitas est humana-
tas, &c. & ratio est quia in talibus propositionibus de-
notatur, quod unum sit alterum formaliter, & non tan-
tum realiter, seu identice.

**Abstra-
cta figura** *Respondeo concedendo maiorem, & negando mino-
rem: ad cuius probationem dico, quod abstracta finita
nequeunt de se in-
uinicem pre-
dicari in-
finita
sic.*

non possunt vere praedicari de se inuinicem, propter rationem allatam in obiectione: secus autem est de abstractis infinitis. Et ratio disparitatis est, quod abstracta finita habent tantam vnam rationem, propter quam identice possunt praedicari de se inuinicem, nimirum convenientiam ipsorum in eodem supposito: unde quando abstrahuntur ab illo supposito, non possunt praedicari de se inuinicem, si sunt distincta formaliter. Sed abstracta infinita, praeter convenientiam in uno supposito, habent aliam rationem identitatis, nimirum infinitatem: & propterea quamvis abstrahuntur a supposito, possunt tamen praedicari adhuc de se inuinicem identice, nisi etiam abstrahantur ab infinite.

73. *Et si queras, unde colligitur, quod Patres quando dicunt quod iustitia diuina sit misericordia diuina, loquantur in sensu identico, & non formaliter, prae certim, cum quando dicunt Filium produci per intellectum, & non per voluntatem, intelligantur loqui in sensu formaliter, & non identico.*

Respondeo hoc sufficienter colligi a posteriori, quia falsum esset quod iustitia sit misericordia in sensu formaliter, verum autem est in sensu identico: & propterea quandoquidem Patres dicant misericordiam esse iustitiam, debent intelligi in sensu identico, in quo hoc esset verum, & non in sensu formaliter, in quo hoc esset falsum; quando vero dicunt quod Filius non producatur per voluntatem, sed per intellectum, quia hoc esset falsum in sensu identico, non debent inligi in sensu identico; quia autem id esset verum in sensu formaliter, debent intelligi in sensu formaliter.

Hanc responsum impugnat Recupitus, quia licet sapientia diuina, verbi gratia sit infinita, & misericordia etiam, tamen, vel sunt infinita in omni genere, vel in aliquo determinato genere: si in omni, ergo una includit formaliter alteram: si in uno tantum, ergo infinitas talis non infert identitatem vnius attributi cum alio attributo, & consequenter non erit verum dicere, quod iustitia sit misericordia.

Respondeo; quodlibet ex attributis diuinis esse realiter infinitum in omni genere, & sic realiter inuoluere cetera attributa; ceterum formaliter loquendo non est nisi infinitum in tali genere determinato, verbi gratia sapientia in genere sapientiae, misericordia in genere misericordiae: & quia quidquid est sic infinitum, necessario exigit ex ratione sua formaliter esse coniunctum cum aliis perfectionibus infinitis & compotibilibus, propterea valer simpliciter dicere, quod unum attributum sit alterum, verbi gratia, quod iustitia sit misericordia, licet non valeat dicere, quod iustitia sit formaliter misericordia. Vnde in forma distinguo ultimum consequens, identitatem formalem, concedo: realem, nego consequentiam.

74. *Obiicies sexto: secundum Augustinum 7. de Trinitate. Deus Pater non quo Pater, est Deus; sed quo magnus, est Deus: quorum verborum hic videtur esse sensus, quod Deus Pater non quo formaliter est Deus, eo formaliter est Pater, quia scilicet distinguatur formaliter Deus & Paternitate: sed Pater quo formaliter est Deus, eo formaliter est magnus, quia non distinguatur formaliter Deus a magnitudine: ergo ex hoc loco sequitur quod magnitudo, & idem est de ceteris attributis, non distinguatur formaliter a Deo.*

Respondeo negando illam explicationem: sensus enim verus istius loci est, quod non eodem modo se habet Deus ad Paternitatem, quo se habet ad magnitudinem; quia licet sit distinctionis formalis utroque, tamen ita se habet Deus ad magnitudinem, ut de quocumque praedicetur Deus, de eodem praedicetur magnitudo: sed non ita se habet ad Paternitatem, quia Deus praedicatur de

Filio, & Spiritu Sancto, & tamen de iis non praedicatur paternitas. *Addo*, in hac obiectione concedi distinctionem formalem Dei a Paternitate, quod nobis sufficit.

Dubia aliqua concernentia hanc materiam.

75. *Vtrum detur distinctione formalis non mutua, id est, utrum aliquid possit distinguiri distinctione formaliter, ab alio, a quo illud aliud formaliter non distinguitur. Videtur quod sic, quia secundum Scotum in 1. dist. 2. qu. 7. formalis idem est, que negatur per distinctionem formaliter, est inter ea, quorum illud, quod dicitur idem formaliter, includit illud, cui dicitur idem formaliter in sua ratione formaliter; ergo quando sunt aliqua, quorum unum in sua ratione formaliter includit aliud, & non est contra, erit distinctione formalis non mutua inter illa.*

Probatur consequentia, quia illud quod includit aliud in sua ratione formaliter, erit idem formaliter illi alteri, & consequenter non distinguetur formaliter ab ipso: illud autem alterum, quod non includit aliud, non erit idem formaliter ipso, & consequenter distinguetur formaliter ab ipso, & sic erit distinctione formalis non mutua inter ipsa.

76. *Rada controvergia 4. tom. 1. conversiarum concedit distinctionem non mutuam, sed dicit, illud quod includit formaliter, & essentialiter in alio, esse idem formaliter illi in quo includitur, ut animal verbi gratiae homini, & non distinguiri formaliter ab illo; illud vero, quod includit aliud in sua ratione formaliter distinguiri formaliter ab includito, ut homo, verbi gratiae ab animali, & citat pro se Antonium Trombetam, & Ioannem Bassolum.*

Aly Scotista agnoscunt etiam distinctionem non mutuam, sed contrario modo eam explicant, dicunt enim, quod includens aliud sit idem inclusum, inclusum autem distinguatur ab includente; & his magis videtur patrocinari praedictus locus Scotti.

Faber denique in Theorematibus tract. de formalitatibus. c. 8. negat omnino omnem distinctionem non mutuam, putat enim impossibile esse quod unum distinguatur formaliter ab alio, quia illud aliud vicissim ab ipso distinguatur; Et fundamentum ipsius est, quia identitas est relatio primi generis: sed omnes relationes primi generis sunt mutuae: ergo identitas debet esse mutua, & consequenter si unum extrellum sit idem alteri extremo, necessario alterum debet esse idem illi.

77. *Ero quidem cum Fabro conuenio, sed non propter illud fundamentum: nam identitas qua est relatio primi generis, est relatio realis inter extrema realiter distinguenda: sed identitas formalis, de qua hic, non est talis relatio, ut manifestum est, cum extrellum ipsius non sint realiter distinguenda: ergo falsum est quod supponitur in illo fundamento Fabri.*

Itaque meum fundamentum est, quod omne illud distinguatur formaliter ab alio, de quo verum est dicere quod non sit formaliter illud: sed de quocumque includente aliud verum est dicere quod non sit illud aliud, verbi gratiae de homine verum est dicere, quod non sit formaliter animalitas, licet includat animalitatem, & similiter de quocumque inclusum in alio verum est dicere, quod non sit illud aliud, verbi gratiae de animalitate, licet includatur in homine verum est dicere, quod non sit homo: ergo tam includens distinguetur formaliter ab inclusu, quam etiam inclusum ab includente, & consequenter non dabatur distinctione non mutua formalis.

78. *Dices quamvis animalitas non praedicetur formaliter de homine in abstracto, quia si sic abstrahit ab inclusione sua in homine, tamen in concreto potest praedicari de homine formaliter, dicendo: homo est formaliter animal, quia ut sic non abstrahit ab inclusione in homine: sed hoc sufficit ut dicatur idem formaliter homini: ergo.*

Contra, quia secundum quacumque rationem animal potest praedicari de homine, secundum eandem rationem potest homo praedicari de eodem animali, licet non praedicatione directa, quia superior de inferiori sic praedicari non potest: ergo adhuc non dabatur distinctione non mutua.

Contra secundo, quia animal non prædicator adæquate de homine in concreto, aut abstracto formaliter: ergo verum est dicere, quod homo non sit adæquate animal, & consequenter quod homo distinguatur formaliter ab anima: & similiter verum est dicere quod animal formaliter non sit adæquate homo: & consequenter animal distinguetur formaliter ab homine, & sic inter illa erit distinctio mutua.

79. Itaque ut concludam, quamvis admittendam censem distinctionem formalem adæquatam, eam scilicet, quæ reperiuntur inter ea, quorum unum non includitur in alio essentialiter, nec è contra: & distinctionem formalem inadæquatam, eam scilicet, quæ reperiuntur inter ea, quorum unum includitur in alio, in quo aliquid aliud etiā includitur; nullo tam modo censem dari distinctionem non mutuan. Et ad prædictum locum *Scot.*

Respondeo sensum eius esse, quod ea, quorum unum includit aliud, sunt identificata formaliter; quod quidem verū est semper vel adæquate, vel inadæquate: si enim sic se includant, ut unum nihil includat essentialiter, quod alterum non includit, tum identificantur formaliter adæquate, & non distinguuntur formaliter: si vero sic includant, ut unum aliquid includat, quod non includitur essentialiter in altero, tum identificantur formaliter, & cum hoc tamen stat quod distinguuntur formaliter, quia non identificantur adæquate.

DVBIVM SECUNDVM.

Verum
distinc-
tio rei
à modo
insepara-
bilis sit
forma-
lis,

80. Vrum distinctio, quæ esset inter rem & modum eius, à quo realiter non distinguetur, sit distinctio formalis. Vider quod sic, quia est inter extrema positiva realiter indistincta. Videtur quod non, quia modus non est formalitas, distinctio autem formalis debet esse inter formalitates.

Vt hoc dubium intelligatur, deberet statui differentiatione inter modum & formalitatem, de quo supra. Quod si non esset vlla distinctio inter illa, tolleretur omnis difficultas. Itaque supponendo quod modus & formalitas distinguuntur, adhuc respondeo ad dubium affirmative: & ratio est, quia sicut, ut supra diximus, non solum distinctio rei à re, sed etiam rei à modo separabili est distinctio realis, quia scilicet ad distinctionem realis sufficit quod extrema sint positiva, & quod alterū ex illis possit esse sine alio; ita etiam non solum distinctio formalitatis à formalitate, sed etiam formalitatis à modo, est distinctio formalis, quia ad distinctionem formalem sufficit quod extrema sint positiva; & quod cum identificantur realiter, unum ex illis non sit aliud; hoc autem currit tam bene de duabus formalitatibus quam de formalitate & modo intrinseco ipsius: ergo.

Et hinc patet ad rationem ad oppositum, scilicet quod distinctio formalis non possit reperiiri nisi inter duas formalitates, hoc enim est falsum ex suppositione quod detur modus intrinsecus qui non sit formalis. Addo tamen ulterius, quod quemadmodum distinctio realis, ut sic, potest diuidi in distinctionem realis rei à re, & in distinctionem realis rei à modo separabili, ita etiam distinctio formalis ut sic posset diuidi in distinctionem formalem formalitatis à formalitate & formalitatis à modo intrinseco, & prior posset vocari distinctio formalis stricta, posterior, distinctio formalis non modalis.

DVBIVM TERTIVM.

An distinc-
tio formalis
sit rela-
tio for-
maliter.

81. Vrum distinctio formalis formaliter dicat relationem. Videtur quod sic; quia distinctio realis propriæ formaliter dicit relationem: ergo formalis à parte rationis.

Respondeo tamen aliqui negant, quia relatio realis exigit extrema realiter distincta, distinctio autem formalis non exigit extrema realiter distincta sicut distinctio realis exigit: ergo quamvis distinctio formalis propriæ sit formaliter relatio, tamen distinctio formalis non exigit formaliter relationem realis. Sed reuera haec ratio nulla videtur, quia licet relatio realis propriæ, hoc est, que distinguuntur realiter à fundamento suo, exigit extrema realiter distincta, tamen non propterea sequitur quod relatio realis impropria, hoc est, quæ non

distinguitur realiter à fundamento, & quæ non intercedit inter res realiter distinctas, debeat exigere extrema realiter distincta.

Respondeo ergo alij, neque distinctionem realem, neque distinctionem formalem dicere formaliter relationem, sed negationem identitatis. Et fundamentum ipsorum est, quia omnis relatio distinctionis presupponit extrema distincta, realiter quidem si distinctio sit realis, formaliter vero, si distinctio sit formalis: ergo formaliter loquendo, distinctio non dicit relationem, cum presupponatur relationem.

Sed neque hoc etiam fundamentum satisfacit, quia qui diceret distinctionem esse formaliter relationem, negaret relationem distinctionis debere presupponere extrema distincta, cum in sententia ipsius ipsa relatio deberet constitutere extrema distincta; & certe qui diceret extrema esse distincta per negationem presuppositam relationem, necio quorsum deberet admittere villam relationem distinctionis sequentem talem negationem, praesertim realem; nam de relatione, quam posset ibi fingere intellectus, non est curandum, quia non est ad propositionem. Deinde non minus relatio deberet presupponere extrema distincta, quam negatio identitatis: ergo distinctio non est negatio, etiam in hac sententia.

82. Itaque respondeo probabile esse quod nulla distinctione huc realis, sive formalis, dicat formaliter relationem, sed tantum negationem identitatis: & ratio est, quia per hoc quod intelligantur aliqua cum tali negatione, sufficientissime intelliguntur distincta: ergo non est necessitas vllius relationis, ut constitutur distincta.

Et confirmatur, quia illa negatio identitatis sequitur ipsam extrema distincta ex natura sua, quamvis nulla relatio sequeretur ad ipsa: ergo superflue ponitur vlla relatio distinctionis.

Dices: Petrus habet negationem identitatis realis cum scipio, & tamen non habet distinctionem realem à se ipso; ergo distinctio realis non consistit in negatione identitatis plurium inter se, nego consequiam.

Respondeo, distinguendo consequens: non consistit in negatione identitatis eiusdem ad se, concedo: in negatione identitatis plurium inter se, nego consequiam.

83. Dices secundo: identitas & distinctio eodem modo se habent ad inuicem, quo similitudo & dissimilitudo: sed dissimilitudo non dicit tantum formaliter negationem similitudinis: ergo distinctio non dicit formaliter tantum negationem identitatis.

Respondeo negando maiorem: & ratio disparitatis est, quia potest esse negatio similitudinis inter aliqua, inter quæ tamen non est dissimilitudo, verbi gratia, inter duos parietes nigros est negatio similitudinis in albedine, & tamen non habent dissimilitudinem in albedine; ergo dissimilitudo aliqua non est negatio tantum similitudinis sibi opposita; sed non potest esse negatio identitatis realis inter aliqua, quin etiā sint distincta realiter: ergo non est necesse quod distinctio realis dicat aliquid, praeter negationem identitatis realis, & consequenter non eodem modo per omnia se habent inter se dissimilitudo & similitudo, quo se habent identitas, & distinctio.

Ex quo patet, quam insufficienter distinguatur distinctio formalis à non identitate formalis, quasi scilicet distinctio diceret formaliter relationem, non identitas vero non diceret.

ADDITIONE.

Doctrinam meam hac quæstione num. 13. proponit Maistrus dispe. 6. Mer. num. 212. quam ait coincidere cu[m] doctrina à se paulo ante impugnata, quia ut discernant distinctionem formalem à reali recurro ad separabilitatem, vel inseparabilitatem extermorum docens formaliter distinctionem esse inter extrema quæ inuicem necessario petunt esse connexa. Deinde ait definitionem formalitatis à me traditam esse falsam, quia conuenit relationibus prædicamentibus.

Ad hæc nego me ad inseparabilitatem quandocunque recurrere ad declarandam distinctionem formalem, ita ut veniam dicere, quod quæ sūt omnino inseparabilia, sunt distinc-

stincta formaliter; id enim esset falsum, & contra omnia mea principia; sed recurri, & bene, ad inseparabilitatem eorum inter quæ non intercedit nullum aliud signum distinctionis realis, ut sufficienter expressi dum dixeram formalitates esse illas, qua inexistunt in re, quæ possit secundum se existere, & non possunt ipsi advenire de novo, suntque propterea inseparabilia ab ipsa quod omnem potentiam: hæc enim descriptio non conuenit iis, quorum unum potest producere aliud; neque iis quæ subiectantur in diuersis subiectis realiter distinctis.

Vnde patet meam descriptionem formalitatis nullo modo competere relationibus prædicamentalibus realiter distinctis, quæ adueniunt & aduenire possunt de novo, & non sunt sic inseparabiles quin fundamentum possit esse absque ipsis. Eadem disp. num. 233. adducit duas difficultates quas propono hac quæst. n. 57. contra communem doctrinam Scotti ac Scotistarum, ob quam negant compositionem in Deo, quamvis admittant in ipso plures formalitates; ob quas difficultates, quia ipse eas clare solvere non poteram, aliter respondi, & iuxta meam illam responsonem dixi posse explicari doctrinam illam Scotti, & Scotistarum contra quam opposui illas difficultates.

Contra vero illam meam respōsionem Mastrius opponit, quod ut aliqua duo identificantur realiter, id non habeant à causa extrinseca, sed à se ideo ut eorum identitas sit ita perfecta ut excludat compositionem, aut ita imperfecta ut non excludat, non orietur ex dependencia, aut independentia eorum à causa extrinseca, sed ex finitate, aut infinitate extremitum.

Confirmat hoc, quia causa extrinseca dum coniungit extrema non potest facere ut habeant compositionem, aut non habeant ad libitum suum, sed secundum quod ex natura sua exigunt. Vnde quamvis anima rationalis coniungeret se corpori, faceret compositionem cum ipso.

Confirmat secundo, quia vel gradus entis est natus facere compositionem ex natura sua cum suo modo contrahente, vel non. Si primus ergo in Deo facit compositionem. Si secundum: ergo nec in creatura faciet compositionem propter dependentiam à causa extrinseca, quæ non mutat naturam extremitum quæ coniungit.

Vt viteretur confusio, nolo proponere reliquam partem doctrinæ huius Authoris donec ad hæc respondero.

Dico ergo me numquam somniasse, quod causa efficiens posset facere, ut extrema haberent compositionem, nisi ex natura sua intrinseca id exigerent; hoc tamen non obstante sicut ex eo, quod aliquis effectus possit produci à causis naturalibus colligi potest, quod ex natura sua intrinseca sit ordinis naturalis, & ex eo, quod non possit ab illis produci, quod non sit ex natura sua ordinis naturalis, sed supernaturalis: ita potest colligi arguitive, quod aliqua extrema sint ex natura sua componibilia, & apta facere compositionem, si sint talia quæ non possint ponи à parte rei coniuncta absque dependencia à causa extrinseca; & quod illa non sint ex natura sua apta facere compositionem, quæ coniungi possunt absque tali dependencia, vnde in forma Respondeo ad argumentum Mastrij distinguendo antecedens & consequens: non habent hoc arguitive nego: alio modo transeat; nec id facit contra me, vt patet.

Ex quo patet ad confirmationem primam, ad quam directe respondeo quod causa efficiens nequeat pro libitu facere talen vel talen coniunctionem extremitum, sed necessario debet facere illam coniunctionem, qualem nata sunt extrema facere; potest tamen ex eo, quod coniunctionis sit talis natura, ut non possit ponи sine dependentia, colligi, quod sit imperfecta coniunctionis, & ex eo, quod sit talis natura ut possit ponи sine dependentia, potest colligi, quod ex natura sua sit coniunctionis perfecta. Vnde falsum est, quod parum referat dependentia, vel independentia ad colligendum ex ea naturam coniunctionis, seu identitatis, & ad exemplum de

anima rationali dico, quod ex eo quod posset anima ponere coniunctionem inter se & corpus, sequatur manifeste coniunctionem esse imperfectam, modo posset illud facere in genere causæ efficientis, quia ex ipso sequeretur distinctione realis ipsius ab unitione, & corpore quæ semper involuit imperfectionem in rebus sic coniungibilibus & illa dependentia tum esset à causa extrinseca, nam anima esset causa extinseca illius unitonis: quod si anima ex se necessario absque efficientia identificaret corpori, profecto identitas ex hoc capite esset perfecta, & non posset colligi quod sufficeret ad compositionem, nisi aliunde id colligeretur, & si aliunde colligeretur, tum sequeretur contradicatio, quia ex uno capite identitas esset perfecta, ex alio non esset, & propterea implicat animam esse sic identificatam corpori.

Ad secundam Confirmationem, quæ plane Mastricia est, dico quod gradus entis ex se, sit natus facere compositionem cum modo ad quem possit contrahi cum dependentia, qualis est ille quo contrahitur ad creaturam, & non sit natus facere compositionem cum illo quo contrahitur sine dependentia, qualis est ille quo contrahitur ad Deum. Manet ergo adhuc integra, & itabilis mea doctrina, & hoc supposito, manifestum est quod per eam solvantur argumentum Thomistarum, & difficultates à me propositæ contra doctrinam communem Scotistarum.

Iam accedo ad aliam partem discursus Mastrij, qui num. 235. Infert ex impugnatione meæ doctrinæ sistentium in solutione communii Scotistarum, quam frustra conatur ostendere esse ipsiusmet Scotti, quia ipse hoc confessus eram, & iam iterum fateor, sed nego per eam sufficienter solvi argumentum Thomistarum confirmatum per duas meas difficultates, nisi explicando eam per meam doctrinam, aut aliam aliquam, quam non adserit Mastrius, nec vidi adhuc allatum ab ullo Scotista, expresse saltem, quod probo reiiciendo solutiones illarum difficultatum adduictas à Mastrio hic.

Ad primam difficultatem aut solutionem dicit patere ex dictis suis disp. 2. qu. 5. a. 2. præsertim in solutione ad 4. vbi docuit gradum entis nec in Deo, nec in creatura proprie facere compositionem, quia nullam dicit realitatem potentialem vere contrahibilem per differentias, sed purum conceptum inadæquatum per modos contrahibilem à posteriori, quam inquit difficultatem Poncii euadere nequit, qui vult conceptum entis propriam realitatem præse ferre potentialem per aliam realitatem contrahibilem.

Sed ex dictis supra contra Mastrium in additione ad quæst. 2. constat hanc doctrinam Mastrij de conceptu inadæquato entis esse improbatum in sententia Scotti, ut pote contra omnia principia ipsius de distinctione formalit, nec ipse Mastrius eam amplectetur, nisi ad euadendam difficultatem illam de compositione, quæ cum ex dictis facile tolli possit iuxta meam doctrinam, quæ nullo modo præjudicat illis principiis, patet vel ex hoc ipso capite reiiciendam esse illam doctrinam Mastrij.

At Mastrius adhuc addit non satisfacere me illi difficultati de compositione entis cum modo, seu differentia contrahente ipsum ad Deum, dum dico quod propterea non fiat talis compositionis quia licet ens secundum se non sit infinitum, coniungitur tamen in Deo cum infinitate, & propterea coniunctionis ipsius habet independentiam à causa extrinseca, addit, inquam, hoc non satisfacere, quia nec modus, nec differentia addita variat naturam realitatis cui additur, vnde si illa est de se communis potentialis & componibilis, talis intrinsece remanet ubicumque ponitur, & semper habebit rationem partis per se determinabilis.

Tum quia Poncii, inquit, in hac solutione non sibi constat, quia paulo supra dixerat reiiciendo communem Scotistarum doctrinam infinitatem non sufficeret ad perfecte identificantur realiter formalitates, sed requiri independentiam à causa extrinseca; in hac autem solutione

litione ad infinitatem ipse quoque recurrat simul cum independentia.

Verum hoc non obstante videor mihi abundè satisfactiss illi difficultati , nec de hoc dubitari posse nisi quatenus dubitaretur de ipsa mea doctrina, quam ostendi veram esse non obstante impugnatione Mastrij, & ad primum, quod hic opponit, concedo, quod nec modus, nec differentia variat rationem formalem realitatis, cui additur, sed nego rationem entis ex se esse potentiam, aut determinabilem, aut habere rationem partis, propter hæc in quoenam imperfectionem; sed has rationes ut sic, habebit quatenus coniungitur cum finitate, & ut coniungitur aut coniungibilis est cum illa, haber dependentiam à causa effectiva; talem autem non habet ut est coniungibilis, aut coniungitur cum infinitate.

Ad secundum dico fallum esse, quod mihi in ea solutione non constem, sed bene constat sibi Mastrius in me non intelligendo & in opponendo, quod nihil habet apparentiam: nam quādō dixi suprà infinitatem non sufficer ad excludendam compositionem, id intellexi non in eo sensu, quod non sufficeret realiter, & quod reuera quidquid esset infinitum nequeret facere compositionem; sed quod non sufficeret nisi ostenderetur cum illa sufficeret ad hoc; id autem ego in mea doctrina expresse ostendi, Scotistæ verò non videntur mihi id fecisse propter difficultates à me oppositas; in illa verò responsione non recurri ad infinitatem solam, quām suprà dixi se sola non sufficerere, ut persuaderentur alii ad excludendam compositionem à Deo, supposita distinctione formalis; sed ad illam & ad independentiam à causa extrinseca, que cum oriatur ex infinitate, optimè dixi, quod ens contractum ad infinitatem, & propterea habens talem independentiam non faceret compositionem cum illa infinitate, nec cum vlo alio sibi identificato, quantumvis formaliter ab eo distingueretur.

Addo ex hoc ipso ut vel Mastrius id distinctius capiat mirum esse, quod vlys iudicare posset me mihi non constare ex eo, quod in uno loco dicam infinitatem non sufficer, in alio vero loco dicame infinitatem, & independentiam sufficer: nam prorsus hoc perinde esset ac dicere, quod sibi non constaret quia in uno loco negaret animalitatem sufficer ad constitendum hominem; in alio vero asserteret animalitatem & rationalitatem ad hoc sufficer.

Afflerit vltius numero 236. me non rectè respondere ad aliam difficultatem, qua probatur quod essentia facit compositionem cum attributis sicut animal cum rationalitate, quia animal cum rationalitate habet dependentiam in coniunctione sua à causa efficienti extrinseca, scimus est de essentia & attributis; hæc inquam ratio mea non sufficit secundum Mastrium, quia talis dependentia ac independentia materialiter se habent ad hoc; sed potius, inquit, ratio est, quam assignat Doctor, quia animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione terci, scimus est de essentia & attributis.

Et vltius notat instantiam, quam ego adduco n. 58. velut tacitam Scotistum responsum ad secundam meam difficultatem, nec bene, nec fideliter adduci, dum aio pro illis, quod animal non idē præcisè facit compositionem cum rationalitate, quia est quomodo cumque perfectibile per eam, sed quia vltius non continet ipsam, nec formaliter nec eminenter; essentia vero diuina continet virtualiter & eminenter perfectiones attributorum; neque enim Scotus, aut Scotista, inquit Mastrius, dicunt hac de causa essentiam non facere compositionem, quia perfectiones attributales formaliter in summo ente continentur, & non virtualiter solum, vel eminenter, hic enim modus continentiae virtualis & eminentiae competit solum perfectionibus secundum quid; sed ratio Scoti & Scotistarum cur essentia non faciat compositionem est, quia habet cum illis perfectissimam identitatem.

Ad hoc totum patet responsio ex dictis ante, ex quibus constat illa independentiam ac dependentiam non ita se materialiter habere, quin possit ex illis colligi cō-

positio aut simplicitas aliquarum formalitatum identificatarum realiter, & quamvis in te ipsa fortassis optimis sit ratio illa Doctoris de identitate, aut non identitate formalitatum in aliquo tertio; tamen negari non potest, quin si mea doctrina vera sit, longè facilius & clarius solui possit per eam illa difficultas, quam per hoc de identitate, aut non identitate in tertio: nam prorsus difficile est, quod animalitas & rationalitas non identificantur nisi ratione tertij; essentia verò diuina, & attributa identificantur altera quam ratione tertij; & vltius quamvis id ita esset, difficile est vltius ostendere, cur propterà essentia & attributa non facerent compositionem, tam bene, quam animalitas & rationalitas, nisi reducendo rem ad meam doctrinam aut aliquam aliam haec tenus non traditam explesse quod sciam; quid enim ad hoc facit identitas illa in tertio, aut non tertio?

Ad id quod vltius notat, suprà notauerat illud antè ob easdem rationes, quas si rectè perpedit, non denū eas exponeret Lectoris ludibrio, quæ, si bona essent, sufficeret eas semel proponere, nisi quacumque via Metaphysica ad quantitatem aliquam molis perducenda esset, quæ suppleret desiderabiliorem virtutis.

Sed hic etiam rursus respondeo falsum esse, quod Scotistæ non vtantur instantiam à me adductam: ea enim & audiū lèpē & legi in manuscriptis Scotistarum tam celebrium, ut pace Mastrij vix ille dignus esset eorum Discipulus, & quamvis nullus ea vteretur, nunquid bene à me adduci posset, tanquam talis quæ ut mihi ipsi, ita alii occurrere posset & sufficiens fortè videri? Et quiores Authores responses & instantias sibi ipsi occurrentes adducunt ad conformandam earum refutatione suam doctrinam: Fortassis id Mastrius in se expertus non est, qui farragine variorum dicendi modorum ex aliis Authoribus adductorum contentus nihil ipse ex se excogitauerat.

Ad id autem quod ille opponit, nempe perfectiones simpliciter simplices non continent virtualiter aut eminenter in essentia diuina: Sed formaliter, quia modus continentiae virtualis aut eminentiae solum competit perfectionibus secundum quid: Respondeo quamvis nunquam de Maistro conceperam magnam ingenij, aut doctrinæ opinionem, nunquam tamen me putasse tam crassam posse in ipsum cadere ignorantiam: quām ex hoc loco, quis meritò colligat: quamvis enim certum sit apud omnes, quod in Deo realiter considerato reperiantur formalissimè rationes attributales, & quod hæc non continentur in ipso, ut sic considerato virtualiter aut eminentialiter; tamen omnes quotquot vidi Scotistæ, & quicquid oculos habent, quibus aliquid videant Metaphysicæ Theologicæ, fateri debent in via præseruit Scotti ac Scotistarū (excipio Mastrium) negantum attributa esse de essentia diuina naturæ formaliter, consideratæ, & assertentia ea esse formalitates ab ipso actu distinctas formaliter, & consequenter ipsam consequentes ac ab ea tanquam à radice pullantes; in hac inquam via omnes fateri debent, quod essentia diuina, ut formaliter ab attributis distincta non continet illa formaliter, & quod continet illa virtualiter, quatenus est radix ex qua pullulant; & eminenter etiam quatenus habet in se perfectionem illam radicalem, ex qua sit ut ab ea pullulare possint; quod cum sit, ex doctrina Scotti ac Scotistarum bene & fideliter adduci poterat illa instantia, quam tamen ego non dixi fuisse ipsorum, quod addo ut vel ex hoc etiam capite pateat Mastrium infideliter mecum agere.

Q VÆSTIO VLTIMA.

De Distinctione rationis.

DISTINCTIO rationis est distinctio, quam facit intellectus, ut ex etymologia nominis patet. Est autem duplex, secundum communem sententiam, quædam enim est rationis ratiocinantis, & quædam rationis ratiocinatae, quarum frequens est vlus in Scholis. *Distinctio rationis ratiocinantis est*, quam facit intellectus, nullo oblatu fundamento ex parte obiecti,

Quid
diffin-
ctio
tioni-
ratiocin-
atis.

ut cum intellectus rem aliquam bis concipit eodem omnino modo; tum enim illa res dicitur distinguere à se ipsa distinctione rationis ratiocinantis præsertim si, ut concepta uno conceptu ex illis, comparetur ad seipsum, ut conceptam altero conceptu: verbi gratia distinctio, quæ est inter Petrum, quatenus est subiectum propositionis huius, Petrus est Petrus, & seipsum quatenus est prædicatum eiusdem propositionis, est distinctio rationis ratiocinantis, quia à parte rei nullū est fundamentum, cur Petrus distinguatur a seipso; & ex altera parte tota distinctione prouenit ex eo, quod intellectus bis concipiatur Petrum eodem modo, & comparet ipsum ut conceptum uno conceptu, ad seipsum conceptum alio conceptu.

Quid rationis ratiocinata?

§5. *Distinctio rationis ratiocinata* est distinctio, quām facit intellectus oblati sibi occasione ex parte rei, ut verbi gratia, si ex eo, quod aliqua res, quæ in se nullam habet distinctionem antē operationem intellectus, respiceret à parte rei res diuersas, intellectus distinguere ipsam ut respicientem unam ex illis, à seipso, ut respiciente aliam ex illis, verbi gratia, potentia Angeli ad intelligendum, & volendum à parte rei, secundum Thomistas, & recentiores communiter, nullam habet distinctionem; potest tamen producere intellectuonem & volitionem: si ergo intellectus distinguere illam, quatenus est principium intellectuonis à seipso, quatenus est principium intellectuonis a seipso, quatenus est principium voluntionis, distinctio esset distinctio rationis ratiocinata, quia esset distinctio quām faceret intellectus oblata occasione à re, quām distinguere. Illud autem fundamentum, quod est à parte rei, vocatur à multis distinctione virtualis, seu fundamentalis.

Omnia autem illa, quæ Scotista communiter explicant per distinctionem formalem, Thomista & recentiores cōmuniter explicit, vel per distinctionem rationis ratiocinata hāc, vel per distinctionem fundamentalē, seu virtuale, quam habet res antecedenter ad hanc distinctionem: & propterē multi existimant, non esse nisi questionem de nomine inter eos. Quod quidem satis probabile est, loquendo de iis, qui illa explicant per distinctionem virtualem & fundamentalē; nam qui illa explicant per distinctionem rationis ratiocinata, nullo modo conuenient in eadem differentia, quatenus illa principiat tantam perfectionem, hoc est perfectionem ut tria, vel ut duo, non verò quod conuenient in eadem, hoc est similis natura; sicut potest dici, quod calidum ut duo conuenient cum frigido, ut duo, in intentione qualitatis, licet non conuenient in natura ipsius in qualitatibus.

Sed contra hanc rationem, quam sibi evidenter manifestat Mastrius, facit manifeste, quod si loquatur de eodem gradu, hoc est de tantitate gradus, ita scilicet ut velit dicere, quod quāc conuenient in tot gradibus perfectionum, vel in perfectione tot graduum, aut quāc, ita se habet, ut quodlibet ex ipsis habeat duos gradus perfectionis, illa debet esse eiusdem speciei, petatur directe principium, & negari propere debet antecedens: si verò loquatur de eodem gradu, id est de gradu eiusdem rationis, verum quidem sit antecedens, & falsa consequentia.

Probatur autem antecedens in sensu in quo cōceditur, & in quo non valer consequentia.

Quod si velit non posse aliqua conuenient in tantitate perfectionis, quin conuenient in ipsam perfectione, sic etiam petit principium, & manifeste patet esse falsum, quia attributa divina conuenient in tantitate perfectionis: nam quodlibet est infinita perfectionis, & tamen non conuenient formaliter in ipsam perfectione iustitia.

Cum qua responsione in te conuenit, quod in Logica supra dixerim posse dici, quod species diversæ conuenient in eadem differentia, quatenus illa principiat tantam perfectionem, hoc est perfectionem ut tria, vel ut duo, non verò quod conuenient in eadem, hoc est similis natura; sicut potest dici, quod calidum ut duo conuenient cum frigido, ut duo, in intentione qualitatis, licet non conuenient in natura ipsius in qualitatibus.

At Mastrius ibidem ait, hac solutione confirmari suam doctrinam: quia differentia specifica idē hanc speciem constituit eum genere, & non aliam, quia est principium tantæ perfectionis & non maioris: ergo si duæ differentiae specierum diversarum conuenient in hoc, quod principiant tantam perfectionem, essent eiusdem naturæ, & sic species illa non essent diversæ speciei.

Confirmat hoc, quia differentia specifica ita est principium perfectionis entitatiæ, ut talis perfectio illi commenstretur, adeo ut ex simili, vel æquali perfectione duorum possit inter ipsa argui identitas specifica, ut constat in individuis cuiusdam speciei.

Sed præterquam, quod in hac responsione & confirmatione Mastrius manifeste petat principium, quod satis esset pro impugnatione claritatis gratia Respondeo in forma negando antecedens; sed potius idē constituit talem speciem, quia est talis natura, quæ si scilicet dissimilis omnibus aliis naturis, unde si nullam diceret perfectionem, profecto adhuc, modo esset dissimilis aliis naturis, constitueret cum genere determinatam speciem.

Ad confirmationem, Respondeo negando propositionem illam; neque enim ex tantitate perfectionis, sed ex qualitate potest colligi unitas aut distinctio specifica aliquorum.

Deinde n. 238. cum responderet ad rationem Auerse, adductam etiam à me, nempe quod diversitas specifica non necessariò inferat inæqualitatem perfectionis; quia relationes diuinae sunt diversæ speciei, aut naturæ, & tamen non sunt inæqualis perfectionis, ait argumentum non valere, quia vel relationes dicunt perfectionem infinitam, & sic corrut argumentum, quia sunt inæqualitatis incapaces: Vel non dicunt perfectionem, & sic minus vrgit argumentum, quia sic non erunt æqualitatis, aut æqualitatis capaces; unde miratur quod ego supra dixeram argumentum hoc Auerse efficaciter concludere ex suppositione, quod relationes non dicant perfectionem.

Verū ego miror potius, quod ipse nō videatur aduersisse vim argumenti, quām propterē nō debo mirari, quod non soluerit: nam intentum tantum erat probare, quod diversitas specifica nō necessario inferat inæqualitatem

ADDITIO.

De qualitate perfectionis specierum.

CVM iam instaret finis secundæ huius editionis, pertinet ad me secunda pars Metaphysicæ P. Bartholomæi Mastrij in qua multa reperi quibus æquæ respondere debeam, ac iis, quæ scripti contra me in prima parte, quia verò propriis locis collocati non poterant hic ea subiungere volui.

Itaque disputatione 8. n. 234. Mastrius probat species omnes debere esse inæqualis perfectionis, cuius opus situm ego docueram supra disputatione 5. n. 27. quia quāc conuenient in eodem gradu perfectionis specifica, necessariò sunt eiusdem speciei: ergo non possunt dari duæ species æquales in perfectione essentiali.

Probatur antecedens, quando aliqua sunt realiter & formaliter, ac etiam ratione idem, quæ in uno eodem

litatem perfectionis, quādquidē relationes diuinę sint diversę ac dissimilis naturę, & tamen vel nullam dicant perfectionem ut dicunt Scotistæ, vel si dicant, certe non citant ināqualem, quandoquidem omnes dicant infinitam; quidquid sit an sint æqualis perfectionis.

Ruclus, quod dicit corrue argumentum si Relationes dicant perfectionem, quia cum perfectio earum debeat esse infinita, non poterunt esse capaces æqualitatis aut ināqualitatis; quia hę sunt proprietates quantitatis, & essentiæ finitæ, nescio quomodo verum esse possit, quandoquidem de fide sit personas diuinis ex symbolo sancti Athanasij esse coæternas & coæquales, & Christus dicatur æqualis Patri secundum diuinitatem, minor vero secundum humanitatem.

Quomodo autem Scotus exponendus sit ad alium locum relinquo.

Sed prorlus satis gratiæ habet, quod ait Mastrius hic male desumi argumentum ex rebus diuinis ad humana. Sed quare mihi Mastrius ex diuinis possumus concludere intentum increas, non possumus hoc facere, sicut facimus à creatis ad diuinā?

Quo iure prohibere potes nobis illa arma, si ingenio illa arripere possumus, & non solum nos defendere, sed offendere aduersarios.

Vterius n. 239. proponit duo mea argumenata, nempe quod ex diuersitate specifica non possit colligi ināqualitas perfectionis, quia prius colligimus aliqua esse dissimilia ac diversa consequenter specie, quam cognoscimus, quoniam si perfectius, & hinc eo, quod de perfectione earum cogitemus; & quia verisimile est duas visiones duarum albedinum esse diversa specie, quia magis disconueniunt, quam duas visiones eiusdem albedinis, cum tamen videantur esse eiusdem perfectionis.

Respondebat autem ad primum, quod ex diuersitate specifica colligatur ināqualitas perfectionis, sicut ex eo, quod duo individua sunt eiusdem rationis sequitur, quod debeant esse ināqualis perfectionis.

Contra, quia si colligeretur statim sciretur, quod es- sent ināqualis perfectionis absque vteriori discursu, quod manifeste falso est: quia alias de hac re non posset esse controvertia: nec est eadem ratio de speciebus ac individualibus quantum ad intentum Mastrij: quia quandoquidem individua sunt eiusdem ac simillimae naturae non possunt habere ināqualitatem, quia alias haberent aliquam dissimilitudinem, unde proueniret ināqualitas. Sed diversæ species, licet sunt dissimilis naturae, non inde tamen potest deduci, quod non possint esse æqualis perfectionis, licet bene sequatur, quod non sunt similis perfectionis.

Nec verum est, quod ex æqualitate perfectionis, Petri & Pauli colligatur bene, quod sunt eiusdem speciei, sed potius id colligitur ex similitudine perfectionis. Vnde patet totum discursum ipsius numer. 236. esse in sufficiemtē.

Alia addit circa idem argumentum, quæ non indigent response, quia manifeste supponunt falsum, nempe quod nos non cognoscamus aliqua esse diversa specie antequam cognoscamus ea habere ullam perfectionem, aut cogitemus unum alio esse maioris aut minoris perfectionis.

Omitto responditum ipsum ad alterum fundamen- tum meum, quia ipsemet significauit illud mihi non sufficisse; quamvis enim non sufficiat Responsio ipsius, imo ex ea videatur cum non intellexisse vim rationis mea, quatenus intendebat probare diuersitatem specificam duarum visionum diuersarum albedinum; tamen non libet in non necessariis hæcere.

Solum addam eum non recte respondisse ad instantiam meam de individualibus æqualis perfectionis, sed aliquo modo dissimilibus, vt sunt duas visiones duarum albedinū: nā vt illa possunt esse dissimilia non accidentaliter, sed substantialiter dissimilitudine proueniente ab hæccitatibus, cur non possent aliqua esse dissimilia essentialiter absque ināqualitate perfectionis essentialis?

Respondet Mastrius negando paritatem; nam duo individualia possunt esse dissimilia ratione hæccitatum absque ināqualitate perfectionis essentialis. Sed dissimilitudo, quæ versatur inter aliqua ratione differentiarum essentialium est essentialis, & quidditatina, & ideo non est comparabilis cum æqualitate perfectionis inter illa, quia cum essentia & perfectio sint idem, repugnat quod quæ disconuenient in uno, disconueniant in altero.

Contra, quia meum intentum non erat agere de perfectione essentiali, aut æqualitate individualium in ea; sed quod quemadmodum cum dissimilitudine ratione hæccitatis posset stare æqualitas perfectionis etiam individualis, seu competentis individualis ratione hæccitatum; ita etiam cum dissimilitudine in differentiis specificis posset manere æqualitas perfectionis specificæ, seu essentialis.

Ad hoc autem nihil dicit Mastrius, ad illud autem de identitate essentia & perfectionis essentialis, quod item repetit Mastrius:

Dico non magis identificari perfectionem essentiali differentiæ essentiali, quam perfectionem individualis differentiæ individuali, vnde si ex eo, quod aliqua habent dissimilitudinem in differentiis essentialibus, sequatur quod debeant habere dissimilitudinem, seu ināqualitatem in perfectione identificata ipsi: etiam ex eo, quod aliqua habent dissimilitudinem in hæccitatibus, sequitur manifeste, quod debeant habere ināqualitatem in perfectione individuali identificata hæccitatibus.

AD D I T I O.

Circa Naturam Universalem.

Disput. 6 n. 18. proponit doctrinam meam disp. 3. n. 45. qua dico ut aliquid prædictetur de pluribus non esse necesse, vt illis pluribus identificetur, sed sufficere vt illud ipsum, vel aliquid ipsi simile, & representabile eodem conceptu sit in pluribus; vnde natura Petri potest prædicari de Paulo, cui non identificatur; quia alia natura ipsi similis identificatur illi, & hinc puto prædicationem naturæ communis de pluribus non fundari supra identitatem naturæ illius cum eis, sed in illorum similitudine.

Appellarat autem hanc meam doctrinam omnino falsam, quia in omni schola veritas propositionis essentialis fundatur in identitate reali prædictati cum subiecto, quia nisi identificaretur non posset intrinsecè, & essentialiter prædicari.

Confirmat, quia cum naturam Petri prædicamus de Paulo prædicatione dicente, hoc est hoc, scilicet Paulus est homo, sensus non est naturam Petri esse similem naturæ Pauli, sed eandem esse naturam amborum: ergo non sufficit sola similitudo vnius individualis cum alio, vt natura vnius possit de alio prædicari: quia tunc non esset prædicatio dicens, hoc est hoc, sed potius hoc est simile illi, vel habet naturam similem cum illo.

Sed certe hæc non sufficienter probant meam sententiam esse falsam; quare optandum esset à Mastrio vt parceret censuris, donec recte intelligeret ea, quæ censuratur, & sciret bene an censuram mereantur.

Respondeo vero breviter, quando veritas propositionis essentialis dicitur fundari supra identitatem prædictati cum subiecto, hoc ita intelligentum, vt vel illud ipsum prædicatum, quod concepit & prædicatur, identificetur, vel aliud simile, & certe alias natura Petri numquam posset prædicari de Paulo, quia illa natura non identificatur Paulo, vt ipsemet Mastrius videtur fati: quamvis autem non identificetur ipsamet ipsi, tamen potest prædicari de ipso essentialiter, & intrinsecè in hoc sensu, non quod ipsamet sit essentialis, & intrinsecè seca, sed quod vel illa vel aliqua sit similis.

Quod declarari potest aliqualiter exemplo propositionis huius vocalis, homo est animal, quæ propositione est essentialis, quamvis vox animal non identificetur homini, quia homo supponit pro re quæ est animal rationale, & animal supponit pro re, quæ est animal: & sensus

sensus est , non quod vox animal identificetur homini, sed quod res illa quæ est animal rationale sit animal, & quod animalitas aliqua identificetur ipsi: ergo similiter natura humana Petri supposita pro natura simili potest prædicari de Paulo essentialiter, quia quamvis ipsamet non identificetur illi; tamen natura similis, pro qua supponitur, identificatur ipsi.

Ad Confirmationem, dico non esse ipsam naturam Petri, quæ prædicatur de Paulo, prædicatione dicente hoc est hoc, quatenus accipitur pro se ipsa, sed quatenus supponitur pro natura simili identificata Paulo. Nec quando prædicatur natura Petri de Paulo, sensus est quod natura Petri sit similis naturæ Pauli, sed quod natura aliqua similis naturæ Petri identificetur Paulo & dicatur de ipso tam bene, quam natura Petri dicitur de ipso Petro.

Secundo eadem disputatione n. 58. doctrinam quam propono d. 3. n. 35. nempe quod natura Petri distincta formaliter à sua hæcceitate neque est vna positiva cum alia natura, neque positiva distincta; nam ut sic præcise haberet predicata essentialia, inter quæ non est unitas, neque distinctio iuxta illud Avicennæ: Equininitas est tantum equininitas, & ut sic non est, nec vna nec plures. Hanc inquam doctrinam quæ intellecta, ut debuit esse, est ipsiusmet Scoti, & etiam in recipsa Mastrij, ait tamen falsam continere doctrinam, quia naturæ communis in statu essentiali considerata, prout distinguitur à statu existentiæ non solum conuenient prædicata essentialia primi modi, sed etiam secundi, id est prædicata, quæ sunt de eius quidditate, vel eius necessariæ passiones; quare cum unitas, & distinctio sint passiones naturæ, etiam à singularitate præscindatur, hoc est à statu existentiæ poterunt illi competere sub tali præcisione.

Dicit deinde Scotus & Avicegnam dum dicunt Equininitatem esse equininitatem velle tantum, quod natura, ut præscindit à singularitate non sit vna, nec multiplex unitate numerica,

Sed præterquam quod Mastrius male confundat statum singularitatis cum statu existentiæ: nam certe Petrus possibilis secundum quod Petrus abstrahit à statu existentiæ, non à statu singularitatis; & quod non recte videatur admittere prædicata essentialia secundi modi: nec enim proprietates sunt prædicata essentialia ullo modo, nisi quis velit improprie loqui absque vlla necessitate.

Præter hæc inquam quæ parui sunt momenti, certe equininitati, ut sic præcise & idem est de'quacunque natura, considerata secundum se, & prædicata essentialia, non conuenit vlla proprietas, & quamvis proprietates conueniant ipsi secundum se, hoc est à parte rei, tamen non quatenus consideratur secundum prædicata essentialia: sed admittendo tamen, quod proprietates conueniant naturæ, ut abstrahitur à singularitatibus, quod verum est de proprietatis us emanantibus ex predicationis essentialibus ab stractis à singularitatibus, & fortassis intendit tantum Mastrius, certe nec unitas positiva cum natura Pauli est talis proprietas, neque etiam distinctio positiva; nam hæc prouenit à singularitate ergo verum est, quod natura Petri, ut distinguitur à singularitate non sit vna positiva, cum natura Pauli; nec distincta positiue ab illa.

Confirmatur, quia ipsamet Mastrius fatetur cum Avicegnæ & doctore quod equininitas ut præscindit à singularitate non sit, nec vna nec plures numero, quia unitas & pluralitas numeralis conuenient à singularitatibus: sed nulla est unitas positiva & realis, de qua unitate ego loquebar, nec distinctio opposita, nisi numerica, ergo natura Petri abstracta à Petreitate, nequit habere unitatem positivam, aut distinctionem positivam cum natura Pauli.

Quod autem dicit Mastrius unitatem formalem quæ est passio naturæ conuenire illi, ut abstrahit à singularitate, verum quidem est, sed ab illa unitate non habet esse vna positiva cum natura Pauli, ut puto ipsum Mastrium tenere.

Tertio eadem disputatione n. 71. ait me Præceptorem meum Scotum deferere, dum diff. 3. doceo nullam esse unitatem communem præter similitudinis, nec consequenter naturam communem à parte rei habere aliam aptitudinem ad existendum in multis, quam quod possit dari alia natura sibi similis potens repræsentari per eandem speciem.

Remittit vero impugnationem ad quæstionem 7. eiusdem disputationis, unde eam statim examinabo.

Quarto n. 141. ait me dum nego aliam unitatem naturarum individuorum eiusdem speciei præter similitudinis recedere à me ipso, dum in Metaphysica affero gradus prædicamentales ac transcendentales etiam præ se ferre realitatem à parte rei communem inferioribus: ergo inquit, ut consequenter loqueretur, deberet afferere unitatem naturæ non esse puram unitatem similitudinis.

At pace Mastrij ego non videor mihi à me adhuc recessisse in hoc, & sum certus, quod cum unitate similitudinis possint admitti gradus superiores communes inferioribus, & ab illis formaliter distincti non minus, quam si aliam unitatem haberent: nam per hoc, quod animalitas hominis possit habere aliam animalitatem sibi similem in Bruto, animalitas est communis homini & Bruto, imo & ipsa animalitas hominis potest dici communis Bruto, quia licet ipsam non possit esse in Bruto, tamen aliqua similis potest, quod ego puto sufficere ad communiam requisitam ad Vniuersale Metaphysicum, & quia in homine præterea reperitur rationalitas minus late patens, & propterea contrahens animalitatem, & in Bruto reperitur brutalitas minus etiam late patens ac contrahens pariter animalitatem, propterea homo, & Brutum sunt à parte rei inferiora animalis, & animalitas est per similitudinem communis illis, quia vero Rationalitas, & Brutalitas neque per similitudinem ipsiis est communis, sequitur & quod animalitas formaliter distinguatur à rationalitate & Brutalitate, & quod hæc restringant communiam animalitatem, quatenus verum est, quod animalitas coniuncta cum rationalitate, ut coniungitur cum illa, seu totum conflatum ex animalitate & rationalitate, vbi gratia, homo, non sit tam communis, quam animalitas secundum se, quia secundum se saltē similitudinarie, est communis Brutis, homo vero sic ipsis non est communis.

Sed iam veniamus ad quæstionem 7. vbi unitatem similitudinis mean impugnare promittit. Itaque n. 172. ait, nec Scotistam vllum nec Thomistam intelligere unitatem minorem Scotti de illa unitate similitudinis. At quid inde? si male intellexerunt, suo malo id fecerint, certe ego eos in hoc imitari non velim. Scottus negavit unitatem positivam naturæ in multis, quam negat ipse Mastrius, scilicet multi Scotistæ eam afferant, admittit tamen aliquam unitatem, quam vocat unitatem minorem numeralem; talem etiam ego admitto, sed quia non potest bene dici, quod sit unitas positiva illarum naturarum, quæ sunt multiplicata in individuis, nec alia unitas præter similitudinis, aut repræsentabilitatis per eandem speciem assignari possit; certe Scottus debet intelligi de unitate similitudinis, aut repræsentabilitatis. Sed dices; hanc Thomistæ concederent, & est tam obvia, ut frustra Scottus in ea probanda laboraret: ergo non agit de illa.

Respondeo, quamvis ipsamet similitudo naturarum admitteretur à Thomistis & esset obvia; tamen non erat obvia, quod non erat alia unitas, & Thomistæ ponunt aliam unitatem advenientem ab operatione intellectus requiri; Quare Scottus non frustra laborauit probando, quod non erat alia unitas à parte rei, & quod hæc ipsa unitas sufficeret absque unitate aliqua beneficio intellectus acquirenda.

Confirmatur manifeste contra Mastrium, si aliam aliquam unitatem adstrueret Scottus, maxime unitatem indifferentiam, quam Mastrius tenet: sed illam non voluit: ergo.

Probatur

Probatur primò, quia humanitatem Petri ex se, & ex sua ratione formalis esse indifferentem, ut coniungetur cum Pauleitate ac cōsequenter identificaretur Paulo, concedetur à Thomistis; & tam obvia est, quā unitas similitudinis: ergo si propter hanc rationem non est dicendus voluisse unitatem similitudinis ac repræsentabilitatis, non est etiam dicendus voluisse unitatem indifferentiæ.

Secundò, & magis principaliter, quia per hoc quod natura Petri sit indifferentia, ut identificetur cum Pauleitate, & reperiatur in Paulo, non proprieà potest dici, quod sit una cum natura Pauli, ut videtur ex terminis; quæ enim connexio est inter haec: Mea natura est ex se potens esse ubi est alia natura: ergo mea natura est una cum alia natura; nisi mētio fiat de unitate similitudinis.

Quod si dicatur unitatem esse fundamentum quo, seu rationem fundandi similitudinis.

Respondeo, ut ante feceram, hoc negando de unitate villa, quam extrema similiū haberent antecedenter ad ipsam similitudinem; quod si ad similitudinem formalē villa extremerū similiū unitas prærequiratur, non alia necessaria erit, quam unitas repræsentabilitatis per eandem specie, qualē habent quæ sunt eiusdem speciei.

In statu vero Maistrus contrā hanc respondit n. 172. quia obiectum non accipit unitatem à conceptu, sed potius hic ab illo: ergo male dicitur Petrum & Paulum esse unum essentialiter, quia sunt per eundem conceptum formalem repræsentabiles, quasi unitatem accipiunt ab illo actu confuso.

Secundo, quia idē conceptus formalis explicatiū essentiæ Petri & Pauli est unus, quia ipsi sunt per eundem conceptum repræsentabiles: tum queritur cur hæc repræsentabilitas competit ipsis, vel quia habent à parte rei unam & eandem essentiam, & habetur intentiū, vel quia habent essentias similes & conformes, & sic unitas repræsentabilitatis non antecedit similitudinem; vel committit circulus vitiosus dum explicatur unitas similitudinis per repræsentabilitatis, & hæc per similitudinis.

Tertiò, quia conceptus formalis essentialiter repræsentatiū Petri & Pauli est unitus: ergo debet illi correspondere in Petro & Paulo, una natura saltem per indifferentiam, vel unus conceptus obiectus super quem fundatur unituocatio conceptus formalis; neque enim ad fundandum unituocacionem sufficit sola unitas similitudinis: nam talis solam analogiam inducere solet, non propriam unituocacionem.

Ad primum nego suppositum consequentis, nempe quod dicatur Petrum & Paulum accipere unitatem ab actu confuso aut illo, sed potius dicebatur, quod ex se habeant unitatem, quatenus ex se sunt repræsentabiles uno conceptu.

Ad secundum dico repræsentabilitatem per eundem conceptum competere naturis Petri & Pauli ex ipsis, & non ex villa unitate anteriori, neque etiam quia sunt similes, quasi similitudo esset ratio anterior ex qua pulularet illa repræsentabilitas. Itaque sicut si quereretur quare illis naturis competit unitas, non est alia ratione danda à priori, quam quod sint talis natura; ita etiam in proposito si quereretur cui sint repræsentabiles hoc vel illo modo, alia ratio assignari non debet, quam quod sint talis naturæ; colligetur vero à posteriori, quod sint talis natura ex ratione conceptus, quæ causant quando proponuntur, & si detur aliqua similitudo inter illa, ab illa etiam tanquam à posteriori potest colligi, quod habeant illam unitatem repræsentabilitatis, & ex hac tanquam à priori potest colligi, quod detur talis similitudo inter illa. In quo certo nullus est circulus vitiosus, sed talis qualiter ipse fecit Maistrus, & quicumque præter similitudinem aliam unitatem admittit, quomodo cum explicaverit ipsum.

Duas alias rationes ponit n. 173. contra unitatem similitudinis; unam ex Zerbio, quæ redi quid est illud in quo omnia singularia conuenient, seu sunt similes. Sed facile responderetur omnia conuenire similitudinari in natura prout distinguitur a singularitate, quatenus ve-

rum est, quod cuiuslibet individui natura est sic similis similis naturæ cuiuslibet alterius individui eiusdem speciei.

Contra quam responsonem nihil facit, quod ipse virget contra antiquiores Thomistas.

Altera est, quod nec Nominales, nec Thomistæ possint benè declarare quidnam sit illa unitas, nam Nominales nolunt eam esse relationem superadditam, sed formalē coexistentiam, Thomistæ vero dicunt eam relationem superadditam: sed singuli, inquit Maistrus, patiuntur angustias: nam querendum à Nominalibus, quid sit illa coexistentia, vel enim dicent eam rationem superadditam, & hoc poterant dicere à quæ benè de ipsa similitudine; vel nihil, & sic individua erunt similia, quoad rationes individuales, quod est falsum.

Si vero cum Thomistis dicatur similitudinem esse relationem, sequetur Petrum & Paulum, per aliquod accidentem inter se essentialiter conuenire & hoc accidens esse proprietatem naturæ.

Sed neutra ex his impugnationibus virget: nō prima, nam quamvis coexistentia duorum individuum nihil diceret supra ipsa, non sequeretur tamen individua esse una similitudinari ratione individuum, sed potius esset talia ratione naturæ in quolibet individuo inclusa: ita ut sicut esset, quod omnia individua coexistunt habentia naturas eiusdem speciei, hoc est, repræsentabiles per eundem conceptum, eo ipso essent similia in ipsis naturis & una similitudinari, non vero in haecceitatibus.

Non etiam secunda, quia quamvis ipsa unitas plurim naturarum inter se non esset aliud, quam similitudo, & hæc esset accidentis, & hinc sequeretur quod essent una essentialiter ratione accidentalis, hoc non esset inconveniens, si intelligatur, ut debet intelligi, sic scilicet, ut sensus sit quod unitas eorum in essentiis esset accidentis: sicut non est inconveniens etiam secundum Maistrum, & omnes Scotistas, quod sint similes essentialiter ratione similitudinis, quæ est accidentis; esset quidem inconveniens, quod illud in quo esset una aut similia esset aliter, esset accidentis, & non est tale, quia est ipsam natura uniuscuiusque: non vero est inconveniens, quod illud à quo dicerentur formaliter una & similia inter se, esset accidentis, supponendo, quod illud esset similitudo realiter ab ipsis distincta.

Sed nec etiam unitas ipsorum inter se supposito hoc, nempe quod esset relatio superueniens similitudinis, esset proprietas naturæ: Capiendo vero unitatem naturæ pro aptitudine, quam habet ad habendam naturam sibi similem, seu ad hoc quod possit representari per eam speciem, per qualiter posset representari alia natura, erit vera proprietas ipsis, & non erit similitudo, quæ sit relatio distincta ab extremis, sed potius principiū formalē quo fundanti talentū relationem, in quo nulla est difficultas.

Præterea n. 208. proponit rationem, quam ego proposui disp. 3. q. 8. contra doctrinam communem afferentem, quod prædicabilitas posita in descriptione Vniuersalitatis intelligenda esset de prædicabilitate proxima, contra quam opposui, quod id gratis videretur dici, quemadmodum enim albedo quando describitur esse qualitas disgregatius visus, hoc intelligi non debet de proxima disgregatuitate, quam habet ex applicatione: ita in proposito videretur prædicabilitas naturæ non debere intelligi de proxima.

Confirmavi, quia aliam prædicabilitatem recipit natura vniuersalis ab intellectu, quam non recipit ab eo essentia divina, & illa prædicabilitas specialis est sufficiens ad vniuersalitatem; sed illa non est prædicabilitas proxima: nam talem recipit etiam natura divina.

Et si dicatur quod prædicabilitas proxima requiratur, quia remota non sufficit, quandoquidem hæc habeatur à parte rei, & vniuersale Logicum fiat per intellectum.

Contra, quia si nihil impedit quo minus vniuersale Logicum sit à parte rei, quam quod constitutatur per prædicabilitatem proximam, potest dici quod detur à parte rei, & gratis supponitur oppositum.

Deinde non quæcumque remota prædicabilitas sufficeret

ficeret ad vniuersalitatem Logicam, supponendo quod non possit dari à parte rei talis vniuersalitas, sed illa quæ non haberet annexum impedimentū singularitatis, nulla autē natura à parte rei est absq; tali impedimento, sed per abstractionē intellectus habet esse sine vlo.

Respondet Mastrius, negando id gratis dici, quia id fulcitur communī Doctorum autoritate. Sed contra, quia hoc non impedit, quo minus ab omnibus gratis dicatur nisi derur aliqua ratio ob quam dicatur.

Respondet secundo, dari eidem rationem: quia vniuersalitas actualis completa, & simpliciter dicta excludit omnem singularitatem, quia importat communitatem, & differentiam positivam, & ideo ad ipsam non sufficit prædicabilitas remota, quia hæc stat cum singularitate à parte rei,

Et quamvis talis proximitas non spectet per se ad albedinem, potest tamen ad alia spectare ex ratione particulari sua.

Sed contra hoc etiam, quia gratis asserit & petendo principium, quod vniuersalitas actualis excludat à parte rei omnem singularitatem, quamvis enim importaret communitatem & indifferentiam, tamen gratis videatur dici, quod hoc intelligatur de ipso, nisi quantum ad suā rationem formalem; natura vero humana à parte rei, licet identificetur singularitati, tamen adhuc secundum suā rationem formalem est communis, & indifferens ad multa, eo modo, quo sic debet esse natura vniuersalis, & licet proximitas posset spectare ad aliqua ex natura speciali ipsorum, quamvis non spectaret ad albedinem, tamen opporetur ostendere, quod proximitas prædicationis spectet magis ad naturam vniuersalem, quam disgregationis ad albedinem, quod non ostendit Mastrius.

Deinde quamvis ad vniuersalitatem naturæ completā requiratur abstractio à singularitatibus, tamen nō inde sequitur requiri prædicabilitatem proximam; quia posset habere illam abstractionem, quin haberet illā prædicabilitatem: nam eo ipso, quo concipitur absque singularitatibus, habet illam abstractionem, & tamen tum non habet illam prædicabilitatem, hanc enim nequit habere quin apprehendatur in pluribus.

Respondet etiam ad Confirmationem meam de essentia, quæ dicit non valere; nam prædicabilitas proxima eius non pendet ab intellectu, cum sit à parte rei in tribus personis: sed Mastrius vel non intellexit, confirmationē meam, vel certè nullo modo satisfacit: nam est eidens, quod natura diuina non sit proximè prædicabilis de personis diuinis absque apprehensione ipsius in illis: implicat enim intellectum prædicare de pluribus, quod non apprehendit in pluribus, quantumvis sit in pluribus, & sane sicut natura creata ab apprehensione ipsius in pluribus, supposita vnitate, quam habet ex se in pluribus, quæcumque demum illa sit, habet proximè prædicari de pluribus: ita natura diuina habet esse proximè prædicabilis de pluribus; quod est meum intentum in solutum à Maistro.

Vlterius n. 217. conatur probare contra me, vnitatem vniuersalis non esse vnitatem similitudinis primo, quia secundum Suarium, quem ego sequor, vnitatis similitudinis non sufficit ad constituendam rationem vniuersalis; quia ex vi ipsius præcisè non concipitur vnum, vt commune multis, sicut debet concipi vniuersale; & quia Vniuersale quæ tale concipitur ut indiuisum actū, & aptitudine diuisibile; res autem prout sunt à parte rei similes in natura, sunt actu diuisæ.

Sed quidquid sit, an ego sequutus fuerim Suarium, de quo non euro, certè non poteram eum sequi in hoc, quo contradic mihi, & licet conuenirem cum illo in parte, non deberem sequi propterea in toto, nec qua parte dissentiret à me, curare deberem ipsius autoritatem, sicut nec curo; vnde frustra eam contra me adducit Mastrius.

Ad rationem autem Suarij. Respondeo eo ipso, quo concipitur natura Petri similis naturæ Pauli, eam concipi ut vnam vnitatem sufficientem ad vniuersalitatem, & ut cognitum est modo, quo debet esse communis.

Deinde natura Petri, ut similis naturæ Pauli, est indiuisa ab ipsa formaliter & essentialiter, quantum ad hoc, quod non sint dissimiles in essentia, & sunt representabiles per eandem speciem: nec alio modo natura Petri debet esse indiuisa à natura Pauli; & cum hoc stat optimè, quod à parte rei sint diuisæ realiter & numeraliter.

Secundo argumentatur Mastrius: secundum vnitatem vniuersalem debet natura esse proximè prædicabilis de pluribus prædicatione dicente, hoc est hoc; sed vnitatis similitudinis non sufficit ad hoc, quia ex vi illius tantum dici potest, hoc est simile illi, non autē hoc est hoc.

Respondeo, si loquamur de vniuersalitate Metaphysica maiorem esse falsam, quia ad eam sufficit remota, & gratis assereretur contrarium; si vero loquamur de Logica, transeat maior, & ad maiorem dico, quod vnitatis similitudinis supposita apprehensione ipsius ad hoc sufficiat; nam non solum ab ea habet natura Petri esse similis naturæ Pauli, sed etiam habet posse prædicari de Paulo, quantum ad hoc, quod vel ipsamer, vel aliquid omnino simile illi sit de ipso prædicabile, prædicatione dicente, hoc est hoc, nam Verum est dicere, quod Paulus sit homo humanitate reperta in Petro, vel alia omnino simili, & non debet vniuersale esse alio modo prædicabile de pluribus prædicatione dicente hoc est hoc: Quam respsonsem dedi ante disp. 3. n. 45.

Sed eam impugnat Mastrius, quia veritas prædicationis essentialis fundatur in inclusione essentiali ac identitate reali prædicati cum subiecto: ergo si natura Petri, dum à Petro abstractatur, & de Paulo prædicatur, dicens: Paulus est homo, non est in ipso, & identificata ipsi, prædicatio non est essentialis nec vera. Secundo, quia illæ prædicationes sunt essentiales, Petrus est homo; Paulus est homo: sed illæ sunt accidentales, Petrus est similis Paulo in humanitate & è contra, quia licet similitudo sit in essentiis, tamen ipsam est accidentis. Tertio, quia Vniuersale dicitur vnum in multis & de multis, non autem simile in multis, & ex hoc, quod Paulus habeat simile humanitatem cum ea, quæ est in Petro, non ob id propriè dicetur eadē natura prædicabilis esse in vitroque, scilicet requiritur ad prædicationē Vniuersalem.

Sed hæ impugnations vix indigent responsione, & procedunt ex defectu reflexionis supra sensum doctrinae meæ.

Ad primum concedo, quidquid prædicatur essentialiter debere includi, & identificari illi de quo sic prædicatur, secundum quod sic prædicatur, vnde qua natura Petri secundum se non prædicatur essentialiter de Paulo, non debet secundum se identificari illi; qua vero prædicatur de illo essentialiter vel secundum se, vel secundum aliam naturam omnino similem, debet etiam vel secundum se, vel secundum aliam sibi simile identificari ipsi.

Et certè in ipsa sententia Mastrij, qui non admittit vnitatem positivam sed indifferentiæ, non potest humanitas Pauli prædicari de Petro prædicatione dicente, hoc est hoc, secundum se: neque enim quando dicitur Petrus est homo, id verum est de homine constituto per humanitatem, quæ est in Paulo.

Ad secundum concedo antecedens, loquendo de similitudine actuali & eam negando de aptitudinali; nego tamen vnitatem similitudinis aptitudinalis, non sufficere, vt duo indiuidua dicantur vna essentialiter, quia per hoc nō significatur, quod similiudo aut vnitatis similitudinis sit ipsi essentialis, sed quod essentiae eorum sint similes; & nego etiā quod illa non sufficiat, vt vnu ex illis prædicetur de alio, vel secundum se vel secundum aliiquid aliud omnino simile. In quo nulla est difficultas intelligendi sensu verborū, & nō attenderi ad ipsa verba præcisè.

Ad tertium dico ratione vnitatis similitudinis nō solum vnum esse simile multis, sed etiā vnum in multis & de multis, quatenus quod est simile, est in multis ratione alterius ipsi simili; & potest prædicari de multis ratione multorum simili, quæ prædicantur de multis.

Impugnat secundo eandem vnitatem, quia vnitatis similitudinis est à parte rei: sed vnitatis vniuersalis non est à parte rei.

Respondi

Respondi minorem esse veram de Logica unitatem, non de Metaphysica.

Sed contra, inquit Mastrius, quia secundum unitatem similitudinis est proxime praedicabilis de pluribus predicatione dicere, hoc est hoc ergo illa est unitas Logica.

Respondeo negando antecedens, quia ad hoc requiritur apprehensionis & abstractio naturæ, ut sapientius dixeram; sed contra instat Mastrius, quia hinc sequitur non sufficere unitatem similitudinis. Sed hoc etiam iā & sapienter ante concesseram, quia requiritur apprehensionis ipsius, non vero requiritur alia unitas. Vnde Mastrius nihil omnino dicit ad propositionem contra meam doctrinam, quam si liberet in hoc immorari, facile ostenderem conuenire cum ipsiusmet, aut ipsius non esse veram vello modo.

* Postea n. 222. conatur soluere rationes meas quibus conatus era ostendere, quod unitas universalis non sit rationis: quia, inquit, unius universalis talis esse debet, ut eius beneficio natura possit praedicari de pluribus vere predicatione dicente: hoc est hoc: sed haec unitate ficta per intellectum non habet hoc, ut appareat satis clarum, ergo.

Confirmavi, quia conceptus obiectivus, quem intellectus praedicat, ut unum de Petro & Paulo, vel est vere & realiter in illis, vel non est: si non est, non poterit vere de illis praedicari; si est: ergo non recipit unitatem ab intellectu.

Confirmavi secundo, quia natura quæ consideratur in multis, aut est una in multis à parte rei, aut saltem apta esse in multis, vel non est: si est: ergo non accipit unitatem aut communitem ab intellectu: si non est: certe per hoc quod intelligatur esse talis, non erit talis, & sic non praedicabitur bene.

Confirmavi denique tertio, quia vel intelligitur ut est, & sic, si intelligatur ut una, debet esse una, & ita unitas non erit ab intellectu; vel intelligitur ut non est, & ita præterquam quod conceptus erit falsus, adhuc non propterea erit una, sicut non propterea homo esset equus, quod intelligetur ut equus.

Respondeo Mastrius, hunc arguendi modum nedum destruere vniuersalitatem in naturis, sed omnes prouersus distinctiones rationis cum fundamento in re, ac entia rationis, quæ ab intellectu sunt.

Sed ego tam facile haec negare possum quam ab ipso assertur. Et sane mea argumentatio nihil habet connectionis cum hoc, nisi vehementer fallar.

Responder vltius in particulari concedendo totum primum argumentum, quantum ad unitatem fictam. At ego sane fictam impugnau, & talia possunt esse tam quæ finguntur cum fundamento in re, quam sine, & perinde prouersus est, ad fictionem entium rationis, quod habeant fundatum vel non. Vnde dat Mastrius mihi, quod intendebam.

Ad primam confirmationem, ait conceptum obiectivum esse unum fundamentaliter & complete, non formaliter & incomplete: nam complementum accipit ab intellectu; seu, inquit, est unus à parte rei per indifferenciam, & fit unus ab intellectu per inexistentiam, & licet non sit unus à parte rei, haec tamen non debet dici unitas ficta, quia habet fundamentum in re, & est occasionata ab unitate reali reperta in natura.

Sed contra primo, quia non potest intelligi, quomodo accipiat unitatem inexistentiam ab intellectu secundum quam vere posset praedicari, nec vello modo, nisi quantus intelligeretur, ut una, quāuis non esset una, sed certū est, quod quāuis sic intelligeretur in multis, non propterea posset praedicari de multis; & certū est quod, si unitatem illā, quam habet ab intellectu, non possit ullā ratione habere, nisi per intellectum, quod omnino sit unitas ficta, sive habeat fundamentum sive non. Deinde omnino frustra requiritur, quod intellectus considerat naturas unas alio modo, quam sunt à parte rei. Per quod patet ceteras responses illius, quæ cum hac coincidunt, aut in illa fundantur, nihil valere.

A D D I T I O.

De principio Individuationis.

Mastrius d. 10. n. 117. impugnat rationem, qua ego

probo d. 6. n. 64. accidentia inseparabilia à subiectis non individuari ab ipsis, quia non est ratio cur sic individuantur magis, quam alia accidentia præter inseparabilitatem; hæc autem non sufficit, quia alias omnes creature individuantur à Deo, à quo sunt inseparabiles.

Hanc inquit rationem impugnat, quia inseparabilitas, ob quā Adversarij putant accidentia individuari à subiecto, non est inseparabilitas quoad existentia tantum, sed etiam quoad unionem. At adhuc debuisset Mastrius, hanc respondionem non tollere vim argumenti mei: quæ consistit in hoc, quod non sit maior ratio cur inseparabilitas quoad unionem sive inhauiam sive informatiū est causa cur accidentia individuantur à subiecto, quia inseparabilitas, quoad existentia faciet, ut creature, individuantur à Deo. Vnde nisi detur disparitas sufficiens, quod hoc, ratio mea omnino valida est.

Alteram rationem, quā eodem loco adhibui, omisit Mastrius, qui ipse melius, ut ait, probat eandem conclusionem, nēpe, quod accidentia inseparabilia non individuantur à subiecto, facta inutili trium generum accidentium inseparabilium divisione, & discurrendo non satis commode per singula, cū controvèrsia specialis esset de primo genere tantum, hoc est, de accidentibus, quæ non possunt existere sine subiecto, de quibus ipse probat conclusionem, quia inseparabilitas talis non facit, quod individuantur per subiectum, ut constat de accidentibus modalibus. At nō aduerit Mastrius, quod hæc ipsa accidentia sint accidentia modalia, vnde probare, quod accidentia hoc modo inseparabilia nō individuantur per subiectum, quia accidentia modalia non subiectantur, est profus idem per idem probare, & illud ipsum in quo erat difficultas, nēpe an accidentia modalia individuantur per subiectum, relinquit Mastrius absq; probatione. Eadē disputatione mun. 143. ut probaret ab individuis abstracti posse rationē aliquę communem, cuius oppositum ego docuerā d. 6. n. 10. adducit locū Doctoris ex 1. d. 23. à me citatum: *Potest dici, quod ab Individuis non tantum potest abstracti species, quæ dicit quidditatem Individuum, sed etiam aliiquid proprium.* Ad quem locum ego respondi, quod Doctor dubitatue, & nō assertive locutus est, ut patet ex verbis: *Potest dici, quibus frequenter vitur,* quando non procedit assertio. Sed Mastrius, dicit op̄sum patere ex verbis, & nihil dicit ad fundamentum conjectura mea desumptum ex verbis illis: *dici potest.*

Respondi etiam secundo, quod illud proprium, quod dicit Doctor abstracti posse ab individuis, nō necessario intelligi debeat de singularitate aut constitutio individui ut sic. Quam respondionem Mastrius non solum nō valere ait, sed etiam reici ex meis propriis verbis: nā infatu dico illud propriū debere intelligi de aliquo proprio, hoc est particulariter competente individuis, sive illud propriū sit quarti praedicabilis, sive aliquid esentiale, vnde paucis, inquit, verbis videtur sibi contradicere. Sed pace Mastrii nō ita est: nā in hoc nulla est contradictione, quod Scot. nō determinauerit, an illud prius est, quod non debat intelligi determinante de proprio quarti praedicabilis, sed indeterminante de tali proprio, vel de principio ipsis; & hoc est quod ego docui, ut manifestū est: sed instarī tamē potest, quod si sit aliquid propriū abstractibile ab illis, debeat etiam ratio singularitatis posse ab ipsis abstracti, quia nihil est, propriū seu particulariter competens individuis, nisi vel singularitas vel proprietas aliqua competens ipsis ratione singularitatis, sed talis proprietas nequit abstracti ab ipsis, nisi possit abstracti ipsamet singularitas: ergo si aliquod propriū possit abstracti, poterit & singularitas. Respondeo propter hoc aliquę conceptū etiā singularitatis posse abstracti ab individuis, non determinatū tamē, sed indeterminatū, & hoc tantum voluit Scotus ad sumū tū in illo loco, tū in quoqueq; alio, vbi videri possit dicere, quod à primo diuersis, quales sunt ultimae differentiae, & hæcceitates possit abstracti aliqua ratio communis. Per quod patet ad alii locū adductū à Mastri n. 144. quatenus facere posset ad propostū; quāuis reuera, si bene consideretur, nullo modo faciat ad rē, neque

M m m que

que enim generatio diuina, & spiratio diuina sunt primo diuersa, sicut sunt ultimae differentiae, & singularitates. Sed videamus rationem Mastri ad probandum, quod ab haecceitatibus possit abstracta aliqua ratio posita communis, quae sit ratio determinata, & conceptu determinato intelligibilis, de qua ratione est coniunctio. Probat ergo hoc: quia omnes haecceitates, non solu' conueniunt in nomine haecceitatis, sed etiam in ratione significata per ipsas; tamen bene enim Pauleitas participat nomen haecceitatis, & significacionem ipsius, quam Petreitas, & haec quam Pauleitas ergo non potest negari conceptus individualis, ut sic, abstractus. Ad hoc fundamento commune Respondi, quod omnes singularitates sint conceptibiles, & quidem determinato uno conceptu, tamen, quia omnes humanitates, & tam similes inter se ac diffiniuntur vna definitione, negati tamen consequenti, neque quod conueniat in illa ratione abstracta ac praecisa, sicut nec omnes humanitates, ut abstractantur singularitatibus, conueniunt in una ratione abstracta ab illis, quia ut detur aliqua ratio abstracta, debet dari ratio a qua abstractatur, & per quam contrahatur ratio abstracta ad illa a quibus abstractatur: talis autem non reperitur in humanitatibus, neque in singularitatibus, unde sicut de humanitatibus melius dicetur, quod esset una ratio, quia quod conuenient in una ratione abstracta: ita de singularitatibus, est discurrendum. Sed Mastri dicit haec mea solutione multa contingeret falsa, & implicatoria: nam implicat quod conueniat in uno conceptu determinato, & definibili ac vniuersitate conceptu ipsius, & quod non conueniant in una ratione abstracta: nam vniuersatio fundatur in unitate rationis praecisa, & abstracta ab vniuersatis, ut constat ex vniuersorum descriptione: ergo si individualia sunt definibilia vniuersa definitione iis vniuersitate conceptente: ergo haec definitio dicit unam rationem ab ipsis abstractam. At Mastri, qui tam confidenter censurat meam doctrinam, debet cauere a percione principij in prima propositione, & probatione ipsius, & aduertere quod ego negare ex definitione vniuersorum haberi, quod vniuersatio fundatur in unitate rationis abstractae, nec enim in illa definitione habetur vla mentio de abstractione; neque communis sensus bene intelligenti ita putat. Ad vniuersationem enim solu' sufficit conuenientia in una ratione, seu similitudo, que potest aliquando esse cum abstractione, quando reperitur alia ratio a qua possit fieri abstractio, aliquando non potest, quando non est alia ratio a qua fiat abstractio. Deinde assertum est exemplum de humanitatibus, non posse admitti in mea propria sententia: nam d. 3. n. 35. & 44. nego humanitates praecisa singularitatibus, esse plures. Sed quid hoc facit ad rem? dicatur plures, sive non, certe ut praescinduntur a singularitatibus, non conueniunt in una ratione humanitatis, ut sic, abstracta ab illis: sed sunt portius una humanitas formaliter ac similitudine omnimoda: & id dicendum de singularitatibus. Et quoniam humanitates sunt tam similes, ut quae est in Petro possit constitui Paulum quantum est ex ratione sua formalis, singularitates vero non sunt tam similes, ut Petreitas coniuncta cum humanitate Pauli possit constitui Paulum, ut asserit Mastri, tamen neque hoc etiam facit ad rem: nam adhuc sunt tam similes, ut sicut Petreitas facit cum humanitate unum numero distinctum ab omnibus aliis hominibus: ita etiam Pauleitas facit cum alia humanitate. Deinde falsum est, quod humanitas quae est in Petro, coniuncta cum Pauleitate faceret eundem realiter Paulum, quae Pauleitas facit cum humanitate, cui de facto coiungitur: nam certe Paulus non dicit realiter sola Pauleitatem, sed humanitatem identificat ipsi, unde si non esset eadem realiter humanitas, non esset idem realiter Paulus. Postea n. 1. 18. proponit argumenta mea quibus probauit non posse singularia conuenire in conceptu communis abstracto. Et responderem per illa probari tantum, quod haecceitas, ut sic, non possit habere tam communite a parte rei, qualem habent naturae communes, humana & equina, &c. quod fatetur esse verum, sed dicit se non attribuere ipsi talis communite, sed per intellectum tantum inadquate concipientem ipsa. At hoc est, prorsus nihil dicere: nam qua ratione diceretur de conce-

ptu abstracto individuali, ut sic, quod non esset communis a parte rei, sed tantum per intellectum inadquate concipientem, idem posset dici de quocumque conceptu communis, & sic nulla daretur natura communis. Deinde ille conceptus obiectivus, qui correspondet conceptui formalis intellectus inadquate consideratis individuali, vel reperitur in omnibus, vel non reperitur: si reperitur: ergo est communis ipsis a parte rei: si non reperitur in illis: ergo est quid fictum, & prout non potest predicari de individuali. Denique ex argumentis meis, & solutione ipsius ad singula in particulari patet nulla ratione ipsu' satisfacere, adeo ut frustra tempus impenderet in ulteriori examine. Insuper n. 176. proponit argumentum Arriagae ad probandum, quod inter individualia eiusdem speciei deinceps aliqua inaequalitas substancialis maior, quam quod unum non sit aliud, cuius oppositum Mastri mecum defendit: est autem argumentum hoc: Petrus & Paulus sunt individualia eiusdem speciei, sed tamen datur aliqua dissimilitudo maior inter illa quam numerica: ergo. Probatur minor, quia Petrus & Paulus includunt uniones magis inter se dissimiles, quam quod haec non sit illa, nam uno Petri ex se determinatur ad materiam & formam Petri ita, ut non possit ponи inter materiam & formam Pauli: ergo magis distinguuntur, quam numero ab unione Pauli, quia magis distinguuntur ab illa, quam duas uniones possibles inter materiam & formam Pauli. Ad hoc argumentum ego Responsum d. 6. n. 92. Primo negando uniones illas, ut includunt majorē illam diversitatem includi essentialiter in Petro, aut Paulo, nam essent Petrus & Paulus aequaliter constituti in ratione talium hominum, sive uniones illae haberent illam majorē diversitatem, sive non. Secundo dicendo quod in casu, quo illa uniones includerentur in Petro & Paulo secundum, quod sunt magis dissimiles, quam numero, Petrus & Paulus essent distincte speciei, quatenus includerent illas uniones, licet de facto dicantur eiusdem speciei, quia de facto considerantur ut non includunt illam diversitatem particularem unionum. Hanc responsum ait Mastri esse falsum, quoad utramque partem quoad primam quidem, quia falsum est quod Petrus esset idem numero homo si haberet unione Pauli, quia uno Pauli habet diversa extrema ab unione Petri, unde si haberet Petrus unione Pauli, haberet etiam materiam & formam Pauli, & sic, non esset idem numero, qui esset, quando haberet unione propriam. Sed haec respondit procedit ex defectu intelligenti recte mea responsum, quae procedebat ex suppositione, quod per possibile, aut impossibile materiam & formam Petri vniuersetur unione Pauli, unde nihil facit ad rem. Quod altera parte ait, quod sit falsius, quia enim inquit, nisi mente captus concederet Petrus & Paulus esse distincte speciei. Sed ego puto non esse sanximentis, qui non cedat Petrum & Paulum ex suppositione inclusionis essentialis unionum diversarum specierum esse realiter distincte speciei, quamvis ut dixi non consideremus ipsos communiter prout includunt illam diversitatem unionum: oportet ergo ut ipse ostenderet, quod esset incoenientis, quod sic distinguatur ex ista hypothesi. Sed videamus, quomodo ipsum respondet ad argumentum Arriagae, ut sic magis confirmetur mea responsum, & respondeatur ad alia, quae contra me opponit. Respondet ergo primo, n. 177. negando quod sit maior distinctio inter uniones Petri & Pauli, quam numerica, quia illa maior diversitas assignata in argumeto non est eis intrinseca, sed accidentalis, & extrinseca ratione extremitatum. Cetera, quia ita est annexa illis, ut nec de potentia absoluta possit unio, quae est inter materiam & formam Petri ponit inter materiam & formam Pauli, ergo non est accidentalis & extrinseca; & sane alias posset dici, quod nullae rationes distinguuntur specie, sed quod distinctio earum quaecumque maior, quam numerica, esset extrinseca & essentialis ratione extremitatum, cetera omnia principia. Deinde si ratione extremitatum habeant distinctionem illam accidentalem plus quam numerica, ipsam extrema debent habere talis distinctionem intrinseca, & sic manet adhuc tota difficultas. Respondet secundo negando, quod ex diversitate maiori quam numerica unionum sequatur distinctio plus quam numerica.

numerica individuorum, v.g. Petri & Pauli, quia unio non includitur in essentia compositi. Hanc responsionem ante impugnauit, quia supposita illa diuersitate unionum, quamvis essent conditiones sine quib, non adhuc sequeretur, quod materia & forma Petri prius quam numero distinguerentur à materia & forma Pauli; quia petunt uniri per unionem per quam nequit uniri materia & forma Pauli; & quia quæcumq; ex natura sua intrinseca petunt conditiones diuersas, debent esse diuersæ: ergo si Petrus & Paulus, petunt uniones plusquam numeris diuersas per modum, etiam conditionum: erunt plures quam numero diuersi.

Sed contra replicat Mastrius, quod secundum Doctorem compositum possit redire idem quamvis non redeat eadem unio. At manifestum est Doctorem loqui de idéitate, quantum ad omnia præter ordinem ad unionis diuersitatem, quam in distinctione compositorum non consideramus, quia est parvi momenti. Præterea respondet ad meas impugnationes negando, quod materia Petri respiciat ita unionem Petri, vt non possit uniri unionem Pauli, quia inquit est ex se indifferens ad omnes uniones, sicut ad quilibet formam, quod, inquit, ipsem Poncius fatetur, dum ait futurum idem cōpositum, quāuis non esset eadem unio; unde paucis verbis mihi contradico. Quam vellem ut Mastrius vel parum reflecteret supra suos discursus, si non daret mihi nec aliis occasionem perdendi temporis in rebus fruiolis tractandis. Sed directe impugno responsonem, quia si materia Petri esset indifferens ad omnes uniones, quemadmodum est ad omnes formas, sicut potest recipere quācumq; formam, posset recipere quācumq; unionem, quod est falsum. Deinde implicat unionem esse determinatam ad hanc materiam, quin hæc materia sit determinata ad illam, in hoc sensu, qui est meus, quod non possit recipere unionem determinatam ad aliam materiam: nec ego unquam dixeram oppositum: nam quamvis dixeram; quod unio secundum illam differentiam particularem, quam habet ab alia, non includatur in homine per se, & quod consequenter si unio Pauli esset inter materiam & formam Petri, adhuc Petrus esset idem, hoc tamen dicebam de homine, & Petro in quantum ad omnes alias cōfederationes, secundum quas solemus ipsos communiter considerare, non vero quatenus respiciunt illas uniones secundum rationem particularem earum. Vnde patet me mihi non contradicere, sed Mastrium potius non intellexisse, quod tamen facile à quocumque intelligi posset. Ad secundam meam impugnationem Respondet Mastrius non probari à me, quod, quæ præsupponunt, ex natura sua intrinseca conditiones diuersæ rationis debeat esse diuersæ rationis, sed eo tamen admisso negat Petrum & Paulum ex natura sua intrinseca præsupponere uniones diuersæ rationis.

Sed ex vtraque parte deficit hæc responsio, ex prima quidem, quia satis appareat ex terminis, quæ dicunt ex natura sua intrinseca ordinem ad diuersas rationis res, debere esse diuersæ rationis in se: nā impossibile est concipere quomodo alias petere possint conditiones diuersæ rationis; & sane alias possem defendere quod Petrus, & Bucephalus non essent diuersæ rationis, de quo mirabitur fortassis Mastrius, sed ex admiratione sumet occasionem reflectendi, quod ipsi valde esset necessarium.

Ex quo etiam patet defectus alterius partis: nam si Petrus non præsupponeret determinatam ex natura sua unionem distinctam, ab unione Pauli, posset de potentia absoluta habere pro conditione unionem Pauli, sed hoc est falsum: ergo ex natura sua intrinseca præsupponit talen determinatam unionem.

Respondet tertio, Cōcedendo unionem esse de essentia cōpositi, & uniones Petri & Pauli esse diuersæ rationis, scilicet plusquam numero differre, & negando tamen Petrum & Paulum eodem modo debere distinguiri; quia secundum Doctorem non tanta distinctio debet esse cōstitutis, quāta in constituentibus, quia constitutæ posunt esse primo diuersa, vt patet de singularitatib. & differentiis vltimis, cōstituta vero cōuenire in multis prædi-

catis, vt patet de individuis cōuenientib. in natura specifica, & diuersis speciebus cōuenientib. in natura generica.

Sed hæc responsio non habet ullam probabilitatem, quia est evidens, quod includit essentialiter aliquid distinctæ rationis, aut plusquam numero distinctum ab omni, quod includit in alio, debet plusquam numero distinguiri ab illo alio, nam per illam inclusionem aliquo modo distinguuntur, sine autē illa inclusione numero differt, ergo per illam inclusionem plusquam numero differt. Nec doctrina Doctoris vlo modo fauet adeo ut videti posset quod Mastrius eam non intellexerit, si enim intellexisset, non adduxisset illam ad propositum.

Neq; enim vult Scot, quod si constituentia sint specie diuersa, constituta non debeant esse specie diuersa, aut si constituentia sint numero diuersa, constituta non debeant esse numero diuersa; Alias nihil posset absurdius dicere, cum evidens sit oppositum: Nam certe ex diuersitate specifica rationalitatis, & Brutalitatis oritur diuersitas specifica hominis & Bruti, & ex diuersitate numerica Petreitatis & Pauleitatis oritur differentia numerica Petri & Pauli.

Sed solum vult quod licet debeat esse diuersitas in cōstitutis, iuxta diuersitatē constituentiū, non tamen tanta debeat esse, quantum ad hoc quod constituta non debeant non cōuenire in vllis prædicatis, quāvis constituentia in nullis cōueniant, quod certu est, sed nihil facit ad propositum: Nam qui diceret Petrum & Paulū distinguiri plusquam numero si includant per se aliqua distincta plusquam numero, nō vellet nec dēberet propterea tenere quod nō magis inter se quoad alia prædicta cōuenirent, quam illa que plusquam numero differentia.

A D D I T I O De Substantia.

Mastrius disp. 11. n. 5. contra explicationem, seu descriptionem substantiæ, quā proposui disp. 12. dicens persicatatem, quā dicit substantia explicari optime posse; dicendo quod esset illa formalitas positiva ad quā sequitur ineptitudo ad inhærendū. Cōtra quam doctrinā oponit Mastrius n. 6. quod nō explicetur quid dicat aptitudo ad inhærendū in accidenti, neq; ineptitudo ad inhærendū in substantia, in quo tamen punc̄to, inquit, consistit tota difficultas. Sed Mastrius debuit aduertere quod ego supponebam ex dicendis, quid esset illa aptitudo, quam conabar explicare non mediocri diligentia; hic vero supponebatur, quod omnes concedunt substantiam esse inceptam inhærente, quidquid demum sit illa ineptitudo; & hoc supposito explicabatur ratio constitutua ipsius per ordinem radicalem ad illam ineptitudinem.

Sed quia ille nō fecit mentionem de mea explicatione, de quo satis miror, cū tot alios dicendi modos ea de re & quidem meis propriis rationib. fere ad verbum reiecerit, solū aduerto in explicatione propria ipsius nihil prorsus dici ad propositum, in quo non petatur principiū, vel continuatur doctrina manifeste falsa, & quāvis adducat autoritatem Scoti, tamen illam ipsam non sufficienter corroborat, contra eos qui ipsius autoritatem non curant, quod omnino præstandum erat.

A D D I T I O De inherentia Accidentis.

Disp. 12. num. 13. Proposueram videri posse satis probabile quod non darentur aliqui respectus aptitudinalis distincti formaliter ab essentiis rerum; aut si darentur, quod non nisi respectus quorum conceptus non involuitur in conceptu essentiālī sui fundamenti, vt risibilitas, cuius conceptus non involuitur in conceptu essentiālī hominis, quia homo posset intelligi sub ratione hominis nihil concipiendo de risibilitate; & hinc volebam inferri posse quod aptitudo ad inhærendū, competens necessario Accidenti, non esset formaliter distincta ab ipsamē essentia accidentis quæ non posset intelligi nisi per ordinem ad inhærendū; Quam ipsam doctrinam, vt expresse dixeram, proposui examinandum magis quam absolute tenendum.

Mastrius autem disp. 12. n. 25. conatur defendere oppositionem sententiam: ex duobus principiis in schola nostra satis notis. Primum est quod aptitudo uniuersim in rebus absolutis supponat rē cuius est aptitudo, in suo esse quid-

ditatio constitutam, & ab ea fluere & emanare dicuntur.

Et hinc Doctor 2. d. 3. 4. 7. docet animas non distinguiri primo per aptitudinem ac inclinationem ad diuersa corpora, quia natura absoluta est prior aptitudine, qua est formalitas respectiva, absolutum autem praecedit respectum; & quia prius res est ad se quam ad aliud, & respectus fundatur in absoluto.

Alterum principium & absolutum non includit in suo formalis conceptu respectum ullum. Ex quibus principiis infert aptitudinem accidentis non esse ipsam accidentis essentiam, sed aliquid ipsam consequens per modum propriæ passionis. Confirmat haec quia ipsius Aduersarij constituunt rerum essentias non in earum aptitudinibus, sed in earum radicibus. Nam si dicunt essentiam hominis non consistere in risibilitate, sed in radice ipsius, & mobilitatem non esse essentiam corporis naturalis, sed potius radicem mobilitatis, & denique essentiam qualitatis non consistere in impenetrabilitate, sed in principio exactio ipsius.

Sed ni fallor haec non sufficiunt; nam ad primi principiū respōdetur Doctorē loqui ex suppositione quod daretur aptitudo distincta ab essentia, quo supposito certum est quod supponat absolutum, & quod non possit res absoluta constitui per relationem, sed quod prius est in se quam referetur per respectum. Sed quod ego putabam probabile, erat, quod non daretur aptitudo aliqua formalis quae esset verus respectus, sed tantum secundum dici, aut si daretur aliquando, quod talis non esset aptitudo accidentis: oportet ergo ut Maestrius probaret quod daretur respectus aptitudinalis realis, & non secundum dici in accidente; & si id probaret bene ex hoc principio haberet intentum.

Ad alterum principium dico quod etiam sit de subiecto non supponente; nam supponit dari in rebus, quae dicuntur habere aptitudinem, respectum formalem qui non sit secundum dici; quod est quod ego dixeram probabiliter posse negari.

Ad confirmationē dico eos qui explicant essentias rerū per radicem aptitudinum, hoc facere quia supponunt dari aptitudines aliquo modo distinctas ab essentiis rerū. Certe ergo saltem quoties ita discurro, id suppono. Et quantum ad hominem cuius essentia explicatur per radicem risibilitatis est magna differentia inter ipsum & accidentem. Nam ut dixi, potest explicari essentia hominis non concipiendō, nec faciendo mentionem de risibilitate, sed non est ita de Accidente, non enim potest explicari natura ipsius quin ponatur in definitione aptitudo ad inhārentem. Itaque dicebam aptitudines illas quae non inuoluerentur expresse in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset rei essentia declarari, posse admitti esse respectus formales aptitudinales emanantes per modum proprietatum ab essentiis rerum, in quibus sunt; sed id non debet dici de illis aptitudinibus, quae non inuoluerentur in conceptu essentiali, hoc est sine quibus posset concepi, & explicari essentia rei, quemadmodum aptitudinem posset quis merito putare esse aptitudinem Accidentis ad inhārentem.

Et quamus dicat Maestrius inhārentiam aptitudinem non inuolui in conceptu essentiali Accidentis; tamen hoc non probat, & euidenter est, quod nullum conceptum quidditativum aut quietatuum nos possimus habere de Accidente proprium ipsi, in quo non inuoluitur explicita illa aptitudo.

Dicit etiam non videri cur magis possit homo intelligi secundū predicationē essentialia, sine eo quod intelligatur radicaliter aut formaliter risibilis, quam accidentis possit intelligi sine eo, quod intelligatur radicaliter aut formaliter aptitudo inhārente: sed ex dictis manifeste patet discrimen, nā explicamus hominem essentialiter, quando dicimus ipsum esse animal rationale, & in illa explicatione non ponitur expresse risibilitas; sed non possumus dare ullam explicationem accidentis, in quo nō inuoluitur expresse aptitudo ad inhārentē aliquo modo.

Deinde proponit fundamentū primum meum contra respectū superadditum, quia scilicet superflueret: nā ipsam differentiam essentialis possit præstare effectū eius.

Respondet autē hoc argumentum æque militare contra omnes respectus: & responderet negando antecedens, cum probatione, nam respectus refert absolutum transcendentaliter, & nequit includi in conceptu absoluti.

Contra tamen, quia non æque militat de omnib. respectibus transcendentalibus, nam quandoquidē possum intelligere essentiam hominis, eamque explicare absque risibilitate, posset videri quod risibilitas non sit formaliter ipsam differentiam essentialis hominis, nec de essentia eius: sed diversa est ratio omnino aliarum aptitudinum, sine quibus nequit intelligi essentia rei.

Præterea nisi sit respectus transcendentalis, non poterit referre; argumentū autem meum intendebat probare, quod non esset, quia nulla est velleitas ipsius, nisi ut ei mediante formaliter posset accidens inhārente, sed posset inhārente mediante sua essentia: & quemadmodū ipsam differentiam absoluta accidentis, nequit intelligi nisi per modum respectus, licet non sit respectus formalis, sed secundum dici, & sicut ea mediante potest principiū aptitudinem formalem; ita ea mediante posset accidens dici esse aptum natum inhārente; neque vnu videtur magis difficile, quam alterum.

Ad haec opponit Maestrius n. 27. non bene explicauit se me relationes secundum dici esse, que cum sint absolute, non possunt tamen explicari nisi per modū relatiū, ut haec, de qua agimus aptitudo accidentis, potentia, habitus, pars & similia; quia, inquit, huiusmodi vere dicunt relationē, & non secundum vocem tantum, aut nostrum loquendi modum; & quia sic explicādo relationia secundum dici, nō posset discerni inter absolutū & respectū, sed omnia ad libitum dici possent absolute, ut paternitas & filiatio: Sed haec non enervant meum discursum; nam in primo manifeste petit principium, quī enim diceret potentiam esse absolutū quid in se & relationū secundum dici tantum, negaret eam dicere respectus transcendentalis formalem secundum esse, vnde oporteret, quod Maestrius non solum diceret, sed probaret, quod dicenter talem relationem.

Ad secundum vero nego sequelam, quia cum constet paternitatem esse quid distinctum à substātia absoluta eius, qui dicitur Pater, & vltius nō cōstet, quod sit absolute, quandoquidē non possit intelligi, nisi per modū relatiū, debet dici, quod sit relatio; sed quia constat, quod potentia intellectua, v.g. sit quid absolute, & quia non constat, quod dicat aliquam aliam formalitatem distinctam à se, qua mediante conueniat illi posse intelligere, aut producere vel recipere intellectionem, nisi quatenus non possit intelligi, ut potens, nisi per modū respectū, propterea debet dici quod sit relationia tantū secundum dici, maxime cum cōstet aliquid aliud esse absolute, quod tamen non possit intelligi, nisi per modū respectū, ut patet in proposito de radice aptitudinis, quā dicit essentialiter accidens, & de milie aliis.

Ad hoc respondet Maestrius, n. 28. sed nihil dicit quod exigat responseū, aut quod vel apparenter soluat difficultatem meam, quae consistit in hoc, quod quemadmodū, licet non possit intelligi radix aptitudinis, nisi per modū respectus ad aptitudinem, tamen ipsa est absolute; ita licet non possit intelligi accidentis, nisi ut potens aut aptum inhārente, & licet hic cōceptus videatur esse conceptus respectivus, tamen reuera accidentis non sit, nec dicat respectus ullum distinctum, nisi ad summum secundum dici; & quod terminus aptitudinis distinguatur ab ipsa realiter, ipsa vero aptitudo non distinguatur, ut sic, à sua radice, nihil proflus facit ad rē.

Rursus Maestrius, n. 39. ait me minus consequenter loqui, dum disp. 13. qu. 1. conclusione 4. teneo inhārentiam aetualē esse de essentia accidentis respectivi, & conclusione secunda id nego de aptitudinali, de qua à fortiori concedi deberet.

Sed miror, quam parum aduertere videatur Maestrius, quae proponit.

Ego conclusione secunda, non negavi aptitudinalem inhārentiam esse de essentia respectivi; sed dixi, quod non erat de essentia accidentis, ut sic, in quo meū conuenit ipse

ipsem Mastrius, qui dicit eam esse proprietatem accidentis absoluti, sed certe si esset de essentia accidentis, ut sic, deberet esse de essentia accidentis etiam absoluti, in quo essentialiter includitur ratio accidentis, ut sic, sicut animal includitur essentialiter in homine.

Vnde in meis illis duabus conclusionibus, aut nulla est inconsequens, aut ipsem Mastrius inconsequenter loquitur. Sed ipse pro se loquatur, ego nego inhaerentiam aptitudinalem esse intimorem accidenti, ut sic, quam actualem accidenti relativum; & nego potius aptitudinem esse de essentia accidentis, ut sic, quam actualē inhaerentiam de essentia Relationis, seu accidentis relativi.

Inconsequenter quidem loqueretur, si dicerem actualē inhaerentiam esse de essentia Accidentis relativi, & aptitudinalem non esse, & fortassis defectu aduentus Mastrius putauit me id dixisse, sed id non dixeram, & Mastrius deberet majori cum cautela Authores, quos impugnat, legere.

AD DITIO.

De Subiectatione accidentis corporei in subiecto spirituali, & spirituali in corporeo.

Docueram accidens corporeum posse esse in subiecto spirituali de potentia Dei absoluta *disp. 13. q. 2.* Oppositum putat Mastrius, *disp. 12. n. 258.* probabilius, præterim in sententiæ Doctoris, cuius aliquot loca adducit; ad quæ Respondi ante tam sufficienter, ut mirum sit, quod iterum ea proposuerit Mastrius: Sed quia conatur exagerare vim illorum; Breuer exanimabo quæ dicit. Adducit ergo primo, locum Doctoris ex *4. disp. 1. q. 5.* vbi reicit virtutem supernaturalem, & spiritualem in Sacramentis, quæ quidem non naturaliter, sed supernaturaliter produceretur: ergo sentit spirituale de potentia absoluta non posse ponи in corporeo. Ad hoc respondi ante, negando consequentiam, quæ si valeret, sequeretur animam rationalem, non posse recipi in corpore, quo nihil absurdius; nec ad hanc instantiam de anima, quam dedi sapienti, aut hic, aut in Additionibus Physicis contra me positis, vñquam aliquid respondit Mastrius, quod mirum est si potuerat bene, & si non potuerat, æque mirum est, quod Authoritatem hanc iterum vrgere voluerit.

Scotus ergo illo loco reiecit ipsum de facto, quia si esset spiritualis virtus, deberet ponи tota in toto, & tota in qualibet parte; sic autem de facto nihil ponitur in subiecto corporeo, præter animam rationalem, nec naturaliter nec supernaturaliter; at certe ex hoc nullo modo sequitur, quod non possit de potentia absoluta ponи accidens spirituale in subiecto corporeo; aliud enim est, quod de facto non sit id dicendum fieri de villa potentia, & aliud quod non possit fieri.

Et si quis replicaret si potest fieri de potentia absoluta, quod spirituale ponatur in corporeo, vnde colligitur, quod de facto non ponatur talis virtus in Sacramentis?

Respondeo id facile colligi, quia nisi auhoritare, aut ratione aut experientia constet fieri, quod sola potentia absoluta fieri potest, non debet asserti, quod fiat: sic autem non constat talen virtutem ponи in Sacramentis.

Deinde non est idem ut male supposuit Mastrius, Deum agere de potentia absoluta, & de potentia supernaturali multa enim sunt supernaturaliter, quæ non sunt de potentia absoluta: nam certe actus fidei, spei, & charitatis sunt de potentia ordinaria, licet sunt supernaturaliter; potentia enim ordinaria est, quia producuntur res iuxta modum, quo exigunt produci, sive producentur naturaliter sive supernaturaliter; potentia vero absoluta, quæ ordinariæ opponitur, est quia producuntur res aliter, quam exigunt produci, & sic produceretur accidentis spirituale, si producueretur in subiecto corporeo; vel quia producueretur res aliter, quam de facto statuerat Deus eas producere, & sic de potentia absoluta possit produci aliud mundus, quamvis productio ipsius non esset supernaturalis.

Vnde quamvis Scotus dicere, de potentia supernaturali non potest produci accidens spirituale in subiecto corporeo, tamen non sequitur quin possit de potentia

tia absoluta produci secundum Scotum, quia ut dixi non omnis potentia supernaturalis est absoluta, neque omnis absoluta supernaturalis.

Secundus locus est ex *4. disp. 12. q. 2.* vbi, cum aliqui putarent, quod si albedo posset ponи extra subiectum, quantitas posset ponи in Angelo, & sic Angelus posset esse albus dicit Doctor consequens non habere apparentiam, quia sicut lapis non potest esse sapiens, ita nec Angelus albus; quia Angelus nullo modo habet rationem susceptiui respectu albedinis; nec lapis respectu sapientiae, & ponderat Mastrius particulam nullo modo, quæ inquit, omnes occasiones præcludit.

Tertius locus, ex quolibet. i 9 & quartus, ex *4. d. 44. q. 2.* idem volunt; sed ego respondi sufficienter, Doctor intelligendum de albo, quatenus hoc significat habens albedinem modo extenso, & sufficiens ad terminandam visionem, seu disgregandum visum, & de susceptiuitate in ordine ad hoc, quæ nullo modo est in Angelo, nec de potentia ordinaria, nec de absoluta, nec de supernaturali: de qua responsione mea iterum agendum erit statim.

Vltimus denique locus est ex *1. disp. 8. q. 1.* vbi probat Doctor Deum non esse materialē aut quantum; quia non est capax accidentis materialis. Sed hic locus non est vlo modo ad propositum; nam quamvis Deus nō sit capax accidentis materialis, non sequitur sane, quod aliud subiectum spirituale non posset recipere accidens materiale, nec quod subiectum corporeum non posset recipere formam spiritualem.

Sed veniamus ad rationem.

Probat formam corpoream non posse esse in subiecto spirituali, v.g. albedo, aut quantitas in Angelo, quia non potest ipsi tribuere denominationem, alias Angelus est albus; quæ etiam ratio probat formam spiritualem non posse esse in subiecto corporeo, verbi gratia, intellectiōnem in lapide, quia alias lapis esset intelligentia.

Ad hoc respondi Apologetica mea Appendix n. 242. & sequentibus, tam clare & sufficienter ut mirum sit quod Mastrius, non voluerit prius ingenue cedere veritati à parte, quam inutiliter, etiam aliquo saltu periculo, ne videatur pertinax, resistere, & cogere me ad repetendam, eadem, quod facio eo fine, ut clariori, si possit fieri terminorum explicatio tandem conuincaatur.

Itaque respodi albedinem Angelo communicate quidem denominationem aliquam & effectum formalem primarium suum, quæ est ipsam formam communicata obiecto; & id dixi de sapientia respectu lapidis, & sic hic effectus, aut denominatio significaret præcisè per ly albu & per ly sapiens, concepsi in illo casu futurū Angelum album, & lapidem sapientem; nec hoc esse magis inconveniens, quam formam spiritualem communicari subiecto corporeo, & corporeo spirituale, vnde probando, quod id fieri nō posset quia alias Angelus esset albus in hoc sensu, est incertum per æque incertum probare, nam tam incertum est an Angelus possit esse albus capiendo album pro habente albedinem, quam an forma corporea possit subiectari in subiecto spirituale.

Quia vero Scotus dixerat Angelū nō posse esse albu, nec quantum; & si intelligeret per album, & quantum præcisè, habens albedinem & quantitatē, id probari nō posset sufficienter; excogitau modū quo defendi posset, quomodo id verum esset, quod dixerat Scotus, nempe quod quia de facto non vocamus aliqua alba, nisi, quæ habent albedinem extenso modo, & sic vt possint terminare visum seu ipsum disgregare; fieri posset ut ly album non significaret habens albedinem quomodo cumque, neque denominationem aut effectum formalem primarium eius, quem necessario debet albedo tribuere cuicunque subiecto, cui inhaeret; sed habens albedinem extenso modo, quod si album significaret hoc, profecto evidens est, quod Angelus quamvis haberet in se subiectatam albedinem, non esset albus.

Sed Mastrius contra hanc responsonem opponit num. 259.

Mmm m 3

Quod

Quod si Angelus non sit capax denominationis albi, non debeat esse capax ipsiusmet albedinis, à qua derivatur talis denominatio; quia effectus formalis primarius, qui in eius denominatione consistit, formalissimè habetur per solam receptionem formæ; vnde subiectum esse quantum vel quale, non est aliud formaliter, quam habere quantitatem aut qualitatem, ut docet Aristoteles c. de Habere & Author sex Principiorum *ibidem*, dicentes. Nihil aliud est dicere, albedinem aut longitudinem habere, quam album aut longum esse.

Sed hæc impugnatio nullo modo enervat meam respondentem: nam si nihil aliud sit esse quantum, & sapientem ac album, quam habere quomodo cumque quantitatem, sapientiam ac albedinem, concedo Angelum posse esse album ac quantum & lapidem sapientem, & sic ad nihil deseruit hæc impugnatio.

Quod si, ut ego probabiliter excogitauit ad saluandam Authoritatem Scotti, esse album & quantum sit habere albedinem & quantitatem, non quomodo cumque, sed extenso modo, ut supra dixi; dico Angelū posse esse capacem albedinis, quamvis non esset capax denominationis albi, quia hæc denominatio non est effectus formalis albedinis præcisè, sed albedinis extensæ, seu albedinis receptæ in subiecto extenso, quale non est Angelus, & quando Philosophus, & Author sex principiorum & quicunque, alias dicent esse album, & longum non esse aliud quam habere albedinem ac longitudinem, explicandi sunt loqui respectuè ad illa subiecta, quæ de facto dicuntur alba & longa & habeant albedinem ac longitudinem; nam cum illa sint extensa & albedo in illis, verum est, quod in illis idem sit habere albedinem, & esse alba: sed hinc non sequitur, quod idem sit universaliter in omni subiecto, ac præsertim in casibus de potentia absoluta occurrentibus, esse album, & habere albedinem, aut è contra, supposito (quod hic omnino supponendum) non esse impositum hoc nomen album ad significandum habens albedinem quomodocumque, sed habens illam extenso modo.

Sed replicat adhuc Mastrus, falsum esse albedinē non denominare nisi subiectum in quo reperitur extenso modo, quia indiuisibiliter reperitur in puncto quantitatius, & adhuc illud denominat albū, & si non posset denominare album nisi subiectum in quo inexisterit extenso modo, sequeretur quod non deberet posse vñri nisi subiecto in quo sic inexista, & cōsequenter non posset subiectari in Angelo, quia in Angelo nequit esse extenso modo: neque enim vñrit subiecto nisi vt illud denominaret tale.

Ad primum ex his dixi in Apologia & iterū dico falsū esse & contra omnes Philosophos, quod albedo reperiatur in puncto quantitatius, quia sicut nec quantitas, nec vlla pars eius est indiuisibilis & licet includatur in se indiuisibilia, tamen nullū ex illis est quantitas sicut nec albedo, nec vlla pars eius est indiuisibilis & si cōtineat in se aliquod indiuisibile continuatiū suarum partium, illud etiam non erit albedo, nec aliqua pars consequenter albedinis, aut aliquid ipsius, quod est albedo, subiectatur in puncto quantitatius: Mastrus vero ait se non dixisse aliquam partem albedinis esse in puncto, sed albedinem indiuisibiliter, ex quo modo loquendi ait me bene potuisse comprehendere, quod ipse non loqueretur de tota albedine aut albedinis parte, sed de puncto albedinis, quæ dicitur albedo punctualis, & cum ego instarem, quod sicut punctum quantitatius non vocatur quantitas, ita punctum albedinis non debeat dici albedo. Mastrus ait instantiam esse fruolam, nam licet punctum quantitatius non vocetur quantitas, tamen dicitur quantitas punctualis, & albedo existens in puncto quantitatius dicitur albedo punctualis, & quamvis punctum non faciat subiectum cui inest quantum, quia esse quantum est esse extensem, & diuisibile, quod puncto repugnat; tamen esse album, esse calidum sicut potest conuenire indiuisibili extensionis, quod proinde proponitur à Doctore 2.d.2. qu.9. posse esse subiectum alterationis & intensionis, ita p̄stari potest per indiuisibile albedinis, vel caloris. Et certè addit si tota superficies alba est, non solum partes

cius alba dicuntur per partes albedinis, sed puncta per indiuisibilia albedinis.

Quod si hoc, inquit, Poncii negat, pessime negat, & contra omnes Philosophos.

At sanè Mastrus, ego confiderent nego in toto hoc discessu aliquid esse, quod vel non sit contra omnes Philosophos, vel nullo modo ad rem; quod licet ex se facile patet, tamen ostendere conabor.

Itaque imprimis dico per hunc modum loquendi albedo est indiuisibiliter in puncto, non potuisse me rectè intelligere, quod indiuisibile albedinis esset in puncto, quia ut dixi indiuisibile albedinis non est albedo, sicut nec punctū quantitatis est quantitas: & quāvis indiuisibile albedinis posset vocari albedo punctualis, & punctū quantitatis quantitas punctualis (qui tamē modus loquendi nō est apud vñlū in vñlū quod sciam, sed omnino excogitatus frustra ad vitrandā difficultatem, quæ vitari propterea nō potest) tamen p̄ctum albedinis non vocatur albedo simpliciter, nec punctū quantitatis quantitas simpliciter, ut ipsem Mastrus ait, ergo ex eo, quod albedo punctualis, ut loquar cum Mastrio, sit in subiecto inextenso & inextenso modo, non sequitur, quod albedo simpliciter sit in subiecto inextenso modo, aut in subiecto indiuisibili: sed Mastrus ait, albedinem simpliciter denominare posse subiectū in quo existit inextenso modo, ergo id male dixit, contra omnes Philosophos, ac seipsum hic negantem albedinem simpliciter esse in puncto, & id tantum afferentem de albedine sua punctualis, quam fateretur non esse albedinem simpliciter.

Cōfirmatur hoc: ego dicebam albedinē nō denominare subiectū albū nisi subiectū in quo est extenso modo, & loquebar de albedine simpliciter, tunc quia loquebar de ea sine addito, & nunquam somniaui de alia, & de ipsamet discurrebā indagando an posset esse in Angelo.

Contra autem me oppoluit Mastrus, quod albedo, de qua ego dicebam eam non denominare subiectū album, in quo esset extenso modo, posset denominare album subiectū in quo non esset extenso modo: ergo loquebatur Mastrus de albedine simpliciter, de qua ego loquebar & non de albedine punctuali, & sic ego debebam ipsum rationabiliter impugnare, quia alías non negaret illud, quod ego alserui, nec ageret contra me.

Rursus quando dicit, quod licet punctum quantitatius non posset facere quantum, quia esse quantum est esse extensem, ac diuisibile; tamen esse album & calidum potest conuenire indiuisibili extensionis, omnino mālè videtur discurrere: nam si esse album est habere albedinem extenso modo, ut ego contendō propter authoritatem Scotti, tam implicat indiuisibile extensionis esse album, quam punctum substantiæ esse quantum, & licet Doctore diceret indiuisibile extensionis esse posse subiectum alterationis, non inde sequeretur, quod posset esse subiectum albedinis, & si esset etiam subiectum albedinis non sequeretur adhuc, quod album, capiendo album in eo sensu in quo ego ipsum cepi, & probare deberet Mastrus, quod ille sensus non esset bonus.

Quod etiam addit non solum partes superficieci esse albas per partes albedinis, sed etiam indiuisibilia eius esse alba per indiuisibilia albedinis; non rectè dictum videtur: nam esse album absolute vt hic loquitur Mastrus, si loquatur ad propositum, est effectus albedinis, que absolute talis est, sed albedo punctualis Mastrica, seu indiuisibile non est absolute albedo: ergo non potest facere aliquid album absolute.

Confirmatur hoc, quia non magis tota superficies est alba, quam tota substantia est quāta; sed ex eo, quod tota substantia sit quanta, non sequitur quod vñlū indiuisibile ipsius sit quantum per quantitatem punctualē, seu punctum quātitatis vt fateretur ipsem Mastrus, hic exp̄s̄e concedens punctum quantitatius non posse facere subiectum cui inest quantitatem ergo quamvis tota superficies sit alba, non sequitur, quod vñlū punctum ipsius sit album per albedinem punctualē, aut indiuisibile albedinis, & certe quādo dicitur, quod tota superficies sit alba, sensus est quod sit alba quoad omnē partem, quæ est capax

pax naturaliter albedinis & recepit ipsa; non vero, quod sit etiam alba quoad indiusibilis ipsius, quæ non sunt naturaliter vlo modo capacia albedinis: sicut quando dicitur totam substantiam esse quantam hoc intelligitur de ipsa quoad omnes partes diuisibiles ipsius & capaces quantitatis; non vero quoad indiusibilis.

Per quod patet ad primum quod proponit Mastrus in sua replica.

Ad secundū autem quo dicit, quod si albedo non posset denominare album nisi illud in quo ponitur extenso modo, quandoquidē non possit ponи sic in Angelo, cam in ipso ponи nō posse, quia non ponitur in subiecto, nisi vt ipsum denominet; Respondeo ante negando sequelam, & ad eius probationē dico falsum esse, quod non possit ponи in subiecto, nisi vt ipsum denominet albū, intelligendo semper per album, quod habet albedinē extenso modo, quo sensu solo dixi Angelū non posse esse album.

Ad quod confirmandum dixi aliquam formam posse esse in subiecto, quæ non tribuat ipsi omnem denominationem, quam tribuere potest cuiuscumque aliij subiecto, ut patet, quia supposititalitas verbi tribueret denominationē personæ cōstitutæ ex ipsam & natura intellectuali, quā terminaret, sed eadē personalitas verbi non tribueret denominationē persona constitutæ ex ipsam & natura irrationali: & hinc intui albedinē posse esse in aliquo subiecto cui tribueret aliquam denominationem, v.g. albi, quam non tribueret alteri subiecto.

Mastrus vero ait, hoc exemplū de personalitate non esse ad rē, quia denominatio personæ non est desumpta ab unione hypothistica vt sic, sed à natura assumpta, quæ si est intellectualis dicitur personari, si non dicitur suppositari, at esse album est denominatio formalis quæ præcise à forma derivatur; Vnde male, inquit, infertur quod aliqua forma possit esse in subiecto quin tribuat ipsi omnem denominationem, quam possit tribuere aliij subiecto, quod est falsum, quia denominatio quam forma ex parte sua nata est præstare subiecto, indifferentet communicatur cuicunque subiecto.

Addit ineptum esse duplē illum formalem effectū albedinis quem ego assignauis, nam effectus formalis albedinis & cuiuscumque alterius formæ explicatur ab Aristotele per hoc præcise, quod subiectum habeat talem formam: non hoc autem, aut illo modo, cum quia quod albedo sit in subiecto extenso modo habet à quantitate cui insidet, & ad cuius extensionem extenditur: ergo talis modus non spectat intrinsecè ad effectum eius formalem. Sed nihil in toto hoc discursu est, quod prima facie non satis facile pateat non sufficere ad intentionem. Imprimis quantum ad exemplum de personalitate, quod est aptissimum, Respondeo nec Scotum, nec vnum posse dicere, quod denominatio personæ proueniat à natura totaliter, alias natura sine personalitate, seu supposititalitate esset persona, quod implicat, sed potius habetur à supposititalitate & natura, ita vt neutra se sola sufficeret ad cā dādā: quia ergo eadē entitas cū natura rationali potest facere personam, & cū natura irrationali nequit facere personā, ita dico ego denominationē albi posse dici prouenire nō ab albedine sola, sed ab albedine extensa, & etiam à subiecto extenso adeo vt nec subiectum extensum sufficeret ad faciendum cum albedine album, nisi albedo esset in ipso extenso modo; nec albedo extensa sufficeret absque subiecto extenso.

Vnde patet falsum esse virumque, quod dicit Mastrus, quod denominatio personæ proueniat à natura sola, & denominatio albi ab albedine sola; aut saltē si nō sit falsū, nō satis ab ipso id probari, sed potius in eo afferendo absque probatione peti principium: & quandoquidem supposititalitas verbi potest cum natura rationali facere personam quam cum irrationali non facit, sane dubium esse non potest quin aliqua forma cum aliquo subiecto posset concurrere ad denominationem ad qualēm non concurreret cum alio subiecto diversæ rationis.

Et licet ex parte sua non posset forma alicui subiecto tribuere aliquā denominationem, quam non tribueret & que cuicunque; tamen certum est, quod si ad denomi-

nationem aliquā non solum forma concurreret, sed etiā subiectū secundū rationem particularem talis subiecti; aut si ad denominationem aliquā concurreret non solum forma & subiectum, sed etiam modus aliquis, aut formæ, aut subiecti, aut virtusque forma non posset secundū se esse indifferens ad tribuendam talem denominationem cum quocumque subiecto.

Ad id quod addit ineptum esse duplē illum formale effectū, quem ego dixi prouenire posse ab albedine;

Respondeo id ab ipso dictū, quia nō aduerterit bene ad sensū: vt autem id faciat, quero an nō posset hoc nomine albū imponi ad significandum habens albedinem extenso modo sic vt posset disgregare visum; & an nō posset etiā imponi ad significandum habens albedinem; certe cum voces sint signa ex instituto, non potest de hoc dubitari; & tū quārō an quando diceretur vtrōq; modo aliquod album, illa denominatio esset formalis: si dicat sic: ergo duplex mea denominatio est possibilis; & tū incubet ipsa probare, quod quamvis sit possibilis, nō tamen detur de facto, nec daretur in casu quo albedo poneretur in Angelo, & certum mihi est, quod id nūquā probabit: si dicat, quod non esset in vitroque casu formalis, quamvis id pessime diceret, tamen nihil iuuat, quia quando ego dico subiectum aliquod posse dici album vitroque modo, non curo an illa denominatio sit, aut dicatur formalis, sed sufficiat, quod possit subiectū sic realiter dici, quoniam modicūque id dicatur; nā in hoc consistit realis controversia.

Quod vero dicit Mastrus effectum formalem cuiuscumque formæ explicari ab Aristotele per habere formā, nō hoc, aut illo modo, nihil facit ad rē; quia hoc intellegendū de effectu formalī primario, quē debet dare cuiuscumque subiecto, & cuius ipsa secundum substantiā est causa totalis, non vero de effectu formalī quem tribuit partialiter cum aliqua alia causa, aut aliquo alio modo.

Quod etiam dicit albedinem esse extēlo modo ratione extensionis quātitatis, si loquatur sic vt velit, quod sola extēlo quātitatis sit ratio formalis extēsionis albedinis, omnino falsū dicit, quia si albedo ipsa non esset extensa secundū se, nō esset extensa ratione quantitatis, & deinde, etiam si id esset verum, nihil iuuaret Mastrum, quia sicut haberet esse extēsum ratione quantitatis, ita haberet facere albū in sensu in quo esse album esset habere albedinem modo extenso à quantitate; & facere album non solum competere albedini, sed quantitatī, vel tanquam conditioni, vel tanquam concausa partiali.

Per quā patet ad ea, quæ dicit Mastrus n. 260. contrā ea quæ docueram in Logica, & alibi sāpe, quod si in Angelo poneretur quantitas & albedo, ipsum futurum album & quantum, intelligendo per hoc quod esset habens quantitatem & albedinem; non tamen esset albus, aut quantus, intelligendo per hoc, quod haberet albedinem & quantitatē extenso modo.

Cōtra quæ opponit Mastrus, quod forma eiusdem rationis in quocumque subiecto ponitur, habeat effectum eiusdem rationis: ergo si albedo & quāritas ponentur in Angelo inhaesive, darent ipsi talem denominationē, qualem dāt corporibus nostris; sed nostris dant denominationem impenetrabilitatis & disgregatiū visus: ergo talem denominationem tribuerent Angelo; & sic Angelus esset impenetrabilis ac disgregatiū visus, quod implicat, quia suapte natura penetrabilis est & inuisibilis.

Sed miror cur nō aduerterit, quod sāpe inculcatum erat, formā eiusdem rationis non dare denominationem omnē quā potest dare cuicunque subiecto, nisi illa denominatio proueniat à sola forma cōmunicata sine vlla dependentia ab vlla alia conditione: nam, vt toties dixi, certe ly album posset imponi ad significandum illud, quod haberet albedinem modo extenso, seu subiectum extensum habens albedinem, seu vtrumque. & si ita heret, illa denominatio albi non deberet prouenire, nec posset ab albedine in quocumque subiecto poneretur.

Certum autē est, quod illa quæ sunt impenetrabilitas & disgregatiū visus habeant quantitatē extenso modo, & albedinē, & quod nihil possit esse impenetrabile, aut

disgregatiuum visus, quod nō habeat eas extensas: ergo euidens debet esse, quod si ponatur quantitas & albedo in Angelo, non propterea debeat habere illas extensas, ergo per hoc quod habeat illas non sequitur, quod debeat esse impenetrabilis, aut disgregatius visus. Quod si velit Mastrius albedinem, & quantitatem non posse communicari subiecto vili nisi extenso modo; non solum gratis & absque fundamento illud dicit, sed contra ea quae manifestum est contingere in Eucharistiam in qua quantitas corporis Christi ponitur absque extensione & impenetrabilitate.

Confirmatur hoc vltius, effectus formalis quantitatis est reddere corpus in quo est impenetrabile, corporaque nostra à quantitate habent esse impenetrabilita: & tamen quantitas non tribuit talen eff. Etum corporibus gloriois, nec corpori Christi in Eucharistia ergo potest fieri, quod aliqua forma tribuat denominationem alicui subiecto quallem tribuit alteri.

Addo ad hæc, quod si non posset quantitas, aut albedo ponи in Angelo nisi extenso modo, tunc Angelum futurum impenetrabilem, ac visibilem; nec hoc repugnat penetrabilitati & inuisibilitati, quam ex se habet, hæc enim consistit in hoc, quod ex se non habeat, nec connaturaliter petat impenetrabilitatem, aut visibilitatem; non vero constituit in hoc, quod non possit mediante aliquo alio, quod supernaturaliter communiceatur ipsi, esse visibilis & impenetrabilis modo tamen quantitas, & albedo possint communicari ipsi extenso modo, quod etiam fortassis non est impossibile.

Confermo hoc totū vltius ex ipso Mastrio, quia ipsomet ait, posse dici, quod si intellectio ponetur in lapide, nō redderet ipsum intelligentem, quia talis denomination non consistit in pura & simplici receptione formæ, sed in operatione quæ cōsistit in quadā tēdentiā vitali in obiectu intellectu. Ex qua doctrina sic arguo: intellectio inhærens intellectui facit ipsum formaliter cognitum; & tamen non faceret intelligētem formaliter lapidem; ergo forma eiusdem rationis non communicat omnem effectum quem potest omni subiecto cui inhæretur; & sic totaliter ruit fundamentum Mastrij.

Deinde sicut ipse diceret quod hæc denomination intelligentis non habetur præcise, & solummodo ab intellectione comunicata per inhæsionē, sed requiritur aliud ad illā denominationē, cur non licet mihi dicere, quod denomination impenetrabilis & disgregatiui visus, & denomination sapientis non proueniat à quantitate, albedine, & sapientia absque dependentia ab aliqua alia conditione, licet certe donec Mastrius melioribus rationibus docuerit oppositum.

Probat vltius Mastrius formā spirituali non posse inhærente subiecto corporeo, quia illa esset tota in toto & tota in qualibet parte, sicut anima est in corpore; & sic dependet à pluribus causis totalibus in genere causa materialis, nempe à pluribus partibus illius corporis quarum qualibet substantaret illam totaliter, quod implicat.

Ad hoc Respōdi negando, quod forma spiritualis possit in corpore dependeret ab illo: posset enim poni absq; dependentia, sicut anima ponitur absque dependentia in corpore, nam si crearetur vt bene posset fieri, & vniatur illi subiecto in eodem ipso instanti quo crearetur, vt etiam fieri posset, non dependeret à corpore in generali causa materialis, sicut nec anima dependet.

Deinde posset etiam poni cum dependentia à corpore in genere causa materialis, non tamen ita quod dependet totaliter ab illa parte, sed partialiter à qualibet, in quo etiam non est illa implicata.

Deniq; posset poni dependentia ab aliqua parte totaliter, & sine dependentia à reliquis; & quocumque ex his tribus modis ponetur in subiecto corporeo, non dependet totaliter à pluribus partibus, vt patet.

Contra vero hoc Mastrius n. 262. opponit non deesse qui putant modū visionis formæ accidentalis non posse à substantiatione præscindere; quod si verum esset, primus & tertius modus à me iam assignati non valerent.

Quod quidē ego fateor, sed assero eos qui id asserunt non recte Philosophari: & certe Thomistæ omnes ac Scotistæ asserentes creari graciā, in quam opinionem fatetur Mastrius Scotum inclinare, aperte negant illam doctrinam, vt mirum sit Mastrium illam doctrinam mihi opponere absque probatione, cum certus deberet esse, quod à me negaretur.

Addit denique secundū modū meū non videri rationabile, quia non appareat quomodo concursus materialis illarū partium posset tēperari; nā quamvis posset in causa efficiēti illud admitti; nō tamē in causa materiali potest facile explicari, nam eo ipso quod illa forma est in qualibet parte, deberet esse in illa, quamvis non esset altera pars, & sic ab illa sola totaliter deperderet, quod si dicatur, si desinat una pars, eo ipso forma debere definire in omnibus partibus, quia à singulis depeuderet inadæquate & partialiter, hoc esset petere principium.

Sed vt ante dixi, sane mihi non appareat vlla major difficultas in eo, quod possit atēperari concursus cause efficiēti sic, vt qui effectus ab illa sola procedere posset, posset tamē ab illa partialiter procedere, quam quod sic posset atēperari concursus cause materialis, in cuius qualibet parte, quod sit forma nihil prorsus facit ad rē: quando vero dicit, quod petatur principiū, dum dicitur quod in illo casu quo partialiter deperderet à qualibet parte, deberet desinere in omnibus, si desinaret in una, manifeste falsum est, quia non petitur principiū quando dicitur fieri, quod non necessario futurum esset, nec de hoc vllus dubitare potest, supposito, quod depeudeat partialiter tantum; quod si dicat peti principiū, dum dicitur quod sic depeudeat partialiter, Meminisset hic agi de eo, quod potest fieri de potentia absolute, & non requiri aliud principiū ad defendendum, quod aliquid de ea possit fieri, quān quod non repugnet, & soluere repugnantias, si quis vero diceret aliquid repugnare ex aliquo capite, quod affereretur ab alio non repugnare, nisi probaret repugnantiam, peteret principiū, & ita sane hic facit Mastrius.

A D D I T I O .

De inexistencia unius accidentis in pluribus subiectis.

Duci disp. 13. q. 3. vnum accidentis posse esse diuinatus in pluribus subiectis.

Contra hoc Mastrius disp. 12. 264. vult probare Doctorum tenuisse oppositum; quia in 3. d. 1. q. 2. volens probare eandem naturam non posse à pluribus personis assumi, quia esset infinita, sic discorrit: *Sicut forma substantialis, que substantialiter perficeret plura supposita, esset illimitata; ita accidentis consequens, quod accidentaliter perficeret illa supposita, debetur esse illimitatum.* Quod & exemplificat bene: tum infert: igitur sicut essetia diuina, quia est essentialiter trium suppositorum, est infinita quasi natura essentialis illorum suppositorum: ita natura humana esset infinita, sicut quasi natura aduentitia illis suppositis.

Confirmat illud ipsum immediate post: *quia ita impossibile est vnum accidentis esse in duobus subiectis; sicut una formam substantialiem in duabus materiis; igitur si necessario sequitur infinitas ex eo, quod una forma substantialis esset in pluribus materiis, necessario sequitur infinitas ex hoc, quod vnum accidentis esset in multis.*

Ex his infert Mastrius, quod Doctor asseruerit absolute quod forma substantialis non possit esse in pluribus abf; infinita, & quod cōsequenter tenuerit de forma accidentalis, quod non possit esse in pluribus subiectis.

Vnde licet in Confirmatione locutus est cōditionaliter tantum de forma accidentalis, vt ego docui, & patet ex particula si posita in consequenti; tamen quia probauit ante illam conditionem, sequitur, quod absolute tenuerit partem negatiuam oppositam mēræ doctrinæ.

Sed nisi ego fallor, fallitur sane Mastrius in intellectione Scotti hoc loco: nā non intendit Scottus, probare per illū discursum, quod natura creata non potuit assumi à tribus personis; nonandum enim de ea re proposuit suam sententiam, sed postea n. 5. id fecit & probauit alio longe diuerso discursu: sed in loco iam citato intendit rātu impugnare Responsionem Varronis ad argumentū aliquorum.

quorum, qui contra ipsum tenebant, quod natura creata non posset assumi à pluribus personis, quia ex eo, quod natura diuina est in pluribus personis, concludit infinitas ipsius: ergo deberet concludi infinitas naturæ creatæ si posset esse in pluribus personis.

Ad quod argumentum Responder Varro, quod infinitas naturæ diuinae colligatur non ex eo, quod sit in pluribus, sed ex eo, quod identificetur illis; natura vero assumpta non esset eadem ipsis, sed aduentitia, & consequenter non deberet esse infinita.

Contra hanc responsionem expresse agit Doctor & ostendit disparitatem illam de identitate viuis & acciditalitate alterius non facere ad rem: quia sicut forma substantialis perficiens plures materias esset illimitata, ita & accidentalis quæ esset in pluribus subiectis: Ergo, si essentia diuina ex eo quod sit identificata pluribus, esset infinita: ita etiam natura assumpta quamvis non esset identificata, sed aduentitia deberet esse illimitata.

Hic certe est expressus sensus & mens ac intentum Scotti, non vero, quem prætendit Mastrius, aut afferere, aut probare quod forma substantialis esset illimitata, si esset in pluribus subiectis; aut natura assumpta si esset in pluribus subiectis; sed solum quod disparitas Varonis non sufficiebat.

Hoc quoad authoritatem Scotti, quoad responsiones vero Mastrij ad meas rationes, tam in Physica quam in Apologia, quia manifeste appetat nullæ ex illis habere speciem probabilitatis, & ut id speciatim ostenderet, debet rem repetere illa ipsa, quæ ante proposueram, quod esset nimis prolixum & non necessarium, relinquo totum iudicium eorum qui vtrumque discursum examinauerint.

Solum aliquid dicam circa responsionem ipsius ad id quod docuerat non recte concludi, quod si forma posset informare plures materias posset infinitas, & quod nō bene docuerat Mastrius quod si forma esset determinata ad quatuor vel quinque materias, illæ materiæ simul sumptæ integrarent materiam adæquatam ipsius, & quælibet esset inadæquata, & sic non defenderetur quod forma informare posset plures adæquatas.

Ad primum ex his dixi non posse id concludi quia intellectus potest plura obiecta, quam unum intelligere & non potest tamen infinita, & virtus motiva potest mouere duos vel tres lapides, non tamen potest infinitos & quicunque dicteret formam posse informare materias infinitas, ideo hoc dicere quia putaret nō esse maioris perfectionis in ipsa informare plures quā vñ, qui vero putaret esse maioris perfectionis informare plures, nullo modo concederet, quod si posset plures, posset infinitas; nec id haberet ullam probabilitatis speciem.

Contra hoc opponit Mastrius n. 271. immerito me dixisse, quod nō possit absque magna incuria, aut ignorantia cœcludi, quod si forma posset plures, posset infinitas: quia Scottus vel eandem, vel omnino similē consequentiā deducit in 3. d. 1. q. 2. §. contrahoc obicitur, vbi sic arguit: essentia diuina concluditur esse infinita ex eo, quod ipsa eadē potest esse in pluribus: igitur ista natura esset infinita si posset esse in pluribus, quia qua ratione posset esse in duabus personis, posset esse in infinitis, ita ibi discutit Doct. Ita etiam arguit in 1. d. 2. q. 3. si essent plures Dij, essent infiniti, & d. 2. q. 4. si essent plures filij in dininis, essent infiniti, & quodl. 2. si essent plures productiones eiusdem rationis, essent infinitæ, nisi appareat determinatio ad certum numerum: ergo, inquit, cum magna incuria Poncii dixit non nisi ex magna incuria, vel ignorantia posse deduci illam consequentiā, nisi appareat determinatio ad certum numerum, quam determinationem Poncius adhuc apparere non fecit.

Ad hæc dico imprimis mirum esse, quod nō responderit tamen Mastrius ad rationem, qua ad id dicendum motus sum, nempe quod non valeat illa consequentiā de intellectu, vt supra & sape alias deduxi.

Deinde licet illa cœsequentiā optime valeat in materiis, in quibus ea virunt Scottus, vbi illud, quod esset in pluribus est infinita perfectionis, & propter ea nō potest ex se limitari, nec aliunde sic, quin si possit in pluribus, possit

esse in infinitis, tamen profecto non potest valere quād illud quod diceretur esse in pluribus, est limitata perfectionis, nam tale quid posset limitari ex natura sua ad determinatum numerum, vt patet manifeste exemplo intellectus & multis aliis, vnde adhuc dico, quando res est limitata perfectionis, non nisi cum magna incuria, aut ignorantia fieret talis deductio, qualis certe deductio in tali materia non est familiaris Scotto: nec erat necesse vt ego apparere facerem determinationem talis rei ad determinatum numerum, quia satis notum erat ex finite ac limitatione eius, quod sic esset determinata, sicut intellectus est determinatus ad determinatum numerum obiectorum: si vero velit Mastrius quod determinare deberem illum numerum.

Respondeo id me nō debet facere, sed sufficere, quod ostenderim rem finitam esse determinatam ad aliquem numerum, qualiscumque ille sit, qui Deo est notus, non mihi: sicut numerus obiectorum quem simul videre potest intellectus ex natura sua est notus illi soli, non mihi nec Mastrio vt opinor. Per quod patet ad omnia loca Scotti ex Mastrio adducta præter primū, ad quæ dico primo mihi videri, quod illa obiectio non sit Scotti, sed alii cuius alterius, vt patet ex verbis quibus proponitur: *contrahoc obicitur*, quæ non significant illam obiectiōnem esse Scotti, sed alterius. Sed iuponendo tamen, quod esset ipsis, dico vñterius, quod non proponebatur ab illis nisi in ordine ad impugnandum respōsitiones Varonis ad illam; vel ad hominem; nam alias nihil omnino valeret ex se; nam consequentia cum probatione non valeret.

Ad secundū de adæquatione dixi, quod numerus materiarū, ad quas simul informandas determinaretur forma, (casu quo informare plures argueret in ipsa maiorem perfectionem, nam si hoc nō esset, posset informare infinitas vt dixi) nō esset ipsius materia adæquata in sensu questionis, quia sensus questionis nō potest esse an forma possit informare plures materias adæquatas, capiendo materiā adæquatam pro toto aggregato ex omnibus quas potest simul informare, cū evidens sit quod id implicat, cum nō possit plures simul informare, quæ potest simul informare: sed materia adæquata hic, vbi queritur an forma possit plures adæquatas informare, intelligitur materia, cū quæ potest forma vñ per se cōpletum cōpositum physicum facere, vt materia illa quæ est sub forma ignis, & illa quæ est sub forma aquæ; & queritur an forma ignis possit simul informare materiam, quæ est sub vna forma ignis, & quæ est sub alia forma ignis aut aquæ.

Ad hoc respondet Mastrius n. 271. meam impugnationem plane ostendere, quod non percepit dictam ipsius solutionem, vel potius noluerit percipere, quæ solutio, inquit, consistit in hoc, quia si ponatur materia esse determinata ad certum numerum sive ex natura sua, sive per aliquid de novo sibi à Deo superadditum, sequitur aggregatum ex omnibus esse perfectibile adæquatum talis formæ, & singulas materias partiales contentas in illo numero esse perfectibile inadæquatum ipsius.

At certe ego volui percipere solutionē Mastrij, & eodem modo rum intellexi, quo iā, etiā habita hac explanatione Mastrij, quod vt videat cōcedo totū discursum, nempe quod nulla ex illis materiis pluribus, quas simul posset informare, esset adæquatum perfectibile illius formæ: sed nego inde sequi, quod forma non posset plures materias adæquatas in sensu in quo controuertitur, an possit plures materias adæquatas informare: nam vt dixi non capitū materia adæquata in controuertia pro materia, quæ sola informaretur, aut ultra quam non posset forma aliam informare; sed pro materia quæ posset facere cum forma cōpositum completum.

Ad quod declarandum vñterius plura dicta sunt in Apologia mea n. 225. ad quæ nihil dixit Mastrius, quem puto iam fassurum, quod intellecterim illum, & quod mea solutio, quæ est hæc ipsa, quam iam dedi, non arguat vñ modo oppositum.

Addo hic directe controuerti an eadem forma possit esse in pluribus, materiis quarum quælibet sine alia possit

Posset sufficere ad faciendum unum per se compositum completem; siue quilibet ex illis esset adaequata, siue non, quod spectat ad questionem de nomine; unde quāvis nulla ex illis esset adaequata, non sequitur tamen, quod illa pars controveneret, quam ego tenui, nempe affirmativa, non sit vera.

ADDITIO.

De Accidentibus ac formis supernaturalibus.

Conabat in Appendice mea Apologetica solvere rationes quibus adductus erat Mastrius ad tenendum contra omnes Scotistas, quod habitus supernaturales educerentur, & quia ille *disp. 12. n. 283.* impugnat meas solutiones, hic examinare volo an recte id fecerit.

Prima ratio, ipsius erat haec: omnis forma accidentalis, cum sit apta nata inhaerere subiecto, nata quoque est fieri, & conseruari dependenter ab illo: ergo cum formae supernaturales sint accidentia, nata sunt fieri & conseruari dependenter a subiecto & consequenter educi, & non creari.

Respondi manifeste peti principium in antecedente, quod ab omnibus Thomistis & Scotistis negaretur.

Ille vero contra insurget dicens in antecedenti duas esse partes, & explicandum fuisse an in utraque peteretur principium, & si non, in qua.

At hoc est multiplicare verba frustra, nemo enim est qui non intelligat me voluisse peti principium in secunda parte, quae negaretur ab omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen concederent primam. Sed instat ille secundā sequi statim ex prima; quia si forma nata est inhaerere subiecto, statim sequitur modū factio[n]is eius esse independentiam a subiecto: sicut est contra eo ipso quo forma nata est per se subsistere, seu existere independenter a subiecto, statim sequitur modū factio[n]is eius esse independenter a subiecto: sicut ergo valet arguere: anima rationalis nata est per se subsistere & non habere alterum: ergo producitur independenter a subiecto: sic est contra valet arguere: forma accidentalis nata est inhaerere: ergo nata est produci dependenter a subiecto: non ergo inquit, petitur in illo antecedente principium, quia quoad primā partem admittitur ab omnibus, quoad secundā vero sequitur ex prima.

At certe hic discursus non tollit quo minus petebatur principiu[m] in illo antecedente; quia est directe, quod negamus, qui creationem formarum supernaturalium aliquarum defendimus. Et quamuis Mastrius illud antecedens hic demonstraret, non tollit quin ex eo posito absque probatione petitus fuerit principium.

Sed neque verum est quod secunda pars sequatur ex prima, sicut nec vera est probatio, quia id probatur, nec valet consequentia de educatione accidentis potentis inhaerere, ex creatione formae potentis, per se subsistere: sed in toto discursu a primo ad ultimum petitur principium sicut petebatur in secunda parte antecedentis. Et mirum est, Mastrium motum fuisse discursu obtio communi omnibus Scotistis & Thomistis, qui tamen eum nihil vnuquam faciebant.

Secunda ratio Mastrij erat: Ideo anima rationalis dicitur creari & non educi ex corpore (licet in nullo instanti etiam natura prius sit in se quam in corpore, cum existentia rei non mensuratur instanti natura) quia de se nata est subsistere: Ergo cum formae supernaturales non sint naturae subsistere, & in primo instanti quae sunt, sicut in subiecto, ex eo educentur, nam hoc est formam educi de potentia subiecti, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata inhaerere.

In hac ratione reprehendi primo, quod dixerit Mastrius animam rationalem non prius natura in se produci quam vniatur corpori, aut fit in corpore, & evidenter ostendit id fuisse reprehendendum.

Notaui deinde, & fateor iritis, vt & iam iterum irridationem qua Mastrius ad id dicendum inductus est, nempe quod existentia rei non mensuratur per instantis naturae.

Sed Mastrius *n. 285.* conatur se defendere prolixissimo discursu, in quo tamen fatetur expresse formam qua-

creatur & consequenter animam prius naturaliter esse à causa efficiente quam materiam informat; quod est directe oppositum istius quod de anima dixit in hac ratione, & reprehensum erat à me; quamuis conetur explicare quo sensu sit prior: ego vero non curabam, nec curio quo sensu, sed ad intētum meū & arguēdū Mastrij sufficit mihi quod in aliquo sensu sit prior natura; & quamuis verum esset quod instans naturae non sit mensura existentiae, tamen adhuc una res possit dici prior natura alia re.

Deinde Respondi ad rationem, non valere consequētiā, Quia licet sola causa ob quam anima non educeretur, esset, quod nata esset subsistere; alia tamē causa possit dati, ob quam non educeretur habitus supernaturalis, quod si illa ratio conueniret animae, non esset verum quod ideo solum crearetur quia nata esset subsistere.

Addidi etiā, contra ultima verba rationis: nam hoc est, formam educi, non prius in se produci quam in subiecto, si forma est nata inhaerere, si mentio fiat de prioritate temporis, in iis peti manifeste principium, & ea esse falsa; quod si loquantur de prioritate naturae, etiam falsa sunt in sententiā Mastrij, tenentis formam creatam non prius natura produci quam insi subiecto; & si illa doctrina sit falsa; tum falsa est hypothesis illorum verborum, nempe quod habitus supernaturales non prius natura sint quam insint.

Contra hanc oppositionem Mastrius meam solutionem satis ostendere quod noluerim percipere vim argumenti, quod inquit, fundatur in ratione educationis.

Sed necepsio prorsus quid velit, aut quomodo dubitare potuerit quod noluerim percipere vim argumenti ipsius; profecto intelligo optimè, est enim totaliter haec; vt ipsi semet hic argumentū proponit: *Anima rationalis dicitur creari & non educi de corpore, quia de se nata est subsistere, unde quantumcumque in corpore producatur semper independenter ab eo producitur, & illud respicit mere ut subiectum, in quo, non ex quo.* Hoc est tuum antecedens, Mastrij, vt ipse fateris, & tan facilē intellectu, vt nesciam quis non intelligat ipsum. Quod ad me autem attinet, concedo illud tibi libenter & concedo educationē confitere in fieri cum dependentia a subiecto tanquam à causa.

Sed nego studiosè, aut data opera me illud antecedens ex integro nō retulisse, sed hoc modo, ideo anima rationalis non creatur, quia de se nata est subsistere, sed id facti breuitatis causa; & quia existimatā tantum valere ad propositionem hanc breuem propositionem, quantum alterā prolixiorē; Sed quidquid sit de hoc, utrāque concedo. Videamus cōsēquēs, quod est hoc: ergo quia habitus supernaturales non sūt formae naturae subsistere, sed inhaerere, si producūtur in subiecto, sūnt dependentia a subiecto, cum talē dependentia exigat eorum natura inhaesua: Nam hoc est formam educi de potentia materialis, eam non prius in se produci quā in subiecto, si est forma nata inhaerere. Sane intelligo etiam hoc optime & nihil habet obscuritatis quo minus a quocumque facilimē percipi possit.

Sed nego quod sequatur ex illo antecedenti, & nego quod talē dependentiam exigat eorū natura inhaesua, & aio id assertere esse petitionem principii.

Ad alterā probationem Respondi suprà. Nec responditionem illā volo modo eneruat que addit Mastrius *s. Denique soluto argomento*, vbi proponit meā illā responditionē, ad quam dicit quod esse prius natura in se quā in subiecto, significat rē sic priorē esse independentē a subiecto, & nō esse sic prius est, rem esse dependentē a subiecto, unde quia habitus supernaturalis nō prius in hoc sensu in se producitur quam in subiecto, quia producūtur dependentia a subiecto iuxta exigentiam suā naturae inhaesua, hinc arguit productionem eius in subiecto non esse creationem: Nam cum forma nata est inhaerere, si sit in subiecto, fit independenter ab ipso generare causā materialis.

In hoc discursu petit principiu[m] iterum dū dicit formam supernaturalē, non prius in illo sensu esse in se quam

quam in subiecto, quia producitur dependenter à subiecto; idem enim per idem probat, mutatis tantum verbis: nam non esse prius in se quam in subiecto, ut ipse explicat, est dependenter à subiecto produci, & probat quod non sit sic prius, hoc est quod non producatur independenter, quia producitur dependenter à subiecto.

Deinde quando dicit quod non dependeat à subiecto iuxta exigentiam suæ naturæ inhæsiuæ, supponit quod natura inhæsiuæ habeat illam exigentiam, quod falso est & ab ipso deberet probari.

Deinde ultima verba: nam cum forma nata est inhæsere, si fiat in subiecto, fit dependenter ab ipso in genere causæ materialis, petunt principium & falsa sunt, aut probatione saltem vltiori indigent.

Quia vero solutio Mastrij ad responsonem meam, ad tertiam rationem ipsius, fundatur in his ipsis principiis, quæ modo dixi fuisse falsa, & non probata sufficienter à Mastrio, non proponam, nec rationem illam tertiam, nec meam responsonem, nec illam ipsius impugnationem.

Quartam etiam rationem omitto ab authoritate Scotti dependentem, quia ipsem Mastrius fatetur meam explicationem conuenire cū ipsiusmet, quo tamen supposito manifestum est ex loco Scotti nō cōcludi vllam formam esse educibilem ex natura sua, nisi quæ petit dependere, & cōsequenter nisi probet Mastrius habitus supernaturales petere dependentem, ex illo loco non bene ipsum cōcludere, quod sint suaptè natura educibiles; nec valeat ad id probandum quod petat existere in subiecto, & nō sint naturæ subsistere, vt patet ex hactenus dictis & fundamētis Scottistarū ac Thomistarum, quibus suadent oppositum.

Quinta ratio est quod actus supernaturales educantur: Ergo & habitus; consequētiā negauī, quia est maxima ratio, cur actus non creentur quandoquidem dependent à concursu effectuō causa creatæ, quæ non est nata cōcurrere ad terminum creationis; qualis ratio nō habetur de Habitibus, vnde quamuis actus educerentur, non sequitur quod educantur habitus, vt est evidens.

Contra opponit Mastrius hanc disparitatem non esse ad rem, primò quia non ideo habitus creantur quia Deus se solo illos effectiue producit, nam se solo producit alias formas quæ educantur.

Secundo quia concursus causæ secundæ materialis excludit educationem, nō autem concursus causæ secundæ effectiua. Tertiò, quia quamvis nulla causa effectiua secunda concurrat cum Deo ad producendos habitus supernaturales, possint tamen educi si producerentur dependenter à subiecto.

Quarto quia Theologi ponunt quosdam actus supernaturales in nobis immediate operatos, quos videntur etiam ponere eductos: ergo creatio, vel eductio alius cuius formæ non opponitur, vel auferitur per concursum causæ secundæ efficientis, vel negationem eius. Non ergo ex hoc actus dicentur educi, habitus autem non educi, quod ad illorum productionem concurrant causæ secundæ, ad hos vero non ita.

Quinto addit disparitatem meam non posse adduci sine manifesta petitione principij; nam disparitas est quod actus non creantur, quia potentia nostra ad illos concurrit, quæ nequit tendere in terminum creationis; habitus vero non producuntur à nostra potentia, quia creantur, petunt manifeste principium, quia hoc est in controversia an creantur.

Sed hæc nihil faciunt contra meam disparitatem, quam videtur Mastrius non intelligisse, aut vt ipsemet solet dicere, non voluisse intelligere.

Ego non dixi propterea solum habitus creari, quia non producuntur à nobis effectiue, sed dixi, propterea actus non creari, quia producuntur à nobis effectiue, & nos non possumus concurrere ad terminum creationis: & dixi propterea esse aliquam disparitatem ob quam quamvis actus educentur, non propterea tamen deberent educi habitus, nam certe ex concursu nostro effectu ad actus potest colligi, quod non creantur; sed ex concursu nostro effectu ad habitus supernaturales non potest colligi, quod habitus non creantur, quia non habemus concursum talem ad illos. Vnde manife-

stum est primum, quod opponit non facere ad rem.

Ad secundum dico, quod contineat doctrinā falsam in doctrina omnī & Mastrij, nam euidens est, quod concursus causæ materialis nō excludat educationē, sed potius includat, nam numquā potest esse educationē sine illa; & vbi nō est talis concursus non est educationē; quod adeo euidens est vt putem aliquem errorem irrephissē in illa parte discursus ex incuria Ammanuēsis, vel Typographi. Fortassis voluit dicere, quod defectus concursus causæ secundæ efficientis nō excludat educationē, sed defectus concursus causæ materialis: si autem velit hoc, respondeo id verum est, sed non ad rem, quia licet defectus concursus causæ secundæ efficientis nō excludat educationē; tamen concursus causæ secundæ talis excludit creationē, cum nō possit terminati ad creationem, & supponat, seu inuoluat concursū causæ materialis, sine quo nequit esse educationē; & propterea cum causæ secundæ concurrant ad actus supernaturales, sequitur illos educi; & cum non concurrant ad habitus supernaturales, sequitur, quod nō omnis ratio qua probat educationē actuum, probet educationē habituum, quod est meum intentum, & tā manifestū vt mīror cur cōtra voluerit discurrere Mastrius.

Ad tertium concedo totum, sed nihil inde habetur ad rem; quia non dixi solam causam ob quam habitus supernaturales creantur esse, quod à solo Deo producantur; sed dixi causam sufficientem ad hoc vt non deberent educi ob rationem illam assignatam, ob quam debent dicī actus educi, scilicet quod producantur à solo Deo, à quo solo non producantur actus.

Ad quartum quidquid sit de veritate ipsius, circa quod multa dicenda occurruunt, hic omittenda, quia non necessaria: Respondeo concedendo antecedens, & negando consequētiā qua parte dicitur, quod creationē non ponitur, nec auferitur per concursum causæ secundæ, quia quotiescumque est concursus causæ secundæ efficientis, non est creationē, quoad reliquas partes transcat illa consequētiā.

Ad secundum consequens concedo ipsum; nec id ego dixi, sed quod ex eo, quod actus producerentur à causa secundæ, haberetur aliqua ratio ob quam deberent educi, quæ ratio non haberetur ob quam habitus deberent educi, quidquid sit, an daretur aliqua ratio id probans etiam de habitibus, & consequenter, quod non est eadem ratio de habitibus & actibus quantum ad creationē, aut educationē.

Ad ultimum nego committi principiū petitionē in illa disparitate, quæ facilis est & admissa ab omnibus; neq; dicitur in illa, quod ideo habitus nō producuntur à potentia quia creantur, vt dicit Mastrius ex suo capite nō ex meo (quia id esset petere principium, sed dicitur disparitatem esse inter illa, quod habitus non producuntur effectiue à nobis) (quod omnes concedunt), non ex eo, quod creantur, quia hoc non admittitur ab omnibus, sed ex aliis principiis Theologicis) actus vero producatur: & hinc deducitur aliquam esse rationem ob quam colligi possit educationē actuum, quæ ratio non habetur ad probandum, quod habitus educantur, nimirum concursus causæ effectiue secundæ, qui haberi nequit absque concursu causæ materialis, & consequenter absque educationē.

Multa præterea proponit Mastrius n. 293. & sequentibus contra ea, quibus impugnaueram explicationem eius de educatione; sed quia nihil habent difficultatis, & manifeste patet, quod non satisfaciant, ea lectoris censura remitto.

Alia etiam multa adfert n. 299, & sequentibus contra meam doctrinam de præcessione, relationis actionis ad terminum, quæ etiam ob eandem rationem, & quia in omnibus fere manifeste petit principium, omitto.

Solum examinabo responsum Mastrij ad argumentū meum quo n. 42. mea Appendix probabam causalitatem non esse relationem posteriorem effectu. Sic ergo hoc probauī. Datur aliquis influxus causæ in effectum qui necessario prærequirit ad positionē effectus, & ad resultantiam cuiuscumq; relationis sequentis effectum, sive tanquam ratio fundandi, sive tanquam cōditio, sive

qua

quia non, sed ille influxus est distinctus à causa & effectu, & hoc supposito est causalitas qua causa denominatur causat in actu secundo: ergo causalitas causæ non sequitur effectum.

Probatur maior (per errorem aut Typographi, aut Ammanensis irreprobis in Apologia antecedens loco maioris, quod pueriliter animaduersum putarem à Mastrio, nisi scirem ipsum esse virum grauem.)

Probatur inquam maior, quia potest esse causa & effectus quoad entitatem suam abolutam in rerum natura simul existentes, ut quando Deus se solo producet illas, quin causa influeret in effectum, & quin sequatur relatio sequens effectum ad causam: ergo debet esse aliquid prærium ad illam relationem, ratione cuius sequatur illa relatio: sed nihil aliud potest assignari præter influxum causalē in effectum: ergo.

Probatur minor quoad primam partem in qua sola potest esse difficultas, quia potest esse entitas, causa & effectus in rerum natura absque illo influxu: ergo influxus distinguitur ab illis realiter, aut modaliter.

Vt respondeat Mastrius, examinat primo an sit in forma, & ait, quod plusquam tribus terminis constat, quia in minori assumitur quod influxus sit distinctus à causa, & effectu, & quod sit causalitas, & hinc concluditur, quod causalitas non sequatur effectum, vbi vt patet, inquit, non tota subiicitur media extremitas.

Deinde cum argumentum sit in tertia figura vbi medium bis subiicitur, non facile videtur ad quem modum spectat, cum constet ex duabus particularibus affirmatiuis.

Miror Mastrium cum videatur proposuisse in hac secunda parte Metaphysicæ modestius loqui quam solebat, voluisse aduertere hæc in argumeto clarissimo & conuincente, nisi peccet in materia; debebat aduertere, quod breuitatis causa redixerim duos syllogismos in unum, quia non poteram dubitare, quod aliquis dubitet de forma, ad quam vel tyro facile discursum reduceret, cum difficultas esset in veritate propositionum: sed hoc ex eodem iudicio prouenit ex quo ortum est, quod reprehenderit, quod ly antecedens positum sit loco ly Major.

Sed responderet in forma negando maiorem cum sua probatione, non enim bene probatur: maior enim est hæc, datur aliquis influxus causalē in effectum qui necessario præquiritur ad positionem effectus & relationis ipsum sequentis, sed maior illa non concluditur in probatione: sed hæc altera, ergo debet esse aliquid præter illas entitates ratione cuius sequatur illa relatio effectus ad causam.

Credo sane Mastrium, dum hoc modo discurrat, fuisse distractum, nam licet illa maior probanda non inferebatur immediate, sed illa propositio quam ipse dicit, tamen postea statim inferebatur maior ex illa propositione: nam sublumpsi, sed nihil aliud assignari potest, (nimis præter entitatem causalē & effectum, quod sit præquisitum tanquam ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ad relationem sequentem effectum) præter influxum: ergo datur influxus causalē in effectum qui necessario præquiritur, &c.

Sed ipse negat rite concludi hoc, (& hoc quidem spectabat ad rem) quia antecedens Enthymematis, quo probabam maiorem, erat hæc, potest esse effectus, & causa quoad entitates suas absolutas simul existentes, ut cum Deus se solo produceret effectum sine eo, quod sequatur illa relatio, quæ est causalitas: ergo debet esse aliquid aliud ratione cuius sequatur illa relatio: hoc autem consequens putat Mastrius virtiose deduci, cum potius oppositum deduci deberet: si enim, inquit, sumitur in antecedente, quod potest esse effectus, & causa in rerum natura sine eo quod sequatur illa posterior relatio effe-

ctus, quæ sit causalitas, quomodo hic deducitur influxum debere esse aliquid præter illas entitates, ratione cuius sequatur illa relatio. Iam dixi Mastrium fuisse distractum cum hæc scripsit: Intentum meum & satis sane intelligentibus difficultatem quæcumque controvenerit, expeditum erat hoc: entitas causalē, v.g. ignis, potest esse in rerum natura simul cum entitate effectus, v.g. calor, sine eo, quod calor dicat respectum caufati ad ignem, ut cum Deus utrumq; se solo produceret: ergo debet esse aliquid præter illas entitates ignis & caloris, ratione cuius sequatur illa relatio caufati ad ignem sequens calorem, quam dicit Mastrius, esse causalitatem, quæ consequentia videtur evidens.

Puto Mastrium propter distractionem quæ habuit, cū mea legeret, putauisse me dixisse, quod entitas causalē & effectus possint esse in rei natura absq; vlla relatione posteriori, aut influxu illius causalē: sed nec hoc sóniam; nec spectant ad meum intentum; sed dixi & probavi, quod possint esse absq; relatione ad causam illā cuius entitatem dixi posse esse simul cum effectu, & absq; influxu illius causalē, quamvis non possint esse simul absq; influxu alicuius alterius causalē & relatione ad illā.

Et per hoc patet, quod male negauerit etiam minorum mei discursus ac eius probationem.

Sane ipsomet percepit, ex parte vim discursus n. 304, dixi autem ex parte, quia putat me posuisse influxum prærium inter causam creatam, & effectum, non vero inter Deum & effectum: sed fallitur, nam pono utrobiq; influxu prærium, sed ille qui est ex parte Dei, est voluntarius illius, qui vero est ex parte creaturæ est respectus.

Sed nec aliquid dicit in forma qua solvatur difficultas, nisi quod non requiriatur aliquid prærium, quod sit ratio fundandi, aut conditio sine qua non, ratione cuius sequatur relatio inter causam & effectum præter positionem causalē & consecutionem effectus; quod prorsus non satis facit: nam difficultas est unde habet res illa quæ est effectus quod consequatur, seu quid requiritur ad hoc ut sit positio effectus & consecutio causalē: nam certe ad hoc non sufficit entitas causalē & effectus, quia possint esse sine eo, quod sit consecutio effectus ad illam entitatem causalē.

Quod etiam addit, si aliquid aliud requiratur, nihil debere esse præter ordinem prærequisitum ad agendum, & ad alias concavas ratione cuius causa dicitur esse in potentia proxima, quæ erat ante in potentia tantum remota; hoc inquam nihil iuvat, quia si ille ordo prærequisitus sit terminatus ad effectum & distinctus à causa, habetur intentum, quod detur relatio prævia ad effectum in causa, quæ consequenter sit causalitas eius, & si non sit distinctus à causa, præter illum aliud, aliud requiritur ratione cuius sequatur consecutio effectus & respectus omnis sequens effectum.

Per quæ patet nihil prorsus valere responsionem Mastrij n. 305, ad aliam probationem, qua idem probauit in Appendice num. 35. & 40.

Hæc sufficient ad omnia quæ reperi digna examine in secunda parte Metaphysice Mastrij contra me, & quia haec tenus reperi ad nullam vix quam ex meis difficultatibus propositis sive in Philosophia, sive in Appendix mea, ipsum cum vlla apparentia sufficienter satisfecisse; & quia etiam non possum expectare, ut melius respondeat ad reliqua quibus nondum respondit, sed promittit se responsurum, aut ad illa quæ in hac editione contra ipsum opposui; iam sincere propono, numquam me amplius ipsi responsurum: & fere sane pœnitet, quod in his ipsis additionibus tempus perdidem, quod longe melius in aliis meis grauioribus studiis impenderet: omnia autem cedant optem in Dei omnipotentis, B.V.M. Sanctorum Francisci, Patricij, & reliquorum honorem & gloriam. Amen.